I

Lwów Zesz. XIV str 550
Gródek " " " 569
Janow " " " 563
~~[illegible]~~ Jaryczów Zesz. XV " 607
Szczerzec Zesz. XIV " 574
Obroszyn " " " 563.

II

Przemyśl Zesz. XV str. 618
Jarosław " " " 651
Jaworów Zesz. XIV " 564
Mościska " XV " 624
Wisznia Sądowa " " 628
Radymno " " 649
Sieniawa " " 658
Hiżankowice " " 645
Hussaków " " 623.
Medyka " " 622
Krasiczyn " " 647
Wysock. " " 650.

III

Sambor Zesz. XV str 635
Drohobycz " " " 630
Felsztyn " " " 642
Komarno " XIV " 573.

2

IV

Rzeszow Zesz. XV str. 665
Przeworsk " " 659
Łańcut " " 662
Leżajsk " " 669
Sokołow " " 668

V

Stryj Zesz. XV str. 623.
Żydaczew " " " 612
Dolina " " " 616
Żurawno " " "
Mikołajow " " " 577
Rozdoł " " " 614
Żurow " " " 615

VI

Żołkiew Zesz. XV str. 601.
Kulików " " " 606.

VII

~~Aykob. 44 - N. 41~~

~~1076 s~~

~~Strelsatz 19 N° 28~~

~~1141 Strelberg~~

~~1141 p. 157~~

~~Kaniowski 1055~~

~~Strel 1123 p 22~~

~~1123 dryja~~

~~Jaser 249 Jaur~~

~~Lein~~

~~Strelberg 1055 & 1078~~

1171 Rektor

~~1178 Hermann~~ ggr.

XVIII

3

Złoczów	Zesz	XV	str	590
Brody	"	"	"	596
Gliniany	"	"	"	607
Kamionka Strumiłowa		"	"	600
Olesko	"	"	"	592
Zborow	"	"	"	586
Sassow	"	"	"	591
Toporow	"	"	"	599
		"	"	584
Pomorzany	"	"		594
Podhorce	"	"	"	585.
Hodow	"	"		

A Lmg G

A mg.

a

Zeszyt XIV i XV nie
Kolac

Miasto Lwów

Lwów (: Leopolis:) nad rzeczką Pełtew właściwie Połtew. Powszechnie utrzymują: iż Leon czyli Lew Daniłowicz ks. Halicki, wystawiwszy na górze zwanej Łysa zamek drewniany, między 1268 a 70 r., przeniósł stolicę i swe skarby z Halicza, jako na miejsce bezpieczniejsze. W krótce potem w dolinie lasami zarosłej, drugi zbudował zamek i stał się założycielem miasta Lwihorod zwanego. Świeże badania wykazują że na lat kilkadziesiąt przed tą epoką istniał już gród znakomity, być więc może, iż uległszy zniszczeniu, na nowo przez ks. Lwa odbudowany został. Gdy do powstającego miasta mnóstwo garnęło się ludu, wyznaczył książę przybyłym 3 dzielnice: od wschodu dla Rusinów, od południa dla żydów, od północy dla Ormian i sprzymierzonych Tatarów. Za przybyciem Konstancyi (macochy Leona z licznym orszakiem, mnóstwem duchowieństwa greckiego i rzym. katolic. obrządku zaczęto wznosić świątynie. Bolesław Trojdenowicz ks. Mazow., zrodzony z Maryi ks. ruskiej, opanował Lwów i Ruś Czerwoną; otruty 1339 czy 40 r. nie zostawił potomstwa. Okoliczność ta podała Kazimierzowi W. sposobność do zawojowania kraju. „Oblężone miasto, gdy dla wszczętego głodu długo się utrzymać nie mogło, wysłali bojarowie do króla, obiecując poddanie, byleby im wolno było zostać przy dawnej religii. Pod tym więc obowiązkiem otworzono do miasta i zamków bramy, a obywatele poddaństwo i posłuszeństwo zaprzysięgli. Król wiele w skarbcu złota srebra i klejnotów zabrawszy popalił oba zameczyska drewniane." 1) Odtąd poczęło się miasto zaludniać nie tylko Polakami, ale też i obcymi, a mianowicie Niemcami, na żołdzie król. będącymi, którzy przekształcili nazwę grodu na Lewenberg, Lemburg.

1) Naruszewicz

Lemburg, z czego powstało później Lemberg. W tymże czasie miasto zwać się zaczęło Lwowem, po łacinie zaś Leontopolis, jak tego dowodzi starożytny napis, który się znajdował nad bramą halicką: Dux Leo mihi fundamenta jecit, Posteri nomen dedere Leontopolis. 1) Na miejscu zburzonych zamków, wzniósł Kazimierz mniejsze warownie, miasto zaś murem i wałem opasał. Olgierd Kiejstut i Lubart książęta lit., posiłkowani przez Tatarów, niemogąc 1350 r. zdobyć Lwowa, poprzestali na zrabowaniu i spaleniu okolic. Wspomniony Monarcha pragnąc stolicę Rusi czerwonej do kwitnącego przywieść stanu, obdarza 1356 r. prawem magdeburskim, dozwalając wszakże osadnikom z różnych narodów zamieszkałym, właściwemi sobie sądzić się prawami, nadaje 70 łanów frankońskich, z tych 60 płacić miało rocznie po 24 półgroszków ruskich, pozostałe zaś 10 przeznaczył na pastwiska, zakazał w przestrzeni mili stawiać karczmy i t. p. Przywilejem 1368 r. nadaje sto łanów /: lancos vel mansos/ zastrzegając, iż po upływie lat 20 opłacać będą mieszczanie od 90 łanów /: gdyż 10 na pastwiska:/ po 12 gr. praskich. R 1387 czyniąc Jadwiga Lwów miejscem składowem, zaleca, ażeby kupcy ze wschodnich przybywający krajów, tylko tu towary swe sprzedawali i inne kupowali. Te i tym podobne dobrodziejstwa sprawiły, :iż szybko wzrastając miasto w ludność i dostatki, słynąć poczęło przemysłem i obszernym handlem. Urządzona przez Kazimierza W. mennica, wybijała półgroszki ruskie, aż do Władysława Jagiełły włącznie. Sprawy krain ruskich i wyprawy wojenne, sprowadzały królów naszych do Lwowa, gdzie odbierali hołdy hospodarów multańskich obdarzając miasto coraz nowemi swobodami. Turcy, Tatarzy, Wołochy

1.) Przywileje Jagiełły dla Gródka i Przemyśla 1389 r. datowane są: in Leona alias Lwow; dla Szczerca zaś 1397 r. in Leona alias Lemburga.

Lochy, już to społnie, już pojedyńczo, kilkanaście razy, mianowi„
cie 1524 r. kusili się o zdobycie zamożnego grodu, lecz zawsze
odparci wywierali swą zemstę na przedmieściach, pustosząc
je ogniem i mieczem. W czerwcu 1527 r. okropny pożar całe nie„
mal miasto w popiół obrócił, przyczem wielu mieszkańców ży„
ciem przypłaciło; odtąd porządniejsze z kamienia lub cegieł
stawiać poczęto domy. Pamiętny jest r. 1537, kiedy Zygmunt
I w zamiarze odzyskania Wołoszczyzny nakazał posp. rusz.
Gościła w mieście cała prawie polska szlachta, lecz zamiast
iść na wojnę rokosz podniosła /: ob. Gliniany :/. Rewizya
zamku górnego świadczy o wspaniałym pomieszkaniu król, mu„
rowanych krużgankach, basztach i.t.p. znajdowała się boga.
ta kaplica, zbrojównia opatrzona w znaczne zapasy prochu,
pocisków, rusznic i 10 dział. Około tegoż czasu piszący Gwag.
nin wyraża: „miasto dwoistym murem i basztami mocne,
ni niemniej też wałem i przekopą głębokią otoczone: wstrzel.
bę i w rysztunek wojenny prawie dobrze opatrzone, na
miejscu obronnym leży. Miasto sławne i porządne w tym
wieku, wielkiemi wolnościami udarowane. Ludźmi uczony„
mi senat osadzony bywa; gdy obaczą młodzieńca chętnego
ku naukom, a byłby niedostateczny, kosztem go swym na
to wyprawują. Zamki w nim dwa, jeden w mieście, a dru„
gi nad miastem, barzo na wysokiej gorze, znamienicie obron„
ny leży, który na 10 mil widać. Wieleby się o porządku
miasta pisać mogło, czego krotkości folgując, zaniechać mu„
sim". Często pożary i morowe powietrze, wywierały swą
srogość we Lwowie. Pierwiastkowym jej herbem: był lew
czarny w koronie; Zygmunt pierwszy przydał bramę otwar„
tą z 3 nad nią wieżami, pozwalając magistratowi używać
czerwonego laku. Syxtus piąty, z powodu ofiarowanych
sobie

sobie. stu argumentów, broniących Niepokalanego poczęcia N. Panny; przyczynił 1586 r. nowej do Herbu ozdoby. t. j. trzy pagórki z gwiazdą, które w łapach wspinającego się lwa umieszczono. Batory ustanowił 1587 r. radę 40 mężów, składającą się w połowie z kupców i z rzemieślników, dla narady z magistratem. Uwolnienie od podwód i wszelkich ciężarów żołnierskich, z nadaniem wiosek rádzieckich: Zubrza i Siechów, zatwierdziła uchwała Sejmu 1588 r. porównywając oraz Magistrat z poznaniem i krakowem. Między dochodami miejskimi zamieszcza lustracya 1616 r. takowe: sukiennicy albo krojownicy dają na ś. Jan zł. 40; przy elekcyi nowego rajcy, gdy stła wchodzi na ratusz, dają mieszczanie kamień pieprzu; żydzi z przedmieścia krakowski. na ś. Marcin składają na szubtice za obronę zł. 17; od żydows. rzeźników i z sochaczeli za serca, czyni na rok zł. 120., co się obraca na wychowanie piechoty zamku wysokiego. R. 1623 sroga grasowała zaraza morowa, a na przedmieściach 1200 spłonęło domów. Konst. 1633 r. stanowi: „słusznie się stany na to zgodziły, aby szkoła rycerska była ustanowiona, w której by ludzie młodzi, nie szukając tego po cudzych ziemiach, mogli się mathematicam militarem i rzeczy puszkarskich uczyć: dla tego szkołę rycerską we Lwowie naznaczamy, i człowieka takiego, któryby był na to sposobny upatrzywszy, który pierwsze fundamenta tej szkoły założy, onemu na to przywilej dać roskazaliśmy." D. 26. Września 1634 r. zjechawszy Władysław IV z bracią Kazimierzem i Alexandrem przeszło miesiąc bawił; dzieląc czas między ulubioną sobie zabawą łowów, odbywaniem sądów i składaniem rad senatu. Zatwierdzając konst. 1638 r. zakład dla wysłużonych wojskowych, wyraża: „fundacya szpitala żołnierskiego, na którą Alex. Zborowski, człowiek wielce nam i Rzepltej zasłużony, dwór swój

swój we Lwowie leżący z pewnym gruntem zapisał, za zgodą wszech stanów in toto approbujemy." Bogdan Chmielnicki na czele Kozaków i Tatarów, opanowawszy górny zamek, roz-począł 8. Października 1648 r. oblężenie miasta. Przypuszczane szturmy, dzielnie odpierał dowódzca załogi pułk. Krzysz: Arci-szewskiego po kilkunastu dniach usiłowania, widząc nieprzy-jaciel trudność zdobycia, wchodzi w umowę, wypłacono mu 100000 zł., złożono oraz znaczną ilość jedwabnych i sukiennych towa-rów. R. 1655. powtórnie ukazał się Chmielnicki pode Lwowem gdzie zawarł się Krzysz. Grodzicki gener. art.; po szturmach i oblężeniu trwającym od 29 września, poprzestał hetman Kozaków na 20000 zł. okupu i 8. listopada odstąpił od mia-sta. W czasie zajęcia kraju przez Szwedów, sprowadzony Jan Kazimierz do Lwowa, po uroczystych modłach w kate-drze, siebie i całe królestwo opiece N. Panny polecał 1 kwiet-nia 1656 r. 1.) Ze sreber kośc. i obywatelskich na ratunek kraju w ofierze zniesionych, bite były t. r. szeście i 18 gro-szówki w mennicy na prędce urządzonej, którą zawiadował Hier. Pinoci sekr. król. 2.) Podług lustracyi 1661 r. „to żstwo sądowe było przedtém bogate y intratne, a teraz ubogie y tak obcięte, że żadnej do niego niemasz wioski, folwarku, ani poddanego." Rzemieślnicy mający cechy: piekarze, szewcy, rze-źnicy, złotnicy, kuśnierze, krawcy, cyrulicy, pasamonnicy, mie-cznicy, konwisarze, szychterze, ślusarze, kowale, kotlarze, bedna-rze, stolarze, kołodzieje, stelmachy, grabarze, kordybanicy, tkacze, miechownicy, rymarze, miodowarzy, piwowarzy, słodownicy garncarze

---

1.) Wyrzeczone przez króla votum w języku łacińskim, znaj-duje się w Rudawskim

2.) Szczegół ten i poniżej przytoczone wiadomości o mennicy udzie-lił mi W. Jg. Zagórski J. L.

garncarze, powroźnicy, tokarze, czapkarze, olsternicy, mularze, cieśle iglarze, nożownicy płatnerze, hafciarze, siodlarze i inni, zanieśli skargę, iż urząd grodzki dozwala osiadać partaczom. Zażalenia zaś ze strony miasta: że przed Krakowską bramą zagęszczają się targi, budki, kramy, przekupstwa, i skład soli, że zamek wybiera targowe, skąd wielkich dla ubogich ludzi ucisk i drogość w mieście; że stanownicy zamkowy (: który gospody przeznacza :) od mieszczan pro libito suo pieniężne nie małe exigit honoraria; przywilej 1444 r. mówi: że 40 institas alias bogatych kramów, a nie więcej być powinno, niececholwi zaś kupcy otwierają bramy i sprzedają, a żydzi pokątnie sprzedają i z towarami po domach biegają itd. Między dochodami powiedziano: „żydzi szablowego dają fl 17; ten jako niepewny i niesłuszny prowent nie kładzie się." Zamek górny: „circumcirca ze 3 stron murem otoczony, a z 4tej dwoma murami. Bram do niego 3; od miasta muru sztuka wypadła, którą dziurę palami zabito y wałem zasypano. Na bramie jednej izba z alkierzem, przy drugiej budki żołdackie, na trzeciej izb kilka; od tej idąc komory y izby, w owartej części zamku wieża murowana, po prawej ręce baszta wysoka, w niej izdebka, studnia nakryta. Zamek dolny w mieście: jest w nim budynków i gmachów niemało, ale wszystkie potrzebują reparatury. Przy Bramie, która jest drewniana, cancelarya z izbą burgrabską; izdeb i pokojów kilkanaście y sądowa wielka, druga nazywająca się królewska. Sklepy murowane i studnia drewniana, do której idzie woda rurami, poboli zamku stajnie. Expens na podstarościego zł. 200. na poprawę zamku zł. 200 gr 4. den: 9. na piechotę, która ustawicznie zostawa w zamku 500 zł." —

Gdy

Gdy od lat kilku Lat niepłatne wojsko kwarciane, uczyniwszy związek, natarczywie domagało się należnego żołdu, wyznaczona z grona sejmu Kommissyja, zjechała tu 1662 r. dla uczynienia obrachunków, po których ukończeniu przepraszają naczelnicy związku publicznie 1663 r. Jana Kazimierza w kość. Bernadynów, gdzie też spalone zostały pisma czyli akta tyczące się związku. Upoważniony Andrzej Tymps do wybijania na zapłatę wojsku złotówek znajpisem XXX groszy, później Tynfami zwanych, począł takowe w Lwowskiej mennicy t. r. wytłaczać. W tamecznej też mennicy początki wzięły, arcy rzadkie teraz, na próbę 1665 r. bite złotówki złotówki znapisem: Ad Ligam Commissionis Leopoliensis. Zająwszy Turcy Kamieniec 1672 r. podstąpili pod Lwów z Kozakami i Tatarami, po kilku dniach miotania zdział ognia, zawarli mieszczanie ugodę okupu wynoszącą 80000 talarów. Gdy z trudnością zdołano małą część tej summy, offiarowało się 12 obywateli na zakładników, jako reszturjące pieniądze, później uiszczone zostaną. 6. października ustępować zaczęły hordy najezdnicze, zniszczywszy przez czas swego pobytu: halickie i krakowskie przedmieścia. Po wyprawieniu stojącego pod Glinianami wojska na Turków 1673 r. przybywszy król Michał do Lwowa, o pomyślność oręża modły odprawia, płaczem, niespaniem i posty utrudzony, zapada na zdrowiu i 10. listopada umiera. Zagrożone miasto przez Turków, oswobodzone zostało zwycięstwem Jana III odniesionem tuż pod murami 24. Sierpnia 1675 r. Uchwała sejmu 1676. r opiewa: ponieważ.

wał Lwów antemurale primo furori od nieprzyjaciela kryzys s. revisilit, tedy paternum nostram curam do kontynuowania fortyfikacyi jego przedsiębierzemy, obiecując praesidio firmo z lenungami, prowiantem i amunicyą wszelką przy komendan- cie rei militaris wiadomem opatrzyć. Żydzi more antiquo do pomocy około armaty po wałach, obsequentes bydź ma- ją." Konst. zaś 1677 r. wyrzekła, ponieważ zamek niski nie tylko ad defensionem miasta należy, ale dla większej ruiny swoim deest loco sądom i chowaniu akt; tedy pozwalamy sście restaurandi facultatem, któremu erogatus na erekcyą impensas do 6000 tylko a nie więcej se se extendentes Rplita nagrodzić będzie powinna." Wróciwszy wspomniony Monarcha z wyprawy Multańskiej 1686 r. zwołał w grudniu radę senatu, a dając 2. lutego r. n. uroczyste posłuchanie posłom rosyjskim, przybytym w celu zatwierdzenia traktatu Grzymułtowskiego, zaprzysiągł z płaczem i podpisał u- ciążliwe warunki pokoju. W lutym 1695 r. ukazali się Ta- tarzy na przedmieściach; nadciąga w kilka tysięcy Stan. Jabłonowski het. W. K. i pokonywa ich pod przyległą wsią Zniesienie zwaną. R. 1704 garstka załogi wraz z mieszkańcami stawiała opór Karolowi XII nakoniec po dwu dniowej walce, zdobywszy nieprzyjaciel miasto 6. września, dopuścił się rabunku, nieoszczędzając na- wet świątyń. Wybrawszy Szwedzi przeszło 170000 tal. kontrybucyi poczęli 23 września wychodzić, uprowadzając zdo- bycz wszelkiego rodzaju; na domiar zaś nieszczęścia, moro- we powietrze okropnie grasować poczęło. Kiedy okolicznościa-

mi

ni znaglony August II zrzekł się korony, prymas Stan. Szembek i marsz: konfed. sandomierskiej Stan: Dönhoff, nieuznając królem Stan. Leszczyńskiego, zwołują tu w Lutym 1707, ~~zwołują tu w Lutym~~ zjazd powszechny, gdzie w wydanych universałach ogłosili tron za wakujący i wezwali stany Rptitej na sejm convocationis. W czasie narad przybywszy Piotr Alexiewicz, ponawia przyrzeczenie, iż nie wzruszenie zachowa wieczny pokój zawarty z Rptitą; że związkowych wspierać będzie; że uzna królem, kogo oni jednomyślnie obiorą; że żadnego wynadgrodzenia wymagać nie będzie; że uzna królem, kogo oni jednomyślnie obiorą; że żadnego wynadgrodzenia wymagać nie będzie. — Po uspokojeniu kraju, wszczęty 1718 r. pomor, grasował w mieście i w roku następnym. Lustr. 1765 r. wyraża: „possessorem starostwa jest W. Eustachi Potocki gen. art. lit. od 1762. post liberam resignationem ducis Caroli Radziwiłł Palat. Viln. Zamek niski: brama murowana z sklepieniem, na tej archiwum na akta grodzkie; po lewej stronie więzienia 2, mury niebezpieczne; po prawej stronie bramy kancel. grodzka, ganek z facyjatą inskrypcyami quondam złotemi wybijaną. Wozownia, stajnia officyny murowane, pokoje dolne i górne, mury na 2½ grube. /: Szczegółowy opis pokojów; w ogóle zły stan murów, ściany porysowane, belki pognite :/. Archivum burgrabskie, kościółek przy pokojach ś. Katarzyny, okien 6 węgielniczych, drwonierlia drewniana. Burgrabska rezydencya; wieża sądowa nad fosą, tak in fundo, jako i wyższa; probostwo murowane S. Katarzyny; chałup 5 porządkiem po sobie stojące in circulo zamku, teraz do rozebrania dysponowane, Kordygarda drewniana, studnia pod dachem de novo zreperowana, do której woda rurami z pod zamku wysokiego prowadzi się. Pensya Burgrabiego złotych 2000, na milicyą z munderunkiem

kiem

kiem 1500. na dwa unterof. 800. na faifra i dobosza z barwą 600, na 30 gemeinów z barwą 9000. reperacya broni, pałaszy złotych 200, amunicya, prochy, kule 100, kupno broni, pałaszów, bagnetów (: niewyszczególniono :) na reperacye zamku 540. re, stauracya pobocznych budynków rezydencyi dla officera kosz. towało w tym roku 2200, reperacya dolnych gmachów 360. reperacya izb sądowych trybunalskich 3200. Ściana narożna zreperowana i szkarpa dana 600. reperacya wieży 470. dobycie studni nowej 510, pobicie dachów, bramy, tudzież glina, scho, dy 180, in summa expensy rocznej zł. 21850. Zamku wyso, kiego lubo jeszcze miejscami mury stoją, te jednak od wierz, chu naruszyły się i osypały, miejscami zaś funditus zapadły, i które stoją spruchniałe, sypią się, i sensim upadają." Do 1772 r ludność miasta, znacznie się zwiększała, przez na, pływ obywateli i kupców dwa razy do roku, t.j. w czasie kon, traktów otwierających się na 3. króle, i na trybunał Małopol, ski; trwał on od przewodnej niedzieli do ś. Tomasza, pod tym, że marszałkiem i prezydentem co i w Lublinie. Sądziły się zaś województwa kijowskie, Ruskie z ziemią Halicką, Wołyń, skie, Podolskie, Bełzkie, Bracławskie i Czernichowskie. —

Lwów we względzie religijnym, jedynym jest w Europie miastem, posiada bowiem trzy stolice biskupie rożnych ob, rządków: grecka katolicka, ormiańska i łacińska. Co do pierwszej Jan Łopatka Osthałowski bis. Halicki obrz. greckiego przenosi tu 1570 r. katedrę, osadzając ją przy cer, kwi ś. Jerzego. Odtąd następcy jego oprócz tytułu bis. Lwow, skiego, pisali się Halickiemi i Kamienieckiemi, a Józef Szum, lański zjednoczywszy się 1700 r. z koś. rzym. przyciągnął i swą

dyecezya

dyecezyja 1.) Oprócz katedry, znajduje się kilka cerkwi. – Kazimierz wielki nadawszy ormianom wolność sprawowania obrzędów, dozwolił oraz założyć katedrę około 1364 r. Ich Arcybiskupi święceni przez Patryarchę Armenii większej, posyłani byli do Polski; uchylił się od tego zwyczaju Mikołaj Toroszewicz, a nadto przystępuje 1630 r do unii z kośc. rzym. Pasterze ormiańscy rozciągali zwierzchnictwo nad współwyznawcami w całej dawnej Polszcze, a nawet w Wołoszczyźnie i Krymie osiadłemi; wskutek zmian politycznych pozostało im tylko 7 kość. paraf. w obrębie król. Galicyi. i klasztor zakonnic reguły s. Benedykta we Lwowie. – Zamyślając Kazimierz Wielki ustanowić biskupstwo obrząd. łacińskiego we Lwowie, założył fundamenta na kość. katedralny 1370 r. w lat kilka potem, zaczął tu mieszkać arcybis. Halicki, jako w miejscu bezpieczniejszym przed najazdami tatarskiemi. Lwowianie poczęli się przykładać do dokończenia przerwanej budowy katedry; uroczyste przeniesienie metropolii z Halicza nastąpiło 24 grudnia 1414. r. a Jan Rzeszowski pierwszym był arcybiskupem Lwowskim. Do Archidiecezyi tutejszej należały biskupstwa: Przemyskie, Łuckie, Chełmskie, Kijowskie, Kamienieckie i Leceńskie na Wołoszczyźnie, później Bakowskie zwane; gdy w następnych czasach, dyecezye te przeszły pod obce panowanie, zostało tylko pod władzą metropolii bis. Przemyskie, i nowo utworzone Tarnowskie. Do 1773 r. znajdowało się przeszło 40 świątyń katol.; wspaniały kość. Dominikanów posiada cudowny wizerunek Bogorodzicy, ukoronowany 2. lipca 1751 r. przez arcybis. Mik. Wyżyckiego, w kościele zaś Bernardynów spoczywają zwłoki błogosła: Jana z Dukli + 1484. r. Wydawał magistrat wilkierze, wzbraniające akatolikom sprawowania obrzędów, zaprowadzona zaś 1550 r. przez Dominikanów inkwizycya.

1.) Pierwszym metropolitą czyli arcybiskupem został 1807 r. Antoni Angełowicz.

zycya s. pilnie strzegła; ażeby niewkradali się dysydenci, po zaborze dopiero Ltwa Ruskiego osiadać poczęli lutrzy i kalwini. Lwów, ta stolica ziemi Ruskiej, o której wyrzekł Staro-wolski, iż nad inne kraje Polskie płodniejsza jest w wielkie dowcipy /: magnorum ingeniorum ferax Russia, :/ wydał z łona swego wielu uczonych mężów, w drugiej połowie 16go wieku powstała tu drukarnia ruska, następnie zaś łacińska i polska. Od 1608 r. utrzymujący szkoły Jezuici, wyjednali byli u Jana Kazimierza przywilej 1661 r. na otworzenie akademii, przeciw czemu mocne zaniesli protestacye akademicy krak. i posłowie ziemscy 1662 r., co sprawiło; iż niezatwierdzony pochwała sejmu przywilej, musiał król cofnąć. Sprawa ta opierała się o stol. apost., Jezuici ciągle czyniąc zabiegi, poczęli wyższe wykładać nauki, zabronił im tego August II postanowieniem 1706 r: Rząd Austryacki założył szkołę główną, nazwaną od imienia panującego universitas Josephina; uroczyste jej otwarcie odbyło się 16. listopada 1784 r. – Przedmieścia, Krakowskie, Halickie, Brodzkie, Zołkiewskie, Łyczakowskie, stanowią główną ozdobę, gdyż właściwe miasto ciasno jest zabudowane, i żydami przepełnione; ogólna ludność 1794 r wynosiła przeszło 33000.

Gródek. nad Wereszycą i wielkim stawem. Po zupełnem spustoszeniu miasta, czyniąc Jagiełło nowo lokacyą, przenosi 1389 r. mieszkańców z prawa ruskiego na magdeburskie, nadaje sto łanów, z których 4 przeznacza wójtowi 2. kościołowi; 4 na pastwiska; uwalnia od wszelkich danin i powinności na lat 12, zabrania: ażeby wokręgu milowym niestawiano karczem i żadnemi nietrudniono się rzemiosłami, pod zagro-

zeniem

żeniem kary, w ½ części na wójta przypadającej; po upływie tak wolności, opłacać będą z łanu po 9 szkojców czynszu i po 3 na dziesięcinę /: pro decima et skotos :/ Sprzedając wójtostwo Mik. Urykowi za 30 grzywien liczby pols., pozwala mu młyn na rze. cze przy zamku wystawić, może mieć dwa rybaków do połowu ryb, ale tylko w rzecze, uposaża go i prawych potomków połową dochodu z jatek, całkowitém zaś z ław piekarskich, szewskich i łaźni, przeznacza mu 6ty denar z czynszów łanowych, 3ci zaś od spraw zasądzonych; nadaje wójtostwo we wsi król. Kamionobród, wkła. dając obowiązek: ażeby na każdą wyprawę wojenną, stawił się z kopijnikiem i łucznikiem, należycie uzbrojonemi i na dobrych koniach /: cum una hasta et uno sagittario, in equis et armis bene valentibus :/ — Miejsce to pamiętne jest zgonem tegoż monarchy 1432 r., o czém tak pisze Bielski: „Król Władzisław przyjachał do Grodka w sobotę świątecznąo siedząc za stołem z posły Stefana Wałaskiego Wdy, febra go ruszyła, a 17 go dni trzymała. Widząc się tedy być śmiertelnym testament uczynił; a o syna Władysława prosił, aby go królestwa nieoddalali, polecając go w opiekę, y z Kazimierzem drugim synem swoim Panom, zwłaszcza Zbiszkowi. 1) Także świątości i obrzędy kościelne przyjąwszy ostatniego dnia maja umarł." Po zgorzeniu miasta ponawiając 1469 r. Kazimierz IV wszelkie służące mu prawa 2. jarmarki i targ we czwartek, uwalnia od podwód, zastrzegając, iż wrazie pobytu króla dostarczać mają na przywiezienie kuchni. R. 1510. dozwolono mieszczanom pobierać mostowe po 5 denarów od wozu towarami naładowanego. Mając wzgląd Zygmunt I, że przez częste napady tatarów, przywiedzeni zostali mieszkańcy do wielkiego ubóstwa, postanawia 1537 r. ażeby opłat

1.) Zbiszek, czyli Zbigniew Oleśnicki bis. krak.

opłatę czopowego wynoszącą 15cie grzywień, obracali przez lat 10 na obwarowanie miasta, któreby było w możności stawienia oporu nie„przyjacielowi. Tenże król, zaleca najmocniej staroście 1547 r, ażeby mieszczan do żadnych robocizn wiejskich i sprzątania siana nie zmuszał; w razie powodzi wszakże, za danym hasłem stawić się mają na ratunek, a w czasie spustu stawu, zwozić po 7 wozów chrustu; jeżli by zaś do jakiej roboty wzywani byli, i dobrowolnie stanęli, przyzwoitą żywnością opatrzeni być mają. Zabrania mu pociągać mieszczan do swoich sądów, więzić, lub w okowach na zamku trzymać; co rok, wybierze sołtą dwóch rajców, wójt 3go a gmina 4o; dozwala nakoniec mieszczanom łowić ryby w rzece, we środy w piątki i soboty, użytkowanie z lasów ponawia. — Rozciągając i Zygmunt August ojcowską opiekę nad mieszczanami, pozwala im 1550 r. pobierać mostowe od koni i bydła, a od woza z drzewem na sprzedaż przywożonego po szelągu; czynsz od gorzałki przeznacza na naprawę mostów, grobel i utrzymanie murów w dobrym stanie; nieszynkować zaś żydom najsurowiej wzbrania. — Przywileje dla rymarzów, paśników, siodlarzy i czapników mieć chcą, aby sami katolicy do ich cechu byli przyjmowani, a partacze trudnić się niemają rzemiosłem w okręgu milowym. Bednarze, kowalodzieje, stelmachy, tokarze i garncarze użalali się przed lustracyą 1616 r. iż mimo ich przywilejów, cechmistrze lwowscy, po wyuczeniu ucznia w gródku, przyjmować nie chcą, „do innego u siebie rzemiosła przywodząc y przymuszając. Cechmistrze rzemiosła kuśnierskiego wnosili skargę przeciwko partaczom, oświadczając się przeciwko urzędowi zamkowemu y

miejskiemu

y miejskiemu, iż oni wedle przywileju przeciwko partaczom, którzy ani w mieście, ani około miasta być niemają, bendąc eo nomine requirowani, pomocy żadnej dać niechcą. A przytém wnosili prośbę o przyczynienie y podniesienie sztuki w rzemieśle, dla rozmnożenia cechu y armaty, która im przez ogień pogorzała. Rzeźników jest 8.; płatnerz i stelmach są na usłudze zamkowej." W nieszczęsnym dla Polski roku 1655. pokonał w okolicy Chmielnicki 28 września garstkę wojska, dowodzoną przez Stan. Potockiego het. W. K. dostali się do niewoli. Jan i Paweł Potoccy, synowcowie hetmana, Bałaban, Goliński, Machowski i inni ze starszyzny, poczém przystąpili kozacy do oblężenia Lwowa. — W kilka lat po skończeniu wojny przybywszy lustr. 1662 r podają w rynku 22 domów, a było ich przedtém 78 w ulicach 10, dawniej zaś 82. Pienędzy koronnych dają zł: 10. gr. 7.; woza wojennego niewyprawują, prowiant tylko względem tego wozu na zamek lwowski dla piechoty dawać zwykli. Zamek podczas woyny kozackiéj przez nieprzyjaciela spalony y funditus zdezelowany, tak że tylko ziemia na tym miejscu gdzie był zamek. We wsi Starzyskach do stwa grodeckiego należącej, jest zamek na około w kwadrat wałem otoczony, brama murowana w dziedzińcu budynków trzy. Ponieważ miasto zwykle Stary Grodek zwane, przez samych katolików osiedlone było, począł przeto sta Jan Gniński Wda Chełmiński zakładać na ogrodach zamkowych odrębne dla żydów miasteczko, które Gnin mianował, pozwalając przywilejem 1680 r szynkować trunki i trudnić się różnemi handlami. — Jan III uniwersałem 1682 r. upomina i nakazuje mieszkańcom, ażeby wszyscy do obwarowania i obrony miasta należeli, wspólne ciężary znosili, a to pod utratą służących im praw i swobód

i swobód; roku zaś 1684, potwierdza fundacyą Gnina. Sstwo tutejsze należało do król. Maryi Józefy, po której zgonie 1757 r. otrzymuje Jan Małachowski Kanclerz W. K. Lustracya 1765 r. wyraża: „cech krawiecki w słonym Gródku ma cechmistrzów dwóch, majstrów 20. podatków nieplacą, do grobli tylko dla naprawy chodzić mają. Taż powinność obowiązuje i cech kuśnierski, a nadto przędze zamkowe za zapłatę robi, od półsetka lannego po zł. 5. od konopnego po 3. a od zgrzebnego po 2. i prócz tego na szlichtę (?) od każdego półsetka należy im dać po miarnicy zboża jakiego; cechmistrzów jest 2. majstrów 50, a pod jurysdykcyami 37.; w jednym cechu: cechmis. 2. majs. kowalskich i ślusarskich 7. Bednarzów 4. kołodziejów 8. stolarzów 5; cech kuśnierski: cechmis. 2. majs. 15. na jurysdykcyi plebańskiej 3.; cech szewski: cechmis. 2. majs. 16 pod jurysdykcyami duchownemi majs. i partaczów 24. Podatków i czynszu do zamku niedają, tylko skóry skarbowe wyprawują, od tych na hurt po zł. 1. płaci się onym. Cech kuśnierski i rzeźnicy: cechmis. 2. braci cechowych 3. i rzeźnicy pod jurysdykcyą proboszcza. Domów między wałami 77, placów pustych 24, browarów 4., za wałem i bramą niegdyś królewską dom 58. Przedmieścia: Lwowskie, Czerlańskie i Zastawskie gdzie gospodarzów gruntowych 348., zagrodników około 300, do jurysdyk. kościelnych dom 108. Cerkwi 3. fara, koś. s. Barbary, s. Mikołaja, s. Stanisława szpitalny i klasz. Franciszkanów na podzamczu, gdzie 38 katol. gospodarzów. Żydowskie miasto Gnin: domów 62, komorników 124, browarów 18, pańskich 3. i woskobojnia." Ostatni posiadacz Sstwa: Jacek Małachowski Refer. K. opłacał 1772 r. kwarty zł. 24613, gr. 28 den. 9. Koś. Francisz. fundacyi Jagiełły, gdzie jego serce złożone zostało, uległ supresyi za rządów austryackich; ozdoba miejsca tego jest wspaniała

miała fara, wzniesiona i uposażona 1419 r. przez wspomnionego króla. Około 1780. r. zaludniać się poczęło miasto osadnikami niemieckiemi.

Janów nad Wereszczycą i wielkim stawem. Zygmunt III. przywilejem 1611 r. pozwala: ażeby Jan Swoszowski i Pisarz ziemski lwowski, dzierżawca wsi Zalesia, do dobr stołu król należącej, założył na przyległych gruntach miasto Janowem zwać się mające; osiadających obdarza prawem magdeb., co do wolności i innych ustaw porównywa z Żółkwią; ustanawia targ w sobotę, jarmarki na wniebows. Pańskie i S. Michał. – Lustr. 1661 r. smutny stan miejsca tego przedstawia: „miasto całe przez kozaki spustoszone y zniszczone będąc, a potym przez przechodzącego ustawicznie żołnierza y obozów częste stanowienie wskorać nie mogąc, trudno się ma osadzić." Podług lustr. 1765 r. posiadaczem Sstwa był Jgo. Mokronowski gener. inspektor. W rynku domów katol. 23, żydowskich zajezdnych 13; w ulicach katolic. 48, żydows. 4.; na przedmieściu Jaworowskim osady 19; jeden tylko jest cech szewski zatwierdzony 1693 r. przez Jana III; spust stawu w czwartym roku czyni zł. 22554. W murowanym kościele, zbudowanym 1614 r. przez wzmiankowanego Swoszowskiego i żonę jego Elżbietę Rzeczycką, spoczywają zwłoki Konst. z Czartoryiskich Poniatowskiej kaszt. krak. matki Stanisława Augusta † 27 paździer. 1759 r. w Maleczycach. –

Jaryczów nad Jaryczówką. Sebestyan i Franciszek z Chodorostawu Zorawińscy, zamieniwszy wieś dziedziczną na miasto, otrzymali od Zyg. Augusta przywilej, potwierdzający 1563 r. takową erekcyą, a nadto obdarzył król mieszczanów prawem magdeb. i uwolnił na lat 12 od wszelkich poborów, wyjąwszy od nowego cła i czopowego; dla rychlejszego zaś wzrostu, i lepszego bytu miasta, ustanawia Jarmarki: na S. Trójcę i Wszyst. S., targi w niedzielę i czwartek. – Pozniejszy dziedzic Stan. Żółkiewski kancl. i

hetm.

hel. W. K. wyjednał u króla ponowienie 1618 r. jarmarków, z przemiana pierwszego na Boże ciało, co do targów tylko we czwartek mających się odbywać. Miasteczko to, trapione klęskami wojennemi, należało około 1770 r. do Stan. Bernarda Gozdzkiego Wdy. Podlaskiego.

Szczerzec pierwotnie Szczyrzec, nad Szczerką. Niezgodni bracia: Włodzimierz ks. Swinogrodzki i Rościsław ks. Przemyski wzajemnie się najeżdżając, zjechali tu 1131 r. w celu zawarcia pokoju; apud oppidum Sczircz, mówi Długosz. Snać że wojny między książętami ruskimi lub najazdy tatarskie, do szczętu zniszczyć musiały miasto, jeśli tylko niem było, skoro Jan Tarnowski Wda Sandom. Sta Ziemi Ruskiej, pozwala 1397 r. wójtowi Maciejowi na 100 łanów miasto osadzić; przeznacza mu 3 łany, dwa na pastwisko, a 1 pod plebania, wykarczowane łany uwalnia od czynszów na lat 6. zaroślami okryte na 12, lasami zaś na lat 20; od wystawionych domów przez lat 10 nie płacić nie będą, po wyjściu lat wolności, dawać mają na s. Marcin po 8 skojców z łanu, po 2 kapłony, 12 jaj i dwie miary owsa, a nadto względem dziesięciny po 6 groszy biskupowi. Upewsza Wójta połowa czynszu z młyna, z jatek szewskich, piekarskich i rzeźniczych, przeznacza mu 6ty denar z łanów i ogrodów, a 3ci od spraw i kar zasądzonych; pozwala na użytek domu swego ryby w stawie poławiać, mieć łaźnia, zastrzegając: iż król i Sta może jej używać bezpłatnie; wkłada nakoniec obowiązek na wójta, ażeby na każdą wyprawę wojenną stawił się z dwoma jeźdźcami, których konie po trzy grzywny warte być mają i z łucznikiem 1) co zatwierdzając Jagiełło t. r. obdarza Szyszcz prawem magdeb. ustanawia targ w poniedziałek i 3 dniowy Jarmark na przeniesienie S. Stanisława. Zygmunt I, bacząc, iż miasto Szczerzecz spalone zostało przez Tatarów, uwalnia je 1516 r. na lat ośm, od wszelkich myt, danin i poborów. Lustratorowie 1572 r. wzmiankują o murowem

1) Advocatus duobus equis, quilibet 3 marcas valentes, cum una balista seu arcu, servire adstrictus est.

wém powietrzu przed 2 laty, zastali w mieście Szczerzec: szewców 7, jatek
rzeźń 4. piekarskich 10. O nowej klęsce miejsca tego, zawiadamiają lustr. 1621 r.
„miasto Szczerzec do Stwa Lwow. należące, jest funditus zniesione i po„
palone przez Tatary, zaczym provent żaden nie idzie. Pokazali mieszczanie
libertalia od J. K. M. do 4 lat daną od podatków tak publicznych jako
y prywatnych." – Po wojnie szwedzkiej zesłani lustratorowie 1662 r.
wyrażają: „mieszczanie przez wojny, a osobliwie związkowy obóz, kto„
ry tam swój początek brał y zaczynał, funditus zniesieni i zniszcze„
ni. Byli tam różni rzemieślnicy, teraz nic tego niema." Miejsce to
w ówczas było już obrębnym Sstwem. Wybór członków Magistra„
tu, szynki napojów, kurzenie gorzałki i pobór targowego ponawia 1671 r.
król Michał mieszczanom, a nadto pozwala im większe pobierać mo„
stowe, targ zaś dla dogodności na czwartek przenosi. Lustr. 1765 r.
podaje, posiadaczka Sstwa jest Pelagia z Potockich Potocka, wdo„
wa po Józefie kaszt. Lwowskim. Znajduje się w Szczercu kość. paraf„
cerkwi murowanych 2; cechy: tkacki, w którym cechmistrzów 2.
majstrów stołowych 4. majs. młodszych 14, partaczów 10; czynszów
niepłacą, dla wygody jednak starościńskiej i wójtowskiej za proporcy„
onalną zapłatą półsetki robić powinni; szewski: cechmis: 2 maj„
strów 30, stołkowego płacą po groszy 12; piekarski: 7 piekarzy pła„
ci stołkowego po gr. 6.; rzeźniczy: katol: 11, żydow 4. płacą kło„
cowe po gr. 6, i łoju topionego po 1½ kamienia; połowę czynszy
od 3 ostatnich cechów, wójt pobiera. W rynku domów katol.
5. żydowskich 21; w ulicach dom. katol 46, żydowskich 30.;
na przedmieściu Ostrowie chałup 211, na Łańskiem 200; dochód
miejski czyni zł. 1487, gr. 10, wydatki zaś wynosi zł. 616. gr.
10. – Ostatni Ssta Piotr Potocki kasztelanic lwowski, opłacał
do skarbu kwarty: zł. 12165, gr. 8. den. 3. Około 1780 r. osiadło
tu kilkanaście rodzin Menonitów czyli nowochrzczeńców, osad„
ników niemieckich. –

Obroszyn.

<u>Obroszyn</u>, wieś o 1½ mili na zachód ode Lwowa, należąca do stołu Arcybis: Lwowskich, ozdobna pałacem, zamieszkiwanym zwykle letnią porą przez arcypasterzy, z których Wacław ~~S~~ier. hr Sierakowski, głośny z licznych cnót i świątobliwego życia, zmarł tu 25° października 1780 r, mając lat 81. — —

Przemyśl, Praemislia, po rusku Peremyśl nad Sanem. Podanie, a raczej świeższe domysły, mienią być Przemysława czyli Leszka I założycielem tutejszej osady; pewniejsze dzieje nauczają: iż 981. r. albo nieco później, zawojowana przez Włodzimierza W. ks. kijows. odzyskana została 1018 r. orężem Bolesława Chrobrego. Korzystając z zaburzeń w Polszcze zagarnia Jarosław ks. kijowski ziemię przemyską 1026 r. i ruskie, i ruskie osady wraz ich obrządkami zaprowadza, a wnuk jego Rościsław Włodzimirowicz /: + 1065 r.:/ pierwszym był z książąt „dzielnic tu panujących. „ R. 1069 udał się Bolesław II śmiały do ziemi przemyskiej, chcąc przodków dziedzictwo do korony przywrócić. Stała na wstręcie potężna na wzgórku twierdza, dla murów ogromnych i wież obrońcami nasadzonych; ile ów wiek nauczał, trudna do przystępu i do wzięcia. Trwało szturmowanie przez trzy dni bez ustanku; rozstawiwszy król na około hufce, wieńcem zamek opasał, w nadzieję, że głodem i pragnieniem do poddania się przymusi. Poddał się zamek już na schyłku lata, wymówiwszy sobie, iż garnizonowi zostawieni przy życiu, wyniosą z sobą tyle, ile każdy z nich udźwignąć podoła. Król opanowaną fortecę naprawiwszy i ozdobiwszy, przezimował tam z rycerstwem." 1.) Na początku 1070 r. zjechał Gejza królewic węgierski, upraszając Bolesława o pomoc przeciwko Salamonowi bratu swemu stryjecznemu. Za powrotem z tej wyprawy, przemieszkiwał król w Przemyślu przez dwa lata, czuwając na niespokojne dokoła Rusinów i Węgrów obroty; aliści zaledwie opuścił miasto, rugują Wasilko Rościsławowicz z zamku polską załogę i całe odzyskuje księstwo, które poczęło mieć znowu własnych książąt. Ciągłe kłótnie i wzajemne najazdy książąt ruskich, nastręczyły Kazimierzowi II sposobność zajęcia 1179 r. księstwa wraz ze stolicą, odzyskany w krótce potém Przemyśl przez Rusinów, należał do różnych dzielnic władzców ruskich, aż do ich wygaśnienia w prostej liniji, z czego ko-

rzystając

1.) Narusiewicz

rzystając Kazimierz W. sposobność zdobywa 1340 r. warowne Rusi czerwonej grody, a w tej liczbie i Przemyśl. Gospodarny monarcha, wałami i murami wzmocnił zamek, częścią przebudował, w okolicach zaś wiele niemieckich po osadzał rodzin. Po zgonie króla Ludwika 1382 r, na załodze będący Szewcy Węgry i Szlązacy wzbraniali się przez lat kilka z uznaniem rządów polskich; musiano użyć siły zbrojnej, celem odzyskania zamku. R. 1389 obdarza Jagiełło mieszczan prawem magdeb., nadaje sto łanów frankoń- skich, z których dawać mają po pół grzywny, po miarze żyta i owsa, 2 ka- płony, 2 sery i 12 jaj; uposaża wójta 4 łanami, przeznacza mu 6ty denar z czynszów, a 3ci od spraw zasądzonych; ustanawia jarmark na ś. Piotra i Paw- ła 8 dni trwać mający. Gdy Stefan Wda Wołoski spalił miasto 1498 r, a następnie Tatarzy krwawe zapuszczając zagony niszczyli przedmieścia, przezna- czali królowie dochody i czynsze miejskie na obwarowanie grodu, i należyte utrzymanie murów. Znacznie rozgałęziony handel, sprowadził zamożność, tros- kliwi mieszczanie o poczynione sobie przez ks. ruskich nadania, starali się o potwierdzenie takowych przez królów polskich, o uzyskanie nowych swobód i wolności; jakoż pod tym względem porównani zostali z Krakowem, Lwo- wem, i Poznaniem, na mocy przywilejów był tu skład różnych towarów i wina malmazyi, głośne i nader uczęszczane jarmarki, a obywatele u- wolnieni od stacyi, przechodów żołnierskich i.t.p. Najazd ~~Tatarzy~~ Tatarów 1624 r. srodze spustoszył przedmieścia, a 1648 r. oblegli Kozacy miasto, lecz zdobyć go niebyli w stanie. Podstąpiwszy 1656 r. Duglas wódz szwedz- ki dogodne upatrywał miejsce do przypuszczenia szturmu, zważywszy wszakże mocne warownie, wolał odstąpić, a niżeli się na los niepewny odważyć. Jerzy Rakoczy ks. Siedmiogrod. we 30000 opasał miasto 1657 r. i na próżno przez 5 tygodni dobywał. Lustratorowie 1663 r. wyrażają: „położenie zamku na górze; przychodząc od miasta jest przygródek drew- niany połowy circulu, do zamku incorporowany, wszystek niemal zruj- nowany. Jest w nim izdeb dolnych 4. piąta przy furtce, gdzie woźny mieszka i wrotny; górnych także 4, piąta stołowa, 6ta sądowa; od stajen mur nowy wystawiony na kopia wysoki, ciągnie się aż do basz- ty od pola. Idąc w zamek jest most, na bramie sklep na złożenie akt

grodzkich

grodzkich, nad sklepem izba z dwoma kownatami. Nad spiżarnią kaplica drewniana, nadgniła; bász cztery na rogach zamku. /: Opis budynków między murami, zły stan pokojów, mury nadpsute :/ Obrony żadnej niemasz, bo i armaty nie widzieć, oprócz co działko polne na baszcie." — Posiadaczem Sstwa przeszło lat 10. był Stan. August Poniatowski stolnik W. L. aż do chwili wstąpienia na tron. Inwentarz sporządzony 1765 r. przy oddawaniu Sstwa Fr. Ksaw. Branickiemu Podstolemu K. takowe zawiera szczegóły: „ zamek wszystek murowany na górze, w około murami nowemi 1759 r. obwiedziony, most przez fossę wymurowany, stary; brama o 3 kondygnacyach, w niej po prawej ręce rezydencya, ex opposito rezydencya spustoszała; 1szej kondygnacyi archiwum akt grodzkich. Idąc dziedzińcem wieża, druga od wschodu słońca, dalej wieża in fundo w ziemi wymurowana, spustoszona, nad nią wieża górna, że wszystkiem zepsuta; około pokoje 1762 r. zreparowane, sala obszerna, kancelarya, baszta na rogu od księży Missyonarzów murowana de novo z wieżą in fundo, średnia i górna. Miasto murem starém w około oprowadzone z przedmieściami Krakowem i Przekopaną. Domów żydowskich 37. Czysty dochód Sstwa, wraz z żupą solną w Stojsku, z czynszami, z podatkiem rajtarszczyzna zwanym, czyni zł 62324 gr. 16" Katolicy na Rusi Czerwonej osiedli, zostawali pod zarządem bis. Lubuskich nad Odrą; bacząc na tę niedogodność Władysław ks. Opolski rządca Rusi, przekładał z królem Ludwikiem Ojcu S. potrzebę bliższej hierarchii duchownej. Jakoż, wyrzekła bulla Grzegorza XI z 1375 r. że wyłączając się miasto z pod władzy pasterzy lubuskich, zdolne jest mieć własnego biskupa. Takim sposobem powstała katedra łacińska, a pierwszym biskupem został: Eryk Mora, z zakonu S. Franciszka Serafickiego. Mimo uposażeń przez Jagiełłę uczynionych, dochody kapituły za szczupłe poczytane były; ustawy przeto krajowe pozwalały pasterzom tutejszym, piastować urząd kanclerzów koron., posiadać opactwa i bogate probostwa. — Katedra grecka dopiero

1271.

1271 r. fundowana być miała, lubo nierównie wcześniej zachodzi o niej wzmianka w dziejach ruskich; władykowie zaś pisali się: Sanockiemi, Samborskiemi i Jarosławskimi. Na soborze w Brześciu Lit. 1594 r., przystąpił bis. Michał Kopystyński do jedności z kościołem rzymskim, a lubo odstąpił jéj w krótce, część jednak dyecezyi trzymająca się unij, miewała swych biskupów; dopiéro Jerzy Winnicki z całą Dyecezyą zawarł jedność z kos. na synodzie w Zamościu 1720 r. — Jezuici mający wspaniały kościół i kollegium, liczne do 1773 r. utrzymywali szkoły; oprócz zniesionych klaszt. Dominikanów, Dominikanek, Bonifratrów, Karmelitów i Wincentynów czyli Missyonarzy, pozostały świątynie: Reformatów, Benedyktynek i Franciszkanów, gdzie słynie cudowny wizerunek M. B. koronami uwięczony 1762 r. — Ztąd był rodem uczony Marcin, rzeczony król. /: Martinus dictus Rex de Praemisliae :/ doktor medycyny i profesor astrologii w akademii krakow. około 1475 r. 1) Położenie Przemyśla na pochyłości góry, zniżającej się ku rzece, piękny przedstawia widok; zdobią go domy obu biskupów, wiele kamienic, sklepów, wspaniały most z ciosu i szczątki zamku na górze Zapią zwanej; miasto dosyć handlowne, osiadłe płóciennikami garbarzami. — Ad.

__Jarosław__ (Jarosłavia) Nad Sanem. Założycielem tej posady mógł być w XI wieku Jarosław ks. ruski, panujący na Przemyślu. Opanowany gród około 1234 r. przez Węgrów, chwilowo tylko przez nich zajmowany być musiał, skoro Bela IV król węgierski w zamiarze osadzenia zięcia swego Rościsława na państwie Halickim, wyprawił znim wojsko 1241 r. które przez wypadających zmiasta Rusinów porażone zostało. Władysław ks. Opolski siostrzeniec króla Ludwika, posiadając wiele zamków na Rusi, przenosi miasto na inne miejsce nadaje mu 1375 r.

Sło.

1.) Ob. o nim: Wiszniewskiego T. IV. 157.

sto łanów frankońskich obdarza prawem magdeb. i różnemi swobodami, pod obowiązkiem płacenia po skojcu z łanu i po 6 groszy praskich za dziesięcinę biskupią; uposaża dziedzicznego wójta i zobowiązuje, aby na każdą wyprawę wojenną, stanął z kopią i kuszą na koniu, w zbroi porządnej – osadzona załoga węgierska w zamku, wzbraniała się po zgonie Ludwika /: 1382 r. :/ przez lat kilka uznać nowe rządy w kraju; musiano użyć siły zbrojnej dla odzyskania swej własności. Zdaje się, iż pierwszemi dziedzicami Jarosławia byli przodkowie Tarnowskich, którzy pisząc się z Jarosławia, z czasem nazwę Jarosławskich przybrali; chwilowo zaś posiadali: Pileccy i Granowscy. Jagiełło nadał 1417. r. pasierbowi swemu Janowi Granowskiemu, tytuł hrabstwa na Jarosławiu, lecz używać takowego niedozwoliły mu stany Rpltej. Wzmagało się miasto w ludność i dostatki, przywilej Władysława III w Budzie 1443 r. dany, wspomina już o obszernym jego handlu, o kupcach zagranicznych, przybywających dla sprzedaży lub kupna towarów, czyni Jarosław miejscem składowem, zakazuje aby kupcy innym gościńcem przejeżdżać nie ważyli się pod utratą kupi, z których połowa przypaść ma na skarb król., druga zaś połowa dziedzicowi Spytkowi Jarosławskiemu. – Twórcami tutejszej ordynacyi, pierwszej w kraju byli. Rafał na Jarosławiu Sta lwowski, i Spytek dziedzic Przeworska. Zatwierdził ją 1470 r. Kazimierz IV lecz gdy mający prawo do spadku, dzielić się dobrami ordynacyi chcieli, utrzymując nieważne jej ustanowienie, zniósł takową i uchylił 1519 r. Zygmunt I od stron spór wiodących za rozjemcę obrany. Spytek Jarosławski Wojewoda ruski przywilejem 1479 r. upewnia mieszczan: iż oddawna opłacanego podatku 20 grzywien, nie podwyższy, wyjąwszy gdy nowy jaki pobór w ziemi

Ruskiej

Ruskiej na Rplita będzie uchwalony; przyrzeka na 5 dni do robocizn z ról nie znaglać, nadaje miastu ratusz ze wszystkiemi jego dochodami; dozwala wolnego wrębu w lasach; zabrania odbywać targi kupna i przedaży po wsiach do dóbr swoich należących, czyni rozporządzenia tyczące się sądów, poleca rajcom pilnie czuwać, ażeby wszelkie miary i wagi były sprawiedliwe, i obowiązuje mieszczan, aby wedle zwyczaju, wyprawiali podczas wojny wóz czterokonny, na leżycie w żywność opatrzony, z woźnicą i jednym pieszym. – W krótkim lat przeciągu następującemi klęskami miasto dotknięte zostało: 1489 r. Tatarzy 1498 r. Wołosi wspólnie z Turkami, a 1502 r. Tatarzy, ogniem i mieczem spustoszyli. Spytek Jarosławski kasztelan krak. obwarowszy należycie miasto, przekazał mu 1513 r. czynsz roczny 10 grzywien z łaźni i młyna swego, poleca oraz: ażeby drugie 10 grzy. odkładali rajcy z dochodów miejskich na utrzymanie baszt i wałów w dobrym stanie. Chcemy, wyraża w dalszym ciągu: aby rajcy człowieka w miernictwie biegłego mieli, gdyż dochody czynszowe z łaźni mogą przyrość; a nadto, chcąc utrapionych mieszczan pocieszyć i ochotniejsza łaskią opatrzyć, uwalniamy ich od przywożenia do zamku z soli z żup Przemyskich. – Zofia z Odrowążów, wdowa po Krzysztofie Tarnowskim kaszt. Wojnickim, weszła w powtórne śluby z Janem Kostką kaszt. Gdańskim; gody weselne odbyły się 1569 r. z nader wielką wspaniałością w Jarosławiu. Nowy dziedzic (p. porn: Wda Sandomirski) przekształcił zamek na okazalszy, założył zwierzyniec i sadzawki, miasto zaś wielą budowlami ozdobił; dom jego stał się przytułkiem uczonych, których zewsząd sprowadzał. Wspomniona Zofia wydała w 1571 r. przywilej tej treści: chcąc tem większy znak łaski naszej mieszczanom pokazać, aby tym snadniej oprawę miasta opatrowali, a jako sami w zawarciu spokojnie siedzieć mogli

gli, tak też uchowaj Boże, czasu nieprzyjaciela głównego, i poddani na-
si inni ucieczkę ze zdrowiem i majętnościami swemi bezpieczniejszą
mieli, postanawiamy, iż poddani nasi we wszystkiej włości Jarosław-
skiej, będą powinni na potrzebę Aptekej miejskiej do uprawy parka-
nu, każdy furę drzewa na rok przywieść, a drugą do cegielni. U-
ważając, że mnogość żydów, nigdy nic dobrego ludziom chrześ: nie
przynosi, owszem większą szkodę i utratę, gdyż to ich umysły są szu-
kać nieszczęścia Chrześcian, a do opuszczenia przystojnej pracy lu-
dziom przyczyny dawać, zaczem z miłości naszej przeciw poddanym
zabiegając, wiecznemi czasy postanawiamy, aby w mieście więcej
nigdy żydów niebyło, tylko dom 1. a najwięcej 2., i to takich, któ-
rzy by się żadnemi handlami, oprócz pracy swej niebawili, dawa-
jąc mieszczanom moc i władzę, gdzieby się ich więcej nad 2 domy
sadzić chciało, one z miasta wygnać i bawić się nie dopuszczać. –
Mieć chcemy, aby karczmarze we wsiach włości Jarosl. z nikąd
inąd, jedno z Jarosławia piwa nie brali, ani wozili. – Zyg. August
pragnąc handlowy gościniec na Jarosław utrzymać, i przejazd do-
godnym uczynić, wyznaczył komissarzy, którzy zjechawszy 1572 r.
obejrzeli w dobrym stanie będące: mosty, groble i drogi chru-
stami usłane. Jednem z najhandlowniejszych miast w Polsce
będąc Jarosław słynął jarmarkami, z tych 3: na popielec, na
wniebowzię: N. P. i s. Jędrzej po 4 tygodnie trwały. Pierwsze one,
mówi Piasecki po Frankfurtskich nad Menem trzymały miejsce.
Turcy, ormianie, Persowie, ziemi i rąk swych płody zwozili,
na których zakupywanie, z południa i północy Europy zjeżdżano;
korzenni handlarze, tak wielkie mieli zapasy bakalii, iż z tąd
najwięcej kraje Niemieckie w nie opatrywały się; przypędzono
20000 koni, a dwa razy tyle wołów. Przepisy tyczące się porządku
i bezpieczeństwa kupców, ściśle zachowywane były, a dziedzice stano-
wili sędziów, dla czynienia prędkiej przybyłym na jarmark sprawiedli-

wości

ności. Anna Kostczanka, wydana za Alex. Ks. Ostrogskiego Wdę Wołyń-
skiego, przemieszkując tu ciągle, trudniła się pobożnemi zakładami,
i polepszeniem losu mieszczan, klęskami dotkniętych. Pożar 8 maja
1600 r większą część miasta zniszczył; ale zamożny wtedy jeszcze
handlem i przemysłem, łatwo podźwignąć się zdołał, zwłaszcza iż
księżna wyjednać u króla ulgę dla miasta zapewniwszy, z swojej stro-
ny drzewa na budynki z lasów użyczyła, z uwolnieniem na lat 4.
od czynszów i podatków, w inszych zaś potrzebach chętnie pomadź
oświadczyła. Od 1621 do 3 r. wytłaczał tu księgi: Jan Szeliga
drukarz krakowski. Morowa zaraza 1622 r. ~~przez~~ znaczną część ludno-
ści wypiła, przywieźli ją kupcy z towarami wschodniemi, a najazd
Tatarów 1624 r. pamiętnym stał się srogością i wielością zajętego
plonu. Wszczęty podczas Jarmarku w Sierpniu 1625 r. pożar, całe
miasto wraz z towarami przeszło 10 milionów zł. wartującemi pochłonął.
nast. Niosąc ks. Ostrogska pomoc mieszkańcom, uwalnia ich na lat
3 od podatków, ponawia przywileje mianowicie dawną ustawę; po
zwalająca żydom 2. tylko mieć domy; najmocniej obostrza, ażeby żad-
nego heretyka i odszczepieńca, choćby najlepszego rzemieślnika, naj-
bogatszego kupca, nie przyjmować i t.d. Podług sporządzonego
1629 spisu, znajdowali się: bednarze, stolarze, kołodzieje, stelmasi,
piekarze, krawcy, kuśnierze, szewcy, rymarze, siodlarze, miecznikiów
2., tkacze, sieiarze, ślusarze, szychterzów 5., zegarmistrz, kowale
kotlarze, rzeźnicy, piwowarzy, ciągniwodowie w browarach, rostry-
charze, garbarze, tokarze, mularze, cieśle, garncarze, prasołowie,
skrzypkowie, cymbalistowie, dudarze, hultaje t.j. co domów nie
mają i do roboty się najmują, rybitwy, przekupnie, grabarze. — Po
zgonie Anny ks. Ostrogskiej 1635 r. liczne jej włości przeszły w
posiadanie córek; Zofia była za Stan. Lubomirskim Wdą Rus-
kim. Katarzyna za Tomaszem Zamojskim Kancl. W.K. Anna
za Karolem Chodkiewiczem Wdą Wileń: H. W. L.; miasto na 3 po-
działone

dzielone zostało części, w zamku zaś każda z siostr pomieszkanie 18
oznaczone miała. Władysław IV zdjęty ciekawością, zjechał tu ze Lwo,
wa w Sierpniu 1646 r., aby widzieć sławny Jarmark i przez całe
3 dni bawi. W krótce potém nastały wojny, przecięły pasmo prze,
myślności Jarosławia; złożony okup Kozakom 1649 r. ocalił je od
ognia; opanował je 1656 r. Karol Gustaw król Szwedzki, wy,
parłszy załogę polską, złupił zaś 1657 r. Jerzy Rakoczy ks.
siedmgr.; głód i pomor nieodstępne wojen towarzyski, srogość
siwą na mieszkańcach wywarły. Pozostała po Janie Zamojskim
Wdsie Sandom. wdowa J: Marya Kazim. de la Grange D'Arquien:)
powtórnym ślubem z Janem III połączona, z mocy do żywocia
i nabycia, prawo do klucza Jarosławskiego rościła, co też jej przy,
sądził wyrok Trybunału 1690 r. Całe miasto murem obwiedzione
będąc, otrzymało t. r. przepisane ustawy obrony. Elżbieta z Lu,
bomirskich, żona Adama Sieniawskiego kaszt. krakow., otrzyma,
ła w spadku część dóbr Jarosławskich, a nabywszy od królowej
2/3 tychże majętności, stała się właścicielką 16 miast i 153
wsi. Przez czas walki Augusta II z Karolem XII, miejsce to przez
obie strony zajmowane było kilkakrotnie 1703 i 4 r. a nędza głód
i zaraźliwe choroby, do połowy wypleniły mieszkańców. R. 1711 sto,
jąc obozem pod miastem Piotr I Alexiewicz, pamięć bytności swej
zostawił w księgach metryki kollegiaty, trzymając do chrztu dziecię
mieszczan z Elż. Sieniawską kaszt. krak. Nikt się przed carem
darmo nie poskarżył, wyraża spółczesny rękopism, z najmniejszym rad
gadał, na biesiady mieszczan uczęszczał, w obozie najwięcej uczęszczał.
w obozie najwięcej przebywał i sam każdemu sprawiedliwość czynił. —
Za przybyciem 2. czerwca t. r. Augusta II z synem i licznym gronem
senatorów, rozpoczęto narady względem wojny z Turcyą. Polacy wszakże
do niej żadnego udziału mieć nie chcieli. „Podczas tej rady, sprawo,
wał hetman Sieniawski córce swojej chrzciny; ojców chrzestnych było
trzech: król polski, car moskiewski i Rakoczy; wielkie dostojni chrzest
ni

ni dali upominki, a najbogatsze offiarował Rakoczy, bo mięę wielką pełną klejnotów bardzo kosztownych. Dama którą ochrzczono, miała lat 13; chrzciny w polu pod namiotami odprawowały się." 1) Dla grassującego tego roku powietrza w Lublinie, sądził się tu trybunał. — Spis żydów 1738 r. przeszło sto rodzin skazał, a w 6 lat potém mieli już kahał; raz upadłe jarmarki podźwignąć się nie zdołały, żydzi zaś tyle rozszerzania się znaleźli sposobów, iż rzemieślnicy i kupcy chrześć: tracić, niszczeć lub ustępować im zmuszeni byli. — Dobra jarosł. wniosła w posagu ostatnia z Sieniawskich Zofia, małżonka Augusta Czartoryjskiego Wdy Rusk. Zdobiły miasto świątynie: Jezuitów, gdzie słynący cudami posąg Matki Boskiej ukoronował 8. Września 1755 r. Wacław Sierakowski biskup przemyski; przy drugiem kolegium Jezuitów mieściły się licznie uczęszczane szkoły; kollegiata, klaszt. Benedyktynek, Bernardynów, Reformatów. Dominikanów i kilka cerkwi. Herb miasta wyobraża bramę otwartą, nad nią zaś dwie wieże czyli baszty pod jedną koronną. Podług opisu 1786 r. „Jarosław po Lwowie najokazalsze w Galicyi miasto, całe murowane, kamienice o 2 i 3 piętrach w około rynku i po ulicach; fabryki świe jarzących, kapeluszów i inne." D 3. czerwca 1790 r. do szczętu prawie zgorzało. —

Jaworów nad wielkim stawem. Najdawniejszy ślad piśmienny tyczący się miasta, jest przywilej Kazimierza Jagiel 1482 r. ustanawiający Jarmark, na s. Jana Wyznawcę z pozwoleniem przybywania wszelkiego stanu ludziom, oprócz takim, których przepisy prawa magdeb. niedopuszczają. Wkrótce potem Dziedzicami Jaworowa zostali Górkowie; być może iż mieli go sobie lennym prawem nadany. Przywilej Łukasza Górki, kaszt. poznań, Gener. Wielkopol. 1512 r. jest tej osnowy; mając wzgląd, że spowodu częstych najazdów nieprzyjacielskich, miasto nasze Jaworów, nieszczęśliwemi wypadkami dotknięte

---

1) Pamięt. do panow. Augusta II. — Fran. Leop. Rakoczy przywódzca powstańców węgierskich, przegrawszy 2 bitwy, schronił się był do Polski. —

dotknięte zostało, zezwalamy mieszczanom wspólną odbudować łaźnię, z warunkiem: ażeby mógł jej bezpłatnie używać rządca nasz /: factor :/, z domownikami zamkowymi. Wolno im będzie w stawie bliżej miasta leżącym, ryby łowić mniejszą siecią zwaną batha na pustych placach domy i browary budować, bez opłaty czynszu przez rok, po którego upływie, wnosić mają po pół grzywny od browaru; uwalniamy ich nadto od wznoszenia i naprawy grobli na przedmieściu Nadolnym; jeżeli który bezpotomnie umrze, wszystko co po nim pozostanie na nas spadnie. We wsiach naszych miastu przyległych, nie wolno obcym kupcom niczego nabywać, jako to: miodu prasnego /: mella :/ wosku, zwierzyny, czerwcu i t. d. lecz poddani nasi obowiązani są wszystko to prowadzić do miasta i tam sprzedawać, pod zagrożeniem kary na wykraczających; w braku wszakże kupców w mieście, wolno im takowe po wsiach zbywać. Targowe ze 2 jarmarków przeznaczamy miastu, targowe zaś tygodniowe dla nas zastrzegamy. — Z potwierdzenia tego przywileju przez Zyg. Augusta 1569 r., okazuje się; że Jaworów należał już do dóbr król, wyraza bowiem monarcha: bacząc, iż mieszczanie kosztem swoim ratusz wystawili i miasto parkanem opasali, co z wdzięcznością od nich przyjmując, przeznaczamy im wieczyście czynsz: z ratusza i woskobojni, jako też od ładujących piwo na wozy, zwany szotarstwo /: census quia taulis cerevisiam in currus inferentibus vulgo strotarstwo dictum /: pod obracania tych dochodów na budowle publiczne i ich utrzymanie. Obdarzając nakoniec prawem niem. nadaje jarmarki: na przem. Pańskie i na 11 tys. panien, targ zaś w poniedziałek. — Zygmunt III ustanawia 1588 r. skład soli ruskiej /: vulgo tołpy :/ i pozwala cerkiew wybudować. R. 1619 wytłaczał tu księgi duchowne Jan Szeliga; jak długo trwały prasy drukarskie, nie ma pewności. Podług lustr. 1627 r: znajdowało się dom w rynku 32 prócz radzieckiego, wójtows. i organisty; na ulicy do fary idącej dom. 29, ku młynowi 15, na Przemyskiej 66, na jarosławskiej 10, Lwowskiej 40.; kowali 10, jatek szewskich 16, żydów gospodarzów 23. komorników 33. na przedm. wielkie zwanym, zagrodników.

ków 151. – Władysław IV. pozwala 1633 r. mieszczanom obierać trzech rajców katol. a 1 greck. wyznania, wójta i 6 ławników, z których 1. być ma grec. wyznania. Lustratorowie 1661 r. zastali miasto przez woj„ nę spustoszone. Sstwa posiadaczem był Jan Sobieski Chorąży k., puł„ kownik, po ojcu swym Jakóbie kaszt. krak. „ Zamek nad stawem, wa„ łem w koło obwiedziony y rosonkami otarnowany y drzewem dla ust„ pienia wału ocebrowany. Nad samym stawem budynek wyborny, drewniany, gontami pobity, w którym pokojów 4 z oknami gdańskie„ mi, drzwi stolarskiej roboty, sztukami złocistemi sadzone. Posadz„ ka w jednym pokoju marmurowa, w drugim gdańska polewana, iz„ ba stołowa i t. d. to dolne mieszkanie. Na górce sala, w której okien ośm, na rogu skarbiec murowany, łaźnia na sadzawce, kuchnia na stawie, dla kuchmistrza mieszkanie, sadzów 2 dla ryb; ogród włoski dopiero de novo fundują. Armata która jest własna J. P. Chorążego k., a nie do Sstwa należąca: dział spiżo„ wych 4. żelaznych 2. śmigownic spiż 4. żelaznych kamienica z rąk niewiernych. Zajaśniał wtedy Jaworów sławą bohatyra naszego; stawiono bowiem przed monarchą pojmanego Dukaja hospodara z Multan, a jego bojarowie hołd złożywszy, wiarę zaprzysięgli; w czerwcu zjechał hr. Montecuculli, winszując w imieniu króla hiszpańs. szczęśliwego powodzenia wyprawy wiedeńskiej, następnie zaś przybyli: hr. Walenstein nadzwyczajny poseł cesarski i An„ gello Morosini posłannik Rplitej weneckiej, mający polecenie to„ warzyszyć królowi w nowej tej wyprawie. Marya Kazimira, w gronie rodziny i świetnym otoczona dworem, wybrała się ztąd 1. czerwca 1687 r. do wód szląskich, pod imieniem Wojewodziny Kijow„ skiej; czule kochającą małżonkę, przeprowadził król do Rzeszowa. R. 1688. pomknąwszy się Tatarzy pod Jaworów, ogniem i mieczem o„ kolicę spustoszyli, wielki plon uprowadzając. Jan III uwolnił 1692 r. mieszkańców od podatków, składek miejskich i od łanowego żołnie„

na.

rza, pod obowiązkiem pilnowania stawu we dni i nocy, i odbywania stróży podczas spustu. — Gdy Karol XII polskię najechał i nowego jej króla nadać postanowił, zjechawszy tu August II zwołał 16 listopada 1703 r. radę senatu, gdzie przekładał, iż jedyną widzę nadzieję w pomocy Cara Piotra I, umyślił wysłać Tom. Działyńskiego Wdę chełmińs. w celu zawarcia nowego przymierza spólnej obrony. Wielu temu było przeciwnych, dając za powód, iż postępek takowy, zniweczyłby zaczęte z królem Szwedzkim układy pokoju. Na ostatniém posiedzeniu oświadcza August: że wstrzyma się z poselstwem 4 tygodnie, oczekując skutku swych układów; lecz gdy i na to szemrać poczęto, obrażony monarcha, opuszcza zgromadzenie, a 18. grudnia udaje się do Saxonii. — Po zgonie Maryi Kazimiry Sobieskiej która prawem dożywocia pobierała dochody ze Sstwa nadał jej August II Józ. Mniszchowi Marsz. W. K. 1716 r. Lustratorowie 1765. r. wyliczają cechy: szewski mający 33 majstrów i 2 cechmistrzy; kuśnierski majst. 42, krawiecki 11. i żydowskich majs. 15. a mogło ich tylko być dwa; połączony cech: stolarzów, stelmachów i sp. zawiera z cechmistrzami majs. katol. 24. i 2 złotników żydów; tkacki majst. 120 z cechmistrzami; garncarski z bednarskim 25. Cerkiwi gr. un. 3. fara (: z bogatém probostwem :) koś. ś. Mikołaja, Klasz. Dominikanów (: fundowany 1615 r. :) klasztor Bazylianek fundował i uposażył 1636 r. Jakób Sobieski Podczaszy K. Possesorka Sstwa Katarzyna z Zamojskich Mniszchowa Podkom. lit., opłaca kwarty przeszło 18800 zł.. — Sporządzony Inwentarz 1771 r. wyraża: „Zamek: most z poręczami na fosie z drzewa, na wale Brama z gruntu upadła; za tą: stajnia, spichlerz, officyna z drzewa, wałami i fosą otoczone z lipiami po wale. Z dziedzińca do zamku idąc, brama z 2 kurdygardami; za tą plac, na którym bywał pałac drewniany, teraz rozebrany; skarbiec murowany, budynek, ekonomski, rezydencya pisarska. Ogród włoski: lipy, grabina, Amerelki, bukszpan i inne.

i inne rodzajne dla pożytku, nierodzajne dla ozdoby adornują; altanki i inne budynki, jedne porozbierane, drugie dla starości ruiny czekają; kanały pozasypywały, sadzawka na której bywały łazienki, ocziną zarosła; figarnia oranżerya. Staw duży na rzece Szklo, młyn o 6. kamieniach, inne młyny: Awedykowski, Szumiłów, Charchalików i Czajków. W rynku ratusz z drzewa, domów katolickich 10. żydowskich 28. ulice: Farna, Bruchnalska, Krakowiecka, Zatylna, Jarosławska, Lwowska i zamkowa mają sto pięćdziesiąt chałup; na pod wału chałup 59. wraz z groblanami. Na przedmieściu Wielkie zwanym chałup 332 na Małem 97. Fara fundacyi Wacława z Ostrowa i Racibora (?) tudzież Górków dziedziców. Garncarze, słusarze i szklarze w zamku ~~przez~~ bez żadnej płacy reparować i naprawiać powinni. Groblanie raz do roku żeń odbywają, do zamiatania pokojów, mycia okien, lepienia w zamku, kiedy tego potrzeba, chodzą; chmiel w ogrodzie podzameckim zbierają, kapustę ogrzebują i podlewają, jarzynę wykopują i urządzają, z listami wszędzie chodzą, na straż do stawu kolejno wychodzą, lub stróża rocznego najmują." T. r. objął w posiadanie sstwo: Ław. Brańnicki Łowczy koron. — Za rządu austryac. zniesione zostały wzmiankowane klasztory, miasto zaś do szczętu zgorzało 4. czerwca 1790 r. —

<u>Mościska</u> nad stawem. Jan Olbracht mając wzgląd na świeżo przez Turków zniszczone miasto <u>Moszczyska</u> uwalnia je 1500 r. od wszelkich podatków na lat ośm, a na trzy lata od dostarczania podwód. — Ponieważ nieprzyjaciel kończy s. wyraża Alexander 1502 r. do szczętu spalił miasto, ponawiając przeto zaginione przywileje, pozwalamy rządzić się prawem niemieckiem, bynajmniej nie używając praw i zwyczajów powszechnych pols., lub ruskich; jak dawniej, tak i nadal odbywać się mają bez żadnej przeszkody; targ

targ tygodniowy i dwa Jarmarki do roku. Bielski pod 1524 r. pi-
sze: „Tatarowie o Mościski kosz (: obóz :) położyli: Aslam Sułtan
trzydzieści tysięcy w zagony puścił, którzy w różnych stronach
wielkie szkody poczynili, wsi miasteczka popalili, ludzi wiele
pojmali. Czując że się król Zygmunt ku nim ruszył, nazad od
Mościsk odciągnęli." R. 1550 uwolnieni zostali mieszkańcy: od
opłaty myt. mostowego, grobelnego i targowego w całem państwie,
oprócz od cła pogranicznego. Mimo ponawiane klęski, używali miesz-
czanie do połowy 17 wieku dobrego bytu; ubezpieczeni licznemi swo-
bodami, trudnili się handlem i przemysłem, różne znajdowały się
cechy i rzemieślników pod dostatkiem. Słusznie chlubi się miasto, iż
kilku ludzi nauką i pracą piśmienną słynnych na świat wydało,
a jak wyraża Nabielski: wielkiego zawsze i znakomitego dowcipu
byli Mościszczanie. Zwyczajem przeszłych wieków zwali się z Mo-
ściska lub Mościckimi: Melchior Dominikan, spowiednik Zygmun-
ta Augusta, sławny kaznodzieja sejmowy, żarliwy pogromca kar-
cerzów, † 1591 r.* Mikołaj, Michał, i Wojciech Dominikanie,
spółcześnie żyjący, ze swych dzieł i wymowy znani. Maciej i Ja-
kób, professorowie wszechnicy krak. Sepelius czyli Sapalius,
nauczyciel fizyki w akad. zamojskiej, następnie kanon. krak. se-
kretarz i lekarz król.; zwany chlubą i zaszczytem uczonych, †
1648 r. W kilka lat po wojnie Szwedzkiej przybyli lustr. 1663 r.
podają: „zamek starodawny blisko miasta wkoło wałem oto-
czony; budynków i izdeb jest niemało, które teraz po incursyji
nieprzyjacielskiej pobudowano. Uskarżali się mieszczanie, że płacą
y dostarczają podwody dla posłów tatarskich i innych. Wozu wo-
jennego i pieniędzy coronationis nie płacą. Armata miejska: hakow-
nic 37. śmigownic 5. cechowej strzelby 77. sztuk." — Podług lustr. 1765 r.
possessorem Sstwa Mościskiego jest: Jan Klem. Branicki kaszt. krak.
het.

Chel. W.K. Miasto na mocy przywilejów, wraz znależącą wsią Podgacie, wolne od wszelkich powinności i danin, naprawiać tylko winno groble, mosty i drogi. Tkaczów 26, każdy płaci po zł. 2. cech rzeźnicki zł. 30. szewski zł. 8. piekarze zł. 24. kahał zł. 800, austerya pod zamkiem porządna zł. 700. Dochód ze Sstwa wynosi z 64706, gr. 11, z czego potrąca się wydatek zł. 9269, gr. 16. –

Koś z klasz. Dominikanów fundowany 1432 r. powiększony i murowany następnie z dobrodziejstw królów i obywateli, uległszy supressyi za rządu austryac. na koszary obrócony został. W geografii Galicyi 1786 r. powiedziano: „miasto osadne, sławne jarmarkami na płótna, lny, przędze, bogatem probostwem z ogrodem i koś farnym." –

Wiśznia Sądowa albo Wisznia nad Wiszenką. Po zgorzeniu miasta, ponawiając Kazimierz Jagiełło 1484 r. prawo magdeb. ustanawia oraz dwa jarmarki; Alexander zaś mając wzgląd na zniszczone przez nieprzyjaciół krzyża ś. miasto Wiznya. uwalnia je 1504 r. na lat ośm od wszelkich podatków i dostarczania podwód. Z lustr. 1663 r. okazuje się, iż „mieszczanie piwa, miodu, wolne mają robienie y gorzałki palenie y różnych liquorów szynkowanie, myta wybieranie, który prowent na potrzeby miejskie, municya około miasta y dróg naprawianie, nie na żadne swoje potrzeby obracać mają. Miasteczko przez incursyje nieprzyjaciel. skie spustoszałe koronacyjnych pieniędzy nigdy niedawało. Dwór stawem ze dwu stron oblany, chrostem ogrodzony, browar, ordow. nia na szuskenie słodów. Podług lust. 1765 r. do Sstwa Wisznskiego tylko należy wieś Bortyatyn, czysty dochód wynosi zł. 11847. gr. 26. sz. 1. den. 2. Ssta jest Anton Łoś kasz. Lwowski. – Żydzi komorą mieszkający płacą zł. 200. przedmieścia Wielkie i Błonie; stawy.

stawy: Mniéli i Urban. „ Uskarżali się Mieszczanie: że stawczyznę ze 3 stawków przez Ssto na nich włożoną po złotych 800 płacić muszą, których stawków niełowią nigdy mieniąc: że mało w nich ryb znajduje się, ponieważ po 3 razy na tydzień na potrzebę Staroscińską, ze dworu łowią, i że więzieni będąc na tę powinność podpisać się musieli. P. Sta mając znaczny szynk, w wolnem szynkowaniu gorzałki przeszkodę im czyni, wyganiając ludzi z ich domów, aby nie pili tylko u niego, do czego zwierzchność dworska kozaków przydaje. Elekcyi wolnej rajców i wójta przeszkadza, tych tylko których chce Urzędarz, zwierzchność dworska stanowi; sprawy ekonom pod swoje włądzę podciąga i grzywnami znacznie obciąża ludzi. Błonie dla pastwiska na Sstę poorano, armaty miejskie do dworu pozabierano. Od cechów: krawieckiego, szewskiego, rzeźnickiego, stolarskiego, ślusarskiego, tkackiego zachodziły skargi, odsyłamy je <u>pro decisione ubi de jure venerit</u>" Geografia Galicyi 1786 r takowy skreśla obraz: „ rozległe przedmieścia kość farny, na gorze zaś piękny klasz. Reformatów zdobią miasto, a fabryka naczyń glinianych wsławia. Niegdyś tu bywały generała Ruskiego Wtwa sejmiki." —

<u>Radymno</u> przy ujściu Rady do Sanu. Długosz idąc za Nestorem, utrzymuje iż szczep ludu Sławiańskiego, osiadłszy po nad Sanem, od Radymna nazwę Radymirzanów otrzymał. Gdy położenie ludu tego nad Sanem sam Nestor wskazuje, gdy im siedlisko w sąsiedztwie Rusinów i Polaków naznacza, ani wątpić można, że miejsce ich osady było tam, gdzie jest dzisiejsze Radymno. Od tego po„

kolenia

kolenia, rozciągającego swe siedzibę ku rzece Wiar, znajdujące się Radymiec i Radohonie może nazwiska otrzymały. Grubym przeto jest błędem, sadowić Radymiczan około Radomia, jak to czyni Schlözer w Nestors russische Analen.¹) Przywilej Kazimierza W. 1366 r. nadał Bernardowi Szyniwald prawo lokacyi wsi Radymna na 40 łanach, w polu zwanym Radonie lub Radymie. Władysław ks. Opolski rządca Rusi, darował 1378 r. wójtostwo tutejsze Jaśkowi z Mazowsza, ażeby się wykupił z niewoli, w której lat kilka zostawał. Król Ludwik nadał tę majętność 1380 r. bis. Przemyskiému obrz. łacin: wieczyście; Jagiełło pozwala 1431 r., a żeby bis. Jan z Lubienia przeistoczył wieś na miasto, obdarza je prawem magdeburskim, zaprowadza targ we wtorek i trzydniowy jarmark na s. Wawrzyniec, a Kazimierz IV przydaje 1467^m r. jarmark na s. Mateusz, ośm dni trwać mający. Wzrastające miasto, smutnych doznało przygód: Stefan woda Wołoski splondrował Radymno 1498 r., Tatarzy zaś 1502 r. do szczętu spalili. Zagłaadzię ulegle przywileje, ponawiając Alexander Jagiełło 1506 r., ubezpiecza mieszczan w poborze mostownego i grobelnego. Postanowienie Zygmunta 1518 r. jest tej osnowy: pozwalamy bis. przemyskiému podkancl. Kr. /: Piotr Tomicki :/ dla obrony miasta i ochrony ludzi zamek wystawić, a chcąc mu oraz przyjść w pomoc, ustępujemy przynależny nam czynsz miejski zwany stosz z miast Radymna i Brzozowa jednoroczny, ozopowe zaś szosz . . . potrzone. Pod 1519 r. stanowi: pragnąc, ażeby zamek /: arx sive fortalitium :/ przy mieście znacznym nakładem wznoszony, należycie został obwarowanym, przedłużamy powyższy pobór na taki przeciąg czasu. Tenże monarcha w przywileju 1535 r. wyraża

---

1) Z rosprawy Ks. Siarczyńskiego, ob. Czasopism 1828 r.

wyraża: mając wzgląd, iż mieszczanie własnym kosztem, zerwany na Sanie most wystawić zamierzyli, uwalniamy ich od czopowego na kwartał." Gdy pobierane myto niewystarczało na utrzymanie dróg i grobel w należytym stanie, dozwalali królowie pobierać mieszczanom większe opłaty od przejeżdżających. August III ustanawia 1745 r. w mieście do kapituły przemyskiej należącym 6 nowych jarmarków. Podług geografii 1786 r. „Radymno kościołem wspaniałym i fabryką sieci, włoków, koronek grubych sławne; tu się schodzą drogi murowane: wiedeńska, węgierska i lwowska." —

Sieniawa nad Sanem. Gniazdo znakomitego męstwem i dostatkami rodu Sieniawskich herbu Leliwa. „Rafał, pisze Niesiecki, syn Dymitra Granowskiego kaszt. Nakielskiego, przybrawszy sobie w małżeńską ligę dziedziczkę na Sieniawie i jedynaczkę, tamże osiadłszy, pierwszy się od tych dóbr Sieniawskim zwać począł." Mikołaj Chorąży k. ufundował klasz. Dominikanów Obserwantów Sieniawę zaś w miasto zamienił. Uchwała Sejmu 1676 r. opiewa „mając osobliwy respekt na podjęte Mikołaja Hieronima z Granowa Sieniawskiego, hrabi na Szklowie i Myszy Chorążego k. Marsz. izby poselskiej tam in toga quam in sago znaczne fatygi, in recompensam onych, miasto jego Sieniawa novae locationis od wszelkich ciężarów, ceł wodnych i wszystkich quocunque titulo nazwanych agrawacyi publicznych i prywatnych do lat 20 uwalniamy." Ostatni z domu tego, co są tyle do sławy narodu przyczynił, Adam Mikołaj Kasz. krakowski, het. W. k. umarł we Lwowie 1726 r. córka zaś jego Zofia, wdowa po Denhoffie Wojew. Połockim wniosła rozległe majętności w dom Czartoryjskich pojewszy.

szy za małżonka ks. Augusta Augusta Alex. Wojewod. Ruskiego. Syn ich Adam Generał ziem Podolskich ów najpierwszy i najdzielniejszy opiekun nauk i uczonych w epoce powracającego światła za Stanisława Augusta począł tu przemieszkiwać od 1795 r. –

Niżankowice inaczej Krasnopole zwane, nad rzeką Wiar miasteczko do Stwa Przemyskiego należące. Jagiełło obdarzając 1408 r. prawem niem. pozwala połowu ryb w rzece, piwa, miody, robić, wino i inne napoje szynkować, przywozu zaś takowych zkąd inąd zabrania, podwody tylko za listem królewskim mieszcza. nie odprawować mają, a na wojnę wóz czterokonny lub wołami zaprzężony dostarczać są obowiązani. – Z powodu trzykrotnego przez Tatarów zniszczenia, miasto Nyczankowicze uwalniane było 1496 r. na lat 8 od wszelkich czynszów, podwód robocizn, poradlnego i wozu wojennego; 1502 r. od poborów na 10. a od cel królew. na lat 5. 1527 r. od wszelkich podatków na lat 9., od czopowego na rok; a od podwód na trzy lata. Przywilej 1569 r. dla miasta Krasnopole, antea Nisankowicze appellatum wyraża: ponieważ mieszczanie zbudowali i własnym kosztem utrzymują mosty i groble, pozwalamy im przeto myto pobierać od wozów solą lub innemi towarami naładowanych, od koni i bydła; Stta niema wzbraniać wolnego w rybu własach, pozwalamy im gorzałkę szynkować za opłatę 20 grzywien Stcie; ustanawiamy jarmarki na ś. Troycę i ś. Mikołaj. – Gdy miasto przez napad niewiernych spustoszone, a ustawy cechowe zagładzie uległy, spisał magistrat nowe, jako to 1621 r. dla szewców, początek brzmi; i przysłuszało nam sporządzenie, w tym nieszczęsnym

czasie

czasie przez nieprzyjaciela krzyża s. tego miasteczka zniesienie u„
czynić, aby po każdy dzień większe rozmnożenie miało y bojaźni
Pańskiej, która jest początkiem mądrości, iako y wstawie dziel„
nej się rozszerzało." Co do liczby majstrow mieć chce ustawa: aby
w liczbie pewney, jak zdawna 9 a nie więcej na tak małej osa„
dzie ich było." – T. r. dla Kuśnierzów: „starsi rząd wszelaki, uca„
ciwy, z wzorem cnoth wszelakich wieść powinni, jednak co naj„
więcej genealogią; zkąd jest, jakich rodziców, gdzie się wyzwolet
przyjmować mają, a przyjęci obstantas solennitates, contuber„
nii achtel piwa z obiadem, albo z wieczerzą i put kamienia wos„
ku na świece dla odprawowania chwały Bożej do koś. uraczyć
y oddać powinni." R. 1623 dla płócienników: przyjmujący cech
za wyćwiczeniem 3 lat bez najmu, bo rzemiosło to potrzebuje
wyćwiczenia doskonałego nie żadnej zapłaty, tylko z wysługi;
powinien takowy oddać 5 zł. do skrzynki, rusnicę, funt prochu,
kopę kul y dwa funty wosku, do tego colatyą starszym y młod„
szym. Uczeń i mistrza rzemiosła wyćwiczywszy, 2 koszule zgrzeb„
ne a trzecią konopną y gr. 24 mistrzom contenty oddać będzie
powinien, po wyzwoleniu cztery niedziele u tegoż mistrza ma
przerobić, a potym zaraz do ludzi wędrować dla powzięcia obycza„
jów cnotliwych, jeżeli by nie wędrował roczniè, tedy mistrzom
achtel piwa wędrowki ma dać." Tego r. dla krawców: „gdyby
który mistrzem chciał zostać, musi przed wszystkim cechem
chciał stojąc przy stole creda wypisać y jako mu wymierzo„
no będzie wymalować, albo koś. ornat, płaszcz albo kapę koś.
kapicę mniską, kapę doktorską, suknią na zbroję według daw„
nego zwyczaju z szerokimi rękawami, delę ku gonitwie, namiot
wielki

wielki ze dwoma gałkami, tak jak w polu stać ma, namiot z 1 gał-
ką, płaszcz doktorski okolisty. Spytany od starszych: wiele tok-
ci do każdej sztuki uszycia są potrzebne, powinien odpowiedzieć"
/: tu wyszczególnione tokże sukna, materyi płutna:/. — Uchwałą
sejmu 1647 r. pozwolony został skład win węgierskich, na wzór
innych miast ruskich. Podług lustracyi 1765 r. "ratusz 1759 r.
zbudowany na środku rynku z podniesieniami w koło na słupach
dla przedawających, domów w rynku 26, na przedmieściu 96." —

Husaków Zygmunt I przywilejem 1525 r: pozwala; a-
żeby Jan Boratyński Chorąży Przemyski, dworzanin król. wieś
swą dziedziczną Hussaków w ziemi Przemyskiej leżącą, zamienił
na miasto; obdarza je prawem magdebur: uwalnia na lat 12 od
wszelkich poborów, wyjąwszy od nowego cła i czopowego, ustana-
wia targ i 2 jarmarki — Tenże król w ponowionym przywileju
1543 r. wyraża: ponieważ Jan Boratyński Sta Rochatyński,
dopiero od dwóch lat począł miasto zakładać, a poprzednio dana
wolność mieszczanom upłynęła, przeto uwalniamy ich niniejszym
na lat 10. od opłaty podatków publicznych. — W krotce potym
przeszła ta majętność w inne ręce, jak się okazuje z przywileju
Batorego 1585 r. gdy nam przełożono, iż Konst. Korniakt /: sic:/
dziedzic Hussakowa i wsi Tłoczkowice wielkim nakładem mo-
sty i groble przez miejsca bagniste poczynił, co wyznaczeni
przez nas rewizorowie poświadczyli; pozwalamy mu przeto po-
bierać mostowe: od wozu towarami obładowanego po groszu;
od konia i wołu po szelągu, od wieprza i barana po 2. denary.
Z smutnych przygód jakiemi Husaków dotknięty został, pamięt-
ne jest dla niego spustoszenie 1624 r. przez Tatarów. Małe z rolnic-
twa utrzymujące się miasteczko, miało klasz. Karmelitów fundacyi
Korniaktów około 1635 r. —

Medyka wieś blisko Sanu, na drodze z Przemyśla do Mościsk; pamięt, na częstym pobytem Jagiełły który zwiedzając ruskie kraje, zwykle się w niej zatrzymywał. W jesieni 1412 r. bawił przez dni 15 cie naradzając się z przybocznemi pany w ważnych sprawach; wtedy to Jan arcybiskup Ostrzygoński, upraszał w imieniu ces. Zygmunta o pożyczenie 40000 kop groszy praskich, ofiarując w zastaw ziemię Spiską na co zezwolono. Tenże Monarcha, udając się do Lwowa 1434 r, słuchał tu z zwykłym upodobaniem śpiewu słowika, przez większą część nocy. Skołatany wiekiem, przeziębł i wpadł w śmiertelną niemoc, która go wnet za przybyciem do grodka życia pozbawiła. Pod r. 1534 pisze Bielski „na kilkanaściu miejscach w Rusi zamki oprawione były y miasteczka się wałami otoczy. ły. Medykie za=się Piotr Kmita Woda Krak. oprawił." Kantemir Murza z hordą Tatarów, stanął tu koszem 1624 r. a rozpuściwszy niszczące zagony do koła, ogniem i mieczem spustoszył wsie i miasta. Lustr. 1663 r. dzierżawy Medyckiej wyraża „wieś zasiadła na Łanach 9 ciu, zagrodników jest 2. chałupników 5. Karczmarzów było 7. teraz 3. Wybraństwo jest, z którego służba wojenna odprawowana ma być. Spaśne od wołów, koni, kiedy na jarmarki pędzono czyniło na roki fl. 200. połowicę wieś na swój użytek obracać miała, teraz per injuriam temporum y ustawiczne woyny, wołów nie pędzą. Zamek: do którego wjazd po moście, na koło niego ze wszystkich stron jezioro głębokie. Dziedziniec parkaniony y wałem dobrze otoczony, we środku budynek stary, znacznej potrzebuje restauracyi; przy bramie budynek drugi, baszt 4 na schowanie rzeczy; stajnia na 40 koni. Possessorka jest Jlłna Anna Mohilanka Potocka Wdzina Krak. Het. W. K. Podług lustr. 1765 r. posiadaczem dzierżawy tej z przyległościami, czyniącej czystego dochodu zł. 39930, gr. 23 był Ant. Ks. Lubomirski Woda Lubelski. —

Krasiczyn nad Sanem. Alexy Syn Jakoba z Siecina Siecin-skiego, otrzymawszy w udziale majętność Krasiczyn około 1540 r. począł się pisać Krasickim. Stanisław Kaszt: Przemyski roz-począł 1592 r. potężne mury zamku wznosić, ukończył zaś Syn jego Marcin Woda Podolski, o którym pisze Niesiecki: „był Pan ojczyznę kochający, dla której liczne roty do obozu przyprowadzał mieszających Rplitę nienawidził, pałac i kaplicę w Krasiczynie kosztowny wystawił; jeżdżąc w legacyi do Ferdynanda II Ces. rzymsk. tytuł Comitis S. R. J. na siebie i na Sukcessorów swoich wyjednał; zszedł bezpotomnie 1632 r. Do najpoważniejszych i najpięk-niejszych pomników przeszłości, należy zamek tutejszy zaszczycony nawiedzinami trzech monarchów z rodu Wazów. Utwor ten archi-tektury gotyckiej, zbudowany w duży czworogran, obwiedziony jest szerokim okopem wodą napełnionym; cztery koronkowym filgra-nem otoczone wieże, wznoszą się na jego rogach, a główna bra-ma przypomina podwoje najsławniejszych świątyń Europy; nad Bramą wznosi się ozdobna wieża z zegarem; wewnątrz dziedziniec piętrowemi osnuty galeryami, Na ścianie prowadzącej do ka-plicy, znajdują się popiersia cesarzów niem. wielu królów i sław-nych mężów, okazałe salony przyozdobione są arabeskami, po-malowanemi głowami, robionemi snycerską robotą z drzewa; o-brazy w złoconych ramach, przedstawiają zdarzenia z czasów Zyg-munta III i Władysława IV. Baszta zwana papieską za-wiera pokoj z wizerunkami papieżów i. t. d. „ Gdyby zamek ten znajdował się w Anglii lub Niemczech odbywanoby do niego piel-grzymki; a kosztowny opis z rycinami, zapoznałby świat cały z naj-skrytszym jego zakątkiem. U nas nikt nawet nie wie, że jest Krasiczyn na świecie

na świecie." 1) Geografia Galicyi 1786 r. powiedziawszy tylko, iż zamek większym jest od całego miasta, nieprzepomniała tej wiadomości: „tu wielkiego rodu cnót i pobożności: Ludwika z Mniszchow Potocka kaszt. Krak: het W. K. dług śmiertelności wypłaciła. 1785 r. i na cmentarzu przy kościele od siebie wymurowanym pochowana. Tyle piramid żywych, ile ubogich wyposażyła panien; tyle kolosów chwały, ile wyedukowała sierót; tyle mauzoleów nieśmiertelnych, ile ubogich opatrzonych, po sobie ku wiekopomnej sławie zostawiła. —

Wysock albo Wysocko, wieś nad Sanem na północ Radymna. Marya Kazimira de la Grange d'Arquien małżonka Jana III-go otrzymała tę majętność w dożywociu po pierwszym swym mężu Janie Zamojskim Wojew. Sandom. Roszcząc sobie do tych dóbr prawo Koniecpolscy, spokrewnieni z Zamojskimi, długi ото wiedli spór w sądach, zwłaszcza: iż podług ustaw krajowych, królowa niemogła posiadać dóbr ziemskich, a Jan III przed koronacyą, dał stanom zaręczenie: że dobra Jarosławskie żony jego, każdy wykupić mocen będzie. Mimo to, wyrokiem trybunału majętności te przysądzone zostały królowej, która często przemieszkując w Wysocku, piękny ogród założyła. Czule kochający żonę nawiedzał w tym powabnym ustroniu Jan III-ci a w Czerwcu 1687 r. dni kilka przepędził, mając się z nią rozstać na czas niejaki; królowa bowiem wybierała się ztąd do wód ostążkich, pod przybranym imieniem Wojew. Kijowskiej. Towarzyszyli jej w podróży: dwaj młodsi synowie i córka, ojciec margrabia de Arquien, siostra margr. de Bethune, biskupi: Stan. Witwicki Łucki, Jędrzej Załuski kijowski, kanclerz królowej i Jerzy Doenhoff Kamieniecki; marszałkiem ich tego dworu, był Ernest Doenhoff.

choff Wda Malborski – Stan. Leszczyński ścigając swego prze-
ciwnika Augusta. II i nawzajem ścigany bawił tu 1704 r. czas
niejaki w pośród wojska szwedzkiego. – Marya z Czartoryjskich
zaślubiona Ludw. ks. Wirtemberskiemu, otrzymała około 1788
w posagu Wysock z przyległościami. –

Sambor, Samborz (: Samboria :) nad Dniestrem. Samo brzmienie wskazuje, iż otrzymał nazwę od wielkich lasów czyli borów. – Podanie niesie; jakoby tu Rusy zbudowawszy zamek, dali początek osadzie, która gdy zgorzała, opuścili mieszkańcy pierwotną siedzibę dziś Stary Sambor pospolicie Stare miasto zwane, a o 2 małe mile odległości w stronie północnej sadowiąc się założyli Nowy Sambor. Zjechawszy Jagiełło 1419 r. do Nowego Sambora (: Nova Sambor :), pozwala miastu mieć wagę, 2 piwnice (: cellaria :) do sprzedawania wina lub piwa marcowego, jatkę solną, i 4 kramy z suknem, przeznaczając czynsz z jatki i sukiennic na użytek miasta, uwalnia od targowego; przenosi mieszczan z prawa pols. i ruskiego na niem. Dozwala wolnego wrębu w lasach i połowu ryb w Dniestrze, pod obowiązkiem dawania 6 miar (: metretas :) zboża. Do goszczącego tu 1451 r. Kazimierza Jagiel. przybyli od Królowej Matki Zofii i kardynała Zbigniewa Oleśnickiego, wysłani: Jan Ligęza kaszt. Biecki i Jan Długosz kanonik krak: „prosząc y napominając króla, aby strzegł tego pilnie, jakoby Łucki do rąk Litewskich nie przyszedł po świdrygałowej śmierci (: który natenczas chory się już miał :) a do Polski go zaś przywrócił. Król powiedział, że radby to uczynił, by tylko się Litwa o to niegniewała, y przetosz to wszystko na seym odłożył." 1.) Zjechała także z liczném bojarów orszakiem córka królewska Marya wdowa po Eliaszu Hospodarze Multan, błagając o pomoc dla syna swego Alexandra. Gdy Turcy i Tatarzy ogniem i mieczem zniszczyli miasto 1498 r. uwolnił je 1499 r. Jan Olbracht na lat 10 od wszelkich podatków, murem zaś, wałami i przekopem opasał o-

koło

1.) Bielski

Koło 1530 r. dzierżawca Sstwa Krzysztof Szydłowiecki kaszt. krak. — Zygmunt I pozwala 1542 r. mieszkańcom, własnym ich nakładem na nowo (: denuo erigere :) zrobić wodociągi, zwłaszcza iż wstawiła się za nimi królowa Bona posiadaczka Sstwa mając zaś wzgląd na ubóstwo mieszczan, przeznaczyła w tym celu 50 złotych; magistrat będzie pobierać rurne: po 3 grosze od waru piwa, po 1. grosz od domu i po pół grosza od komorników kwartalnie, obracając dochód ten na naprawę rur i murów. — Na zaniesione zażalenie: iż żydzi przeszkody czynią w handlu, nakazuje im król A.r. wynieść się i zabrania najmocniej, ażeby nigdy mieszkać nie ważyli się, a ponieważ żydzi opłacali zł. 20. przeto mieszczanie takiąż illość pieniędzy wnosić mają do skarbu, zmniejsza się im wszakże na zł. 16. — A 1551 wzbroniono żydom trudnić się handlem w dniach targowych pozwalając tylko uczęszczać na jar„ marki. Mieszkańcom wyznania greck. pozwolił Zygmunt August 1538 r wystawić cerkiew za murami miasta, trudnić się rzemiosła„ mi, kupować lub stawiać domy, pod tym warunkiem; jeżeli na to zezwolili król. Bona; jednakowoż nie mają stawiać, ani ku„ pować domów w rynku, prócz w tej ulicy, gdzie oddawna zamiesz„ kują. Czynsze na skarb przypadające: od piekarzów, rzeźników, z łaźni, czynsz za żydów płacony i kary za krwawe rany, ustąpił król 1559 r. wiecznemi czasy na obwarowanie miasta, pod obo„ wiązkiem zdawania rachunków. — Wielce intratne Sstwo tutejsze nadaje uchwała sejmu 1590 r. Zygmuntowi III i następnym monarchom; obrócona odtąd samborszczyzna w dobra stołowe kró„ lewskie, składać poczęła tak zwaną ekonomią. Rewizya 1596 r. z najdrobniejszemi szczegółami opisuje zabudowania dworskie; dla poznania ich stanu, dosyć będzie przytoczyć: „parkan w około drze„ wem pod topór szpuszczanym, w którym baszteczek okrągłych dwie;

brama

brama drewniana podmurowana, nad nią bania okrągła pobita bla„
cha białą. Druga brama z baniaczką, blachą białą pobita z gał„
ką pozłacaną; mury wyżej dwóch łokci wysokie opasują dziedzi„
niec. Dom dla Króla, inny dla Królowy; w ogrodku pod oliny po„
kojów J.K.M. kościołek drewniany, na nim wieżyczka na kształt la„
tarnicy; ołtarz roboty stolarskiej, farbami cudnemi i złotem wo„
koło ochędożony; w pośrodku wisi latarnia z kamienia dartego."–
Między podanemi zażaleniami na Sstę Jerzego Mniszcha Wdę San„
domirskiego żupnika ziem ruskich, zamieszkają rewizorowie: „ przed
mieszczanie y żywić strawować muszą żołnierze P. Wojewodzine y kozaki, hay„
duki albo postrzygańce". Tenże Mniszech zwykle przemieszkiwał w Sam„
borze; doznawszy na Dworze jego gościnnego przyjęcia Dymitr Samozwa„
niec, zawarł ugodę 1605 r., że skoro na tronie carów osiędzie, poślubi Ma„
rynę córkę Wdy. — Zygmunt trzeci potwierdzając 1615 r. skład wina,
wyłącznie na użytek miasta przeznacza szrotarne, w taki sposób: od becz„
ki wina węgierskiego, przy wstawianiu do piwnicy, jak i przy wyprowadza„
niu z niej kupujący i sprzedający płacić mają po 3 grosze; nie wolno
zaś będzie wstawiać, ani wyprowadzać wina przez czeladź swoję, ale przez
robotników szrotarze zwanych. Podług rewizyi 1649 r.: „ targi na każ„
dy czwartek bywają; do dwora wybierają od garców, woza gr. 4. od
konia i wołu gr. 9. od bydlęcia drobniejszego gr. 3. od kamienia śliw
węgierskich gr. 9. od orzechów włoskich pół miarka gr. 9. od woza ryb
gr. 1. od piskorzów suchych dziesięć rożenek, od naczenia drewnianego
dziesiąte, od woza soli tołp 50. Jarmarki: 1szy na gromnice, jarmark„
czne na dwór to tylko przychodzi, co w dzień targowy; drugi na s. Onufry„
jarmarczne idzie tylko na króla: od sukna dobrego i podłego od łokcia
gr. 9. od kosy 4½ gr. od innych rzeczy jak w targowy dzień; 3ci na s. Jana
Chrzciciela, tylko to do dworu idzie co w dzień targowy, a jarmarczne wszyst„
ko na miasto. Insze prowenta od Królów są miastu <u>pro munitione</u>
<u>darowane</u>.

darowane, ut pole: rurne, czynsz żydowski, postrzygalnia, winy, mo„
stowe. Prochownia przy zamku: z tej mógłby pożytek być, alebyja
potrzeba naprawić, bo nadpustoszała. Także druga prochownia na
przedmieściu spustoszała. Staw jest pod samym miastem; sadzawek
przy zamku 4. w których ryby przychowywują, i piąta sadzawka za„
rosła." Celem uzyskania zaległego żołdu, uczyniwszy wojsko związek
1696 r. obrało Marszałkiem Bogusława Baranowskiego, rozłożywszy
się zaś w Samborzu i okolicach, wielkich dopuszczało się nadużyć i
zdrożności. Druga wojna Szwedzka z ubożyła mieszkańców, a morowa
zaraza 1707 r. znaczną część ludności wytępiła, pozostali przy życiu
opuścili swe siedziby. Inwentarz 1714 r. podaje: „wiazd do zamku
od miasta, most z poręczem; brama z drzewa w kwadrat, gontami
pobita, na niej izdebek 2., na dole kordygarda; brama druga w
kwadrat, w drzewo budowana, na górze komora; zabudowania gos„
podarskie /: opis takowych :/ Pałac w zamku: ten opisać trudno,
bo wierzch gontowy zgnił i powały na dół pospadały; ściany mie„
scem powybierane, piecy porozwalane. Rezydencya Administratorów
/opis./ W koło całego zamku po wale parkany z dylów, miescem
całe przęsła, miescem powywracane y drzewo porozbierane. Młynów
2. sadzawek trzy, ale zamulone." Korzystając żydzi z zamieszek
krajowych, osiadać przy mieście poczęli, a 1732 r. takowy od
Augusta II^{go} otrzymali przywilej: pozwalamy starozakonnym
na gruncie zamkowym z drzewa i muru stawiać domy, towary
w nich przedawać, trudnić się handlemi wszelkiemi rzemiosła„
mi bez najmniejszej przeszkody; a że już mają w tym gruncie bu„
nice i okopisko, pozwalamy im i jatkę na mięso wystawić. — Sporzą„
dzony 1762 r inwentarz przy oddawaniu ekonomii w dożywotnią admi„
nistracyą Teod. hr. Wessłowi Podskar. W. K. wyraża, „wchodząc
do pałacu z dziedzińca, galerya na słupach 9. posadzka kamienna wy„
sadzana

sadzana, /: opis pokojów:/ Wszedłszy pod dach altanki 2 naprzeciwko sie-
bie, w jednej conservatur archiwum zamku, w drugiej jest kaplica in
medio mensa, troche złotem malarskim adornowana. Pałac gliną ab
extra oblepiony i wapnem tryntkowany, cały około wałem z ziemi
otoczony, w którego rogach jeszcze znaki ad instar bastyonów znaj-
dują się; wierzchem wałów płot, ex opposito pałacu wierzbami i
różnym drzewem rodzajnym osadzony, po drugiej zaś stronie między i
około dzbów dwóch altanki, grabina i wierzbina osadzone. Blech
bez parkanu i żadnego ogrodzenia, na którym powinni mieszczanie
i przedmieszczanie płótna swoje tak w sztukach, jak i kawałkach
za zwyczajną bielić zapłatą. Budynków żydowskich circumcirca
na blechu 40; z 11 większych domów po kam. łoju topionego dawać
powinni, z innych po pół. Miasto podług Erekcyi 1376 r. zasiad-
to na łanach 90; bramy: Lwowska i Przemyska; kamienic i do-
mów w rynku 44, na ulicy Buskiej i Przemyskiej 11; domów po
za tyłach i wałach 146, szlacheckich 5, do XX Dominikanów na-
leżących 22, do Missyonarzów 26, do Jezuitów 19, do Brygitek
13, do cerkwi s. Filipa 6. In medio circuli ratusz murowany
przy nim wieża w kwadrat, dosyć wysoko w górę wyniesiona; na
wierzchu na słybrze żelaznym herb miasta Jeleń z Orłem, z blachy
miedzianej; zegar poniżej z 3 stron wieży kompasy od zegara; ale
popsute; górna kondygnacya gankami żelaznemi obwiedziona.
Pod ratuszem sklep, do którego excessantów na corporalne con-
fessaty biorą /: tortury:/. Cechy: kuszmierski, krawiecki, tkacki,
(w tym majstrów 64), rzeźnicy, bednarski; safianicy, piekarski
kołodziejski, rymarski, kowalski; August III potwierdzając przy-
wiley przez poprzednika swego żydom dany, pozwala im 1763 r. no-
wą bożnicę wystawić i okopisko rozprzestrzenić. Rewizya 1766 r. wy-
raża:

rasa: „ta Ekonomia ma w sobie miast 3.: Nowy Sambor, Stary Sam-
bór i Starasol, kluczów 7. krain 7. (: dzierżawy), żup solnych 7, wsi
należy 132. Żuppy ekonomiczne żadnej niepodlegają uprzywilejowanej,
ani arendownej <u>pro nunc</u> possesyi; lecz są na skarb JkM. trzyma-
ne, które zaś są, <u>ea connotantur serie Starosolska</u>, z której wa-
rzo na panwiach 5. <u>Spryńska</u>, warza na panwi 1. <u>Nahujowska</u>
panwi 2 i czeryn 1. <u>Kotowska</u>, <u>ad presens</u> w reparacyi, panew 1.,
<u>Modrycka</u> panwi 2. Drohobycka panwi 5. <u>Kotpecka importat</u>
na rok fl. 5000." Kazimierz Puławski konfederat Barski, nie
wiedząc że Brat jego Franciszek zamknął się w mieście, żwawie
nacierać począł 1769 r. walczono z obu stron, nim poznano grubą
pomyłkę. — „Samborz niemniej żyznością w rozliczne płody ziemi,
jak i w ludzi w zawodzie do mądrości i umiejętności najszczęśliw-
szych, słusznie szczycić się ma prawo, Marcin Radzimiński, pięć-
dziesiąt Samborzanów, którzy łatwością i mocą dowcipu i pełno-
ścią nauki celowali, naznaczował; wielu nawet niewymienno-
szy, ani samego siebie. Pierwszeństwo jednak między wszystkiemi
ziomkami swymi Grzeg. Wigilancyuszowi przysądza." 1.) Znakomi-
ty ten Poeta łaciński, pospolicie Samborczyk (<u>Samboritanus</u>,
<u>Roxolanus</u>, <u>Ruthenus</u>,) zwany, ur. 1523 r. + 1573 r. kanonikiem
S. Floryana w Krakowie. Księgozbiór swój szkole samborskiej prze-
kazał, oddając pod dozor i zarządzenie plebana lub magistratu. —
Do 1773 r. Jezuici tuczne utrzymywali szkoły; oprócz zaś powyżej
wzmiankowanych klasztorów, koś. Bernardynów i fara zdobiły
miasto. —

<u>Drohobycz</u> (Drohobycia) nad Tyśmienicą. Jagiełło w przy-
wileju 1422 r. wyraża: pragnąc polepszyć stan miasta naszego, przy-
czynić się do jego wzrostu i pomnożenia ludności, przenosimy z prawa
pols-

pols. i ruskiego na niem.; nadajemy 94 łanów frankońskich (laneos sive
mansos); wynagradzając zaś wierne służby Jana Mężyka z Dąbrowy,
Cześnika stołu naszego (Manzik Pincerna jeneralis mense nostrae), 1.) na-
dajemy mu i prawym jego następcom wójtostwo, uposażamy 6 łanami,
pozwalamy mu łaźnię wystawić, pobierać z niej dochód i. t. d. – R. 1523
ustanawiony został targ wolny na mięsa zwany sochaczkowy, od-
bywać się mający w poniedziałek od ś. Pawła i Piotra do Bożego N.,
z tem zastrzeżeniem; gdy obcy ludzie przedawać będą bydło, dawać ma-
ją od każdej sztuki łopatkę do zamku, mieszczanie zaś: od wołu lub
jałowicy pół 1 groszy, od wieprza, owcy, cielęcia po pół gr. – Zygmunt I na
przełożenia Wojciecha Starzechowskiego kasztel. Kamienieck., Sty Dro-
hobyckiego, 2.) iż mieszkańcy pragną kość. farny, a raczej miejsce gdzie
przedtem stał zamek, murem i wałami opasać, ażeby wrazie napadu
nieprzyjaciela bezpiecznie znaleść mogli schronienie; lecz z powodu
ubóstwa, nie są w możności dzieła uskutecznić, a nawet i mostów na-
prawiać, idąc im przeto król w pomoc, pozwala 1543 r. wieczyście
pobierać pewien dochód z soli, opłatę od wozów, woźniców i od wszel-
kiego stanu ludzi, choćby z W. ks. Lit. po kupno soli warzonej
przybyłych. Obowiązuje natomiast mieszczan: ażeby kościół należy-
cie obwarowawszy, działami, prochem i innemi potrzebami wojennemi
opatrzyli i puszkarza kosztem swoim utrzymywali. R. 1544 pozw-
wala tenże Monarcha mieszczanom zrobić wodociągi, dla pokry-
cia zaś nakładów i utrzymania rur w należytym stanie, pobie-
rać mają od robiących piwo po 4 gr. od waru, od właścicieli do-
mów po 3 grosze kwartalnie, a po groszu od komorników. R. 1578.
uwolnieni zostali od podwód, chyba za szczególnym król. poleceniem i to

1.) Mówi o nim Niesiecki: „pod Grundwalską potrzebę z Krzyżakami (1410 r), po-
słów niemieckich tłumaczył Królowi, któremu ten przydany był, aby przy boku
jego zostawając, zdrowia jego podczas tej okazyi przestrzegał. Jezdził potym wlega-
cyi do Witolda X Lit.; w r. 1436 już Wda Ruski." –
2.) Nie zamieszczony w spisie kasztl. kamien. u Niesieckiego

i to tylko do Samborza, obowiązani będą dostarczać. Rozporządzenie król 1634 r. mieć chce: ażeby magistrat składał się z 4. katol. i 1. obywatela wyzn. greck.; przywilej zaś A. r. uwalnia mieszkańców od opłaty wszelkiego ~~opłaty~~ myta, na mil 20 do koła. Cechy: kuśnierski, tkacki, szewski, krawiecki, rzeźniczy, bednarski i ślusarski, zanosili skargę na partaczów przed lustr. 1664. r. które zajmujące podają szczegóły o mieście, jako to: „Zamek: budynek nie zbyt dawno zbudowany, drugi nowo zaczęty, który gdy będzie dokończony, piękny dwór będzie. Miasto uskarżało się, iż contra jura et privilegia zasiadłszy żydzi na przedmieściu i pobudowawszy całą ulicę, różne mają swoje kramy, handle i targi publiczne odprawują, miody, piwa, gorzałki szynkują," upraszają: aby ta ulica zniesiona była y żydzi relegowani, których przedtem nigdy niebywało, oprócz jednego a najwięcej dwa, respectu żupy usługi. Zwielkim zatem ledwo nie cum lachrimis, jako pobożni katolicy, uskarżało się miasto super praecipitantiam J. M. Duchownych że dali excomunikować miasto, a to respectu domków kościelnych non reparationis, których po te czasy zatrudnione trudno restaurować było, upraszają o sublevatią o którą intercessoriales do J. M. X bis. Przemys. dajemy a oraz Rndos Patres upraszamy, żeby na potym tak deliter saevire niechcieli, przykazujący też miastu restaurationem et reparationem tectorum powinną. — Munitia miasta y kościoła: do miasta brama z drzewa, druga z cegły nazwana Węgierska, 3ª co na wieże do żupy. 4ª co do żydowskiej ulicy jeszcze. Parkanow na wale w cale niemasz, baszta od bramy lwowskiej porządnie zbudowana, druga przeciwko zamkowi; nadpustoszała, drugie baszty obleciały. Ratusz murowany, na górze izba sądowa, skarbiec gdzie prowenta chowają, tamże jest miecz dla sprawiedliwości y bywał w mieście mistrz, którego teraz niemasz. W skarbcu zbroj 2. dla straży, hakownic 10.; od rur co woda szła niemi, są 3. sztuki rury spiżowe. Na 2 piętrze izba dla trembacza, którego teraz

raz niemasz, wieża blachą pobita, około ganki, zegar wielki, po-
rządny; pod ratuszem jatki rzeźnicze. Kościoł pro fortalitio ab an-
tiquo habetur, który miasto opatruje, poprawia i kapłany prowi-
duje. Brama z mostu wchodząc z cegły, nad nią izba wielka, od
spodu do góry okienka dla strzelania, dział 7 żelaźnych, organ-
ki we 4 rzędy w dembowym łożu, żelazem okowanym. Wały głę-
bokie, parkany spustoszone, na wałach baszta z drzewa, dru-
ga mniejsza, dalej baszta wielka; podle dóm porządny y dom
dla szkoły. W wałach kościoł z cegły, sklepisty, ołtarzów 7., or-
gany wielkie, ale przez kozaki część trąb pobranych, kaplice:
s. Anny y s. Mikołaja. Na koś. we 2 rzędy wkoło strzelnica;
na wałach bywały budynki, gdzie pierwsze książęta ruskie, po-
tym królowie i Biskupi residowali, które przez kozaki fun-
ditus zniesione; szpital porządny. A iż P.P. starsi mieszcza-
nom samborskim powierzyli działa spiżowego, nazwane baba
hakownic 2. śmigownic 2. tedy powinni te recuperować y z
drugą armatą w tej fortecy, mieć w dobrym porządku. Chcąc in
ordine et securitate miasto widzieć, napominamy et serio in
jungimus, żeby studnie podług potrzeby na obronę strzeż Boże
kiedy ognia incolae publico sumptu budowali i rurmus z Sam-
bora, który nescitur jakim tam sposobem zaszedł recupero-
wali i na miejscu dawnym cum omni reparatione postawili. –
Żupy solne we wsi Modryczu, wieża przestronna, w której
panew wielka, 2ga wieża, panew potrzebująca poprawy. W tej żu-
pie jest wież 4. poddańskich, w każdej po 1 czehrynowi, na każ-
dym uwarza i wygotuje od godziny do godziny putków 4., a że dotą
przedtym z tych czehrynów 4go grosza niebrano, tedy i teraz niema
brać. W żupie jest kierat przy oknie rosolnym, w kieracie woł-
mi rosół ciągną, tak na panew do oeconomiey należący, jako y
czehryny.

czehryny poddanym, także i do panwi Sscie należącej. Z panwi Stty wyrobią do roku 2000 beczek, albo więcej; na każdej beczce (po po-trąceniu kosztu) zostaje się zysku groszy 12. We wsi Stebniku jest okno 1. z którego rosół kołowrotem windują. Wychodzi z panwi be-czek na rok plus vel minus 1600 na przedaż beczkę wydają po zł 1. gr. 6. zaczym zysku nad nakład na beczkę przychodzi gr. 10. Jest tesz chechrynow do Sstwa należących 2. a było ich więcej; z których dają na Sstę arendę y z 4tym groszem, y w Solcu. Wolno Sscie postawić sobie czechryny nowe po wsiach co do Sstwa na-leżą" 1) W wielu względach, dobrze krajowi zasłużony. Stan. Cho-mentowski Wda. Mazow. het. P. k., posiadając Sstwo tutejsze, w ostat-nich chwilach życia swego osiadł w Drohobyczy, gdzie też zmarł bezpotomnie 3 września 1728 r. pochowany u Jezuitów w Samborze. Ostatnia lustr. 1765 r. pisze: Possesorem Sstwa jest Wacław Rze-wuski Wda krakow. het. P. K. Miasto z przedmieściami: Zadworne Zawieczne i Lisznianskie, wolne od wszelkich powinności i danin, mun-cya, tylko miasto opatrywać, kościelnych prowidować, mosty, groble, drogi naprawować powinno. Cech rzeźnicki płaci wołowego zł. 50. wie-przowego 20. szewski i od 32 jatek zł. 406; kahał zł. 220. z młynów pod miastem zł. 12088. Żupy solne we wsiach: w Modryczy czyni dochodu zł. 8400. w Stebniku 10500. w Stolcu 12000. Dochód ze Sstwa wynosi zł. 81962 gr 9. z czego potrąca się wydatki zł. 12853." Klasztór Karmelitów, Bełzów kon-gregacyi, jedyny na całą Małopolskę, supprymowany został około 1780 r.; pozostał klasz. Bazylianów fara i kilka cerkwi; miasto rozległe za-budowane, słynie warzelniami soli i jarmarkami; żydzi większą poło-wę ludności składający, mieszkają odosobnieni od Chrześcian, prowa-dzą znaczny handel winem, płótnami, woskiem i drobnemi towarami.—

<u>Telsztyn</u>. albo <u>Tuksztyn</u>, nad rzeką Skwiaż. Przybywszy do Pol-<u>ski</u>

1.) Lustracya te uskuteczanił: Jan Fran. Lubowicki kaszt. Wołyński. Przytaczając z niej ważniejsze wyjątki, podawałem dla dogodniejszego czytania znamona pisar-skie, wysłowienie zaś ówczesna pisownię najwierniej zachowałem. F. L.

ski około 1380 r. Herburtowie, założyli na pamiątkę swej dziedziny Felsztein w Szląsku osadę tutejszą, która stała się gniazdem znakomitego i dobrze przybranej ojczyznie zasłużonego domu. Kazimierz Jagiełło pozwala 1488 r. ażeby Zebrzyd Herburth w dziedzicznym swym mieście Felstein zaprowadził jarmarki na zielone ś. i targ we Wtorek. Przywilej 1507 r. na jarmark w dzień ś. Łucyi zowie miejsce to Felschtyn własność Jana Herborda, a Zyg. August 1551 r. wyraża: miasto Felsthin (: inna raza Folsthin :), należące do braci, Stanisława, Walentego, Mikołaja i Jana Herburtów, uwalniamy na zawsze od ceł, grobelnego, mostowego i targowego w całem państwie naszym, na skarb Krol. opłacanych. Przykładne obyczaje i nieskazitelna cnota całej rodziny Herburtów była właściwa, słynęli oraz ze światła i nauki mówiono przeto o nich, że tyle są w rozum zamożni, ile książęta Ostrogscy z bogactwa. Przeszedł następnie Felsztyn do Daniłowiczów, z których Mikołaj otrzymał 1641 r. przywilej na skład win węgier. z takiemi wolnościami i prawami, jakie innym pogranicznym miastom służyły. W koś. paraf. spoczywają: Walenty Herburt bis. Przemyski posel Zyg. Augusta na sobor Trydencki † 1572 r. i brat jego Jan Kaszt. Sanocki, wielce przez króla poważany, a przez seym do zupeł. miejskiego układu praw powołany. Pod wizerunkiem ostatniego, umieszczony napis opiewa:

W poselstwiech w cudzich stronach pospolitej rzeczy
Służył, thez do Francyjej jezdząca dla iei pieczy
Y do Szwecziie thez pioram iei służył
Pisacz wiele pracy użył
Sława y dla cnoth jego czciny niesmiertelnim
W niebie dożywocie thim żyie skazitelnim
Potomkiom obraz twarzi tu s kształtem zostawił
W pismach y w swych posługach cnoth wzorem był.

Naprzeciwko Felsztyna, tuż za rzeką miasteczko: Laszki murowane. —

Komarno. nad wielkim stawem, przez który przepływa rzeka Wereszyca zwana. Kazimierz Jagiel. przywilejem 1471 r. pozwala, ażeby

Stan.

Stan. z Chodcza Wda Ruski, Sta Halicki i Kamieniecki 1.) wieś swą dziedziczną Komarno w ziemi Lwowskiej leżącą, zamienił na miasto; przenosi mieszkańców z prawa polskiego i ruskiego na niemieckie, stanowi targ w poniedziałek, na który kupcy ze wszelkiemi towarami przybywać mogą, dozwala tkaczom, sukiennikom, rzeźnikom, szewcom i innym rzemieślnikom mieć kramy i jatki. — Zygmunt I. przychylając się do prośby Ottona de Chodecz Wdy Sandom. zaprowadza jarmark na S. Trojcę. Zyg. August wyraża w Przywileju 1559^m^ r. będące iż miasto będąc własnością Jana Mieleckiego Wdy Podols. i żony jego Anny z Dąbrowa, leży na wielkim trakcie z Drohobyczy do Gródka, zwanym Krzyżowy Gościniec: iż ze sprawodu nader błotnistych okolic, utrzymanie dróg, mostów, i grobel znacznych wymaga nakładów, potwierdzamy przeto raz na zawsze pobierane dotąd zwyczajem ustalone myto. Wymienia następnie król opłaty od soli w tołpach. 2) od wozów z towarami, od trzód i bydła, zastrzegając iż szlachta i włościanie, wiozący rzeczy własnej pracy, ulegać niemają żadnej opłacie; non autem a villanis, res sui laboris ochentibus. Około 1590. r. odziedziczył te majętność uczony Jan Ostroróg (: później był Wdą Poznańskim :) pojąwszy za żonę Katarzynę, córkę Mikołaja Mieleckiego Wdy Podols. i znaczny utrzymywał zwierzyniec, jak się to okazuje z jego dzieła pod tyt. Zwierzyniec Komarzeński. — Jan Sobieski het. W. K. ścigając Tatarów od Lublina, dopada ich na początku października 1672 r. pod Komarnem i zwycięża. Miasteczko to w okolicy gorzystej leżące, w znacznej liczbie przez Szewców i tkaczów zamieszkałe, słynie stawami przynoszącemi sto tysięcy złotych dochodu; przechodząc z rąk do rąk, stało się własnością Michała Ogińskiego Wdy Wileńs. który otrzymał 1767 r. przywilej stanowiący jermarki na zielone S. i s. Michał. — ——

1.) Mylnie przeto mówi Niesiecki, że zmarł 1468 r.
2.) Tołpami (: sal in crustis :) zwana sól, która wczasie warzenia przywierając do kotła tworzyła przywarę czyli skorupę —

Rzeszów (Ressovia) nad Wisłokiem. Kazimierz W. wynagra-
dzając zasługi wojenne Stanisława ze Strzyżsk nadaje mu 1362 r.
Rzeszów znacznym obszarem ziemi, obdarza miasto prawem mag-
deburskim i innemi swobodami. Od tego czasu, powstała ro-
dzina Rzeszowskich herbu Półkozic; z tych Jan Arcybiskup lwow-
ski, głośny przez swe pasterskie prace i położone w kościele zasługi,
zmarł tu 1436 r. Ogniem i mieczem 1498 r. przez Turków i Woło-
chów spustoszone miasto, zaledwie z gruzów dźwigać się poczęło,
gdy 1502 r. podobnoż od Tatarów doznało losu. Mając Alexan-
der Jagiel. wzgląd na niedolę i ubóstwo mieszczan, uwalnia 1504 r.
Rzeschaw na lat 6. od opłaty wszelkich podatków publicznych, a
Zygmunt I postanawia 1532 r, iż odtąd: zamiast 30 grzywien
opłacać będzie wieczyście, a Zygmunt I postanawia 1532 r, iż
odtąd: zamiast 30 grzywien, opłacać będzie wieczyście 20 grzy.
podatku miejskiego szos zwanego. O częstej zmianie dziedziców,
przekonać się można z przywilejów, i tak ponawiając król 1538 r.
spalone prawa na pobor myta i targowego, mówi: iż miasto
należy do Jana Rzeszowskiego, z zatwierdzenia zaś sprzedaży mia-
sta 1539 r. i przyległych wsi: Staromieście Ruskawieś i Powiel-
na, ukazuje się, iż nabył je Jan Tarnowski Kaszt. krakow-
ski, od Jaxona Zelezińskiego z Zelazny, syna Hieronima. Zpowo-
du wystawionych mostów: 1. na Wisłoku 2. na rzece Strugi
Sylnie na Mikoszce, pozwala Zygmunt August 1559 r. pobierać
mieszczanom myto od mostów i grobel, pragnąc zaś nieść pomoc
zgorzałemu miastu, uwalnia je na lat 10 od wszelkich podatków
i powinności. Gdy zesłani rewizorowie zdali sprawę: iż dziedzic
Mik. Rzeszowski z wielkim nakładem, zwłaszcza w okolicy poz.

bawiący

pozbawionej lasów, porobił mosty na rzekach: Wisłoki, Strug, Mikosza i Przybyszka, usypał groble znacznej długości, w miej-scach częstym zalewom podległych, przez który główny idzie gościniec do ziem ruskich. Podola, Wołoch i Węgier, pozwa-la mu przeto Król 1569 r. stosowne pobierać myto od to-warów, koni i bydła. Mając Batory wzgląd na zupełnie przez ogień zniesione miasto, dziedziczne Adama Trzeszow-skiego, uwalnia je 1576 r. od podatków na lat cztery; pona-wiając zaś 1576. r. od podatków na lat 4.; ponawiając zaś 1578 r. ~~od podatków~~ jarmarki; na s. Wojciech, s. Felis i s. Bar-bara, a targ we Czwartki, nakazuje kupcom i wszelkiego stanu ludziom opłacać myto, pod utratą towarów, bydła i koni, z czego połowa przypadać ma na skarb Król. druga zaś połowa na Dziedziców. R. 1587. kiedy zdania narodu rozdwojone były względem wybo-ru nowego króla niechcąc obywatele ziem ruskich do żadnego należeć stronictwa, woleli raczej zwrócona mieć uwagę na obro-nę własnych siedzib przeciw napadom Tatarów. Zgromadzeni sej się tu przeto pod przewodnictwem Sulikowskiego arcybis. lwow. uradzili uznać za monarchę tego kto pierwszy ~~prawo~~ berło osiągnie.— Ogniem strawione miasto, 1621 r. należało wtedy do Ligę-zów, którzy poczęwszy je obwarowywać, wyjednali u króla 1633. przywilej na skład ryb i win węgierskich, Ówczesne miało bramy: murowano, dębową, i zamkową; z 6 baszt, każda powierzona była cechu, który obowiązany był zaopatrywać w hakownice, szmigownice, ruśnice z kamieniem prochu, z ko-py kul, hubkę i knoty. Konstancya córka Mik. Ligęzy kaszt. Sandom. wydana za Jerzego Lubomirskiego, wzniosła

że.

tę majętność w dom mężowski. Nowi dziedzice wystawne wio-
dąc życie, nieprzepomnieli o wysłużonych pod znakami swemi
żołnierzach, wymurowawszy szpitał, dostatecznym opatrzyli
dochodem dla okrytych bliznami wojowników. Uchwała sejmu
1677. r opiewa: respektując na zniszczenie miasta przez kon-
flagracya y przez incursie nieprzyjacielskie podczas woyny tu-
reckiej, nowy cztero niedzielny jarmark na ś. Jana Chrzciciela
-la pozwalamy, którego wespół z dawniejszemi, takiemi liber-
tacyami y accedyncyami uprzywilejowany mieć chcemy, jakie-
mi Jarmarki Jarosławskie są uprzywilejowane. Skład też
winny pozwalamy y wszystkie przywileje od królów nadane
in toto aprobujemy." W okazałym zamku tutejszym, zmar-
li: Hier. Augustyn ks. Lubomirski kasztel. krak. het. W. k.
20 kwietnia 1706. r. Jerzy Ignacy Chorąży W. k., generał
jazdy woysk Saskich 19 lypca 1753 r. i Bogusław Cześnik
k. gen. lejt woysk kor. w kwietniu 1761 r. Jeśli z illości
świątyń nie da się wnioskować o znacznej niegdyś ludno-
ści Rzeszowa, to wzniesienie onych dowodzi wielkiej bogo-
bojności przodków naszych. Oprócz nie istniejącego już ko-
legium i szkół Pijarskich pozostały: fara z okazałą wieżą,
klasztory: Reformatów i Bernadynów słynący cudownym
obrazem N. Panny, ukoronował go 8 września 1763 r. Wacław
Sierakowski arcybis. lwowski. Miasto dzieli się na stare
i nowe, przechodzi przez nie droga murowana od Lwowa do
Widnia; główną gałęzią przemysłu są liczne warsztaty gru-
bego płótna i sukien, fayki z brzozowego korzenia mają swą

zaletę

zatem; żydzi zaś główną część ludności składający, trudnią się handlem i złotnictwem, rozsyłając swe wyroby zo obrąb królestwa Galicyi.

Przeworsk. nad Mleczką pierwotna majętność Tarnowskich. Podług Niesieckiego: „Jan z Tarnowa Wda Sendomirski, pan na chwałę Boską wyonegtrzony 1396r klasz. i koś. w Przeworsku fundował, osadziwszy przy nim Kanoników, Miechowitów, Custodes S. Sepulchri Hierosolymitani i znacznie dobrami uposażył." Spytek czyli Spytko, wcielił miasto wraz z innemi dobrami do utworzonej z bratem Rafałem ordynacyi Jarosławskiej, którą potwierdził 1470r Kazimierz IV (ob. Jarosław) Pamiętnym jest dla ziem ruskich rok 1498 pożogą i przelaniem krwi przez Turków i Wołochów; tego smutnego losu doznał i Przeworsk. Zaczęto kopać podziemne pieczary, ażeby w nich mieszkańcy życie i swe majątki przed najazdem nieprzyjaciela kryć mogli. Spytek z Jarosławia kaszt. krak. dziedzic miasta Przeworsko otrzymał od króla 1509r. przywilej w tej treści: ponieważ mieszczanie wystawili mosty na rzekach: Wisłok i Mleczka, pozwalamy im przeto pobierać myto, od wozu towarami ładowanego po 6. denarów, od konia zaś i wołu na sprzedaż prowadzonego po 1 den. Późniejsze przywileje coraz powiększały takową opłatę, gdyż utrzymywanie mostów, dróg i grobel jako w miejscach błotnistych, znacznych wymagały nakładów. Opatrzony w rysztunki wojenny klasztor Bernardynów, opasywać poczęto murem i wałami; dla zachęcenia ludu do tej pracy, wyjednali zakonnicy pod dniem

31 Xo

31 grudnia 1522 r. u stol. rzyms. odpusty; dla siebie zaś o=
trzymali pozwolenie zbierania jałmużn na kupno prochów,
dział i broni, a że wczasie oblężenia przez wystrzały z dział
lub innym sposobem śmierć zadawać mogli, upoważnio=
ny przeto został prowincyał do udzielania rozgrzeszenia.
Że następnie i miasto obwarowano, okazuje się z przywileju
Zygmunta 1527 r., który wyraża: przychylając się do proś=
by Jana hr. z Tarnowa Kaszt. Wojnickiego, mając oraz
wzgląd: iż mieszczanie nietylko dla własnego ~~nie~~bezpieczeństwa
ale nadto i dla okolicznych poddanych naszych, którzy pod=
czas trwogi zwykli szukać schronienia w Przeworsku, toż mia=
sto dostatecznie w koło obwarowali /: munitione opportuna
cinxisse :/, na utrzymanie zaś tych środków obrony w na=
leżytém stanie, znaczne łożą nakłady; zawdzięczamy niniej=
szym ich dobre chęci, a nadto odpuszczamy im 10 grzywien
rocznie z ogólnej summy 40 grzywien opłacanego przez nich
podatku schoss zwanego. R. 1550. uwolnieni zostali od
ceł wodnych i lądowych, oprócz cła pogranicznego, odmo=
stowego, grobelnego i targowego w całym kraju na skarb
król. pobieranych. Dziedziczka Anna z Kostków ks. Ostrog=
ska, celem polepszenia stanu zgorzałego miasta, wyjedna=
ła w r. 1613 u króla przywilej naprowadzający Jarmarki
na s. Zofią, na podwyższenie s. Krzyża i s. Walenty. Zo=
fia córka wspomnionej księżny, wydana za Stan. Lubo=
mirskiego Woj. Ruskiego, wniosła w dóm mężowski majętność

przeworską

przeworskie. Nie wstrzymały warownie tutejsze Szwedów, któ-
rzy opanowawszy miasto 1656 r. znaczne wybrali daniny, a
Rakoczy ks. Siedmogrd. do reszty przygnębił mieszkańców
1657^{m} roku. „ Widząc ruinę miasta przez inkursye nie-
przyjacielskie opiewa uchwała sejmu 1677 r., nowy jar-
mark czteroniedzielny na święto s. Jakoba pozwalamy, któ-
rego wespół z dawniejszemi, takiemiż libertacyami y ak-
cydencyami uprzywilejowany mieć chcemy, jakiemi Jarmar-
ki Jarosławskie od królów uprzywilejowane są. Skład też
winny pozwalamy y wszystkie przywileje miastu nadane in
toto approbujemy." Spokojniejsze czasy, przy udzielanej opie-
ce dziedziców, dozwoliły miastu nabrać wzrostu i cieszyć
się lepszym bytem. Z linii książąt Lubomirskich piszą-
cych się na Przeworsku zmarł tu: Józef Wda. Czernichow-
ski 12. Czerwca 1702 r. Geografia Galicyi 1786 r. takowy skre-
śla obraz: „ Zofia z Krasińskich ks. Lubomirska kasztel-
lanki do tego arcyludnego i sławnego fabryka tkaczów płó-
ciennych miasta, bawełnianych i wełnianych sprowadziła
fabrykantów, malowania obić, pasów jedwabnych i bogatych,
płócien w kolory; drelichów, obrusów, ~~[illegible]~~ serwet; panny
Charytki stałą nadała fundacyą. Zdawna zaś zdobi to mia-
sto kościół bardzo wspaniały, z kaplicą według prawdziwego
rozmiaru grobu Chrystusa w Jeruzalem, w której są groby
ks. Lubomirskich; probostwo mają kanonicy grobu Chrystu-
sowego. Jest tu także klasztor Bernardynów, jeszcze od s.

Kapistrana

Kapistrzana założony, na nowo teraz ozdobiony, ratusz z zegarem, studnia publiczna z nakryciem pięknym, facyaty na domach w rynku i po ulicach. —

Łańcut, pół mili od rzeki Wisłoku. Miejscu temu dało początek i nazwisko /: Landshut :/ osada Niemców przez Kazimierza Wielkiego, w tych stronach usiedlona. Jagieło w przejeździe do ziem ruskich, zwykle się tu zatrzymywał, wracając zaś ze Lwowa 1410 r., zastał oczekującego Witolda W. Ks. L. Tenże monarcha wspaniale był 1417 przez dwa dni podejmowany od Elżbiety z Pileckich, wdowej po Granowskim kaszt. Nakielskim, którą w krótce pojął za żonę /: ob: Sanok :/ czym bardzo się ohydził, mówi Bielski. Kazimierz Jagiel. wynagradzając zasługi Jana Pileckiego (de Pilcza) pozwala mu 1447. r. zaprowadzić w mieście Lanczuth jarmark na tydzień przed ś. Wojciechem. W maju 1498 r. Stefan Woda Wołowski, wspólnie z Turkami i Tatarami, niszcząc ziemie ruskie, złupił miasto i w popiół obrócił, co też ponowili i Tatarzy 1502 r. Tegoż roku wyrzekł Alexander Jagiel. z powodu wszczętego sporu między Ottonem z Pilcy Podkom. lubelskim z jednej, a Piotrem i Mikołajem Sampińskimi, Mikołajem Wapowskim opiekunem Jana, syna niegdyś Augustyna z Storomieścia i Zbigniewem Stogniewem dziedzicami Rzeszowa z drugiej strony, o nadany przez Jana Olbrachta miastu Łańcutowi Jarmark na ś. Marek, przypadający trzeciego dnia po ś. Jerzym; zważając: iż takowy przenosi szkodę miastu Rzeszowu, które nierównie pierwej otrzymało przywilej na jarmark w dniu ś. Jerzego, uchylamy przeto i znosimy powyższy Jarmark w Łańcucie. Na mocy

przywileju

przywileju 1615 r., „ustanawia Stan. Pielecki podkom. Przemyski jarmark na niedzielę środopostną. Nabywszy tę majętność Stadniccy, szczególnej udzielali opieki różniącym się w wierze, co większa: kość. z klasz. Dominikanów, oddali w posiadanie nowowiercom, odtąd utrzymywać zaczęli kalwini szkoły, a w 1565 i 7 r. odprawili synody. Gdy na tym ostatnim Aryanie popierali swą naukę, wielu z wyznawców reformowanych usunęło się z posiedzenia; wszczęte zaś kłótnie sprawiły, że synod ów spełzł bezskutecznie i tylko zobopólne powiększył niechęci. — Z dziedziców tutejszych głośny jest Stan. Stadnicki dla popędliwości diabłem zwany; trzymając lud zbrojny z Węgrów i Czechów złożony, najeżdżał Sstwo Leżajskie, należące do Łukasza Opalińskiego i boje z nim staczał; aż nakoniec w jednej z utarczek życie położył 1610 r. Stan. Lubomirski Wda. Ruski kupiwszy Łańcut z przyległościami, rugował z tąd dyssydentów, zajął się ozdobą i obwarowaniem ulubionego sobie miejsca. Uchwała sejmu 1635 r. wyraża: „iż obywatelom Wstwa Ruskiego na tym należy, że dla górzystych i złych dróg, na składy winne, nie zawsze gdy potrzeba przejeżdżać mogą, przeto na prośbę posłów, a za zgodą wszech stanów, skład winny i rybny w Łańcucie naznaczamy." Wzmiankowany Lubomirski (postąpił na Wstwo Krak.:), znacznym nakładem zbudowawszy zamek, długi łaciński nad drzwiami umieścił napis tej osnowy: ażeby po wielu wyprawach wojennych, stargane siły jego w późnym wieku miały spoczynek, wzniósł te gmachy i dla dobra powszechnego warownemi uczynił 1641 r. — Osadzony zamek 60 działami zaopatrzony był w żywność na lat trzy dla 400 załogi: w

piwnicach

w piwnicach zaś znajdowały się zawsze znaczne zapasy wina, dla uraczenia braci szlachty. Wracając Jan Kazimierz z zagranicy, gdzie przed najazdem Szwedów szukać musiał przytułku, stanął tu w Styczniu 1656 r., z okazałością przyjmował go Jerzy Lubomirski Marsz. W. K., a przy coraz pomnażającym się napływie Obywateli, zobowiązano się przysięgą, utrzymać Króla na tronie i przywrócić spokojność w Kraju. Posiłkujący Szwedom Jerzy Rakoczy Ks. Siedmiogrod. urażony na spokrewnionego z sobą Lubomirskiego, iż w żadne z nim układy nie chciał wchodzić, srodze niszczył jego majętności 1657 r.; przybywszy zaś do Łańcuta, kazał spalić miasto, nie zważając się na wstawienie się posłów cesarskich, który wyprawieni zostali aby go skłonić do odwrotu i zaprzestania pustoszenia Polski. Zjechawszy 1704 r. August II do stojącego obozem wojska, zawezwał do siebie Konfederacyą Sandomirską, gdzie ułożono manifest przeciw nowo obranemu Królowi Leszczyńskiemu, przeciw prymasowi Radziejowskiemu i wszystkim trzymającym się strony Karola XII. Wykazując nieprawy wybór Stanisława, nazwano go zdrajcą i nieprzyjacielem Ojczyzny; zobowiązano się nie uznawać innego Króla nad Augusta II, bronić go ostatecznie i t. p. Akt takowy podpisali 28 Lipca. Marszałek Konfederacyi: Stanis. Doenhoff Miecznik Koron. i Piotr Tworzański sekretarz; rozpisano także listy do Cesarza, do państw sąsiednich i zjednoczonych prowincyi Hollend. zawiadamiając o nie wzruszonem przywiązaniu do swego monarchy i z prośbą nieuznania narzuconego Króla. Zamek, z tąd może najwięcej się chełpić, że niedbałością Właścicieli nie zaległ w rozwaliny, jak inne naddziadów naszych siedliska, niezwyciężony czasem, szanowany wśród wojen, przeżył klęski ojczyzny, a lubo znacznie przeistoczony, zachował jednak postać obronną, jakoto: wały i wieże narożne, wewnątrz zaś przybrany wspaniale, szacowne zawiera zbiory sztuki i inne osobliwości. Wiele miastu przyczynił ozdoby Stanisław Lubomirski Marsz. W. K. który zmarłszy tu 12. sierpnia 1783 r. spoczywa w okazałym koś. farnym. Był to minister przezorny, rzeczy z gruntu przenikający, zawsze przystępny i sprawiedliwy, w przedsięwzięciu stały i żadnemi trudnościami nie przełamany." 1) Łańcut położony na bitym gościńcu z Wiednia

1) Owczesna Gazeta Warszawska

z Wiednia do Lwowa, osiadły różnemi rzemieślnikami, porządnie zabudowany, słynie pięknym ogrodem. —

Leżajsk, Leżajsko, ćwierć mili od Sanu; pierwotna zaś posada była nad Sanem, gdzie dziś wieś Staromieście. Jagiełło w przywileju 1397 r. wyraża: pragnąc pożytki nasze i państwa naszego przez osadzenie miast i wsi pomnażać, i też państwo przez karczowanie lasów i zarośli do urodzajnego przywieść stanu, postanowiliśmy wieś naszą Leżeńsko przeistoczyć na miasto z nadaniem mu nazwy Krolowomyesto. Sprzedajemy w nim wójtostwo Stanisławowi Jasienskiemu mieszczanowi z Przeworska, za sto grzywien groszy praskich, rachując na każdą grzywnę 48 gr. monetą polską; nadajemy mu na lokacyą miasta przestrzeń jedno milową po obu brzegach Sanu, a w szczególności milę gruntu między rzeką Ożana wpadającą do Sanu i rzeką Kolna pozwalając przestrzeń tę z lasu oczyścić i utworzyć 130 łanów, z których ośm dla kościoła przeznaczamy. W dalszym ciągu uposaża Wójta dochodami z czynszów, z kar zasądzonych, z jatek i t. d. wkładając nań obowiązek: ażeby na każdą wyprawę wojenną stawił się z kopijnikiem i jednym w kuszę (: balista) opatrzonym; obdarza miasto prawem niemieckiem; osiadających na dawnych gruntach, uwalnia na 6, w zaroślach na 14 a w lasach dębowych na lat 20 od wszelkich podatków czynszów, podwód, posyłek konnych, robót i powinności dworskich, po upływie zaś lat wolności, opłacać mają na ś. Marcin po grzywnie z łanu i 6. groszy za dziesięcinę; w razie przybycia króla lub królowej, dostarczać tytułem stacyi: owies, kapłony i jaja, wedle zwyczaju innych miast; zaprowadza nakoniec targ we czwartek. — Potwierdzając takowy przywilej Jan Olbracht 1494 r. zowie miasto Lazajsko. Złupione i spalone 1500 r. przez Tatarów, musiało i następnych lat smutnych doznać przygód, Zygmunt bowiem pod 1519 r. mówi: pragnąc aby miasto nasze Lanzaysko co raz bardziej wzrastało i do lepszego podnieść się mogło stanu, ustanawiamy jarmark na wniebowstąpienie Pańskie. Jak dalece srogim ciosem dotknięte zostało, świadczy przywilej

wilej królewski 1524 r. tej osnowy: gdy przed kilka miesięcyma zniszczyli Tatarzy i w perzynę Szczeńsko obrócili, o czém naocz„nieśmy się przekonali, przybywszy z wojskiem w celu wypłoszenia nieprzyjaciół z ziem ruskich, powzięliśmy zarazem wiadomość: że opodal ztąd, znajduje się miejsce wałami i błotami od samej natury obronne i małym nakładem mogące być umocnione; przeznaczamy je przeto na założenie i przeniesienie tamże mia„sta, które odtąd i na przyszłość ma się nazywać Szczańsko Zyg„muntowski (Sigismundi Szczeńsko:); utwierdzając przy prawach dawnemu miastu służących, uwalniamy osiadających od opła„ty ceł, myt i wszelkich podatków na lat 12, od czopowego zaś i podwód wedle woli naszej, później objawić się mającej. Po upływie lat swobody, opłacać mają po grzywnie z łanu wy„mierzonego, od domów zaś do żadnej opłaty pociągani nie będą. Zaprowadzamy jarmarki: na wniebowstąpienie Pańskie, Pannę Maryą śnieżna i ś Mikołaj, targi we czwartek i t. p. W całym przywileju przebija się ojcowska pieczołowitość, do„dać należy: iż na obwarowanie pewną illość pieniędzy z do„chodów Sstwa przeznaczając, dozwala w rębu w lasach król. i uzyskowania z pastwisk żołędzi; zakazuje, aby ze wsi oko„licznych nie wprowadzano do miasta słodów na sprzedaż we dni targowe i powszednie, pod ich utratą. R. 1525, zabrania po wsiach szynkować, warzyć piwo, lub inne robić trunki, przeciwnie postępujący, będzie przez Sstę ukarany, zabraniem takowych na rzecz skarbu; magistratowi pozwala mieć po„strzygalnie i wagę, mieszczanom zaś wystawić jatki pod ratuszem (camerae

(camerae alias burąky), z których czynsz przeznacza na użytek miasta; ponawia dawną wolność spławu na Sanie, pozwala budować się na pierwotnej posadzie i t.d. R. 1534 otrzymała król. Bona przyzwolenie na wykupienie Leżeńska w zastawie będącego i trzymania Sstwa w dożywociu. Spustoszywszy Tatarzy 1623 r. okolice ogniem i mieczem uprowadziły trzody i lud wiejski; podczas wojny szwedzkiej i chwilowy pobyt Karola Gustawa, przywiodły miasto do ubóstwa, a rozproszeni mieszkańcy nierychło wrócili do swych siedzib. Lustracya 1664go r. pisze: „dwór starościński nad wałem: budynki wszystkie przez kozaki i Węgry popalone." Podług lustr. 1765 r. „mieszczanie mają wolne robienie miodu, wiśniaku i piwa; należy do nich stawek i przewóz na Sanie pod wsią starym miastem zwaną. Kość. farny OO Krzyżacy (kanonicy grobu Chrystusa czyli Miechowici) trzymają. cech szewski płaci zł. 13. piekarski 6.; tkaczów jest 35. płacą po 1. złotemu i półse. łek zgrzebny ~~nakładają~~ wyrabiają po łokci 48; od rzeźników żydowskich za łoj złotych 96. z kirkutu i ogrodu zł. 60. gr. 12. Possesorem Sstwa Leżańskiego jest Józef Potocki wojewodzic Poznański; dochód czyni złotych 99256. gr. 6, wydatek zł. 10741, gr. 22." Ostatniem posiadaczem Sstwa do 1772 r. był wzmiankowany Potocki Krajczy lit. następnie stało się miasto własnością hr. Miera. Oprócz fary, zdobi je klasztor. Bernardynów, wymurowany około 1625 r. przez Sstę Łukasza Opalińskiego; cudami słynący także obraz matki

ki Zbawiciela, uwieńczył koronami 8. Września 1752 r. Wacław Sierakowski bis. Przemyski; organy zaś mogą być policzone do najsławniejszych w Europie. –

Sokołów. Zyg. August przywilejem 1569 r. pozwala: „aże„by Jan Pilecki Sta Horodelski, na gruntach własnych wło„ści: Trembowisko i Łąkia w pow. Przeworskim leżących, założył miasto Sokołów zwać się mające – consentimusque et admittimus, ut possit de cruda radice oppidum Sokołów cognomine vocatum noviter locare, fundare, atque erigere. Nową osadę obdarza król prawem magdeb., ustanawia targ w poniedziałek, jarmarki zaś: na Zwiastowanie N. P., ś Jakóba apost. i ś. Marcina; pozwala Dziedzicom, stósownie do zwyczaju innych miast, pobierać opłatę od miary i wagi wszelkiego rodzaju towarów na sprzedaż wystawionych; uwalnia osiadających: od danin, powinności, podatków na lat 20., a wieczyście od ceł, myt, targowego, mostowego, grobelnego w całem państwie, zalecając jak najmocniej celnikom i poborcom skarbowym, aby nieważyli się wymagać opłaty od towarów, koni, bydła i innych własności mieszkańców. – Okolice tutejsze, nieprzebytemi niegdyś okryte borami, siedliskiem były zwierza, tur czyli żubrem zwanego; wyginął od dawna ten gatunek dzikich wołów, przetrzebiono lasy, lecz istnieje wieś Turza, o ćwierć mili na północ Sokołowa, w tych to stronach odbywał Jagiełło 1410 r. łowy, przygotowując zapasy mięsa solonego na wojnę z Krzyżakiami. –

Opisujący

Opisujący Galicyą 1786 r. wyraża: „Sokołów miasto dziedzicz„ ne P. Grabińskiego Staty Smalińskiego; z tąd najwięcey po wszystkich zakonach i xięży świeckich było rodem duchowień„ stwa w całej Polszcze." —

Stryj nad Stryjem. Miejscowe podania odnosząc założenie zamku do odległej starożytności, ubarwione są powieściami mieszkańcom gór właściwemi. Pewne dzieje świadczą: iż nadał go 1403 r. Jagiełło z innemi grody bratu swemu Skiergielle, który w krótce potém zrzekł się, a raczej wzgardził takiowem uposażeniem. — Musiało miasto uledz zupełnemu zniszczeniu, skoro Jagiełło w przywileju 1431 r. wyraża: zezwalamy, ażeby Waleczny rycerz Zalilija, zwany inaczej (alias) Tarło ze Szczekarzewic, na nowo miasto osadził (de novo locandi et situandi). Osiadającym obdarza król prawem niem., przeznacza grunta w przestrzeni mili drogi powyżej i tyleż po niżej rzeki, z wolnym połowem ryb, w tejże rzece, głości; zapewnia wolny wrąb w lasach na budowanie domów; pozwala wystawić sukiennice (camerae pannistarum), golarnie (rasorum) i strotbarki (?) na wzór innych miast (item Strotbarki prout aliae civitates habere consueverunt); uwalnia mieszkańców na lat 10. od czynszów, danin i poborów; zaprowadza targ w sobotę, jarmarki: w 1szą niedzielę po Bożym ciele i na ś. Bartłomiej po tygodniu trwać mające, pozwala tychże miar i wag co i we Lwowie używać, wielkierze stanowić; zakazuje: ażeby w przestrzeni gruntów miastu nadanych, nikt się nieważył rzemiosłem zajmować i karczem zakładać. — Zyg. August uwalnia 1549 r. wszystkich bez wyjątku mieszkańców, od opłaty myt i targowego po miastach i miasteczkach, w przestrzeni 12 mil od Stryja leżących. Miasto

osiadłe

osiadłe różnemi rzemieślnikami, znaczny prowadzi handel z Wę-
grami, leżąc zaś na głównym gościńcu, ożywiono było przewozem
płodów krajowych, mianowicie soli z licznych warzelni okolicz-
nych. Sławnej pamięci Jan z Sobieszyna Sobieski Chorąży
W. K. Stryjski Ssta, wyrzekł 1663 r. na piśmie: „Wiado-
mo czynię, iż ja widząc przywileja y stosując się do przywi-
lejów Królów, począwszy od 1576 r. Żydom Stryjskim danych,
niechcąc ja tedy onym w niczym się sprzeciwiać, nic nie de-
ryguję y owszem przy ich prawach cale ich zachowuję. A że ci Ży-
dzi obawiają się niektórych pogróżek od ludzi napaśnych, te-
dy onych zastępuję, aby nikt nieważył się na nich porywać y
złości wyrządzać, pod winą zamkową." Lustratorowie 1664 r.
takowe podają szczegóły, „zamek w koło oblewa woda, wał
także w około niego darniowy y parkan. Izby, komnaty,
komory y izba stołowa wielka; bram 2. baszt 4. w których
dział 6. spiżowych, hakownic 18. Do zamku należą dragani,
których bywało sto, teraz ich jest circiter 70, a ponieważ
są Sstwa poddani, robota y czynsz od nich ginie, tedy powinni
zawsze przy zamku zostawać z końmi, z muszkietami, prochami, ku-
lami in praesidio, czego P. Ssta ma przestrzegać, ani ich od tej
powinności oddalać, ani kazać się im absentować, jako od zam-
ku pogranicznego. Contubernia omnia videlicet: pellionum, fi-
gulorum, textorum, sartorum, aurifabrorum, fabrorum, ferra-
riorum, gladiatorum, ahenariorum alias kotlarzów et frae-
nificium, we wszystkich prawach, według przywilejów królów
y dawnych zwyczajów zachowujemy, declarując: aby partacze pod
żadną jurysdykcyą niechutali się, ale żeby ciężary cechowe, według
praw-

44

praw ich ponosili. Miasto wyprawy wozu, powinni mieszczanie pod„czas posp. rusz. 2. pacholków dobrych, z orężem do rothmistrza ziemie przemyskiey pod chorągiew wyprawić y attestatia, że byli w oborze przez wszystki czas a ductore teyże ziemie y od rothmistrza powiatowego otrzymać. Podwodne też pieniądze na poczty według constitutiey o tym uczynioney, płacić powinni. Skarzyli się mieszczanie ~~na~~ na żydów o szynki, że w nich przeszkodę ponoszą także y o to, że bożnicę de nowa radice zbudowali, czego byli czy„nić niepowinni. Wezwani przed nas żydzi, producowali przywiley króla Stefana 1576 r. super liberam commorationem, zwolnościa„mi opisanemi. Pokazali tesz y mandat 1577 do urzędu y pos„połstwa, aby im niebronili commansionem ibidem." Podług lustr. 1765 r. Osta Kazimierz Ks. Poniatowski Podkom. K. miał do„chodu zł. 62641, gr. 12. wydatki zaś wynosiły zł. 9276. „Pro„pinacya gorzałczana i wszelkich likworów na mumieyą mia„sta, podnawianie fos, stawienie parkanów, tudzież na zapła„tę sługom miejskim przez królów pozwolona. Czynsze: miesz„czanie płacą zł. 50. piekarze zł. 12. szewcy 11. garncarze 4. rzeźnicy 60; młynów miejskich jest 5. W czasie potrzeby wszyscy katolicy jako i żydzi, o odwrócenie wody z rzeki ku miastu wdzierającej się, staranie mieć mają." Geografia Galicyi 1786 r. pisze: „miasto dziedziczne Michała Wielhor„skiego bywszego Kuchmistrza W. X. L. pałacem rezydency„onalnym, a w nim przewyborna biblioteka. Ten Pan na jakie poważanie u monarchów zagranicznych zarobił sobie, Paryż, Drezdno, Wiedeń zaświadczyć może; jak wielki Amator literatury, tak i muzyki." Stryj należy do porządniejszych

miasteczek

miasteczek: ma murowane kamienice, starożytną farę, obszerną Synagogę, domy zaś na przedmieściach ukryte są wśród ogrodów. – Z rozebranego zamku wzniesiono koszary. —

Żydaczew nad Stryjem. Osadzona przez Ludwika w zamku załoga węgierska, dopiero w lat kilka po zgonie tegoż króla, t. j. 1390 r. wyparowaną została. Pragnąc Jagiełło pomnożyć 1393 r. pożytki nowo założonego miasta, nadaje 60 łanów frankońskich, z których opłacać mają posiadacze czynsze i pełnić obowiązki zwykłe wtira, jach ruskich; przeznacza dla plebana dwa łany i 4 na pastwiska; obdarza prawem niem. ustanawia targ w sobotę na wszelkiego rodzaju towary, zabrania w okręgu milowym karczmy stawiać, trudnić się jakim bądź rzemiosłem i handlem, pod zagrożeniem kary, w 1/2 części na użytek miasta przypadającej. – Tenże monarcha, nadał Żydaczew oraz i inne grody 1403 r. bratu swemu Świdrygełłe; niedługo używał tych darów niespokojny książe, zaledwo je bowiem przyjął, mówi Bielski: „y za się thym węgar, dził." Jan z Czyżowa kasztel. krak. Sta Żydacz. wydał 1448. r. przywilej następującej treści: pragnąc dobra i bezpieczeństwa mieszkańców, skłoniłem ich prośbami, iż cię nie na mocy żadnego prawa, lecz z wolnej i dobrej swej chęci, wybudowali część zamkowej warowni, pod zastrzeżeniem wszakże: że jeśli w następstwie czasu, zniszczeje warownia częściowo lub całkowicie, obywatele tutejsi nie będą obowiązani i znaglani do jej dźwignienia lub naprawy. Zapewnia oraz: iż żadnych straż ani wart w zamku pełnić niebędą, w razie jednak napadu Pogan, wszyscy do wspólnej obrony należeć powinni. – W zamiarze polepszenia stanu miasta, zaprowadza Zygmunt 1szy trzy jarmarki 1546 r. Podług

Lustracyi 1662 r. Sstwa grodowego posses. jest W. Adam Dzierżek
kaszt. Rospierski: Zamek na górze za miastem, koło zamku wał, na nim
parkan miejscami stoi y guntami pobity; wewnątrz zamku 4 izby y
kaplica nowa; na koło zamku baszt 4. moździerz i hakownic 8. U=
skarżali się mieszczanie na P. P. szlachtę, którzy to dwory swoje w
mieście mający, pola miejskie zabierają i zasiewają, a do żadnych cię=
żarów i składek przyczyniać się niechcą y odmawiają: Mieszczanie po=
winności żadnej nieodprawiają, oprócz tego, że po 3 grosz. z domu dają."
Dalsze dzieje grodu, takie same są prawie, co i innych miast ruskich:
napady Tatarów, morowe powietrze i uciążliwe przechody krajowego
żołnierza, naprzemian trapiły mieszkańców. Stan. August w posta=
nowieniu 1767 r. wyraża: przełożono nam, że Ssta Michał Rzewuski,
Wda Podolski zamierza dla dobra publicznego, z niemałem swoim
nakładem do należytego stanu doprowadzić spustoszony zamek (arcem
desolatam restaurare), z tego więc powodu pozwalamy mu pocią=
gnąć mieszczan do podwód, lecz nie dalej jak w okręgu mil dziesię=
ciu i nie częściej jak dwa razy na rok, do dni jego życia. — Ostat=
ni posiadacz Sstwa Kazim. Rzewuski, opłacał 1772 r. kwarty zł.
4002. gr. 17 sz. 2. Małe, z drzewa ile budowane miasteczko. —

<u>Dolina</u>. nad Turzą. Zygmunt I ponawiając 1525 r. mia=
stu prawo magdeb. ustanawia jarmarki: na oczyszczenie i nawi=
dzenie N. P., targ raz w Poniedziałek. T. r. dozwolił król miesz=
czanom i wójtowi robić sól (facere sal) w kształcie i wymia=
rach takich, jak w Kołomyi, pod nazwaniem Korczeska, i sól
te tołpiasta w tych już kształtach, przychodzącym po nie ludziom
sprzedawać, pod warunkiem jednak, ażeby to niebyło ze szkodą dla
żup kołomyjskich i żeby takowa sól sprzedawana z tych ziem
i włości

i włości ludziom, jacy oddawna po nią przybywać zwykli. — Palenie gorzałki, dozwolone zostało mieszczanom 1557 r. pod obowiązkiem naprawiania wałów miejskich. Lustratorowie Sstwa Dolińskiego 1662 r. wyrażają: „zamek na górze był, który nie jest od nieprzyjaciela zniesiony, ale per negligentiam przeszłych dzierżawców w niwecz obrócony y de plano spustoszony." Jan III na przedstawienie Stty Jana Wielopolskiego: W. k. kanc. przyczynia 1683 r. jarmarki podług kalen. ruskie, to jest: na ś. Jakóba Apost. i na Pokrowę, targ zaś poniedziałkowy od dawna istniejący ponawia. Lust. 1765 r. zamieszcza dochód z żupy, gdzie wywarzono solankę w czerynach czyli czerunach, t. j. w panwiach mniejszych albo kociołkach. Ostatni posiadacz Sstwa Wacław Rzewuski Wda krakow. het. P. k., opłacał 1772 r. kwarty złł. 12425, gr. 25, den. 3.

Żórawno nad Dniestrem. Sebestyan i Franciszek z Chodorowstawu Żórawińscy, poczęwszy na własnym gruncie w pow. Żydaczewskim miasto zakładać, otrzymali od Zygmunta Augusta przywilej 1563 r. na prawo niem., uwolnienie osiadających na lat 12 od wszelkich podatków, wyjąwszy od nowego cła i czopowego, zaprowadzenie Jarmarków: na Zielone Ś. i Narodzenie N. P.; targu zaś we Wtorki. — Miejsce to na zawsze w dziejach pamiętnym zostanie, waleczną obroną Jana III i zawarciem pokoju 1676 r. Udając się król we 13000 wojska na wojnę, otoczony przez 80000 tysięcy Turków pod dowodztwem Ibrahima Szejtana i posiłkujących mu przeszło 100000 Tatarów, odpierał natarczywie przypuszczane szturmy od 24 Września do 17 Października, na którym dniu

za-

pośrednictwem hana, stanął wielce pożądany pokój, albowiem niedostatek prochu i żywności w obozie uczuć się dawał. Główniejsze warunki były: dwie części Ukrainy do Polski, trzecia do kozaków pod hołdem tureckim należeć mają; względem Podola nastąpi ostateczna ugoda w Carogrodzie, tymczasem Kamieniec, Jazłowiec i Międzybórz przy Turkach zostaną; zakładnikom ze Lwowa wziętym i jeńcom wojennym warują się wolność; kościoły w ziemi ś. katolikom zwrócone będą; posiłki tatarskie i tureckie na żądanie Polsce mają być dostarczane; podległe Turkom narody nie zakłócą pokoju rabunkami, w przeciwnym zaś razie, wynagrodzenie ze strony Baszy w Kamieńcu nastąpić powinno; celem potwierdzenia tej ugody, wielkie poselstwo do Carogrodu wysłane będzie. —

Mikołajów ćwierć mili od Dniestru. Przywilej Zygmunta Augusta 1570 r. opiewa: „oznajmieniem tem listem naszem wszystkim w obecz y każdemu z osobna, iż my za danim dostatecznej sprawy urodz. Mikołaja Tarła z Szczekarzowic, Chorążego Sendom., Dworzanina y sekretarza naszego, który od nasz wiesz naszę królewską Drohowisz we lwow. ziemi leżącą dożywota swego dzierży, umyśliliśmy temu to ur. Tarłowi dacz tę mocz y władzą, aby on na gruncie przerzeczoni wszi nad Głębokiem potokiem, miasteczko nam które Mikołajów przezwiskiem nazwane bycz chce, my, na nowym korzeniu posadzicz y osadzicz mogł." Zaprowadza król targ we Wtorek i 2 jarmarki do roku, uwalnia osiadających od podatku szos zwanego, od ceł, targowego, mostowego, grobelnego i poborów publicznych na lat 20; obdarza prawem niemieckim.

kim stanowi i uposaża wójta: „ którému we wszystkich występkach głównych y których kolwiek inszych, sądzić, na śmierć skazować, karać, ścinać, zupełną moc wszelaką daiemy." Potwierdzając Ba, tory powyższy przywilej 1576 r. pozwala wystawić 6 jatek, pę, dzić i sprzedawać gorzałkę na dochód miasta; zakazuje oraz, aże, by po wsiach w okręgu milowym, nie warzono i niesprzedawano piwa. Jerzy Mniszech Wda Sandom. Sta Drohowiski, przyjay, niając mieszczanom 35 Łanów 1595 r., takowe wydał rozporządze, nie: płacić mają szosu po 6. gros. z domu rynkowego, po 3 z ulicz, nych, po 2 z zatylnych, z łanu zaś 24 gr.; gdy się żer zrodzi, da, wać mają od świni po 2. a od pod świnka po 1 gr.; rzeźnicy z 6. jatek po kam. łoju topionego i po zł. 1. gr. 6. na miejską po, trzebę; dochód z łaźni, ze sprzedaży soli, miar i postronków w ratuszu, jakotez z postrzygalni, jatek chlebnych, szewskich i garncarskich, na obwarowanie miasta przeznacza; cechy składać się mogą z 6 rzemieślników, szewski zaś najmniej z 12; uwal, nia od szarwarków i robót dworskich, oprócz od gwałtu; podwo, dy dostarczać mają do tych miejsc co i Szczerzec; meszne plebanowi od, dawać: półmiarek żyta i owsa z łanu, a nadto; gospodarz stołowego na wielkanoc da grosz, komornik pół grosza. Przydaje Jarmark na narodzenie N. P. w końcu zaś wyraża: bacząc, iż są wkorzenieniem się żydów, większa szkoda niż pożytek, i większe zagęszczenie niż ubo, gacenie pochodzi, postanawiamy tedy; aby żaden żyd w mieście i na przedmieściu niebudował się, ani mieszkania nie miał, towarów nie przywoził. — Wszystko to zatwierdza Zygmunt III i inni kró, lowie. „ Skarżyli się mieszczanie, pisze lustra: 1661 r. że y pod wody pod posłów cudzoziemskich od nich biorą y pieniądze dają

na.

na poczt. Pod czas pospo. rusz. woza wojennego nie wyprawują, tyl„
ko pachołka z rysztunkiem wojennym przy rothmistrzu powiato„
wym, Do kos. farskiego należy po folwarkach w Sstwie Droho„
wiskim będących, wytyczna dziesięcina, a od mieszczan meszne."
Z lustr. 1765 r. okazuje się: „ miasteczko bywało w wałach sy„
panych, teraz tylko rudera ich ze 3. stron; ratusz zajeżny w
pośrodku, domków w rynku 34., w ulicach 75. na przedmieściu
podleśnym 55, na Drohowiskim 80 na Błoniu 41; kościół i 3.
cerkwi. Podług ugody ze Sstą teraźniejszym Mich. Rzewuskim
Woda Podolskim, za ~~po~~ pozwolenie wolnego wrębu, na opał
i budowle, zwykli dawać owies lasowy zwany, 50 półmiar„
ków lwowskich, co zatwierdza się, zalecając, aby na opał tylko
leżące drwa i susz wozili, na budowle zaś za assygnacyami
dzierżawcy." Miasteczko z drzewa zabudowane, przez samych
chrześcian jest zamieszkałe, którzy głównie trudnią się u„
prawą roli i garncarstwem. —

Rozdoł blisko Dniestru. Zygmunt August wydał 1571 r.
wyrok następującej treści: gdy donieśli nam lustratorowie i
Ssta Lwowski: iż Maciej Czerniejewski, na mocy jakiegoś
przywileju, poważył się gwałtownym sposobem (: violenter)
założyć miasto Rozdoł w borach królewskich, przez co
zrządził szkodę skarbowi na 20000 grzywien i z tego powo„
du już zapozwany został; dozwalamy temuż posiadać zwyż
wzmiankowane miasto, aż do chwili ostatecznego rozstrzygnię„
cia sprawy przez wyznaczonych komissarzów. — Że ci czynności
swej i w lat kilka nieskończyli, dowodzi potwierdzenie Bato„
rego.

rego 1576 r. wyroku, przez poprzednika swego wydanego; czyli kol, wiek bądź utrzymywali się Czermięjewscy przy tutejszej majęt, ności, którą przez związek małżeński odziedziczył około 1650 r. Stanisław Rzewuski sędzia ziemski lwowski; jego zaś następcy pisząc się na Rozdole, znaczne w Województwie Rus, kim posiadali dobra. Mała ta mieścina, przy wielkich leżąca lasach, ozdobiona była kościołem Karmelitów, w którym pogrzebiony został: Stan. Mateusz Rzewuski Wda Bełzki, Het. W. K., zmarły we Lwowie 4. listop. 1728 r. Pan nietylko w ręce, mówi Niesiecki, ale i w radzie silny.

<u>Żurów</u> nad Świerzem. Pierwotnie Dżurów, jak po, świadcza przywilej Zygmunta I^go pod r. 1510, który zez, wala, ażeby Michał Daniłowicz wieś swą dziedziczną Dżurów, w pow. Żydaczewskim leżącą, zamienił na mia, sto; przenosi król mieszkańców z prawa pols. i ruskie, go na magdeb. i ustanawia targ tygodniowy, pozwalając ludziom wszelkiego stanu, przybywać z różnemi towara, mi. — Przywilej 1539 r. zaprowadzający Jarmark na ś. Mar, cin, zowie już miejsce to Żurów. Pisała się na nim zna, komita, dobrze krajowi zasłużona, wygasła już rodzina Daniłowiczów herbu Sas; jeszcze 1702 r. podpisał akt urzędowy w grodzie Żydaczew, skim: Alexander in Żurów Daniłowicz Capitaneus Parcoviensis Colonellus S. R. M. — Z taryfy 1771 r. okazuje się; iż Żurów był najmniejszym w pow. Żydaczewskim miasteczkiem, t. j. najmniej

przez

żydów osiadłem, kahał bowiem opłacał tylko 148 zł.; przyszedłszy pod panowanie Austryi, na posadę wiejską obrócony został. —

Galicja [illegible] i [illegible]

2

Żółkiew nad Świnią, gniazdo znakomitej rodziny Żółkiewskich herbu Lubicz, z tych sławnej pamięci Stanisław, będąc kaszt. Lwow i het. P. K., przeistoczył wieś tę na miasto; co potwierdzając Zygmunt III d. 22 lutego 1603 r., obdarza prawem magdeb., w używaniu zaś swobód i wolności porównywa z Zamościem i Szarogrodem; jadących mieszczan po wszelkiego rodzaju towary, lub też z niemi wracających, uwalnia wieczyście od opłaty ceł i myt w Koronie i W. Ks. Lit; ustanawia Jarmarki: na ś. Stanisław w maju, ś. Wawrzyniec, ś. Marcin, i ś. Mateusz, targi we Wtorek i Sobotę. W krótkim lat przeciągu, nabrało miasto przyzwoitego wzrostu, i należeć poczęło do Daniłowiczów, z których Teofila wydana za Jakóba Sobieskiego, wniosła w dom mężowski tę majętność. Dobrze obwarowane miasto opierało się się pomyślnie 1648 r nacierającym Kozakom, ażeby znaczniejsza nie nadciągnęła liczba nieprzyjaciół, złożono 22000 zł. okupu. Królowa Ludwika Marya towarzysząc Janowi Kazim. do Lwowa we Wrześniu 1662 r., zapadła na zdrowiu i dni ośm w Żółkwi przepędziła. Przy końcu tego roku powtórnie Jan Sobieski Chorąży koronny zaszczycony został obecnością obojga królestwa, którzy przez dni kilka wspaniale podejmowani, wrócili po nowym roku do Lwowa. Wzmiankowany Sobieski zostawszy królem, wiele miejscu temu ozdób przyczynił, a na przyległem wzgórzu Haraj w pełnej powabu okolicy, wybudował pałacyk

gdzie

gdzie wracając z łowów zwykle odpoczywał. Nazwę góry wyprowadzają od wyrazów <u>ha! raj!</u> które wyrzec miał nasz bohater, ujrzawszy piękny krajobraz. Za powrotem z wyprawy Żórawińskiej 1676 r. zastał tu Jan III swą Małżonkę i posłów od dwóch monarchów: margrabia de Bethune wręczył mu order s. Ducha przysłany od Ludwika XIV a Lord Wawrzeniec Hyde składał w imieniu Króla Karola II powinszowanie wstąpienia na tron i zwycięstwo nad Turkami. Udając się król na odzyskanie Kamieńca z rąk niewiernych, otrzymał 1684 r. od Innocentego XI poświęcony miecz i kapelusz. „W dzień s. Jakóba Nuncyusz Pallaviani mszą sollennie odprawiwszy, pod baldakim usiadł z 4 biskupami, i zaraz do przeczytania podał credentiales; po których przeczytaniu miał in laudes Serenissimi mowę, po której dawszy królowi benedykcyą, szczęśliwych życzył progressów. Potym król z tronu wstąpiwszy, przystąpił do ołtarza, i gdy przeczytał <u>votum</u> Nuncyusz włożył mu na głowę szyszak z czarnego aksamitu, złotem obwodzony i drogiemi klejnotami sadzony; ~~był długi pół trzecia łokcia~~ potym przepasał miecz do boku z rękojeścią i pochwami szczero złotemi i dyamentami sadzony, był długi pół trzecia łokcia. Królowej zaś od Ojca s. dał różą szczerą złotą drogiemi kanakami ozdobioną waloru 1500 czerwonych złot.

Król

Król na tronie zasiadłszy i klęczącego Weneckiego posła (Angelo Morosini) dotknąwszy się gołem mieczem, rzekł te słowa: ego te constituo in equitem militum, pro fide et gloria Christi." Królestwo pomodliwszy się, z kościoła wyszli, a przed niemi na koniach niesiono przerzeczone insignia. A. Referendarz K. szyszak, a J. P. Chorąży miecz, prosto pod Wezerskie niegdy namioty, z których w c. l. cyr„ kulach miasto płócienne, reprezentować by się mogło. Proszony Jmć Nuncyusz, posłowie (wenecki i cesarski hr. Walenstein) senatorowie i Damy, zwyczajną ludz„ kością i królewską magnificencyą traktowani, cubavere mensis kilka godzin w noc." 1) Przy końcu jesieni 1685 r. przybywszy Jan III z Królową i kilku zagranicznemi po„ słami, wśród świetnych zabaw zimę przepędził. W mar„ cu 1688 r. wpadłszy niespodzianie na Ruś Tatarzy, pom„ knęli się aż pod Żółkiew, paląc i uprowadzając wiele lu„ du, i znaczną zdobycz. Ażeby być bliżej wyprawy Multań„ skiej, zjechał tu 1690 r. Jan III na zebranej radzie sena„ tu, uwiadomił o zaręczynach Syna swego Jakóba z Jadwi„ gą Elżbietą Księżniczką Neuburgską, a 16 Listopada pod„ pisał kontrakt ślubny, jako też i obecni senatorowie. – Po raz ostatni przybywszy tu Jan III we Wrześniu 1693 r. zapadł na zdrowiu i przemieszkiwał całe 10 miesięcy. Pod„ czas tego pobytu, przywdział uroczyście kościołowi swemu

hr.

1) Rubinkowski: Janina s. 165. – Ob. Załuskiego: de Ense et Pileo. –

chr. (marquis) d' Arquien order ś. Ducha, w kollegiacie 13 kwietnia 1694 r.; w maju zaś odbywały się układy i przyszły do skutku zaręczyny królewny Teressy Kunegundy z Max. Emanuelem Elek. Bawarskim, Wielkorządcą hisz= pańskim w Niederlandach. Po zgonie monarchy, zjechała po nim wdowa 1696 r. z synami: Jakóbem, Alexandrem i Konstantym, dla uczynienia podziału dóbr i znacznych skar= bów, przy czém wielkie chciwości królowa dała dowody. — T. r. srodze Tatarzy okolice splondrowali; dla uzyskania zaś zaległego żołdu, uczyniwszy wojsko koronne związek, znaczne nałożyło kontrybucya na miasto i przyległe ciemię= żyło włości. W czasie najścia Szwedów, przebywając tu Piotr Alexiewicz, wydał w Styczniu 1707 r. uniwersał w pol= skim języku, własnoręcznym stwierdzony podpisem, w któ= rym uwiadamia; że stósownie do zawartego z Rplitą przy= mierza, zobowiązał się wspólnego nieprzyjaciela Karola XII do zawarcia korzystnego pokoju zmusić, lub z granic polskich wyrugować; że wtym celu, nietylko liczne woj= ska przeznaczył, ale nadto dla okazania swej życzliwości, do Polski pospieszył; oświadcza na koniec: iż niczego nie pragnie, tylko utrzymać Rplitę przy prawach i zwykłych wol= nościach, a mianowicie przy wolnej elekcyi. — Królewic Kon= stanty Sobieski, mający w podziale dobra żółkiewskie, zmarł tu 28 lutego 1726 r. bezdzietnie, gdzie też zakończyli życie i następni posiadacze, jako to: Królewic Jakób d. 19. grud=

nia

nia 1737 r. i jego córka Maria Karolina Ks. de Bouillion † 1740 r., wszyscy złożeni zostali w kolegiacie, pogrzeb zaś Jakóba z nader wielką odbył się okazałością 1.) Jan Tarło Wda Sendom. roszcząc sobie rozmaite prawa, zajął Żółkiew z przyległościami; po kilkuletnim procesie, przysądził Trybunał tę majętność Ks. Radziwiłom, idącym od Michała Podkanc. L. i Katarzyny siostry Jana III go. Miasto należy do porządniejszych i ludniejszych w ziemi Lwowskiej, ma baszty i bramy, zdobi je zamek, klasz. Dominikanów, opactwo Bazylianów, a mianowicie kollegiata. Przebudowawszy ją, Jan III zatwierdził 1677 r. uposażenie w tych wyrazach: „Dla pomnożenia chwały Bożej, fundacyą kollegiaty przez nas świeżo _de nova radice_ uczynioną, approbujemy." Świątynia ta, wiele ma pięknych grobowców z marmuru. Stan. Żółkiewski het. i kancl. W. K. poległy śmiercią bohatera na polach Cecorskich 6 paźdz. 1620 r. uczczony był długim napisem, a między innemi: _Quam dulce et decorum sit pro patria mori, ex me disce — Tibi hostis ad terrorum, tibi hospes ad exemplum._ Król Jan kazawszy dawniejsze zatrzeć napisy (?), takowy do siebie jako potrzewnego i mściciela Żółkiewskiego, zastósowany wiersz położył: _Exoriare aliquis_

1.) celebrował Mik. Wyżycki arcyb. lwowski przy pomocy kilku biskupów: kazanie miał Jor. Załuski Suffr. płocki, wywodząc ród Sobieskich od Leszka, a przodków domu de Arquien od Kiepeta i Klodowensza T. L.

aliquis nostris ex ossibus ultor. Na pomnik u Jana Zoł-kiewskiego Sty Hrubieszowskiego wyryto: Magni patris ad magna natus filius unicus † 1623. Spoczywa tu także Jan Daniłowicz Wda Ruski i t. d. 1.) Wielkie na ścia-nach zawieszone obrazy przedstawiają: 1szy bitwę pod Kłuszynem 1610 r.; unoszący się Anioł trzyma napis: dex-tera Domini fecit virtutem 2gi bitwę pod Chocimem 1673 r. nad nią Geniusz trzyma napis: dextera Domini percussit inimicum. 3ci bitwę pod Wiedniem 1683 r.; nad głową króla trzyma Anioł w jednej ręce palmę zwy-cięstwa, a w drugiej napis: ne quando dicant gentes, ubi est Deus eorum. 4ty bitwę pod Strygonią czyli Gran. 1683 r. podobnież Anioł trzyma nad głową Jana III napis: flavit spiritus tuus, et submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Dwa ostatnie obrazy, dziełem są Marcina Altamonte. — Kilkotysięczna lud-ność miasta, składa się po większej części z Żydów, którzy na mocy przywileju Jana III stawną utrzymu-ją Drukarnię. Leży Żółkiew 3½ mili na północ ode Lwowa. —

Kukizów nad obszernym stawem, należał pierwotnie do znakomitej rodziny Herburtów, którzy rozrodziwszy się przybierali nazwy od swych majętności. Alexander Jagiełło wynagradzając wierne służby Fryderyka Herbortha de Kinya, hunicze, przenosi 1502 r wieś jego Kukizów w ziemi lwowskiej leżącą

1.) Podług Niesieckiego † 1624 r., u Starowolskiego 1636 r.

leżąca, z prawa pols. i ruskiego na magdeb. Jan Herburt z Fulsztyna Kukizowski na mocy przywileju 1538 r., przemie, nił wieś tę na miasto, zaprowadził targ i 2 jarmarki. Napady Turków i Tatarów w okolicach Lwowa ponawiane, kilka krotnie ogniem i mieczem zniszczyły Kukizów. – Autor Geografii Galicyi 1786 r. wyraża: To miasto dziedziczne Anny z Sapiehów księżny Jabłonowski Wdziny Bracławski pani najszczególniejszych przymiotów i talentów, najsławniejsze z osady Karaimów; sekta to jest relyii żydowskiej. —

Brzeżany nad Złotą Lipą. Mik. Sieniawski Dworzanin I. Zygmunta, otrzymał 1530 r. przywilej, mocą którego pozwalając mu król przeistoczyć wieś dziedziczną Brzeżany na miasto, przenosi mieszkańców z prawa pols. i ruskiego na magdeb. ustanawia targ w piątek, jarmarki zaś: na Wniebowz. Pańskie i s. Piotra w okowach. — Czuwający nad bezpieczeństwem krain ruskich dziedzice, uczynili miejsce to niedostępnym, a lubo nieraz zastępy nieprzyjaciół kusiły się o zdobycie warowni, dzielny wszakże odpór załogi, zmuszał ich do odwrotu. „Doświadczyła tego Rplita, opiewa konst. 1676 r., że pogranicznych fortec opatrzenie, tamuje impet sił nieprzyjacielskich, *et multa commoda* przynosi państwom; chcąc tedy *eandem* Rplitej obmyślić y J. r. *securitatem* hetmanom zlecamy curam pogranicznych fortec, mając w osobliwej pamięci fortecę Brzeżany *propriis impensis* ur. Chorążego k. (Mikol. Hier. Sieniawski) y *praesidio* z szkatuły własnej konserwowana, która dotąd od zguby ostatniej kraje Polskie zatrzymała." Mik. Sieniawski Mars. N. K. otrzymał 1677 r. przywilej ustanawiający jarmarki: na s. Ducha, s. Eliass, s. Bazyli i na niedzielę środopostną według starego kalendarza. Wyprawując się August II na odzyskanie Kamieńca z rąk tureckich 1698 r., stanął pod miastem 3 obozami; oddzielnie stały wojska saskie w liczbie blisko 30000, osobno zaś polscy i Litwini. „Lustrował król osobno polskie, a osobno litewskie wojska, i wielce mu się podobały, osobliwie co do jazdy w barwne w broń i konie aż na przepych przybranej. Ale gdy iść na nieprzyjaciela y czas był spóźniony, y niedostatek żywności, a nadewszystko poróżnienie znaczne między Polakami y Saxonami niepozwalały;

Kłótnie

kłótnie też litewskie przytomności król. potrzebowały, więc woyska na początku października na zimowe leże rozpuszczone. 1.) W czasie obozowania napadłszy Mik. Potocki Sta Krasnostawski namioty Przebendowskiego Wdy Malborskiego ulubieńca Króla, o mało go nie zabił; co tak dalece obruszyło króla, iż chciał na Polaków uderzyć; poważna i rozstropna rada Stan. Jabłonowskiego het. W. k. zaledwie go od tego odwieść zdołała — Możni Dziedzice, wiedli w Brzeżanach nader wystawne życie, wspaniałość ich domu i licznego dworu, królewskiej wyrównywała; ostatni z Sieniawskich: Adam Mikołaj kaszt. Krak. het. W. k., zmarłszy we Lwowie 1726 r. z przepychem i okazałością pogrzebany tu został w koś. zamkowym 2.) Pozostała po nim jedyna córka Zofia weszedłszy w ~~pot~~ powtórne śluby z Augustem ks. Czartoryjskim Wda Ruskim, zlała w dóm mężowski obszerne dobra, a Stan. Lubomirski Marsz. W. k. pojąwszy ich córkę Elżbietę za żonę otrzymał w posagu Brzeżany. — Ormianie mają kościół, grekounici piękną cerkiew; Bernardyni koś. z klasz., zdobi je przede wszystkiem fara gotyckiej budowy. Spoczywają w niej za w. ołtarzem z hebanu, zwłoki Jakóba Strzemieńczyka, który strzałą przeszyty będąc w bitwie z Tatarami (kiedy?) gdy do kościoła przyniesiony został, wyrwał utkwioną w boku strzałę i takową własną krwią, miał dla siebie napisać nagrobek:

Tu leży Jakób, co miał za herb strzemię
Puślisko się urwało, a on legł o ziemię

Wyrazy te, dla uwiecznienia pamiątki, wyryto złotemi głoskami na białym

1.) Dokończenie kron. Bielskiego 2). Ob. Puławskiego: krótka adnotacya sejmów i. D.

tym marmurze. Przy tymże ołtarzu, zawieszone są z pąsowej ma„
terji, srébrem wyszywane sztandary, zdobyte na Tatarach. Jeszcze
do 1790 r. istniał w całości zamek, rzeka do koła i wałami otoczony;
w ogromnej ośmiobocznej baszcie, odmalowany jest w gronie sejmują„
cych stanów Zygm. August, wyprowadzający 1569 r. z Lublina zwłoki
Mik. Sieniawskiego Wdy Ruskiego, H. W. K. Obicje Wiedeńskiemi zwane
w gmachu zamkowym, przypominają świetne zwycięstwa nad Turkami;
wszystkie osoby wystawione są w kolosalnej wielkości, w oddaleniu
zaś bitwa pod murami Wiednia; drogie makaty i obicia ozdabiają
tak zwane złote pokoje, drugiego piętra. Kościół w dziedzińcu, za„
wiéra groby dziedziców z czasów, kiedy ci aryanami byli; nad mar„
murowanemi ich posągami, umieszczone są z brązu odlane napisy,
w przybocznej zaś kaplicy, spoczywają Sieniawscy wyznan. katol.
z również pięknemi grobowcami. Utrzymanie świątyni w porządku, i czuwanie nad znajdującemi się w niej pomnikami, poruczone
mieli ks. Kommuniści, Bartoszkami zwani, dopiéro ks. Lubomir„
ska zaprowadziła na ich miejsce siostry miłosierdzia. Osobliwo„
ścią miejsca jest staw ogromnej rozległości, utworzony z połą„
czenia kilku stawów; w rozkoszniej zaś za miastem okolicy, leży leś„
ni pałac z ogrodem Raj zwany, pełne powabu i wdzięku wiej„
skie ustronie. —

Bobrka. Kazimierz Jagiełło, pragnąc polepszyć stan mia„
sta do dóbr król. należącego, w ziemi i powiecie lwowskim,
przenosi mieszczan 1469 r. z prawa pol. i ruskiego na niemieckie
czyli magdeb.; ustanawia jarmarki na oktawę Bożego ciała i S.
Franciszek.

Franciszek, targ zaś we Wtorek; nadaje koś. farnemu 2. łany, ogród i grunt na wystawienie domu, mieszkańcy dawać mają plebanowi, meszne (missalia seu annonae alias meschne): po kłodzie (truncum) żyta i owsa z łanu, oraz stołowe (mensalia) zwyczajne. Gdy miasto przez Turków i Tatarów zupełnie spalone zostało, uwalnia je Alexander 1502 r. od wszelkich czynszów, ceł, myt, targowego i dostarczania podwód na lat 10.; Zyg. August przydaje 1569 r. jarmark na N. rok, targ zaś przenosi na sobotę. Lustratorowie 1621 r. wyrażają: „Tenuta Bobrka, której połowicę trzyma W. Gratus Tarnowski Kasztellan Żarnowski. Teraz przez incursią Tatarską już wszystko miasto spalone iest, zaczym się provent żaden nienaiduie, myto iednak y mostowe kładzie się accidentaliter na fl. 30."

Również i podczas woyny szwedzkiej miejsce to, smutnego doznało losu; lust. 1661 r. policzając do dzierżawy tutejszej włości: Piątniczany, Łany, Łązki małe, Sarnki owszem i Sarnki, pisze: „zamku żadnego w Bobrce nie było ani teraz niemasz. Przed woyną było domów 150. teraz tylko 26. rzeźników bywało 5. teraz 1. Miody y piwa wolne mają szynkowanie. Skarżyli się mieszczanie, że od nich niesłusznie wybieraią pieniądze podwodne, gdyż dostarczają podwody pod posłów Tatarskich, kozackich i innych." Spokojniejsze czasy, dozwoliły miastu nabrać wzrostu, jakoż podług Lustracyi 1765 r. znajdowało się: domów żydowskich 79 katol. z chałup.

z chałupnikami 219. kościół i cerkiew. — Posiadaczką klucza była Elżbieta z Potockich Rudzińska Wojewod. Mazowiecka, która 1772 r. opłacała kwarty zł. 3266 gr. 8. den. 3. — Około 1780 r. nabył tę majętność Kazim. Krasiński Oboźny k. —

Dunajów nad Hniłą, czyli Gniłą Lipą. Wieś ta należała do uposażenia, czyli jak wyrażono do stołu arcyb. lwowskich, z których Jan Rzeszowski, na mocy pozwolenia Jagiełły, przeistaczać począł na miasto około 1420 r. Zwyczajem dawnych wieków obwarowany Dunajów wałami, miał oraz i zamek; stał się on pamiętnym w dziejach, dzielną obroną arcybis. Grzegorza z Sanoka 1474 r. „Tatarskie kupy, mówi Niesiecki, potężnie się do niego przedzierały, atoli do wojny przyuczony, jak serca broniąc się im nie tracił, tak też na umiejętności do odbicia szturmów, Grzegorzowi nie schodziło; aż też chałastra owa widząc, że nic nie mogła skórać, pierzchnęła." Sławny naukią arcyb. Józ. Dymitr Solikowski wymurował kościół około 1595 r. i dwór w zamku wystawił, gdzie następcy jego czasem w zimowej porze przemieszkiwali. —

Podkamień nad Rzeką Siwierzem. Zygmunt I przywilejem 1515 r. pozwala; ażeby Fryderyk Herburt przy zamku swoim Podkamyenecze zwanym, który świeżo z muru i cegły wystawił, założył miasto, podobnież zwać się ma„

kłótnie też litewskie przytomności król. potrzebowały, więc woyska na początku października na zimowe leże rozpuszczone. 1)
W czasie obozowania napadł raz Mik. Potocki Sta Krasnostawski namioty Przebendowskiego Wdy Malborskiego ulubieńca Króla, o mało go nie zabił; co tak dalece obruszyło Króla, iż chciał na Polaków uderzyć; poważna i rozsądna rada Stan. Jabłonowskiego het. W. K. zaledwie go od tego odwieść zdołała – Możni Dziedzice, wiedli w Brzeżanach nader wystawne życie, wspaniałość ich domu i licznego dworu, królewskiej wyrównywała; ostatni z Sieniawskich: Adam Mikołaj Kaszt. Krak. het W. K., zmarłszy we Lwowie 1726 r. z przepychem i okazałością pogrzebany tu został w kość. zamkowym 2). Pozostała po nim jedyna córka Zofia weszedłszy w powtórne śluby z Augustem ks. Czartoryiskim Wda Ruskim, zlała w dóm mężowski obszerne dobra, a Stan. Lubomirski Marsz. W. K. pojąwszy ich córkę Elżbietę za żonę otrzymał w posagu Brzeżany. – Ormianie mają kościół, grecko unici piękną cerkiew, Bernardyni kość. z klasz., zdobi je przede wszystkiem fara gotyckiej budowy. Spoczywają w niej za w. ołtarzem z hebanu, zwłoki Jakóba Strzemieńczyka, który strzałą przeszyty będąc w bitwie z Tatarami (kiedy?) gdy do kościoła przyniesiony został, wyrwał utkwioną w boku strzałę i takowy własną krwią, miał dla siebie napisać nagrobek:

Tu leży Jakób, co miał za herb strzemię
Puśliśko się urwało, a on legł o ziemię.

Wyrazy te, dla uwiecznienia pamiątki, wyryto złotemi głoskami na białym

1) Dokończenie kron. Bielskiego 2). Ob. Puławskiego: krótka wiadomość o sejmach i t.d.

54

tym marmurze. Przy tymże ołtarzu, zawieszone są z pąsowej materyi, srebrem wyszywane sztandary, zdobyte na Tatarach. Jeszcze do 1790 r. istniał w całości zamek, rzeką do koła i wałami otoczony; w ogromnej ośmiobocznej baszcie, odmalowany jest w gronie sejmujących stanów Zygm. August, wyprowadzający 1569 r. z Lublina zwłoki Mik. Sieniawskiego Wdy Ruskiego, H. W. K. Boboje Wiedeńskiemi zwane w gmachu zamkowym, przypominają świetne zwycięstwa nad Turkami; wszystkie osoby wystawione są w kolosalnej wielkości, w oddaleniu zaś bitwa pod murami Wiednia; drogie makaty i obicia ozdabiają tak zwane złote pokoje, drugiego piętra. Kościół w dziedzińcu, zawiera groby Dziedziców z czasów, kiedy ci aryanami byli; nad marmurowanemi ich posągami, umieszczone są z brązu odlane napisy, w przybocznej zaś kaplicy spoczywają Sieniawscy wyznan. katol. z równie pięknemi grobowcami. Utrzymanie świątyni wszerządku, i czuwanie nad znajdującemi się w niej pomnikami, poruczone mieli ks. Kommunisci, Bartoszkami zwani, dopiero ks. Lubomirska zaprowadziła na ich miejsce siostry miłosierdzia. Osobliwością miejsca jest staw ogromnej rozległości, utworzony z połączenia kilku stawów; w rozkosznej zaś za miastem okolicy, leży letni pałac z ogrodem Raj zwany, pełne powabu i wdzięku wiejskie ustronie. —

Bobrka. Kazimierz Jagiello, pragnąc polepszyć stan miasta do dóbr król. należącego, w ziemi i powiecie lwowskim, przenosi mieszczan 1469 r. z prawa pol. i ruskiego na niemieckie czyli magdeb.; ustanawia jarmarki na oktawę Bożego ciała i S.

Franciszek.

Franciszek, targ zaś we Wtorek; nadaje koś. farnemu 2. łany, ogród i grunt na wystawienie domu, mieszkańcy dawać mają plebanowi, meszne (*missalia seu annonae alias meschne*): po kłodzie (*truncum*) żyta i owsa z łanu, oraz stołowe (*mensalia*) zwyczajne. Gdy miasto przez Turków i Tatarów zupełnie spalone zostało, uwalnia je Alexander 1502 r. od wszelkich cynszów, ceł, myt, targowego i dostarczania podwód na lat 10.; Zyg. August przydaje 1569 r. jarmark na N. rok, targ zaś przenosi na sobotę. Lustratorowie 1621 r. wyrażają: „Tenuta Bobrka, której połowicę trzyma W. Gratus Tarnowski Kasztellan Zarnowski. Teraz przez incursią Tatarską ysz wszystko miasto spalone iest, zaczym się prowent żaden nienaiduie, myto iednak y mostowe kładzie się *accidentaliter* na fl. 30."

Również i podczas woyny szwedzkiej miejsce to, smutnego doznało losu; lust. 1661 r. policzając do dzierżawy tutejszej włości: Piątniczany, Łany, Łoski małe, Sarnki oyli Sarniki, pisze: „zamku żadnego w Bobrce nie było ani-liquitus y teraz niemasz. Przed woyna było domów 150. teraz tylko 26. rzeźników bywało 5. teraz 1. Miody y piwa wolne mają szynkowanie. Skarżyli się mieszczanie, że od nich niesłusznie wybieraja pieniądze podwodne, gdyż dostarczają podwody pod posłów Tatarskich kozackich i innych." Spokojniejsze czasy, dozwoliły miastu nabrać wzrostu, jakoż podług Lustracyi 1765 r. znajdowało się: domów żydowskich 79 katol. z chałup

z chałupnikami 219. kościół i cerkiew. — Posiadaczka Sstwa była Elżbieta z Potockich Rudzieńska Wojewd. Mazowiecka, która 1772 r. opłacała kwarty zł. 3266 gr. 8. den. 3. — Około 1780 r. nabył tę majętność Kazim. Krasiński Oboźny K. —

Dunajów nad Hniłą, czyli Gniłą Lipą, Wieś ta należała do uposażenia, czyli jak wyrażono do stołu arcyb. lwowskich, z których Jan Rzeszowski, na mocy pozwolenia Jagiełły, przeistaczać począł na miasto około 1420 r. Zwyczajem dawnych wieków obwarowany Dunajów wałami, miał oraz i zameki; stał się on pamiętnym w dziejach, dzielną obroną arcybis. Grzegorza z Sanoka 1474 r. „Tatarskie kupy, mówi Niesiecki, potężnie się do niego przedzierały, atoli do wojny przyuczony, jako serca broniąc się im nie tracił, tak i też na umiejętności do odbicia szturmów, Grzegorzowi nie schodziło; aż też chałastra owa widząc, że nic nie mogła skórać, pierzchnęła." Sławny naukią arcyb. Józ. Dymitr Sołikowski wymurował kościół około 1595 r. i dwór w zamku wystawił, gdzie następcy jego czasem w zimowej porze przemieszkiwali. —

Podkamień nad Rzeką Świerzem. Zygmunt I przywilejem 1515 r. pozwala; ażeby Fryderyk Herburt przy zamku swoim Podkamyencze zwanym, który świeżo z muru i cegły wystawił, założył miasto, podobnież zwać się mające

iące

jące. Osiadających obdarza król prawem niem. uchylając prze-
ciwne temuż prawa i zwyczaje ziemskie polskie i ruskie, usta-
nawia targ we Czwartek, jarmarki zaś: na Zielone Ś. i pod
wyższenie Ś. Krzyża. — Miejsce to doznawało tychże nieszczęśli-
wych przygód, co i okoliczne miasta; pozniejszemi czasy prze-
istoczone zostało stare zamczysko na pałac, którego właści-
cielem był około 1788 r. Dymitr Ks. Jabłonowski Sta-
rosta Kowelski. —

Złoczów nad wielkim stawem. Już przy końcu 15 wieku, nale„
żał z licznemi włościami do znakomitej i możnej rodziny Sienień„
skich; z tych Stanisław piszący się z Oleska otrzymał od Zygmun„
ta I przywilej 1523 r. na prawo Magdeb., na targ w sobotę, jar„
marki zaś na zielone Ś. 11000 panien. Tenże Stanisław sprzeda„
je 1532 r. miasto z warownią (cum fortalitio) i kilkunastą
wsiami Jędrz. Górce. Zyg. August przychylając się 1553 r. do
prośby: Łukasza Soty Buskiego, Jędrzeja i Stanisława h. Gór„
ków (comitum de Gorka) dziedziców miasta, przyczynia Jarmark
na 3. króle. Następnie właścicielami tej majętności byli Dani„
łowiczowie, od których nabył ją około 1630 r. Jakób Sobieski,
ojciec obrońcy chrześciaństwa. Idąc Jan III na wyprawę tu„
recką, stanął tu z wojskiem przy końcu Października 1674 r.
nadciągnęły też i posiłki Elektora Brandeburskiego w ilości
1200 ludzi. Na odprawionej radzie wojennej, postanowił król
na czas dłuższy odłożyć koronacyą, poczém wyruszył na
Podole, zostawiwszy małżonkę w Złoczowie, która aż do
wiosny na jego oczekiwała powrót. Umocnione stare zam„
czysko 4 basztami i lepiej obmurowane miasto, służyło za
pobyt tatarskim i tureckim więźniom; mieszczanie dozna„
jąc bliższej opieki król., byli w prawdzie zamożni, lecz
w nagłej zostawali trwodze, Tatarzy bowiem kilkakrotnie
okolice pustoszyli, a 1690 r. o mało że przebywającego kró„
la nie pojmali. Królewic Jakób Sobieski, czasami tu prze„
mieszkując, okazale podejmował 1732 r. Tom. Welskiego sławnego
i walecznego admirała floty Papiezkiej. Po zgonie Królewica, przeszły
dobra sukcesyą do spokrewnionych książąt Radziwiłłów; opuszczony zą„
mek niszczeć począł, zmiany zaś polityczne 1772 r, zgubny wywarły

w pływ

wpływ na mieszkańców trudniących się handlem i kupiectwem. Oprócz zniesionego zgromadzenia Pijarskiego, pozostała fara, klasz. Reformatów i koś. Bazylianów za miastem; Rusini mają dwie murowane cerkwie, Ormianie koś. paraf., żydzi bożnice. Wedle podania, istnieć miały podziemne do wycieczek lochy na pół mili długości, a co większa, po pod staw ciągnące się.

Brody otrzymały nazwę od rozległych brodów, czyli moczar. Zdaje się, iż posada ta, należąca do obszernych posiadłości Koniecpolskich, dopiero na początku 17 wieku, przeistaczać się poczęła na miasto. Stan. Koniecpolski Wda Sandom. het. P. K. otrzymał 1629 r. przywilej król. ustanawiający jarmarki: na ś. Woyciech, narodz. N. P. i 11000 panien. po dwa tygodnie trwać mające, z wolnością pobierania targowego od rzeczy i towarów na pożytek miasta. — Tenże dziedzic zwykle tu przemieszkując przyczyniał się do dobrego bytu miasta, zaprowadził szkoły, osadzając je nauczycielami z akad. krak., a jak wyraża współczesny pisarz: „pałac sumptem prawie król. municya holenderską opasał." Chlubne o tem dają świadectwo sejmujące stany 1633 r. uchwała bowiem opiewa: „iż z miast Rzplitej nie tylko ozdoba, ale y niemałe praesidia czasów bespiecznych zwykły bywać, a zatym obywatelom w potrzebach ich czasu niepokojów y woyny wygoda, gdy w dobry porządek wprawione, dobrze uforty fikowane bywają: dla tego miasto Brody, które JWny Stan. Koniecpolski wielkim kosztem fortyfikuje, potężną w nim fortecę przeciwko insultom pogańskim zakładając, chcąc tym bardziej do dobrego porządku y ochoty, z strony municyi przychęcić y pobudzić, to miasto Brody, w wolnościach inszym miastom nadanych porównywamy y takowez im wolności, według ich przywilejów nadajemy." Pastując wzmiankowany

Konie

Koniecpolski najpierwsze w kraju godności, t. j. Kasztelania Krakowska i buławę W. K., zmarł tu 11° marca 1646 r. i w kościele przez siebie wymurowanym, pogrzebiony został. Poczuła Polska z wielką swoją szkodą, mówi ks. A. R., stratę tak wielkiego męża, który miał na oku granice od Turcyi i sprawy kozackie, jakoż posuwając się w głąb kraju Chmielnicki na czele kozaków 1648 r., ogniem i mieczem zniszczył miasto, zamku jednak zdobyć nie zdołał. Natłok szukających ocalenia w twierdzy, stał się wkrótce powodem znacznego pomoru. Jan Kazimierz wracając z pamiętnej wyprawy Beresteckiej, gościł tu w lipcu 1651 r. Marya Kazimira żona Jana III takowym fortelem osiągnąć miała tutejszą majętność: gdy zawakowała Kaszt. Krak. rzekła do Stan. Koniecpolskiego, wyciągając rękę: daj Brody, a będziesz Panem Krakowskim — nadstawił starzec Brody, otrzymał Kasztelanią, ale i miasto Brody oddać musiał. To pewna: że 1682 r. został Kaszt. Krak. a będąc bezdzietnym, uczynił t. r. urzędowy zapis pomienionych dóbr z przyległościami, Królewicowi Jakubowi. W akcie darowizny mianuje się: <u>Princeps S. Rom. Imperii Comes in Tarnów</u>; wspominając zaś o zamku wyjątek czyni z 24 dział większych spiżowych, które dawniej wojsku Rplitej przekazał, zastrzega oraz wieczne utrzymywanie warowni: <u>cum onere perpetuo conservandi fortalitii</u>. Królewicz Jakub duchem rycerskim lubił tu przebywać jako w miejscu mającym zbrojownią dobrze potrzebami wojennemi zaopatrzoną. Ówczesny stan zamku był następujący: w kształcie foremnego pięciokąta zbudowany i ze trzech stron stawem oblany piękne i dogodne miał wewnętrzne urządzenie; wśród podwórza studnia, podziemne mieszkanie

nie dla załogi i obszerne sklepione stajnie, most wielki zwodzony i t.d. Mimo tych środków do odparcia nieprzyjaciela i wałów opasujących miasto, złupili je Tatarzy 1696 r, uprowadzając plon znaczny. Następnie stały się Brody własnością Potockich, a coraz więcej zaludniając się starozakonnemi, słusznie poczytane były za stolicę żydowstwa polskiego; około 1770 r pisząc J. Z. Załuski biskup kijowski, mówi: tu Amsterdam polski dla żydów — pod tem wyrażeniem, rozumiał zapewne wielce rozgałęziony i wyłącznie w ich ręku zostający handel. Postanowieniem cesarskim 29 sierpnia 1779 r. ogłoszono Brody za wolne handlowe miasto, a 1784 r. otrzymał dziedzic Wincenty Potocki Podkom. W. K. tytuł Księcia S. P. R., z dozwoleniem ustanowienia ordynacyi, która wszakże nieprzyszła do skutku 1.) Podług opisu 1786 r: „miasto ludne, nasadne, stolica żydów, teraz przecie chrześcian nieco przybywa; fara murowana, przy niej i kapłan ormiańskiej nacyi nabożeństwo odprawia; klasz. Panien Charytek, cerkiew murowana, klasz. Dominikanów zniesiony. Miasto zdobi się wspaniałym zamkiem między błotami; ulice wązkie, domy gęste drewniane, po ostatnim pogorzelisku więcej murów się pokazuje." (2). Położenie miejsca wcale niepowabne: z jednej bowiem strony przytykają bagniste.

1.) Gazeta Warsz. 1784 r. donosi z Wiednia pod d. 5. maja: Cesarz konferować raczył J. P. Wincent. Potockiemu Podkom. w Polsce Kor. i jego potomstwu, tytuł i godność Xiążęcia S. P. R. dozwalając oraz ustanowić majorat na dobrach leżących w Galicyi dla utrzymania wiecznej ozdoby familij książąt Potockich. — W polskich kalend. polit. na r. 1786, 7. i 8. zamieszczony jest Winc. Xiążę Potocki, w następnych zaś latach bez tego tytułu. T. L.

2.) Geogr: Galicyi i Lodomeryi

niskie równiny, z drugiej zaś rozległe piaski; prócz tego zbywa na dobrej wodzie do picia. —

Gliniany nad stawem utworzonym z rzeki Pełtew. Miejsce wsławione zgromadzeniami szlachty w ważnych kraju sprawach; pierwsze takowe zebranie, w rokosz przeciw Król. Ludwikowi przeistoczone przypaść miało 1381 r. Zbijając to zdarzenie Naruszewicz, wyraża: „między kilka sławnemi w historyi baśniami, mieścić można i rokosz Gliniański. Urodził się on we 220 z okładem lat po śmierci Ludwika; niebyło o nim słychać w spółczesnych, ani późniejszych kronikach; lubo rzecz tak straszna, kiedy kilkunastu senatorom głowy zlecieć miały, musiałaby być od swoich lub obcych wspomniana. Pismo o tutejszym rokoszu, zjawiło się dopiero za Zygmunta III go, na postrach królowi, oraz dla podniety owego sławnego rokoszu, który Zebrzydowski rozpoczął. Szpargał ten, o którego treści wspomniał Piasecki, że vulgo memoratur, t. j. iż tak gadano, znalazł w późniejszych kronikarzach, jeśli nie wiarę, przynajmniej wspomnienie drukowe, że tak może było. Dopiero Kołudzki zupełną prawdę tej baśni przyznał 1704 r. (ob: Tron ojczysty, albo pałac wieczności;) w opisie rokoszu kładnie za Ludwika kilka rzeczy, których nigdy niebyło pod jego panowaniem, lub jeźli były, pomieszane w nich są: porządek, nazwiska i czasy." — Jan Tarnowski Wda Sandom. Sta ziem ruskich, zamienia wieś Gliniany na miasto, nadaje mu 100 łanów frankońskich, z których 6 przeznacza dla Wójta, 2 dla plebana i tyleż na wygon; obdarza

prawem

prawem niem. i t.p. co zatwierdzając Jagiełło 1397 r: uwalnia mieszczan na lat 16, od wszelkich danin i poborów. Tenże Monarcha zjechał się tu 1411 r. z Witoldem W. K. L. dla złożenia sądu na Mik: Kurowskiego arcyb. gniez., oskarżającego królowe Annę o przeniewierzenie się w małżeństwie; aliści po kilku dniowym pobycie, doszła ich wiadomość o zgonie arcybiskupa. Idąc Zygmunt I na poskromienie hospodara wołoskiego 1537 r., stanął we 150000 posp, rusz, obozem między Glinianami a Lwowem. Pobudzona Szlachta; jakoby wyprawa ta była tylko na uciemiężenie praw i wolności, podnosi rokosz, a zacząwszy obradować pod gołem niebem, żąda; ażeby się król z czynności swych sprawił, cofnął nadanie Mazowsza w dożywocie Bonie i t.p. Obiecywał król wszystko uczynić, coby słusznego widział, lecz dopiero na przyszłym sejmie; z trudnością przytłumiony rokosz, trwający od 22go sierpnia do 10. Września, zwany jest także sejmem kokoszym. Po uczynionych wielkich szkodach i zabojach, gdy żywności już niestało, rozeszła się szlachta do domów; spełzła wyprawa na niczem, która przez pośmiewisko, wojną kokosza nazwano, wszystkie bowiem w okolicy wyjedzono kokosze. Nie zaniechując król wojny z Wołochami wyprawił 1538 r. młodego syna swego Zyg. Augusta, który zapadłszy na zdrowiu w Glinianach, wrócił do stolicy, bardzo ganili ludzie, wyraża Gornicki, to wrócenie Królewiczowe. Przywilejem 1543 r. przyznaczył Zygmunt dochod od gorzałki magistratowi, pod warunkiem obracania takowego na potrzeby miasta, a mianowicie: na obronę, utrzymania wałów

i parkanów

i parkanów w należytym stanie. Po zgonie Zyg. Augusta 1572 r. licznie zebrana tu Szlachta Wdztwa Ruskiego i Podolskiego naradzała się, względem wyboru nowego Monarchy. Mając wzgląd Batory na świeżo przez Tatarów spalone miasto, pozwala 1578 r. obywatelom stawiać browary i zyski z nich bez najmniejszej przeszkody ciągnąć; przyczynia Jarmark na ś. Michał i targ we Czwartek, uwalniając mieszczan, jako też i przybywających na lat 12 od opłaty targowego. R. 1603 dozwolono miał w ręb w lasach na budowę baszt i parkanu, nakazano oraz poddanym wsiów do dzierżawy tutejszej należącym, aby drzewo zwozili, parkany stawiać pomagali. Że takowe środki obrony były nie nieznaczącemi, okazuje się z lustr. 1621 r., miasto jest _funditus_ zniesione i popalone przez Tatarów, zaczym prowent żaden nie idzie. Stawki: jeden pod zamkiem, a drugi Krupniowo na rzece Pełtwi nowo zrobiony." Tegoż roku pragnąc Zygmunt III nieść pomoc Chodkiewiczowi pod Chocimem stojącemu nakazał posp. ruszenie, stawić się u Glinian, tak opieszale zbierało się rycerstwo, iż na początku pazdzier: zaledwie z 6 Województw Szlachta przybyła. Podług lustr. 1627go r. znajdowało się 113 domów, zamkowych zaś 34. Po skończonej wojnie w Prusiech ze Szwedami, ściągnęło niepłatne wojsko do Glinian 1630 r. oświadczając, iż samo sobie sprawiedliwość wymierzać będzie, póki zaległy żołd i nagroda za ~~zaległe~~ potracone konie wypłacona nie zostanie. Wyprawieni od Króla posłowie, zaspokoiwszy związkowych żądania, uwolnili kraj

od

od cięzkiej trwogi i niepokoju. Wcela położenia tamy krwa-
wym Chmielnickiego zagonom, zgromadziły się tu 1648 r. huf-
ce polskie pod naczelnym dowództwem Dominika ks. Zasław-
skiego Wdy. Sandomir. a 1649 r. stanęły obozem wojska, ma-
jące udział w bitwie Zborowskiej. D. 25. sierpnia przybyw-
szy Jan Kazimierz, zwiedzał szyki i przez 3. dni sporządzał
pułki kwarciane, nadciągneli też i oswobodzeni z oblężenia
Zbaraskiego. Zbierające się wojsko przeciw Kozakom i Wo-
łochom, leżało obozem w sierpniu 1653 r.; zjechawszy król,
wydał wici na pospol. rusz., poczém wyruszył do Halicza. Po
wojnie Szwedzkiej przybyli lustr. 1662 r., zapisali w protoko-
le, „aby przechodzący żołnierz, posłowie cudzoziemscy i pol-
scy na ubostwo mieszczan mieli wzgląd y respekt osobliwy
prosiemy i napominamy." — Co do powinności mieszczan wzmian-
kują: „na straż kiedy siła przyjedzie, po dwu z pośrodka
siebie dawać powinni do zamku. List powinni z każdego
domku z rusznicą, z funtem prochu y kopę kul do zamku
jako na potrzebę." — D. 5. paździer. 1673 r. odbył się popis
wojska zgromadzonego przeciw Turkom, z płaczem żegnając
król Michał rycerstwo, powierzył dowództwo Janowi So-
bieskiemu het. W.K. sam zaś do Lwowa wrócił. A. 1676.
czyni Jan III przegląd 38000 wojska, garstka to mierzyć
się mająca z siłą otomańską, dowodzili: Dymitr ks. Wi-
śniowiecki het. W.K. Stan. Jabłonowski het P.K. i Mi-
chał Pac het W.L. — Jak dalece w owej epoce zniszczone

były

były Gliniany, dowodzi uchwała Sejmu 1677 r. „ciężkie spu„stoszenie miasta mając w należytym respekcie, które przez nieprzyjaciela krzyża S. niebyllio w ludzie i obywatelow obrane i wybrane, ale y wszystkie budynki z gruntu zniesione i z ziemią porównane. Tedy obywatelow tamecznych, którzyby się jeszcze kiedy znajdowali, abo do miejsca tego się na osadę brali, od wszelkich podatków, aggrawacyi żołnierskich, chle„bów zimowych y innych exakcyi do lat 15ta uwalniamy, tą osobliwie kondycyą, aby się w mieście budowali i krzewili." W latach 1691 r. 2. i 3. zbierały się tu wojska i posp. rusz. na odzyskanie Kamieńca i wyprawę Multańską, równie i Au„gust II popierając zamysł poprzednika swego do Kamień„ca przybył pod Gliniany 11 września 1698 r. a obejrzaw„szy obozujące 20000 wojska saskiego i artylerya polska posunął się do Brzezan. W czasie powtórnej wojny szwedz„kiej, posiłkujący Polszcze Piotr Alexiewicz, nadesłał 1705 r. Marepię het. kozackiego, który miał tu swe legowisko — Staro„stwo tutejsze, opłacało 1772 r. przeszło 8940 zł. kwarty. Podług geografii 1786 r. „miasto dziedziczne JW. Potockie„go Cześnikowicza K.; tu niezmierna moc konopi sieją, i żydzi kupcy tutejsi wielki handel do Gdańska płótna„mi wałowemi prowadzą." Zabytkami Obozowisk i leż żołnierskich, są liczne w okolicy mogiły kopce i wały i wykopują się z nich różne zbroj ułamki. —

Strumiłowa Kamionka przy ujściu Kamionki do Bugu. Wieś Kamionka należąca do Dóbr. król. przeistoczyw„szy dzierżawca Jerzy Strumiłło podkom: Lwowski na miasto,

przydał mu swoje nazwisko, wystawił i uposażył kośc. paraf.
1471 r. Zygmunt I ponawiając używanie prawa niem. 1509 r.
ustanawia 2. jarmarki i targ we Wtorek; na zaniesione zaś
przeciw Scie zażalenie, poleca temuż 1542 r. ażeby nie wzbraniał
mieszczanom łowienia ryb w stawach, wędą, sakiem i włokiem,
i żeby oprócz dwóch dni do roku, nie zmuszał ich więcej stawać
przy sieciach podczas łowów, chyba w takim razie, gdy Królo-
wi lub jego następcom spodoba się zajmować polowaniem — We
dwa lata po morowém powietrzu, zastali lustr. 1572 r. gospoda-
rzów 355., na przedmieściu 45, piekarzów 26. rzeźników 9. i tylu
rybitwów. „Przedmieszczanie na Zaburzu powinny dawacz 20go
barana, a gdzieby baranów nie było, thedi od rogu dają pr. gr.
1.. Dostało szie thego rogowego in anno praeterito fl. 3 gr.
17. den. 9.; baranów nie było, bo pothy liatha wyzdichały,
yedno wszetko 2 korye." R. 1578. ustanowiony został skład
soli drohobyckiej, kupcy zaś wiozący takową na Wołyń,
przez 3 dni w mieście zatrzymać się obowiązani byli. Zawar-
tą ugodę mieszczan z żydami, na mocy której dozwolono im
osiadać, domy nabywać i handlem się zajmować, potwierdza
1589 r. Zygmunt III a następnie przywileje cechowe, kusz-
nierzów, szewców, tkaczów, kowalów, szychterzów (?), ślu-
sarzów, bednarzów, garncarzów, rybaków, mieczników, li-
ciarzów (?), pasamonników, stolarzy, tokarzy. Musiała się
liczba żydów znacznie pomnożyć, skoro Jan Pruchnicki arcyb. lwow.
pozwolił im 1627 r. bóżnicę wystawić. Po wojnie Szwedzkiej, zesła-
ni lustr. 1662 r. wyrażają „bywało domów 500. a teraz niemasz

ich

ich tylko 90 osiadłych, dom. żydowskich 16. Pieniędzy koron. króla y królowej dają mieszczanie zł. 3. Zamek leży pod samém miastem, wodą w koło opasany i parkanem obwiedziony w pośród budynek, baszta od miasta, w którey pisarz zamkowy mieszka, a poboki druga baszta przez którą wjazd, stajnia i t. d. – Że miasto nie podźwignęło się, dowodem tego najlepszym jest lustr. 1765 r. która podaje: Domów katol. zajezdnych, wygodnych niema, handlów mieszczanie żadnych niemają, magis aratarae et piscaturae quam mercaturae dediti ropą tylko do smarowania wozów handlują, Domków katol. w rynku 6. zatylnych 67. na przedmieściach: Lwowskim Bełskim i Zabużańskim gospodarzów 108. zagrodników 52. domów żydowskich w rynku zajezdnych 29. niewjezdnych i zatylnych 57. komorników 32. kos. paraf. cerkwi 2. trzecia z klasztor. Bazylianek. Sstwo Kamioneckie leży w ziemi Lwowskiej. possesorem jest Michał Rzewuski Wda Podolski, dochodu czyni zł. 11502 gr. 18 sz. 2." – Małe to, lasami około ne miasteczko, obfituje w węgorze. –

Olesko nad źródłami Styru 1.) Zamek tutejszy wraz z częścią Rusi odziedziczył około 1327 r. Bolesław Trojdenowicz ks. mazow.; następnie zaś zajmuje go z przyległemi grody: Lubard ks. Litewski, udział swój na Wołyniu ma. 1344. Na mocy zawartego 1366 r. traktatu z ksią: litewskimi, przyznane

---

1.) Wyrwicz i Sybiński, zamieszczają Olesko w Wdztwie Wołyńskiem; ostatni zaś mówi: iż Podhorce (na wschód Oleska, a tém samém więcej ku Wołyniowi) leżą w Wdztwie Ruskim. – Urzędowa taryffa 1771 r. mieści Olesko w ziemi lwowskiej T. L.

przyznane zostało Olesko koronie; król Ludwik nadał je 1370 r. z wielą miastami na Rusi Czerwonej, siostrzeńcowi swemu Władysławowi ks. Opolskiemu, który dzierżył te posiadłości do 1377 r. poczém zamek Olesko osadzono załogą węgierską. Po zgonie Ludwika 1382 r. widząc rządca zamku, iż trudno mu będzie utrzymać się na cudzej własności, zaprzedaje takową ks. Lubardowi. Odtąd zostawało Olesko w ręku Litwinów, aż dopiéro gdy 1432 r. wyzuty został Swidrygajło z W. ks. Lit. zdobywają Polacy warowne to miejsce po długiem obleżeniu. Władysław król polski i węgierski przywilejem w Budzie 1441 r. danym, wyraża: mając wzgląd na wierne służby i zasługi Jana z Sienna Podkom. Przemyskiego, Ssty Sandom. jakie w obronie ziem Ruskich, mianowicie przeciw Tatarom położył, jako też świeżo w sprawach tyczących się Węgier nam wyświadczył, nadajemy mu wieczyście zamek nasz Olyesko z miastem i całym powiatem (cum toto districtu;) pozwalamy w tymże obrębie miasta zakładać, zamki budować i wsi osiedlać na prawie magdeb., zobowiązując wzmiankowanego Jana i prawych jego potomków, ażeby na każdą wyprawę wojenną stawał ze 4 kopijnikami i 8 łucznikami (: cum 4 hastis et octo sagitariis). Zygmunt I uwalnia 1512 r. Oleszko od opłaty czopowego na pół roku, Od Sieninskich przeszły ich majętności do możnych Górków z których Jędrzej (Andreas comes a Gorka) Kasztel. pozn. generał Wielkopolski otrzymał 1537 r. ponowienie przywileju przez Władysława Jagiełłę nadanego. Przeznaczeniem niejako miejsca.

su tego było, należeć do znakomitych w dostatki i głośnych piętnemi czyny rodzin, jako to: Żołkiewskich, Daniłowiczów, i Sobieskich; zamek zaś kolebką był dwóch królów na„szych: w nimto Teofila, córka Jana Daniłowicza Wdy Ruskiego, a żona Jakóba Sobieskiego, powiła 2. czerwca 1624 r. syna, znanego światu pod imieniem Jana III^{go}; tu narodził się 1639 r. Michał Tomasz Korybut, syn Jeremiasza ks. Wiśniewskiego Wdy Ruskiego i Gryzeldy Zamojskiej. Król Jan, w rękopiśmie swoim niewyrażając roku mówi: natus sum in Olescensi arce, in edito monte, ubi etiam rex Michael na„tus est. Sub tempus nativitatis meae, ingentia erant tonitrua 1.) Królowa Marya Kazimira, świetnym otoczona dworem, oczekiwała tu 1687 r. na małżonka, który zwiedziw„szy włości dziedziczne, przybył przy końcu października i dał posłuchanie deputacyi ziem pruskich, mającej na czele Kazim. Opalińskiego bis. Chełmińskiego. Bohater nasz o mało co nie postradał życia w Olesku 1688 r. przez załama„nie się mostku pod powozem. Dalerac dworzanin król., ta„kowy skreśla opis miasta: małe jest, lecz dosyć ludne; wał ziemny otacza je do koła; zamek murowany, wzno„szący się na usypanem znacznej wysokości wzgórzu, przedzie„lony jest od miasta dwiema długiemi groblami. Królowa pomna na urodzenie męża, wykupiła dobra tutejsze, będące w zastawie, z wielkim nakładem wyporządziła zamek, i ozdo„biła wewnętrznie, piękny założyła ogród i miejsce to, o ile się dało przyjemnym uczyniła. — Następnie stało się Olesko wła„snością

1.) Załuski: Epistolae T. III, 863. — O dniu i roku urodzenia ob. Podhorce

snoscią Rzewuskich; z tych Seweryn pomnażając 1740 r. funda-
cyą Kapucynów Jana III: „najwspanialszy w całym świecie, ile ka-
pucyni klasztorów mieć mogą, wymurował kościół, w bibliote-
kę i wszystkie potrzeby opatrzył, ogród założył i obmurował." 1)
Piastując godność Wdy Wołyńskiego, zmarł tu 1. grudnia 1754 r. –
Do ozdoby na płaszczyźnie leżącego miasteczka, przyczynia się
fara gotyckiej budowy, 3 uniackie cerkwie i w całości docho-
wany zamek. Około 1790 r. zagarnęli Olesko z przyległemi
wsiami, wierzyciele Rzewuskich. –

Zborów nad Strypą. Dziedzina znakomitej w 16tym wieku
rodziny Zborowskich; kiedy zaś miasto założone zostało i jakie
jego były pierwotne dzieje, nie z pewnością nie da się powiedzieć.
Po zgorzeniu miasta, wyjednał Dziedzic Jakób Sobieski Wda
Ruski u króla przywilej 1645 r. wznawiający jarmarki: na
Boże ciało, Szymona Judy i 3. króle. – Ciągnąc Jan Kazimierz
1649 r. we 20000 wojska na odsiecz Zbarażowi, ujrzał nadciąg-
gające tłumy Tatarów w liczbie 100000 i 50000 Kozaków. Po
dwudniowej bitwie, gdy obóz polski przez nieprzyjaciela opasa-
ny został, napisano do hana Islan Gerej, przypominając
mu dobrodziejstwa Władysława IV i nakłaniając do odstą-
pienia Kozaków; co pomyślny wydało skutek. Obecny świa-
dek następujący kreśli opis bitwy: „D. 15. sierpnia zginę-
ło ludzi zacnych niemało, trupa pod siedemnaście set pa-
dło. D. 16. zewsząd do miasta i obozu szturmując, próbowali
szczęścia, ale irrito conatu odpędzeni; zginęło Tatarów 3600.
Kozaków 4000. Przyszedł zatém respons od hana, w którym
z afektem się wyświadczając, deklaruje: iż lubo JKr. M. nie
obesłał

1) Kuropatnicki. Geografia Galicyi i Lodomeryi, 1786

go o panowaniu swym poselstwem żadnym, i dawnej nie ponowił przyjaźni, on chce dotrzymać J. kr. Mści i amice transigere. Na znaczył tedy P. Kanclerza (Jerzego Ossolińskiego) J. K. M. a han wezyra wysłał, którzy armistitium upewniwszy, traktaty do wtorku odłożyli. D. 18 w polu pod szopą stanęła namowa pacto„rum. D. 19. przysiągł Chmielnicki na koniu siedząc, wiernie słu„żyć J. K. M. i Rpltej; nazajutrz przyjechał do obozu i w namio„cie padłszy u nóg J. K. M. deprekacyą czynił: iż nigdy nie życzył z tej okazyi prezentować się u nóg J. K. M. ale grzech jego to spra„wił, prosząc pokornie o przebaczenie, a chcąc nadgrodzić wiarą, życzliwością i usługą przeszłe przestępstwa swoje, z płaczem to mówił. Imieniem J. K. M. P. Podkanclerzy Lit. (Kazim. Sapieha) rzekł mu: że Król miłosierdzie mu swoje okazując, przebacza wszystko, ażeby już umiał wierniej służyć, napomina. Dnia 20. han i Chmielnicki ustąpili z pod Zborowa, hanowi dany in obsidem upominków P. Sta Sokalski, han ag[a] dał swego in obsidem przyjaźni, i że znajmniej„szą szkodą wyprowadzi hordy z Państwa; królowi konia z wsiądzeniem darując przysłał, wzajem J. K. M. hana koniem darował.[1] D. Głów„niejsze Warunki paktów Zborowskich były: swobody kozackie niena„ruszone zostaną i nowym listem król. utwierdzone; wieczna niepamięć i przebaczenie wszystkiego, cokolwiek dotąd zaszło; Starostwo Czehryń„skie do hetmanów kozackich ma należeć; regestr czyli spis wojska zaporoskiego oznacza się 40000; metropolita kijowski zasiędzie miej„sce w senacie; godności i urzędy w województwie kijowskim, bracław„skim i czernichowskim, tylko nieunitom rozdawane być mają; wol„no kozakom wódkę pędzić i szynki utrzymywać, żydzi zaś od tako„wego zatrudnienia usunięci. — Ugodę tę przez jednych za zwycięstwo, przez drugich za hańbę poczytywaną, potwierdzając sejm t. r. nazwał łaską królewską. — Jan III w przywileju 1689 r. wyraża: mając nad.

1) Ob. Kognowicki: życie Sapiehów T. III.

nad spustoszeniem miasteczka naszego osobliwie politowanie umyśliliś,
my słobodę na lat 10 pozwolić, a oraz i prawo magdeb. nadać. Jeże,
li Wojt lub burmistrz agrawacye jakie mieszczanom lub żydom,
osobliwie w sądach czynić będzie, tedy przed nami lub Komissarzami
naszemi sprawić się powinni; tenże Wojt bronić będzie mieszczanów
i żydów od przechodów żołnierskich od przyjmowania i sustentowa.
nia posłów tatarskich i innych. O prowentach, mianowicie, arę,
dzie soli, mazi, o miarze i wadze, czynszach z kramnic, jatek
rzeźniczych urząd miejski wiedzieć ma i te dochody na poprawę
wałów, parkanów, dróg i inne potrzeby obracać będzie. Pozwa,
lamy w rębu w lasach złoczowskich podczas słobody na budy,
nek, nadajemy jarmarki 4., targi zaś w Niedziele i we Czwar,
tek; podczas praznika, wesela i zadusznego dnia, wolno będzie
mieszczanom piwo warzyć, gorzałkę kurzyć po 1 spuście, arendarzo,
wi czopowego gr. 6. i kotłowego wedle ugody zapłaciwszy; wolno
będzie tymże mieć swoje browary i miody sycić, zapłaciwszy od bro,
waru. Podczas pozwolonej słobody, wolni będą wszyscy od rogow,
czyzny, czynszu z placów, pól, ogrodów, podwód do Uściluga, od
szynkowania słodów z gumna naszego i dziesięciny świnnej; po
wyjściu zaś pozwolonych lat, wszystkie te powinności odprawo,
wać mają, inne zaś powinności, tak podczas słobody, jako i po
expiracyjej onej ponosić będą - t. i. szarwarki około naprawy gro,
bli, podczas spustu stawu nawieść chrustu, palów, drew do so,
lenia ryb, także odwóz ryb do Lwowa pojazdem swoim. Wolno
będzie mieszczanom w zastawionym stawie ryby łowić wędką,
żeby jednak nad zwyczaj łowienia sobie niepozwalali, wójt dozie,
rać powinien. Podczas żniwa tłoki 4 dni pomagać, miarę słodo,
wą we młynie płacić, dziesięcinę pszczolną oddawać, podczas trwog

do poprawy

do poprawy wałów, fosy, palisadów, i parkanów wszyscy mieszkanie żydzi, kozacy, albo bojarowie szarfarkować powinni, doczego dopomagać mają poddani nasi ze wsiów, z których podczas trwóg zbiegać zwykli; także, aby strzelbę i prochy mieli, wójt przestrzegać tego ma, i.t.d. Królewic Jakób Ludwik Sobieski ponawiając 1727 r. ustawy cechu kuśnierskiego i krawieckiego, zabrania sturzarzom czyli partaczom albo biegunom, trudnić się robotą na mil 2 od miasta. Między innemi stanowi: „któryby magister młody chciał cech przyjąć ma dać wosku funt. 6. szucznych pieniędzy złotych 30, piwa beczek 2. gorzałki garcy 4. i kolacyą sprawić do ukontentowania braci, a wpisnego do skrzyni gr. 12 odda. A że żydzi do cechu przyjęci niemogą *ex vi fidei* bywać na mszach brackich, tedy każdy znich na Boże narod. funt i na Boże ciało funt drugi wosku oddać powinni będą." Około 1766 r: dziedzicem Zborowa był: Ant. Bielski Łowczy Nadw. Kr: Mała ta i źle zabudowana mieścina ma kościół z ciosowego kamienia; słynie on obrazem N. Panny, złożonym przez Jana III, a lud śpiewa na cześć Bogorodzicy.

Wiedeńskie wojska Tyś uszykowała,
Tyś bisurmańskie szyki połamała,
Ztamtąd, tu do nas prędkoś pospieszyła,
Byś nas broniła.

Obowiązkiem Plebana jest: odprawiać pewną liczbę mszy i wotyw za Jana III i jego rodzinę. —

<u>Sasów</u> nad Bugiem. Zygmunt III w przywileju 1615 r. wyraża: „oznajmujemy tym listem naszym wszystkim i każdemu z osobna komu by to należało, iż gdyżmy zrozumieli W. Jana Danilowica Wdę Ruskiego, iż umyślił albo raczej począł podnosić y sadzić nowe miasteczko na gruncie dziedzicznym wsi Komorowa,

na.

na mieyscu barzo godnym, między błoty Załowica rzeczonemi leżą-cy, iemuż też od siebie y od swych przodków herbów przezwisko y nazwanie Sas naznaczył, łaską y dobrodziejstwy naszemi podeprzeć y wspomóc umyśleliśmy. Gdyż tędy przez mieysce y grunt ten na którym to miasteczko wyniesione iest, pospolity i zwykły gościniec z Rusi y z Podola na Wołyń iest i używaią go, gdy też mieysce to na przechodzie albo szlaku od nayazdu nieprzyjacielskiego położone jest, barzo potrzebnie i słusznie to miasteczko zda się nam tam posadzić, które zarazem jakiejkolwiek obroną opatrzone dla bezpieczeństwa obywatelów być może, przeto dla tej przyczyny na osadę nowego miasteczka pozwoleliśmy y przyzwalamy." W dalszym ciągu obdarza Król prawem magdeb. ustanawia jarmarki: na s. Stanisław w maju, ś. Michał i ś. Mikołay, targi zaś we środę i sobotę; uwalnia mieszkańców od wszelkich podatków publicznych na lat 4, a na wieczne czasy od opłaty ceł, myt, mostowego i grobelnego w ziemiach ruskich, wyjąwszy od cła pogranicznego; nakazuje: ażeby gościniec ze Lwowa, Kamieńca, Baru, Trębowli i Tarnopola tędy przechodził do Krzemieńca, Łucka, Horodła, i Sokala. — Musiał być Sasów znacznie osiadłym i dobrze obwarowanym, skoro sami mieszczanie zdołali odeprzeć w sierpniu 1649 r. mocny hufiec Tatarów. — W pierwszej połowie 18 wieku majętność tutejsza należeć poczęła do ks. Radziwiłłów. —

<u>Toporów</u> nad dużym stawem. Otrzymał nazwę od herbu Topor, którego używała znakomita, już oddawna wygasła rodzina. Zygmunt III w przywileju 24. lutego 1605 r. wyraża: gdy nam przełożono, iż Jędrzej Teczyński kaszt. Wiślicki, Sta Horodelski, na gruncie dziedzicznym w ziemi Lwowskiej,

założył

założył miasto z nadaniem mu nazwiska Toporów, chętnie takową potwierdzając lokacyą, obdarzamy osiadających prawem magd. pozwalamy wystawić ratusz, karczmy, jatki, kramy, i łaźnie. ustanawiamy jarmarki na ś. Stan. w maju i ś. Fran., targi zaś w poniedziałek i piątek. — Zwyczajem owych wieków, opasane było miasteczko wałem, lecz wczasie najazdów nieprzyjacielskich, bezpieczniejsze znajdowali mieszkańcy schronienie w otaczających borach. Między Toporowem a miasteczkiem Sokołówką, leży wieś Turza, której nazwa świadczy o przebywaniu turów w tej okolicy. Trzy te majętności należały około 1788 r. do Feliksa Czackiego exspodczaszego k. —

Pomorzany nad Złotą Lipą. Alexander przywilejem 1504 r. pozwala Janowi i Wiktorynowi z Sienna, ażeby wieś swą dziedziczną Pomorzani w ziemi Ruskiej a pow. lwowskim leżącą, zamienili na miasto; przenosi mieszkańców z prawa polskiego i ruskiego na magdeb. uchylając wszelkie przeciwne temuż prawa i zwyczaje powszechne; ustanawia targ i dwa jarmarki. — Zygmunt August zatwierdzając nadany przez ojca swego jarmark na ś. Kilian, przyczynia 1552 r. nowe: na ś. Wojciech i ś. Mikołaj; w przywileju zaś 1569 r wyraża: powziąwszy wiadomość, iż Jan Sienieński kaszt. żarnowski Dziedzic miasta Pomorzan, zacząt t. z. za wałami (pos munitiones ejusdem oppidi) nowe wznosić miasto, zatwierdzamy takową fundacyą, pozwalając osiadać kupcom i wszelkiego stanu ludziom; uwalniamy ich na lat 20 od opłaty szosu, myt i wszelkich poborów publicznych, oprócz nowego cła pogranicznego, zaprowadzamy oraz targ i trzy jarmarki. Około 1630 r. kupił tę majętność Jakób Sobieski, a syn jego Jan III zwiedzając swe dobra, czasami tu przebywał. Spustoszone w maju 1691 r.

przez

przez Tatarów włości, sprowadziły tu króla z licznym dworem 1692 r. który mocno zapadł na zdrowiu. Spokrewnieni z Sobieskimi Radziwiłłowie, odziedziczyli 1740 r. Pomorzany, noszące tytuł hrabstwa. Ludność składa się z żydów, katolików i rusinów. —

Podhorce wieś o milę na wschód od Oleska. Niegdyś na tym miejscu istnieć miało miasto Pleśnisko czyli Plesnicko, zburzone do szczętu przez Tatarów 1240 r. Nazwa włości jest nader właściwa, gdyż leży u podnóża góry wraz z zamkiem przez Koniecpolskich wystawionym. Z tych Stanisław Kasztel. Krak., widząc się w podeszłym wieku i bezdzietnym, uczynił 1682 r. urzędowy zapis zamku ze wsiami: Podhorce i Zahorce, Królewiczowi Jakóbowi Sobieskiemu. Dalerac Dworzanin Jana III szczegółowo opisuje piękną budowę zamku, pełne gustu i bogactw wewnętrzne urządzenie; kaplica zaś z kopułą w środku gmachu, była podług niego: prawdziwym cackiem (un vrai bijou), tak z kształtnej architektury jak malowideł marmurów i ozdób złotych. Położenie miejsca wyraża: jest zachwycające, z jednej strony równina okiem nieprzejrzana, z drugiej ogrody ku wierzchu góry wznoszące się poprzedzielane tarasami tak, iż kilka oddzielnych, jeden nad drugim tworzą ogrodów, a w nich: groty, posągi, wodotryski. — Królewic Jakób, wróciwszy z wyprawy Kamienieckiej 1687 r., urządził dwie świetne zabawy dla swej matki i ciotki Margr. de Bethune, przybywających do Oleska. Następnie stały się Podhorce własnością Rzewuskich, a oraz gościnności, nauki, sztuki pięknych przybytkiem; sławna zbrojownia zawierająca bogate dawnych wieków rysztunki; zamożny księgozbiór i arcydzieła malarstwa uprzyjemniały chwile Wacława Rzewuskiego. Prawy ten i cnot-

liwy

67

Obywatel, głośny z zalet serca, rozumu i pióra, przemieszkujący tu do 1767 r. utrzymywał nadworną załogę; osadzone zaś na wałach i murach działa, dawały miejsce temu postać mocnej warowni. 1) Zamek tutejszy, co do obszerności, jakości i swego kształtu najokazalszym jest zabytkiem pomieszkań możnowładzców polskich. Między tym gmachem a kościołem porzędku kolegiackiego, idzie murowany gościniec ze Lwowa do Brodów; okolica zaś drzewami zasadzona, przyjemne tworzy widoki. —

W klasz. Bazylianów przechowuje się Mszał, oprawny w gruby biały Pargamin, wykładany srebrną blachą, w którym napisano: Jan III król polski, Europy słońce, księżyca otomańskiego zaćmienie, piorun wschodnich krajów, urodził się w zamku Olesku 1624 r. dnia 2 czerwca w wigilią ś Troycy 2) Do klasztornej posady przylega wyniosła góra zamkowa, Łysa powszechnie zwana, na której szczycie wznosił się niegdyś zamek. —

Hodów wieś o 3/4 mili na wschód Pomorzan. Gdy 1694 r. najechali Tatarzy kraje ruskie, przerzynając się Jan Zaborówski i Tyszkowski w 600 towarzyszów, przez chmury pogaństwa, obskoczeni w Hodowie, odpierali z po za płotów i parowów gwałtownie nacierających nieprzyjaciół. Wezwani do poddania się, odpowiedzieli: myśmy po śmierć w te wąwozy przyszli. Po

szedł

1) Wróciowsky Wacław z Rzelagi 1773 r., osiadł we wsi Siedliszcze, należącej do Sstwa Stulińskiego w ziemi Chełmskiej; 1774 r. złożył buławę W. K., 1788 r mianowany Kaszt. Krak. zmarł 26 pazd: 1779. r. w Siedliszczach, pochowany u Reformatów w Chełmie T. L.

2) Ob: Wanda Tygod. Warsz. 1823 r.

sześć godzinnej walce, cofnęli się najezdnicy. Spółczesny Fran. Puławski wyraża: „blisko 4000 Tatarów na placu legło, od tak małej garści ludzi naszych; zabitych zaraz Tatarowie w Chałupach palili. Naszych 13 zabito, ale niebyło żadnego, żeby niemiał kilka postrzałów. Tak wszechmocność boska cnota nie liczba, męstwu polskiemu, dla zaszczytu wiary i narodu chrześciańskiego, insultum pogańskim odpór dać pomogła." Na pobojowisku wznoszą się gęste mogiły, a w samej wiosce stoi w ogrodzie wieśniaka, chwastem obrosły pomnik kształtu piramidy z krzyżykiem żelaznym i czytelnym napisem stoczonej bitwy; w cerkwi zaś, przechowuje się ewanielia złakutym na brzegach opisem: Praesens inscriptio exarata reperitur in colono in medio villae Hodow stante, haud procul a nemore „Hodowczyk" vocitato, unde et villa Hodow suam denominationem ducit, in memoriam ut infra. „Dam ad gloriam, posteritati ad majorem, Polonis heroibus ad exemplum, hostibus patriae ad ignominiam, exerit me seren. Joannes III Sobieski rex Pol. in loco hoc, in quo soli Poloni duce Zahoroscio, septuaginta milia Tartarorum, intra septa occlusi, represserunt eum ingenti clade hostium, suorum nullo, die 5. junii 1694." In hac pugna Dux praefatus Zahorowski sagitta vulneratus a Tartaro in spatio 3 dierum fatis concessit et in caemeterio Pomorzanensi ad S. Trinitatem rit. lat. sepultus est, ad cujus memoriam tam praeclarorum gestorum, temerata mator, tunc temporis possesor Pomorzanensis, propriis sumptibus.

cus curavit a seren. rege Ioanne III Sobieski, hanc co-
lumnam erigi. [1.)]

1.) Ob. Pamięt. Lwowski, grudzień 1817 r.

Gorzyce, wieś nad Tantaryą, blisko jej ujścia do Wisły. Gdy Szwedzi w kwietniu 1656 r. zmierzali do Sandomierza, napada na nich Stef. Czarniecki kaszt. Kijowski między Gorzycami a Zaleszanami i znacznie poraża. Po przegranej pod Kliszowem 1702 r., stanąwszy tu obozem August II, rozesłał wici na posp. rusz. Celem utrzymania wiary, króla i wolności, złożyły niektóre Wtwa w sierpniu konfederacyą znaną w dziejach pod imieniem Sandomierskiej. Postanowiono inne Wtwa do związku zaprosić, posłów do Karola XII wyprawić, wojska przyczynić, a wszystkich ze Szwedami trzymających za nieprzyjaciół Ojczyzny obwołać. Chwalebne dążności, skalane zostały morderstwem senatora. Niesłusznie posądzany Felix Lipski Wda kaliski, jakoby Szwedom sprzyjał, porąbany od Szlachty 21. sierpnia, we dni kilka życie zakończył. Na tymże walnym zjeździe, przyrzekł August na piśmie 22 września: iż wszelkie prawa, swobody i pacta conventa nienaruszenie zachowa; po skończonej wojnie odeszle posiłkowe wojska saskie, i nigdy onych w granice korony i W. Ks. Lit. nie wprowadzi; przymierza z postronnemi bez Rplitej zawierać niebędzie i t. d. Obozujące na tutejszych błoniach 1715 r. wojsko koronne, oburzone przeciw wojskom saskim, które rozłożone po kraju, wielkie ściągały pobory, niedopuszczając deputatom od chorągwi pols. wybierania hyberny z dóbr król. i duchownych, zawiązało 1. października konfederacyją. Marszałkiem obrany został Wład. Gorzyński chorąży Wschowski, porucznik pancerny. Związek ten, stał się hasłem powszechnego oburzenia i zaciętej nienawiści ku wspomnionym wojskom, a następnie powodem do utworzonej glnej konfederacyi Tarnogrodzkiej.

Wielowieś blisko Wisły, na południe Sandomierza. Majętność ta należała do Tarnowskich, srogiej doznała klęski ognia i miecza, wczasie napadu Litwinów i Książąt Ruskich w listopadzie 1376 r. Zygmunt I z rodziną chroniąc się przed

morowa

morową zarazą, raszczycił długim pobytem 1543. roku, dóm Spyt-
ka Tarnowskiego Kaszt. Wojnickiego, Podsk. W. K. „Król Jmci
przeciwko niemu łaskę i miłość" swą Pańską dostatecznie o-
świadczył, gdy nie kiedy indziej, jedno u niego czasu powietrza
przez całe szesnaście niedziel w Wielowsi z Królową Boną
z Król: Augustem, z królewnami Zofią, Katarzyną i Anną
z Król. Węgierską t. j. Izabela córka Zyg: I. i z iej synem
mieszkał."[1] Dwór modrzewowy, gdzie rodzina monarsza prze-
bywała, spalili Szwedzi 1656 r ustępując z Sandomierza. Oko-
pisko dotąd istniejące, nosi nazwę kuchni królewskiej i przecho-
wuje w ustach ludu pamiątkę pobytu wielkiego Króla. Staro-
żytny kościół paraf. zawiera groby rodziny dziedziców, lecz
bez pomników i napisów. Wielowieś przez kilka wieków
nie zmieniając właścicieli, dotąd należy do hr. Tarnowskich.

Dzików wieś nad Wisłą. Gdy Stanisław Leszczyński, ustąpiwszy
z Polski, przebywał w Królewcu, gorliwi jego stronnicy nieuważając
iż cały prawie naród uznał za Króla Augusta III i że po kraju
snuły się wojska Saskie i ces. Anny, zawiązali tu na początku
listop. 1734 r. w zamiarze utrzymania Stanisława przy tronie głną
konfederacyą stanów Kor. i W. X. Lit. Podpisali ją Marszałkowie.
Adam Tarło Star. Jasielski, Marcyan Ogiński Wda Witebski
Jan Wojakowski sekretarz związku, kilkunastu senatorów, dy-
gnitarzy, znaczna liczba posłów, i urzędników ziemskich. — W na-
der pięknej okolicy położony Dzików, ozdobiony pałacem i ogro-
dem, od czterech przeszło wieków w nieprzerwanem zostaje posia-
daniu znakomitego domu Tarnowskich. W kos. Dominikanów, sły-
nie odpustami obraz Matki Zbawiciela; poprzednio znajdował
się w kaplicy zamkowej, zkąd uroczyście przeniesiony został 20.
maja 1678 r. do kościoła, przez Jana Stan. Amor Tarnowskiego
i Małżonkę jego Barbarę Firlejównę zbudowanego. Kilkakrot-
nie do roku odbywa się Processyja do zamku, gdzie się obraz cu-
downie

1.) And. Wargocki w przemowie przy Kom. Cezara.

dawnie 1675 r. objawił. Płynący ze statkami flisy i sternicy, błagają M. Boską, jako swą opiekunkę o szczęśliwą podróż. Tuż przy Dzikowie, w stronie południowej, leży nad Wisłą miasteczko Tarnobrzeg. —

Rozwadów nad Sanem, w 6. powiecie sandom. Miasteczko to z kościołem paraf. i klasz. Kapucynów na przedmieściu, należy do książ. Lubomierskich, których przodek, Jerzy gener. wojsk król. Sta Ryczywolski, pragnąc podźwignąć zubożałych mieszczan, wyjednał u Augusta III przywilej 1744 r. stanowiący targi w niedzielę i czwartek. — Przyległe kilko milowe lasy, zaludnione były w dawnych wiekach mnogiem zwierzem; że i tury w tutejszych przebywały kniejach, znajdujemy tego dowody nie tylko w dziejach, ale i w nazwisku wsi Turbia przy Rozwadowie leżącej. —

Nisko wieś nad Sanem. Gdy Karol Gustaw zwolna dla złej drogi postępował z Jarosławia ku Sandomierzowi, uderzył przy końcu Marca 1656 r na przednią straż z uczynionej zasadzki Stef. Czarniecki Kaszt. kijowski. W innym świetle wystawując tę bitwę Puffendorf, nie tai jednak, iż król Szwedzki w nader przykrym był położeniu, i że sam dwa razy dał ognia z działa. Liczbę poległych podaje 200, nie licząc wysłanych po żywność i wziętych jeńców; lecz to było drobnostką, jak wyraża, w porównaniu spodziewanej przez Polaków korzyści. Ta i poprzednie nad Sanem pomyślne utarczki, dodały serca naszym, gdy widzieli: że można pokonać Szwedów, których dotąd wieść za niezwyciężonych głosiła. Małe te wprawdzie, lecz częste nad nieprzyjacielem korzyści, pomyślne miały skutki; ściągnęły bowiem wielu ukrywających się przy granicy możnych rodaków, a co najwięk-sza; to, że Paweł Sapieha Wda Wileński, odstąpiwszy Szwedów z 3000 kwarcianego Wojska, połączył się Czarnieckim. —

Rudnik

Rudnik nad Sanem. Zyg. August w przywileju 1552. r. wy=
raza: wynadgradzając wierne usługi, chętnie nam i Rplitej
przez Krzyst. Gnojeńskiego niesione, pozwalamy mu na gruntach
Wsi Kopki nad rzeką Rudnik w pow: Sandom.na leżącej do żo=
ny jego Katarzyny z Tarnowca, założyć miasto z nadaniem
nazwiska Rudnik. Osiadających obdarza król prawem mag=
deburskim, ustanawia targ w sobotę; jarmarki zaś na S.
Agnieszkę i S. Mateusza. Tenże sam przywilej ponawia król
1557 r. na prośbę dziedziczki Katarzyny Lipnickiej i jej Sy=
na Stanisława. Wyprawiony 1656 r. przez Czarnieckiego rot=
mistrz Szandarowski z podjazdem, tak zręcznie przedarł się
przez czaty nieprzyjacielskie, że o mało nie pojmał tu Karola
X króla szwed., jedzącego obiad na plebanii – wielkie bory
okalają to miasteczko. –

Kolbuszowa w b. powiecie pilzneńskim, należała do obszernej
Ordynacyi Ostrogskich, który nastąpiony tu podział na familije
a raczej rozdarowanie dóbr 1753 r. przez Janusza Alexandra San=
guszkę Marszał. N. L. ostatniego Ordynata, znane jest pod naz=
wiskiem Tranzakcyi Kolbuszowskiej. O takową czynność zacho=
dziły protestacyje, podługich nakoniec sprawach i komissyach
konstyt: 1766 r. zatwierdziła powyższą tranzakcyą, pod pewnemi
warunkami. – Miasto zdawna osiadłe jest stolarzami, tokia=
rzami i ślusarzami, którzy swe wyroby, w odległe rozsyłają
strony. Lubo drewniany, lecz wybornej budowy Pałac, zdobił
to miejsce należące około 1790 r. do ks. Lubomirskich. –

Sędziszów. Kazimierz Jagiełło w przywileju 1483 r. w Grod=
nie danym wyraża: chociaż wieś Sądzischow w pow. pilzneń=
skim przez długi czas używała prawa niem., zważając wszak=
że na powolność i wierne służby Jana ze Sprowy Odrowąża Wdy
Ruskiego, nam ciągle świadczone, ponawiamy toż prawo magdeb:
a nadto

a nadto pozwalamy dziedzicowi wspomnioną wieś przeistoczyć na miasto, ustanawiamy w niém targ we środę. – Tenże Wojewoda na mocy przywileju 1512 r. zaprowadza jarmarki na s. s. Filipa i Jakóba i Narodz: N. P. targ zaś przenosi na wtorek. Jak rozmaicie majętność tę pisano dowodzi przywilej 1628 r. Zygmunta III który miastu Schendziszów inną razą mówi Sendziszów, Sendryszów, własności Mikołaja Spytka z Bobrku Ligęzy Kaszt. Sandom. przyczynia dwa jarmarki, a 1629 r. pozwala dziedzicowi miasta Sędziszowa pobierać opłatę: od konia po pół gr. od wołu zaś po groszu, pod obowiązkiem utrzymywania dróg i mostów w dobrym stanie. Stan. August 1766 r. stanowi: „wniesiona jest do nas prośba przez ur. Piotra ~~Wod~~ Potockiego Wdzica Wołyńskiego i Aptekę dobrze zasłużonego, abyśmy obywatelom miasteczka Sędziszowa dziedzicznego, w pow. pilzneńskim leżącego, dla snadniejszego zapomożenia ich, jarmark tygodniowy zaczynający się w poniedziałek po niedzieli mięsopustnej (: nie gwałcąc święta :) nadali, jakoż przychylając się do wspomnionej prośby i chcąc, aby królewstwo nasze w jak najlepszym zostawało stanie, pozwalamy i przeznaczamy na czas pomieniony jarmark tygodniowy wiecznemi czasy." Miasteczko mające różnych rzemieślników, ozdobione jest pałacem, farą i kość: z klaszt: Kapucynów fundacyi Michała Potockiego Wdy Wołyńskiego, gdzie też pogrzebiony został. Mąż ten wojennemi dzieły sławny, i całkiem wylany na chwałę Boża, umarł w Mołodaityczach 1749 r.

Roberzyce albo Ropczyce nad Brzeźnicą. Kazimierz W. przywilejem 1362. r. pozwala, ażeby Bracia Jan i Mikołaj Gielniczowie, wieś król. Ropczyce nad Brzeźnicą przeisto, czyli na miasto, które posiadać ma 100 łanów frankońskich, i 4 na pastwiska; mieszczan mających uprawne role, uwalnia na lat 8 od podatków i wszelkich ciężarów, którym zaś do

stana

stana się zarosła na lat 20. po upływie czasu wolności, opła-
cać będą po 8 skojców z łanu, [z domu po skojcu, zamiast dziesięciny, po wiardunku z łanu,] proboszczowi zaś na s. Marcin
po miarze żyta i owsa. Uposaża Wojta 4 łanami, tyluż ogro-
dami i łaźnią, zastrzegając bezpłatne królom i dworzanom uży-
wanie kąpieli: *in quo rex, qui pro tempore fuerit, balneabitur*
cum curia sine pecunia; nadaje mu jatki rzeźnicze, piekar-
skie, szewskie, kuteław /: szlachtuz :/ sukienne sklepy, młyn i
stawy, ile ich być może na gruncie miejskim; przeznacza mu
6ty denar z czynszów, a 3ci od spraw zasądzonych; wkła-
da nakoniec na Wojta obowiązek, ażeby na każdą wyprawę
wojenną stawił się w przyłbicy i z dwoma balistami /: *cum*
galea et duobus ballistariis :/. — Kazimierz Jagiel. 1485 r. miesz-
czanom pobierać mostowe: od wszelkiego konia po den: 6. od
wołu, krowy, jałowicy po 3. a od kozy, owcy i wieprza po 2.
den.; gdyby zaś kupcy i furmany wzbraniali się takowe my-
to opłacać, zabrane im być mają towary, które w połowie
na skarb królew. a w drugiej połowie na użytek miasta o-
brócone będą. Lustr. 1564 r. podają: iż *tenuta Kobcznice* do Stwa
Sandom. należy; odjąwszy łany kośc: i libertowane, zostaje 60.
czynszowych, z których oprócz pieniędzy dają mieszczanie: po se-
rze i po 2. koguty, z czego wojt 6tą część pobiera. — Za Zygmun-
ta III ponowiony [zakaz] został pod karą 100 grzywien, ażeby żaden
żyd nieważył się w mieście osiadać, oprócz arendującego docho-
dy, † tylko mieszkać w domu starościńskim; drugi zaś żyd cel-
nik /: teloneator :/ może mieszkać przy obywatelu miejskim. We-
dług lustr: 1630 r. dają mieszczanie: „owsa sepnego z łanu po kor-
cy 3. po kokoszy 2. po jajec 12.; gromada przedmieszczka owsa leś-
nego kor: 81.; owsa godnego przedmieścia Chechłow i Pietrzejowa
kor. 115. Dają domowego które wierzchowym zowią i z ogrodów
fl. 24. gr. 4. stacyjej składają ze wsiami Borek y Zagorzyce fl.
60. Wybierają na skarb cło ziemne, od konia furmańskiego po
groszy 2. od wołu gr. 3. od jałowice po gr. 2. od barana, kozy, wieprza,
i inszego drobu *per denar.* 3., z tego cła bierze część kasztel: Sandom.

część

† lecz i ten nie ma mieć własnego Domu

część Wda, a bis. krak. ma dziesiątą niedziele. Tkaczów 6 w mieście, którzy dają sztukę płótna zgrzebnego, a na przedmieściach 33. płacą czynsz rożno. Krawczow 6. kusznierz, kowalów 5. slosarz, stolarz, kołodziej, stalmach, bednarzów 8. sukienników 12 i prasoł, czynszu żadnego do stwa nie dają. Pieniędzy na korona, cyą króla lub królowej dają mieszczanie fl 17 gr. 18.; składają pieniędzy podwodnych annuatim fl. 14. gr. 12. Powinni wyprawić tempore expeditionis generalis wóz wojenny z 4 końmi, suknem pokryty, z woźnicą, dwiema hajdukami w barwie, z potrzebami wojennemi i żywnością wszelaką. Uskarżali się mieszczanie, że cierpią wielkie praejudicia od żydów pisarzów celnych, którzy nietylko przekupstwem się różnym bawią, ale tesz i gorzałkę w domu starościnnym palą." Jan Kazimierz pozwala 1662 r. żydom tylko na jurydyce starościńskiej mieszkać, w mieście zaś najmocniej wzbrania. Lustr. 1765. r. wyrażają: "Stwa possesorem jest J. W. Fran. Salezyusz na Złotym Potoku, Krystyampolu, Kitajgrodzie i Tartakowie Potocki Wda i Gener. ziem Kijowskich. Znajdują się cechy: Szewcki, szewski, rzeźnicki, krawiecki, kowalski. Nakazujemy, aby wóz wojenny w czasie potrzeby mieli mieszczanie pod winami prawem opisanemi. Drogi powinny bydź naprawne i rząd w mieście należyty, taki w czynieniu sprawiedliwości ukrzywdzonym, jako i w dobrym porządku zachowany, a mieszczanie zwierzchności Stkiej posłusznemi bydź mają, co my imieniem publicz. serio zalecamy i nakazujemy. Suma intraty nieomylnej demptis expensis zł. 24755, gr. 25. z tej kwarta do skarbu kor. Hiberny daje Stwo na roli zł. 3488 gr. 25." Miasteczko słynie targami na żywność postne, które od wstępnej środy przez dni kilka trwają. –

Wiewiórka, wieś między Radomyślem a Dębicą, pamiętna częstym pobytem i zgonem Jana Tarnowskiego kasztl. krakowskiego herbu: W. K. – Obrońca ten ojczyzny, podpora tronu, mąż prawy i światły, w 73 roku życia zszedł tu z tego świata 16 maja 1561 r.

1561 r.. Żałosna ta wiadomość, żałobą kraj okryła; dziewice do ślu-
bu idące, wieńce z kwiatów na czarne przepaski zmieniwszy, dni
wesela odłożyły; wszyscy w żalu pogrążeni wołali: któż teraz
Tatarów wstrzyma? któż potężnym ramieniem naród zastawi? –
Córka jego Zofia, wniosła w posagu obszerne dobra w dom
Książąt Ostrogskich, którzy w Wiewiórce zwykle przebywali, ja-
kotéż i ich spadkobiercy Ks. Zasławscy, co się okazuje z listu
bezpieczeństwa /: literae securitatis :/, danego Radziejowskiemu
Podkancl: K. przez Wład. Dominika Ks. Zasławskiego Wdę kraki:
Datae Wiewiorcae, solita residentia nostra die 27 mensis januarii
1652. Majętność tutejsza przechodząc do rąk znakomitych rodzin,
stała się własnością Ks. Sanguszków, a od 1775 r. pozostałej
wdowy po Ks. Januszu Marsz: N. L., która w podeszłym wieku
zaślubiła Rogalińskiego.

Pilzno /: Pilsna :/ przy ujściu Dulczy do Wisłoki. Kazimierz
W. przywilejem 1354 r. pozwalając szlachetnemu /nobili viro/
Dobiesławowi, założyć miasto Pilsno w ziemi sandom. mianuje
go Wójtem, jakotéż i prawych jego potomków; nadaje mu 4. łany,
młyn, łaźnią, ogród, jatki piekarskie, szewskie, rzeźnicze, tkac-
kie i prasolskie; przeznacza mu 6ty denar z czynszów, a trzeci
od spraw i kar zasądzonych, wkładając warunek: ażeby na każ-
dą wyprawę wojenną, stawił się uzbrojony w pancerz, żelazną
przyłbicę, z 2. oszczepami i włócznią, na koniu 4 grzywny wartu-
jącym. Obdarza mieszczan prawem niem. porównywając co do innych
swobód z Krakowem, uwalnia nakoniec od wszelkich poborów i
powinności na lat 6. po których upływie płacić mają rocznie 6.
skojców z łanu. – Że pierwotni osadnicy tutejsi byli obcy przybysze,
świadczy Kromer w ten sposób: „widząc Kazimierz być Polskę
częścią wojnami y najazdami pogańskiemi, a częścią gwałtownym
morem wypróżnioną, wnet ludziom narodu niem. rolne grunta na-
daje y sadowić się dopuszcza: których ludzi niemało pokolenia
w podgórskiej a Węgrom przyległej krainie po dziś dzień widziemy,
już grubszej mowy używających, y nic nie rożnej od języka w Ślązku,
w Morawach i Czechach zwyczajnego. Tudzie imiona zawziąwszy wsiom
y miastom.

y miasteczkom przez się abo pobudowanym, abo więc zaprzątnionym na, dali: jako to są: Pilzno y insze." R. 1456 otrzymali mieszczanie przy, wilej na płacenie połowy cła w Krakowie i w całym kraju; rajcom do, zwala król 1461 r. prowadzić rury podziemne i wodociągi, dochód zaś od takowych na zawsze im przeznacza. Miasto dostatkami i znaczną ludnością, podług Długosza słynące, okropnej doznało klęski 1474 r. spaliwszy je i z ziemią zrównawszy Węgrzy, wycięli młodzież i star, ców, uprowadzając dorosłych. Gdy miasto odbudować się poczęło, dozwolił wójt 1489 r. przez swoje grunta prowadzić wodę rura, mi, za opłatą 13 grzywien. R. 1495 ustanowiony został jarmark na ś. Jędrzej 1521 r. na ś. Jana Chrzci: a 1539 r. uwolnił Zygmunt mieszczan od dawania stacyi. Podług lustr. 1564 r. łanów miejskich jest 8½ domów 166., mimo zakazu król. go, rzałkę palących 9.; na przedmieściu kmieci osiadłych 28., dają z łanu grzywnę, owsa kor. 3. kapłonów 2. serów 2. jaj 20., i przy, kładają się do stacyi król. na mocy przywileju 1533 r. mają dzień w tygodniu robić: "a ony się skarżą, że na folwarku król. Strze, gocicke rzadko, a na woytkowskim na każdy dzień robyą. Targo, we: od wozów czo po zboże przyeżdżają per gr. 1.; w jarmark od wozów kramyarskich et ab equis venalibus per gr. 1.; na wolnyczi a pecoribus :/ od bydła :/ per gr. 1., a pecudibus :/ od trzody :/ per den: 6.; od czwyerthnye mąki per gr. 1.; od źrze, ców węgier. y od ynszych kony na iarmark przipędzonych per gr. 2. scilicet 1 gr. a venditore, alterum ab emptore, których bywa citra ultra 1000; a bobus et vaccis ac juvencis per gr. 1. których nyewielye bywa. Passne: na jarmark na ś. Jan od źrebczow węgier. byorą per. gr. 2. których bywa ad minus 800. ad majus 1500. Słhaczej król. płaczą ze wsiamy mar. 50., iur, gieltnikowy przi szatach J. K. M. Jesth żidow gospodarzów trzej, każdi per fl ungaricalem solvit, facit mar. 3 gr. 12. Myeskają tesz dwa komorą, czi nyedawayą płathu pienyężnego, thilko robosthi y poprawy szathów do dwora powynny." Batory poleca 1577 r. wyrugować żydów z miasta i zabrania: ażeby nie wa, żyli się odtąd w mieście, ale nawet i w okolicy osiadać. Lust. 1629 r.

podaje

podaje w mieście i na przedm. 204 domów, gorzałki palących 16., cechy: szewski, piekarski, kowalski, z ślusarskim, sztacki, rzeźnicki; domy po żydach puste stoją." Targowe nie czyni tego jako przedtym, iż z Węgier koni nieprowadzą, a ktemu że innym gościńcem do Rusi i z Rusi tak bydła jako i stada prowadzą; Młyn, łaźnia, ogrody, jatki piekarskie y rzeźnickie, z tych wszystkich pożytek bierze woyt. Dają mieszczanie pien. podwodnych fl. 67. gr. 16., pien. koronacyjnych fl. 40. Powinni wyprawić wóz wojenny że 4 końmi przykryty suknem, że dwiema hajdukami w barwie, z armatą, z żywnością i innemi potrzebami. Przemysł i handel zbogaciły mieszkańców; ogromne znajdowały się tu składy win węgier., a miedziane i mosiężne wyroby z fabryk tutejszych, wielce były poszukiwane. Pomyślny i kwitnący stan Pilzna przetrwał do wojny szwed.; wtedy to własny żołnierz miasto zrabował, a następnie nieprzyjaciel ze szczętem spalił. Lustratorowie 1663 r. zastali w mieście i na przedmieściu 36 lichych domów, zubożały obywatel niezdołał się podźwignąć, zwłaszcza iż pożary, wylewy rzeki i morowe powietrze, naprzemian miasto trapiły. Ostatnia lust. 1765 r. wyraża: " Sstwa niegr. possesorem jest P. stan. Piniński. Miasto fundowane na wzgórku między wałami ziemnemi, nad Dulczą niedaleko rzeki Wisłoki; kościoły: farny, Augustyanów, s. Ducha, czwarty ku Strzegocinom drewniany, Domów jest 82. z każdego po groszu; wagi i postrzygalni niemasz; ratusz murowany na środku rynku, mocno nadrujnowany, jednak poprawiwszy była by i ozdoba miasta, i wygoda sądów i konserwacya ksiąg bezpieczna. A że prawo mieć chce, żeby sądy ziemiańskie odprawowane były w ratuszach i konsty. 1764 na instancyą pow. pilzn. ustanowiła: aby sądy grodzkie, na które musieli obywatele zieżdżać do Korczyna, odtąd odprawowały się przez urząd grodzki korczyński w Pilźnie i suscepta transakcyi doczesnych także i ksiąg depozycya tak ziemskich jako i grodzkich były; przeto iście aby ratusz jakonaj

prędzy

prędzej wyreperować zalecamy. Wóz wojenny zawsze być powinien gotowy, co pod winami nakazujemy. Wniosło miasto do nas: że P. Sta trzyma arendarza, a ten mając przy sobie kilku żydów i szyn„kuje i handel prowadzi z krzywdą miasta. Intrata nieochybna Sstwa zł. 10896., a z tej czwarta część na Aplitę.„ Do takowego opisu przydać należy: że oprócz kotlarzów, bednarzów i znacznej liczby szewców, żaden handel ani przemysł nie ożywia miasta. – Pilzno szczyci się być ojczyzną dwóch uczonych mężów: Marcin Glicz, piszący się zwykle Martinus Pilsnensis, urodził się 1528 r. i zawołany teolog i wymówny kaznodzieja, 16 razy urząd rektora akad. krakow. sprawował. Niewiadomo kiedy się narodził cnot„liwy Sebastyan Petrycy; był on nadwornym lekarzem kardyn: Maciejowskiego, towarzyszył 1607 r. Marynie Mniszchownie do Moskwy, za powrotem zaś poczynił chwalebne zapisy, między innemi na utrzymanie historyografa przy szkole głów„nej krak. –

Tarnów /: Tarnovia :/ w C. Pow. Pilzneńskim. Długosz /: li„ber beneficiorum :/ wyprowadza nazwę miejsca tego: od licznej tarniny w okolicach rosnącej. Spicimir Wda krak. otrzymał od Wład. Łokietka przywilej 1328 r. pozwalający przeistoczyć dziedziczną wieś Tarnów mały na miasto, z używaniem praw niem. i zwyczajów krakowu służących. Następni królowie, obdarzyli miasto licznemi dobrodziejstwy, które w ludność i dostatki wzrosło. Jadących mieszczan do Wrocławia, lub wracających z towarami, uwalnia Jagiełło 1419 r. od ceł i myt, lecz wskazuje im drogę przez Opatowiec, Działoszyce, Le„lów i Krzepice. Nad wszystkich swych przodków, odzna„czył się, domowemi i publicznemi cnoty Jan Magnus Tarnow„ski; dom jego był przytułkiem uczonych, siedzibą wspania„łości, ducha rycerskiego i niezwykłej gościnności. Jan Zapola król węgier. zmuszony uchodzić z kraju znalazł schronienie na dwo„rze tego męża, który go przez kilka miesięcy z wszelką podejmował wspaniałością„ Tarnów jemu otworzył, w rozpaczy go potwier„

dził

dotąd zeszyt 13

14

ożył, i drogę za się jemu nazad do Węgier pokazał, nic się onych stra-
chów króla Ferdynanda nielękając, którymi za tego króla przechowanie
groził." 1.) Tenże Zapola w czasie swego pobytu, uwolnił 29. września
1528 r. mieszczan od ceł przy wprowadzaniu towarów do Węgier, lub przy
wyprowadzaniu ztamtąd, mianowicie od win i opłaty tricesimalis zwanej. –
Wspomniony Tarnowski pozostały czas od usług krajowych poświęca-
jąc naukom, wydał tu swoje dzieło: Consilium rationis bellicae w
drukarni Łazarza Andrysowicza 1558 r. „Jeśli kto go nieznał, mó-
wi Orzechowski, niechaj taki wejrzy na dzierżawy jego, wnet poz-
na, czem, a jakim panem był poddanym swym. Patrz na Tarnów,
jakie bogactwa u mieszczan, jako oprawne jest miasto, wałmi, mu-
ry, strzelbą ku obronie." Córka jego Zofia małżonka Konstantego
ks. Ostrogskiego Wdy Kijows. wniosła w posagu znaczne majętności;
brat jej stryjeczny, Stan: Woda Sandom. roszcząc sobie prawo do
Tarnowa, zajął go przemocą i zamek złupił; lecz czyniąc zadosyć wy-
rokowi i krol., zwrócił dobra i szkody wynagrodził. – R. 1585 usta-
nawia Batory jarmark od 26 Stycznia do 8 Lutego trwać mający;
oprócz pospolitych rzemieślników, znajdowali się złotnicy, jedwabnicy,
miecznicy, zaszczyt miastu przynoszący; słusznie przeto wyrzekł Zygmunt
III potwierdzając ustawy cechowe: wielkość i sława miast nie na
wielkich gmachach kamiennych, ale raczej na dobrym mieniu obywa-
telów zawisła; ci zaś, bogacąc nas pracą i przemysłem swoim,
nieodniosą korzyści, jeśli w zatrudnieniach swoich, swobodami i
przywilejami przez królów wydanemi, wsparci niezostaną. Wład.
Dominik ks. Zasławski ordynat Ostrogski odziedziczywszy hrabstwo
Tarnowskie, w postanowieniu 1633 r. pozwala miastu wolny wybór
magistratu, opłatę z jatek rzeźniczych przyznacza na potrzeby miasta;
przechowywać armatę (broń) pod ratuszem dozwala; włościanom
nakazuje zwozić kamienie; żydów więcej nad dawne zezwolenie nie
przyjmować, dając baczenie aby przekupstwo lub podstępstwo w han-
dlu na szkodę mieszczan nie czynili; dozwala wrębu w lasach na bu-
dowanie, naprawę domów i rur miejskich. – Błogi stan Tarnowa prze-
trwał.

1.) Orzechowski, wyd. Mostowskiego

trwał do 1655. r. lecz gdy za zbliżeniem się Szwedów, zgromadzona na obronę miasta pierzchnęła szlachta, dopuścił się nieprzyjaciel srogich gwałtów, złupił domy, świątynie i znaczny okup nałożył. W krótce potym wpadłszy własny żołnierz, popełnia zdzierstwa i rabunki, pozbawieni zaś pierwszych potrzeb mieszkańcy opuszczają swe siedziby 1656 r. — Alex. Janusz ks. Zasławski, h. na Tarnowie potwierdzając 1670 r. prawa miejskie, różnemi zastrzeżeniami dobry porządek wprowadza, o wyborze magistratu przepisy stanowi, rozszerzać się żydom najmocniej zakazuje. Przez spadki i związki małżeńskie, przechodziło miasto do książąt Wiśniowieckich, Lubomirskich, a od 1742 r stało się własnością ks. Sanguszków. August III potwierdzając skład wina i wszelkich towarów, wymienia 10 jarmarków. Poprowadzona droga bita z Wiednia do Lwowa, ożywiła handel i przemysł, stanęły murowane domy, upiększyły się przedmieścia: Strusina, Pogwizdow Grabówka. Wśród rynku wznosi się obszerny gotyckiej budowy ratusz, z okrągło wieżą opatrzoną zegarem, o ćwierć mili za miastem, płynie struga Biała, która na wiosnę wielkiej rzeki postać przybiera; pięłiny na niej, długi, drewniany postawiony jest most o jednej arkadzie, z przykryciem. Opuszczony gmach zamkowy pod górą s. Marcina leżący, rozbierać poczęto około 1770 r. dla wymurowania kościoła Bernardynkom, które supprymowano 1783 r. Pozostały domy Boże: klaszt. Bernardynów, kość: S. Ducha ze szpitalem, N. Panny drewniany, mały z modrzewia kościółek s. Marcina na górze tego n. Miał on według powieści ludu z wodą przypłynąć; zawieszony zaś w nim łańcuch drewniany z łańcuchem kłódką ma być dziełem pasterza z urodzenia ślepego; kłódki nikt otworzyć, ni klucza do niej dorobić niemoże. Fara wyniesiona 1400 r. do godności kollegiaty, po przejściu Tarnowa pod rząd Austryacki istnieć przestała, lecz natomiast utworzona zostata katedra 1785 r. mianowany bisk. Jan Duvall, zmarł nim potwierdzenie z Rzymu nadeszło, pierwszym przeto pasterzem dyecezyi był od 1786 r. Amand Flor. Janowski opat Tyniecki. Liczne nagrobki i mar-

murowe

marowe pomniki zdobią katedrę, do najokazalszych należą: sławnego Jana Tarnowskiego kaszt. krak. hetm. W. k. † 16 maja 1561 r; znacz= niejsze jego zwycięstwa wydane są w płaskorzeźbie. Poniżej spoczy= wa syn: Jan Krzysztof kaszt. Wojnicki † 1567 r. Grobowiec wy= bornego dłuta wyobraża Janusza ks. Ostrogskiego kaszt krak. † 12 września 1620 r., posągi allegoryczne z alabastru, geniusze, lwy i t. p. otaczają sarkofag. Długie napisy skreślają żywot tych mężów, in= ne do herbów są zastósowane. – Założycielem szkoły 1531 r. był Mar= cin Żyzło preb. kollegiaty; uposażony następnie zakład naukowy, przeszedł pod zarząd akad. krak. która dla bliższego dozoru wyzna= czała prowizora, od 1772 r. doznała szkoła reformy, a 1784 r. utwo= rzono z niej gimnazium o 6. klassach. –

Dąbrowa w b. pow. Pilzneńskim. Własność niegdyś znakomitej rodziny Ligęzów. W epoce mnożących się i chwilowo istniejących po rozlicznych miejscach w kraju pras drukarskich, wyszła i tu książ= ka in 8° pod tyt: Schola Jesu Christi meditationum mentalium, Dabroviae 1618. Dzieło to swoje ofiarował królowi: Nico. Spytek Li= gęza de Bobrek. Czyli co więcej tu wytłoczono i jak długo istniała drukarnia, niemasz pewności. Miejsce to odziedziczywszy ks. Lubo= mirscy, ozdobili ogrodem i pałacem nakształt zamku, umieszczając pod rodzinną Szreniawą [: herb wyobrażający rzekę :]: Semper affluit, nunquam defluit. Do budowy gmachu użyci byli jeńcy turreccy, w pamiętnej wyprawie 1683 r ujęci. Miasteczko z drzewa zabudowane, słynie jarmarkami na konie; w kościele parafialnym spoczywa: Jerzy Paweł Lubomirski Wda. Sandom. Feldmarsz. wojsk ces. niem: zmarły w Warszawie 14 października 1783 r. – Majętność tę oko= ło 1780 r. nabyli Stojowscy. –

Radomyśl. Stef. Batory przywilejem 1581 r. pozwala: ażeby Mik. Firlej kaszt. Biecki, na gruntach wsi Ruda i Dólcza, na= leżących do żony jego Ligęzianki w pow. Pilzneńskim, założył miasto Radomyśl zwać się mające. Osiadających obdarza król prawem niemieckim, uwalnia na lat 4 od wszelkich podatków publ:, ustanawia

w nowej

w nowej osadzie targ i dwa jarmarki. — Mik. Firlej kaszt. Wojnicki, wyjednał u Zygmunta III przywilej 1631 r. na jarmarki, w poniedziałek po niedzieli Suchej, na ś. Wawrzyniec i Wszech SS. — Małe to miasteczko osiadłe zdunami i garncarzami, należy do Wodzickich.

Mielec nad Wisłoką. Gniazdo znakomitego Domu Gryffów Mieleckich. Alexander Jagiel. mając wzgląd na zgorzałe miasto, uwalnia je 1502 r na lat 10 od wszelkich podatków. Przywilej Zygmunta I w Grodnie 1522 r. dany, pozwala: ażeby Stan. Mielecki, z powodu kosztownego, dróg, grobel i mostów utrzymania na bagnistych i trudnych do przebycia miejscach, pobierał opłatę od woza towarami obładowanego po 4. denary czyli obole. Tenże Monarcha, przychylając się do prośby Jana, Stanisława i Sebestyana Mieleckich, powiększa im 1532 r. pobór myta. Zygmunt III nie wymieniając nazwiska dziedzica, dozwala mu 1611 r. zaprowadzić targ we wtorek, jarmark zaś: na ś. Jakób, i na N. P. Gromniczna; — Miasteczko to ubogie w 6. pow: sandom. ma koś. paraf. zawierający groby rodziny Mieleckich, klasz. Trynitarzów, suppry. mowany za rządów austryjackich. Własność hr. Ossolińskich.

Baranow nad Wisłą, w 6. pow. sandom. Zbudowanie zamku przez jeńców pomorskich za Bolesława Krzywoustego / około 1135 r. / i nadana mu nazwa, należą do podań różnemi ubarwionych powieściami. — Paweł Gozdawa, podejmując u siebie Kazimierza W. darował mu zamek wraz z włością, które wnet nadał monarcha Pietraszowi z Małachowa za wyświadczoną na wojnie przysługę, „wyniósł wieś 1354 r. do rzędu miast i ustanowił jarmark na Wszech SS. „ R. 1376 Kiejstut ks. Trocki, Lubard ks. Łucki, z Jerzym ks. Bełzkim, przymknąwszy się ku Sanowi i Wisle, straszne spustoszenia między temi rzekami poczynili. Pietrasz synowiec arcybiskupi najechany w Baranowie, ledwo żonę i syna niemowlę wsadziwszy z sobą na koń i puściwszy się wpław przez Wisłę, miecza uszedł." 1.) Miejsce to, stało się następnie gniazdem rodziny

Baranowskich

1.) Naruszewicz

Baranowskich herbu Grzymała, a około 1575 r. było już w posiadaniu Leszczyńskich. W obszernym i pięknością zalecającym się zamku, gościł nieraz Stef. Batory, a różnowiercy pod opieką możnych dziedziców, posiadali zbór i szkoły. Członkowie wyznania szwajcarskiego i augsburskiego, zebrani na synodzie 1604 r., wyznaczywszy z pośród siebie dwóch do roztrząśnienia biblij przekładu Marcina Janickiego, obmyślili oraz i fundusz na jej drukowanie. Zamiar ten jednak nie przyszedł do skutku, niewiadomo nawet gdzie się rękopism podział. R. 1628 założył tu Jęd. Piotrkowczyk drukarnię, po nim zaś Jerzy Twardomęski, wytłaczał do 1648 r katolickiego i kalwińs. go wyznania pisma — Handlem zboża słynący Baranów, miał wiele spichrzów, a mieszkańcy do początku wojny szwedzkiej, dobrego używali bytu. Karol Gustaw król szwedzki napadłszy niespodzianie 3go kwietnia (: 24 marca v. s.:) 1656 r na szczupłe siły Pawła Sapiehy Wdy Wileńs. znaczną mu zadał klęskę. Majętność tę, sprzedają: Rafał Leszczyński Podstoli kor. i siostra jego Alexandra Grzymułtowska kaszt. poznańska 1677 r. Dymitr. ks. Wiśniowieckiemu Wdzie bełzkiemu, hetm. W. K. W akcie urzędowym zeznają; iż w przedaży objęta jest warownia (fortalitium), zbrojownia, pałac i znajdujący się w nim księgozbiór. Baranów stał się następnie własnością Józ. ks. Lubomirskiego Marsz. N. K. który odwieczny, w czworogran zbudowany zamek, począł 1695. r. okazale wewnątrz ozdabiać. Gmach ten, przechodząc do rąk znakomitych rodzin, pięknych jest zabytkiem upłynionych czasów; około 1760 r. począł należeć do Małachowskich. W koś. paraf. spoczywają zwłoki Jęd. Leszczyńskiego Wdy Brzesko-kujaws. + 1606 r. Otaczające niziny i trzęsawiska, częstym podlegające zalewom, dały początek przysłowiu: u Baranowa wielka woda każdy się tam wozić musi. —

— . —

Jasło nad Jasiołką, przy jej ujściu do Wisłoki, w b. pow. Bieckim
Kazimierz W. przenosi mieszczan 1366 r. z prawa pols. na niem. nadaje wa-
gę i 2. łany wolne od opłaty na pastwisko, zwane pospolicie skotnica.
Smutnego doznało Jasło losu 1474. r., kiedy Maciej Korwin król węgier-
ski wystawszy swe podjazdy wzdłuż pogranicza Polski, wiele grodów
i do 200 wsi złupił i w popiół obrócił. Z szczodrobliwości królów naszych
intratne lutyjsze Sstwo nie grod. w posiadaniu bywało znakomitych rodzin,
W nagrodę przychylności i wiernej służby otrzymał je 1550 r. w dożywocie Jo-
achim Lubomirski dworzanin Zygm Augusta. Potwierdzając t. r. król wszel-
kie prawa i wolności przez poprzedników miasta nadane ustala oraz i
istniejące bractwo Kwiastów. N. P. Lustratorowie 1564 r. wyrażają: ile-
by łanów mieszczanie posiadali, wyliczyć niemnieją, płacą wszakże ogó-
łem grzyw: 4. gr: 28. den 6.; z domów osiadłych i pustych, dają progowego
po groszu, na stacyą grzyw. 20, z łaźni grzyw: 8. Rzeźnicy dają na łój
grzy: 5. flakowego z jatki po gr. 2. wszyscy raz składają się na jedno
dobre ciele. Piekarze mają 14 jatek, z każdej po gro. 10, szewcy z ty-
luż jatek po gr: 12. „Gorzałkowego przedthim dawano mar: 10, alie
„dla wielkiego pyanstwa, a sthąd zabyania y ynszich zbithkow, P. Sę-
„dzia Lubomirski dzierżawca, theras zapowiedział palenia y szinkowania
„jej. Dosthawa szię Thargowego mar 3. Na posp. rusz. powinni woz
„woyenni z konmi dobrimi i z spiżą wyprawiec. Summa census cum
„molendinis facit mar 210 gr. 40. den. 6." — Zygmunt III zakazuje 1589
r. pod karą stu grzywien warzenie saletry, z powodu iż wiele trwoni
się drzewa; zaleca najmocniej, azeby żydzi nie ważyli się w mieście
osiadać, ani żadnych prowadzić handlów. Tenże monarcha, nadaje
1619 r. prawem dożywocia Jasło, i przyległe włości: Grajowice, Kacza-
rowa, Bryszczaki, Hankówka, Siemiekow, Miki. Mrusiowi z Komorowa
Sscie chmielnickienu, wynagradzając nadwerężony w usługach ojczyzny
majątek. Wojownik ten, wyraża przywilej, żadnej nieopuścił wyprawy
wojennej; z własnym konnym hufcem znajdował się pod Smoleńskiem, a
w pamiętnej pod Kłuszynem bitwie, nietylko Wodza, ale i żołnierza na-
wet.

wet pełnić powinności. — Postanowieniem król. 1619 r. wzbroniono żydom, ażeby na wzór Biecza Krosna i Sandecza nieważyli się w mieście, ani okolicy osiadać, gdyż są mieszczanom na przeszkodzie w handlu i wiktuały podkupują. Jaki wielkiego miasto w wojnie szwedzkiej spustoszenia doznało, świadczy lustr. 1664 r. „teraz iest domi goscinny, 5 szynkownych a 10 pospolitych, inne place pusto leżą. Składają stacyey na roli fl. 32, elekcyey pro festo Epyphan. f. 6. gr. 28. Łaźnia ab immemorabili tempore zaginęła. Pokazał rzeźniki list P. Jana Mniszka Sty 1574 r. którym ordynuje, aby rzeźników ieno 8 a nie więcej bywało, i wszyscy ogółem płacili z jatek y za łoie grzyw. 15. Piekarz jest ieno 1. szewców 2. ban 5. gorzałczanych. Pieniędzy kieron. oddali fl 10." — R. 1733 i lat następnych, Sstą tutejszym był Adam Tarło, pełen odwagi i poświęcenia się zupełnego stronie Stan. Leszczyńskiego. Ostatni Ssta: Jęd. Moszczeński Wda Inowłocł:, opłacał w 1772. r. kwarty: zł. 6018, gr: 25, den 12. Są tu szczątki zamku, koś. farny i zniesiony klasz. karmelitów, sławny wizerunkiem Matki Boskiej, węgierską zwanej i studnią w kaplicy, którą, jak niesie podanie, pobłogosławić miał ś. Wojciech, gdy szedł z Węgier do Polski. Liczni pielgrzymi zakarpaccy, nawiedzali przedtém cudowne to miejsce. —

Biécz (: Biecia) nad Ropą. W tych stronach mieszkać miało pokolenie sarmackie Biesów, od których część karpat otrzymała nazwisko Beskidów, czyli Bieściadów. Od tegoż narodu mogła powstać nazwa Biecza, a może nawet i wyraz bies znaczący diabła. Okolica tutejsza ogniem i mieczem spustoszona została 1125 r. przez zbrojne hufce Wołodara ks. Przemyskiego. Wacław król czeski, ks. krak. i sandom., daje miasto około 1294 r. kapitule krak., w zamian za dobra kościelne Kamienica zwane. Lecz gdy bis. Jan Muskata rodem Szlązak, czynił zabiegi na odsunięcie Władysława Łokietka od tronu, odebrany mu został Biécz 1311 r. i do dóbr stołu królew. przyłączony; następnie począł mieć Sstę grod. i kaszt: mn. — Gdy na zjeździe koszyckim

1374 r.

1374 r. zobowiązał się Ludwik urzędy senatorskie i starościńskie samym tyl- ko krajowcom powierzać, objęty został w liczbie miast i pograniczny zamek Lubejszy. Chcąc Jagiełło 1399 r. niedostatkowi mieszczan zaradzić, i miasto do lepszego przywieść stanu, zapewnia różne dobrodziejstwa, pod obowiąz- kiem naprawy zepsutych murów opasujących miasto. Wyznaczeni od Jagieł- ły Panowie Rady, ponowili tu z posłannikami Cylijskiemi 6 Listop. 1400 r. zaręczyny monarchy z Anną kr. Cylijską wnuczką Kazimierza W. utwier- dzając takowe przez nowe układy. R. 1409 otrzymali mieszczanie przywilej uwalniający ich od dostarczania podwód. Do bawiącego tu Jagiełły 1431 r. przybył Wasyl Krasny, oświadczając, iż Swidrygiełło W. K. L. nie tylko że niezwróci Łucka i innych na Podolu zamków, ale nadto domaga się ustąpienia sobie Kamieńca. Wnet zjechał i kommandor toruński, nakła- niając króla do zgody z bratem, i do zawarcia pokoju, w czém wielki Mistrz Paweł Rusdorf ofiarował się być pośrednikiem. Alexander postanawia 1505 r. ażeby kupcy, furmani i wszelkiego stanu ludzie, wiozący z Węgier jakiegokolwiek bądź rodzaju towary, przejeżdżali wedle dawnego zwyczaju przez Biecz, a nie przez Nowy San- decz. Główny gościniec Węgierski, przyczynił się do wzrostu i pomyślności miasta; znacznie powiększyła się ludność osadni- kami niemieckiemi, zakwitł handel i przemysł, a Biecz słyną- cy ozdobnemi gmachy i zamożnością obywatelów, zwany był na- tym Krakowem (parva Cracovia). Zygm. August nadał 1557 r. magistratowi pozwolenie wybierania opłaty od wypalanej gorzałki, pod warunkiem obracania tego dochodu, na obwarowanie miasta. Tenże król 1569 r. wyraża: przełożono nam, iż od czasu założenia miasta, żydzi domów, ani zamieszkań nie mieli i dotąd nie mają; przychylając się przeto do prośby mieszczan, stanowimy: ażeby żad- nemu żydowi niebyło wolno w mieście i za miastem posiadłości na- bywać, przemieszkiwać, przebywać, ani towarów w dni targowe ze szkodą ogółu miasta na sprzedaż wystawiać. — W okolicznych gó- rach, ukrywali się Opryszki czyli rozboynicy, popełniając najazdy i morderstwa; jak w znacznej być musieli liczbie, skoro 1614 r. straco-

ne

no ich razem 120. Częste kary śmierci, zrodziły potrzebę oddzielnego powołania ludzi do spełniania wyroków sądu, i stąd stało się miejsce to głównym na cały kraj, nauką i wyzwoleniem się katów. Konsty. 1616. r. potwierdzając skład winny, zastrzega oraz naprawę murów, w końcu zaś wyraża: „przy tym, iż miasto wielkie krzywdy cierpi „od ludzi swowolnych: tedy też pozwalamy, aby miasto Biecz prze„ciwko swowolnikom przy prawie które Kraków, Poznań i Lwów ma, „zachowane było i tym się prawem szczyciło i jego używało." Gwagnin, a za nim i inni powtórzyli: iż mieszkańcy z wody rzecznej sól warzą, z piany zaś rzecznej siarkę zbierają. Przed wojną szwedzką znajdowali się rzemieślnicy nieopłacający podatku: rymarze, bednarze, czapnicy, siodlarze, złotnicy, konwisarze, kowale, ślusarze, rusznikarze, miecznicy, cieśle, hamernicy, sznicktyrze,(?) puszniliarze, zegarmistrze. Lustracya zaś 1664 r podaje znajdujące się tylko cechy: kuśmierski, krawiecki, szewski i garncarski; jatek rzeźniczych 10. piekarskich 11. browarów 9. Tkacze jako wolni odpisały, odrabiać muszą płótno z przędzy pańskiej, przestając na zapłacie po gr. i den 9. od łokcia. Blech (: dealbatoria) własnością jest miasta, które ma przywilej, aby w odległości 2 mil nieznajdowały się blechy, wyjąwszy szlachec„kie, „Łanowego czynszu, domowego y ogrodowego nie płacą mieszcza„nie, bo żadnych ról nie trzymają y ogrodów też mało na przedmie„ściu jest. Podczas pospol. rusz. miasto powinno wyprawiać wóz końmi „4. prowiantem, prochem, kulami, i inszemi wojennemi aparatami „i potrzebami napełniony, przytym także dwu pachołków odzianych, „z orężem dostatecznym. Pieniędzy koron. dają zł. 32." — Podług lustr: 1765 r., oprócz rzeźników, szewców, piekarzy i garncarzy, niema innych rzemieślników. Mieszczanie dają na chorągiew pancerną hyberny zł. 380. przedmieszczanie zaś zł. 800. gdyż mają grunta. „W „zamku akta grodzkie zostają, i sądy się odprawują. Ten zamek no„wym dachem okryty, który przed nakryciem w wielką ruinę poszedł; „mury się porysowały." Starostwo tutejsze opłacało 1772 r. kwarty

zł.

złt. 7569 gr. 24 den. 9. Biecz rodzinnem jest miejscem Marcina Kromera, sekretarza 3. królów, następnie bis. Warmińskiego. Lecz sława jego zasadza się szczególnie na kronice ojczystej i na opisie Polski; dla wzorowej łaciny, Liwiuszem polskim jest zwany. Dom jego w dobrym utrzymuje się stanie; przytykająca okrągła baszta, ma sklepione komnaty, na 1. piętrze pokazują pokój, w którym się nasz dziejopis urodził 1512 r. Miasto na górze leżące, w znacznej części murem obwiedzione, domy w gotyckim smaku budowane, wspaniały ratusz z wieżą, dwie świątynie, i opustoszały koś. s. Barbary, przypominają dawną świetność grodu, przy którym sterczą mury, walącego się zamku. Niesiecki mówi: iż Jan Wielopolski Sta Biecki, dawny zamek na klasztor Reformatów przemienił i koś. wymurował 1642. r. gród zaś i zamek do miasta przeniósł. W starożytnej farze znajduje się wizerunek Mar. Kromera i tablica z bronzu, przez tegoż pamięci przodków 1557 r. poświęcona. Spoczywa tu Mik. Ligęza kasztelan wiślicki, Sta biecki zmarły 1578 r. Alabastrowy grobowiec, wyobraża go w pancerzu, w postaci leżącej, napis zaś opiewa:

Ysz kazdi szie thu na szwiath człowieki rodzi
Z ręki Pańskich w the thu niskiecz pielgrzymowacz chodzi
Podobien w thym szinowi, który oicza szwego
Opuszczi z rozkazania kiu dobremu iego.
A siadszy za zywotha na thym swoim grobie
Wszysthkie dary czo mi dał wyliczałem sobie.
Naprzod mię urodziwszy w domu starozythnim
Opathrował y szczęszciem thaki mogę rzecz zbythnim.
. . . .
Kiedym usziadł na sthołczu Państwa Wiszliczkiego
Przisła mi szmiercz przetki oczy y thaki szie iey zdało
Abi pod thim halabasztrem schowano me czało.—

Szpital tutejszy hojnie uposażony; zachował swe fundusze. Biecz stał się własnością dziedziczną hr. Siemińskich.—

Żmigród

Żmigród nad Wisłoką, w b. pow. Bieckim. Odwieczne gniazdo znakomi„
tej rodziny Sreniawitów Stadnickich, którzy się dotąd ze Żmigroda piszą.
„R. 1474 Węgrowie hurmem wysypawszy się, ogniem a żelazem zewsząd
„majętności niszczyli. Żmigrod miasteczko w nocy drabiny przystawiwszy,
„szy, ubiegli: zamek za się strzelbą potłukłszy, przez poddanie wzięli y no„
„wymi przyblankami, ktemu wałami, obmocnili." 1.) Usadowiony nieprzy„
jaciel, czynił stąd wycieczki po okolicach, i dopiero na mocy zawarte„
go przymierza 1476 r. ustąpiła z grodu tego załoga Macieja króla, węg.
Na prośbę Jęd. Stadnickiego i Krzesława Woysehili Cześnika krak.,
dziedziców miasta Żmigrod, uwalnia 1522 r. Zygmunt I. mieszkańców
klęską ognia dotkniętych, od opłaty szosu i wszelkich poborów na lat
12., od czopowego zaś, od czasu zgorzenia, aż do dnia ś. Łucyi. - Jęd.
Stadnicki kasz. sanocki, wyjednał u króla 1545 r. przywilej stanowią„
cy jarmark na dzień N. roku, drugi zaś jarmark na ś. Wit. przy„
dany został 1553 r. Miasteczko to handlowne i różnymi rzemieślnika„
mi osiadłe, przeszło następnie do ks. Wiszniowieckich, a około 1775 r.
należąc do ks. Kar. Radziwiłła Wdy Wil., pospolicie Panie Kochan„
ku zwanego, świadkiem było oznak radości, gdy na odgłos wraca„
jącego z za granicy księcia, zjechali w wielkiej liczbie obywatele,
z Korony i Litwy. Żmigrod żydami przepełniony, ma znaczną il„
łość tkaczów, farę i klasz: Dominikanów; własność Bobowskich.

Dukla nad Jasiołką w b. pow. Bieckim, głośna urodzeniem
ś. Jana z Dukli, około 1413 r. 1.) Miasto złupione i spalone zostało
1474 r. przez wojska Macieja Korwina króla węgiers. Dziedzic Stan.
z Mikluszowic Szczytkowski, wyjednał u Alexandra 1504 r. przywilej,
przenoszący mieszczan i włości okoliczne: Stara Dukla, Mszana,
Żyłowa i inne, z prawa pols. i ruskiego na niem. Zygmunt I na
prośbę

1.) Kromer Tłom. Błażowskiego

1.) Zakonnik Bernardyn, zmarł 1484 r. we Lwowie i tamże w koś. swe„
go zgromadzenia spoczywa.

prośbę Jana Jordana z Zakliczyna, na Melsztynie i Dukli dziedzica, ustanawia 1540 r. jarmarki: na ś. Maryję Magdalenę i na ś. Katarzynę, targ raz w poniedziałek — Wracając Jan Kazimierz ze Szląska, gdzie przed Szwedami szukał przytułku, stanął tu w Styczniu 1656 r. powitany radośnie od obywateli i garnącego się zewsząd rycerstwa. Wypocząwszy król w domu dziedzica Męcińskiego, udał się do Łańcuta. Stan. August potwierdzając 1766 r. prawa miasta w pow. Bieckim leżącego, przyczynia 7 jarmarków po tygodniu trwać mających. Dziedzic Jerzy Wandalin Mniszech kaszt. krak., Gen: wielko polski, ozdobił miejsce to pałacem, ogrodem, pięknym młynem i różnemi zabudowaniami, w ślicznym zaś kość. farnym, wystawił swéj żonie Amelii z Brühlów okazały nagrobek z białego marmuru; zmarszy 15. paźdz. 1778 r., tamże pochowany został. Dukla położona na wielkiéj drodze do Węgier wiodącéj, znaczny prowadzi handel, ma murowany ratusz, klaszt. Bernadynów, kość. Wincentynów i niedokończony ś. Marcina; chrześcianie trudnią się sukiennictwem, żydzi różnego rodzaju przemysłem. Tuż przy mieście, stroma wznosi się góra, Cergowa zwana. Około 1790 r. majętność ta należała do hr. Ossolińskich. —

6365 t. 5

2.

Miejscowości różne.
też poza Galicją

K. 81-222

Miejscowości różne

w Galicji

I Ważniejsze miejsca i miasta Rozmait. 1830 str. 69. 29. 347. 305. 377. 387. 409.

II Monaster Bazylianów w Krechowie R. 1830 str. 289.

III O Kamionie nad Liskiem Ro. 1830 str. 98

IV O chowie owiec w Galicii Ro. 1833 str. 232

V Zabobony w niektórych obwodach r. 1835 str. 335

VI Kościółek św. Marcina pod Tarnowem r. 1835 str. 343

VII Wyjątki z podróży po Galicii R. r. 1835 str. 378

VIII Pierwotni mieszkańcy Kraju naszego r. 1832 str. 117

IX Turcy i Tatarzy we Lwowie r. 1832 str. 148

X O gościńcach w Galicii r. 1832 str. 191

Uwagi nad tym artykułem w Czasopiśmie Ossolin:

XI Zabobony istniejące między ludem r. 1836 str. 217

XII O rozpaczaniu w Galicii r. 1833 str. 224

XIII Zakłady dla chorych r. 1833 str. 309

XIV Przywiley Kanonikom w Rzeszowskiem; Wyspy na Komarzanickiem stawie; Sokołów w Rzeszowskim — Ro. r. 1833 str. 327

XV Stosunki ludności obwodów 1833 Nr 37 1

XVI O mieście Szczyrzycu Ro. 833 Nr 35 1

XVII O klasztorze Mścic 1835 Nr 32 1

XVIII O mogiłach tatarskich 835 32 2

XIX Krzyż pod Tarnową 835 30 2

XX Instytut podrzutków w Lwowie ~~1832 s. 7 1~~

XXI Jabłonów w Czortkowskim ~~834~~ 34 2

XXII Miasta Galicyi R. ~~1831~~ Nr. ~~29. 69. 107~~ ~~118. 184. 105. 170~~

XXIII O pasiekach Głogowie R. 1834 Nr. 7

XXIV O Dniestrze w Galicyi 834 Nr 89

XXV O obwodzie Samborskim 834 Nr 215

XXVI Owce i owczarnie w Gal. 834 1. 142 1

XXVII Kilka uwag o Saborskim 834 215. 273 1

XXVIII Osobliwości drzewa w Gal. 834 289 1

XXIX Dyslokacja w Rzesz. 834 297

XXX Stanisławów, Hrimin 834 263 1 2

XXXI Osada Szwarska w Zalloz 834 261 2

XXXII Posąg S. Michała w Lwowie 834 87

XXXIII Fabryki cukru 1830 333 lepsze w Gazecie 1839 Sty.

82

XXXIV Nagrobek Sycynijana w Zustawicach R. 1830 s. 303

XXXV Fabryka w Olszanicy 1830. 127.

XXXVI Nadgrody za rozmnożenie drzew owocowych R. 1833. 208 s.

XXXVII Rzut oka na Galicję we względzie administracyjno gospodarskim 1833. 282 s.

XXXVIII O medalu na pamiątkę połączenia Galicji z cesarstwem Austriackim 1833. 389 s.

XXXIX Groby starożytne we wsi Siwka s. tamże

XXXX O obrazach w Żółkwi 1830 - 279

XXXXI Ludność Galicji 1830 405 s.

XXXXII O Kościele Franciszkanów 1833. 179

Kogóż pamięć ubiegłych wieków nie poruszy,
Któryż nie rad wspomina na swych przodków bytność
Któryż to co słuchając nie uczuje w duszy
Kiedy mu usta do ust niosą starożytność."

W Wodnikach ½ mili od Starego Sioła i Dźwinogrodu w obwodzie Brzeżańskim mają się znajdywać w polu kamienne grobowce Aryjanów z nieodczytanemi napisami (?)

Sokołówka w bok 4 mil od Lwowa w Brzeżańskim obwodzie było najprzód dziedzictwem Sieniawskich później dostała się Mrozowieckim. Podług powieści którą mi L. Mrozowiecki opowiadał miała się ta wieś wprzódy nazywać Sieniawą lecz podczas napadu Tatarskiego została ta wieś zniszczona, a później pod nazwą Sokołówki odbudowana. Najciekawszą w tej wsi jest wieża czyli baszta na górze ma ona 2 bramy i jest około 12 łokci. Można tylko z jednej strony na nią wyjechać; z resztą żadnych śladów innej budowli koło tej baszty niewidać. Co by zaś był za cel tej baszty dotąd niewiedzieć. Jednakże w cerkwi tamtejszej ma być kronika ruska stara dość nieczytelna, gdzie jest spisana także fundacyja tej cerkwi; w nadaniu mówią Sieniawscy tamże że nadajemy proboszczowi siano z łąk pod naszym zamkiem rezydencyonalnym leżącą, co wskazuje na zamek, mieszczanie zaś Haliccy mówią że się miasto Halicz aż do Sokołówki miało rozciągać i że tam stała ostatnia brama Halicka – Lecz prędzej można by to rozumieć o granicach dawnego Księstwa halickiego i że to była graniczna brama tegoż xięstwa? – Viderint alii – Rościszewski Adam dał o tej wieży krótką wiadomość lecz i mylną do Czasopismu. –

R. 1834 w Pniowie obwodzie Brzezowskim znaleziono urny w górze piaskowej przy ujściu Sanu do Wisły, koło tego miejsca widać jeszcze szczątki murów.

W Solinie wsi (Ankwiczów w obwodzie Sanockim) nad Sanem na skale (górze?) zwanej Kaliszcze mają się znajdować jakieś napisy. Może to ów napis na kamieniu o którym Długosz

i Kromer wspominają że go kazał Xże Lew na znak swej granicy niedaleko Sobienia położyć? Jedzie się do Soliny przez Lisko.

Klasztor w Ławrowie Bazylianów. Jest tu przywilej ruski Księcia Lwa z r. 1295 bez pieczęci na którym podpisany pisarz Wichot' Przywilej ten potwierdziła dn. 8 Sierpnia ~~A~~ 1523 Królowa Bona, Kopię tego przywileju i faksymile posiada Kilisiński. — Jest tam także portret Xcia Lwa lecz ile się zdaje z nowszych czasów (rysunek zdjął Kilisiński) i chorągiew na której wyobrażony Księgiy w czarnym kontuszu Hulanicki z wierszami małoruskiemi Roku Bżia ΑΧΟЗ mca Junia dnia К (rysunek zdjęty przez Kilisińskiego znajduje się w zbiorze Gwalberta Pawlikowskiego.

W Nehrybce na polu leży kamień na nim Ukrzyżowany Chrystus i napis ruski wspominający że tam leży (Jan?) Nehrebecki z XVII wieku. Kamień 4graniasty podługowaty jest zaraz w Nehrybce wsi za Przemyślem. Ł. Zubrzycki mówił mi że to kamień z runami (otóż mniemane runy)

W Hoczwi są jeszcze zabytki budowli z zamku Balów jest to jeszcze zamek z tamtąd ½ części mili we wsi: Średniawieś ma być kaplica dawna Aryjańska czyli jak zowią luterski Kościół.

W Duniniowie (wsi Alex. Borkowskiego w obwodzie Brzozowskim niedaleko Gródka jest mogiła w środku wklęsła tak jakowa pod Glinianami.

W Rakowcu czyli Krakowcu niedaleko źródła rzeki mają być ruiny potężnego miasta zwanego od Rzymian Karrodunum mówił mi o tem X. Głowacki.

Zarryna zwie się na Rusi prawie w każdej wsi znaczniejsze pole.

Ciekawe okopy i wały znajdują się w Milatyczach, w Ganczarach ~~przy~~ koło Winniczek gdzie domek Leonickiego stoi wały te mają 4 okrągłe bastyjony i są na przykrej

górze
Mogiła wysoka jest 3 mil za Lwowem za Kurowicami, także bardzo wysoka w Słowicie
Podzameczek koło Buczacza są jeszcze znakomite gruzy zamku przyparte do obory, tam rodził się Mikołaj Potocki Starosta Kaniowski podczas jego urodzenia drżały mury. W Buczaczu jest klasztor Bazylianów i ruiny zamku
Mogiła w Czerniechowieckim lesie pod Zbarażem na pionowej wysokości 3 sągi objętości 20 sągów, mówią że w niej pochowani Senatorzy co się zbuntowali. W tej wsi jest także las zwany Szabaszycha i pole Caryna. — Inna mogiła jest w Hniezdyczowskim lesie pod Żydaczowem w dobrach Jana hrab. Bąkowskiego.
W Żurawnie miała być podług podania bitwa wołoska.
Pod Żydaczowem stały dwa potężne z kamienia murowane słupy (które teraz Skarbek na murowanie browaru rozebrał) między dwoma górami. Jedni mówią że to była szubienica, drudzy że most, inni zaś że zamek. Tamże w Żydaczowie niedaleko ujścia Stryja do Dniestru mają być pieczary w kamieniu obszerne.
We wsi Wełemiany przy ujściu Strypy do Dniestru rozkopał właściciel Ujejski 1837 dwie potężne mogiły które lud Chańskiemi nazywał znaleziono rodzaj trumny z kamieni złożonej w jednej mogile było 3 czaszki w drugiej zaś 2 czaszki, pod każdą głową ogromne kości i siekiry z serpentynowego kamienia które właściciel oddał do zbioru Ossolińskiego we Lwowie. Kamienie użyto do obmurowania cerkwi. — W tejże wsi nad Strypą w lesie jest pole zwane Ortysko tam pełno mogił, między temi mogiłami miał jeden basza turecki wypłoszony z zamku Jazłowieckiego przez Sobieskiego zakopać wiekając parę beczułek złota.

Poźniej dostał się jeden chłopo z owych stron do niewoli do jednego Turka, i był Chajdajem; syn tego Turka który był Agą mówił do chłopa gdy z niewoli miał wracać do ojczyzny że czytał w swoich familijnych papierach o owych zakopanych beczułkach ze złotem i kazał chłopu jak do kraju powróci kopać w tém miejscu jak rzeka Strypa wpada do Dniestru, a pewnie ów skarbiec znajdzie.

W Pełkiniach pod Jarosławiem umarła już tego wieku P. D'Ogrom czyli (DuGrimow) metressa Xcia Czartoryskiego. Król Stanisław August widząc jak się Czartoryski do tronu garnie umyślił sprzątnąć go i w tym celu podmówił Panią D'Ogrom aby go struła w huzarskiej pieczeni którą Czartoryski u swej metressy chętnie jadał, gdy mu przyrzekła metressa to uczynić powiedział jéj że o 9 godzinie przyniesie jéj szambelan przeznaczoną truciznę, którą ona zaprawi potrawę. Lecz Metressa lubiąc Czartoryskiego opowiedziała mu ten projekt a Czartoryski ukryty za parawanem widział jak szambelan o wyznaczonéj godzinie przyniósł truciznę i przekupnicze pieniądze. Czartoryski zrobił Królowi proceß, dwór ledwie przekupił Metressę która na siebie całą winę przyjęła piętnowaną i z kraju za karę wywołaną była. Żyła najprzód w Gdańsku potem w Pełkiniach. Spowiadał ją przy śmierci Xiądz który teraz w Dukli proboszczem. (Akta i proceß ten został drukiem po polski i francuzku ogłoszony. Księga ta niezmiernie rzadka, widziałem sam exemplarz z biblioteki Króla Stanisława po francuzku poniewierający się u Antykwaryjusza lwowskiego Samuela Igla który przez nie-

dbalstwo tylko zapomniałem kupić)

W Staninie (obw. złoczowskim) jest znaczne horodyszcze, miał tam stać zamek dawnego rycerza Stanisława Stanińskiego, tam znaleziono urnę z kośćmi niedopalonemi, węglami i żeleziwem często tam znajdują pieniądze n.p. pieniądz gdański srebrny Zygmunta III wielkości ½ talara (który widziałem u Bie=lowskiego) i innych wiele. W Staninie stał także kościół Taiński który potem do Chołojowa przeniesiono.

W Dunajowie jest zamek wśród jeziora, miał tam Arcy=biskup lwowski Grzegorz z Sanoka często z Tatara=mi staczać boje.

W Rohatynie ma się dotąd jeszcze znajdować dom gdzie się owa sławna Roxolanka urodziła, a pewny ksiądz zapewniał mię że gdzieś w okolicy Rohatyna wymalo=wane jest w kościele całe to zdarzenie.

Wieś Dziewiętniki niedaleko za Lwowem miało swą nazwę stąd otrzymać że tam pewna kobieta 9 synów urodziła na raz, którym dziedzic tamtejszy ową wieś zapisał.

Święta góra znajduje się od Białego kamienia na wschód ¼ mili jest na niej horodyszcze stare i źródło; również w Sasowie (obw. Złoczowskim) na prawej ręce w górze przy trakcie jest także czterograniaste horodyszcze.

W Suczawicy na Bukowinie mają się znajdować ob=szerne ruiny dawnego pałacu książąt wołoskich, tamże w klasztorze wisi ponoć obraz hospodara jedwabiem wyszyty na materyi, który żona Wojewody Bogdana (?) zrobiła.

We Lwowie na cmentarzu (kierkowie) żydowskim ma się znajdować grób Rozalki żydówki z napisem grobowym kamien=nym. Kochał się w niej Król Jan Sobieski. Opowiadają dziewczęta żydowskie różne bajki o tej Rozalce, którą złotą (gulden) Rozalko zowią n.p. że Królowi łeb ucięła (może to echo powieści o Judycie)

W Buczaczu są 2 rujny zamków: jedna tak zwany Lodzameczek, druga zaś na drugiej stronie. Koło tego drugiego zamku stoi góra Fedor zwana, bo tam ścięto jakiegoś Fedora, który zamek Turkom zdradził, prócz tego jest w Buczaczu stary ratusz.

W Sniatynie ma być u jakiegoś mieszczana księga o początkach Sniatyna

Koło Obertyna jest sławna Iwanowa mohyła. Tamże zawodzą oddzielne dzieci i ptaszki przy pogrzebie które mi jeden z laską krzywą dowodzi, jak krzyknie: hodi (dosyć) to przestają płakać.

W Haliczu przy rozmiarze rozgraniczenia już kawałek za miastem (przy ujściu rzeczki Łzwi) dostrzeżono po obu stronach Dniestru ślady wieży okrągłych, snać że tu był most wodzony idąc na przedmieście. Tamże jest murowana cerkiew która ma jedną kopułę we środku; są ślady że po 4 stronach do kościoła przypierał krużganek (porticus) bo widać mury, tam pewnie z procesyją obchodzili; prócz tego w tej cerkwi był babieniec, miejsce dla katechumenów, oraz dla kobiet inne dla mężczyzn inny oddział, zgoła aże do formy samej zgadza się zupełnie ten kościół z chramem Sw. Zofii w Carogrodzie. — Biskupskie akta zabrali Moskale za czasów Piotra Wielkiego (który jako sprzymierzeniec wysłał do Polski na pomoc Augustowi wojsko rossyjskie) do Petersburga, są tego ślady piśmienne. — W Haliczu ma mieć jakiś mieszczanin przywilej xcia Waśka po rusku na pergaminie (kopię ponoś posiada ruski kanonik Witoszyński)

W Starym Zbarażu są rujny monasteru a w Tokach

Koło Zbaraża mają być w pośród jeziora rujny zamku Wiśniowieckich w cerkwi zaś ma się znajdywać ruska stara kronika w rękopiśmie.

W Żółkwi w Kościele są tam kapy i ornaty Sobieskiego z wyob:
rażeniem wojny tureckiej, oraz obraz przedstawiający ślub
[redacted] Sobieskiego, także relikwije w srebrnej
puszcze, skalpierz Sobieskiego, rękawica. Koło zamku
był zwierzyniec otoczony ze 4 stron wodą. Na górze Haraj
był zamek który nazwę swą od tego dostał że Sobieski wyrzekł
radośnie: Ha - raj! są tam ślady piwnic i podziemny
chód, którym się spuszczał jeden Aptekarz.

W Kamionce koło Kulikowa są na polach kamienie
i w lesie skała z matką Boską. (?)

W Haliczu w lesie jest brama halicka murowana w Kościółku
S. Stanisława za Haliczem jest obraz Króla Bolesława wstydli:
wego ile się zdaje przerysowany dosyć mylnie z owego mniema:
nego nagrobku znajdującego się u Franciszkanów (właściwie na:
grobku Xcia Władysława) w Krakowie, z dodaniem Korony dosyć
niezgrabnie przemalowany ile się zdaje przeszłego wieku

Koło Dunajowa i Romanówki mówią że stało stare miasto Romanów
tożsamo mówią że miasto Hrinow stało koło Nowo-
wane, szczątek tam często znajdują blaszki złote i srebrne

Brzeżany w Kościele są trumnach cynowych miedzianych i
srebrnych pochowani Sieniawscy, jednemu ściągnął z palca
sygnet pewny student; koło ółtarza wielkiego są rzeźby
bitwy Sieniawskich tamże ma być opis miejsca i dzieje fa:
milij Sieniawskich, w cerkwi zaś ma być w skrzyneczce
ręka S. Jana Chrzciciela z staremi przywilejami i doku:
mentami, które tam są zamknięte.

We wsi Hrycowce koło Zbaraża mają się znajdować
nagrobki Aryjańskie.

Koło Bitki jadąc od Lwowa starym Gliniańskim trak:
tem są w polu 2 nagrobki jeden z kamienia w formie
piramidy z ładnemi na górze trupiemi głowami ma
wiersze polskie z XVI wieku jest to grobowiec jakiegoś
Włocha, który mu żona wystawiła.

Bunio setodziwy był podług podania w obwodzie złoczows=
kim jakiś okrutny dziwoląg mający postać człowieka jed=
nak niemiał brzucha i trzewiów oczy miał zawsze powie=
kami ogromnie długiemi zawarte; podnoszono mu owe
brwi widłami, a gdzie on spojrzał na którą wioskę tam
mury w gruzy runęły. Wreszcie zrobiono mury z płótna
za niemi była kobieta z wrzącą kaszą jaglaną; gdy Bu=
niakowi oczy otworzono, zatrząsło się tylko płótno a baba
ową wrzącą kaszą oczy mu wypaliła i tym sposobem
nieszkodliwym uczyniła.
Koło Glinian jest pole Rokitna zwane, jest ono wspólne
przeznaczone teraz na pastwiska i wszystkim należy,
tam podług powieści stał obóz polski.
Koło Spasa w Samborskim obwodzie jest ogromny ka=
mień, o którym mówią że go diabeł niosł na zagładę klasz=
toru lecz gdy kur zapiał to go tam upuścił.

Kommandenschluß von Lemberg liegt Zboiski mit neun Druckschriften. Die Zeugen ... bearbeitete F. L. Salomon in 47 Nr. der Mnemosine 1824.

Walterscott † 1 Września 1832.

W Poznaniu wychodzi czasopism (dla starożytności) po pierwszy raz: Baltische Studien 1832. (Rom.)

Wanda Potocka czyli Schronienie w lasku S. Zofij: wielkie melodrama wojenne, ze śpiewkami i tańcami. Rzecz i muzykę napisał Michał Suchorowski (Dochód dziełka równie jak i pierwsze przedstawienie dramatu poświęcone są na wsparcie biednych sierot.) We Lwowie Drukiem Piotra Pillera 1832.

Piosnki z tejże.

Jagusia śpiewa dumkę:

Ne znajdu mojej myłoj detynońki
zamurut na wiki, ne wernut diwońki
diwońko moja
Kwitońko moja
wziały te tatary
tjaszkuju dolu
ne znesu w bolu
oj pidu na mary!

(śpiewa Krakowianka)

Od Krakowa jadę od Pana Jezusa,
tam sliczna mogiła Wandy i Krakusa.
Stamtej strony Wisły, góra Bronisławy,
Dawne to zabytki staropolskiej sławy.

1128
19
1628
1860
4625

(śpiewa Kozaczka)

Kermа w śmiła do Koła,
jak mij myły Mykoła;
Krasny z łyczka,
luby z mowy
i do toho czarnobrowy.
ura! ura! uraha!

Oj Semene, Semene!
ne dywy sia na mene;
bo ty Krasny, a ja hoza
dij sia teper wola Boża!
ura! ura! uraha!

(Kołomyjka)

Pohulajmo na premiany,
nuż bandurki, nuż turbany!
hej mołodci, hey diwczyci!
rozweselże weczernyci!

Chór:

Sława nasza Kozackaja
naj ne zahybaje;
szo w hulanci dola nasza,
i nurdy ne znaje;
szo w hulanci w weczyr w ranci
i w południe i w nocy;
skoczno hraty i spiwaty,
zawsze Kozak ochoczy!

Nute, nute mołodci,
nute pohulajte;

jedni krzyczte, druhi skaczte
u ...ti śpiwajte!
nute żywo, nasze znywo,
nute zwawi chłopaki;
nuż w przysidy do susidy
wytynajte hopaki.

Hej kozak robi tańcuje,
brańciat w nohu krośsy;
sam utworny wołos czorny
i tycem horośsy.
Kruti wusy, czekman kusy
powystjeduw wyloty;
sam hulaje, nas wzywaje,
i dodaje ochoty.

Pieśń.

Zakoływ sia misiac w chmary,
zwysze bura po horach
poczuły s nicznymary,
prospały sia w czahorach.

Kozak pana ne znaw z wika
win zrodyw sia na stepach;
stiew sia ptachom s czołowika
bo zris w kinskich stremenach.

Ne raz zwawy my letiły
rabowaty czudzyi kraj,
wsi powerly nim uzryly
Konia spisz i nahaj.

Koły Kozak z wrahom biietsia,
serce ktare jak kosa.
Tefz jak Kozak zasmijetsia
to smijutsia nebesa!

Zwrotki z: sudumki kozackiej napisanej
przez J. P. Zadurę.

Hej Kozacza w imia Boha!
1) wze hołosyt w cerkwi dzwin;
Komu myły dim neboha,
za proklatym na wzdohin:
hej Kozacza na wraha!
uraha! uraha!

Gutki hora a tam staw,
2) ruszaj, ruszaj kudy schocz:
czerez wodu mozna w ptaw,
czerez horu perekocz!
Dalij chłopci sia wreha!
uraha! uraha!

Wyrom spiwy, wyrom spiwy,
3) bo wze tanec sia zaczaw;
propadete czorni biwy,
Kozak koneh nowyj wziaw,
Kozak letyt na wraha,
uraha! uraha!

Ne bijte sia laćki dity
4) pyjte wyno u stoła:
teper mozna wam sedity,
jak pid Krystom ... chmara
~~Zakryta~~ chmara na wraha!
Uraha! uraha!

5) Hodi tobi w Polszczu hraty,
tutki widem propadesz;
kody tobi z namy hraty,
ne ujdesz! ne ujdesz!
~~Wiary~~ Szczy, koty riz, wraha!
wraha! wra he!

Lecina góra w Czerniowickim cyrk: tu był zamek rzymski tu znaleziono miecz długi który jest w Czerniow w liceum Mnemos: 1824.

Turowiecki schrieb auch: Briefe über die Erziehung der [illegible]: Jugend und gedruckt ist heraus zu geben. Kurze Geschichte der russischen Kirche und der Litteratur seines Volkes an [illegible] befindet sich eine Anleitung zur russ: Grammatik. Mnem: 824

Unter die Mickiewiczsche Schüler gehören Odyniec Chodzko und Spitznagel (siehe seine Ged: im Dziennik Wileński:) der jetzt eine Reise nach Persien unternommen hat. Mnem. 1824.

Podhorce zamek i klasztor Bazylianow w 17 w. przez Koniecpolskiego zbudowany. Podług książki tutaj znalezionej po rusku i [illegible] po polsku pisanej stało tu miasto Plesnisko i zamek na wzgórzu. Klasztor tamże Helena 1180 córka Wsewoloda Ks. Kijowskiego drewniany zbudowała, który Tatarzy pod Batym wraz z miastem zniweczyli. Mnemos. 1824.

Miendzyhorce tu ruiny zamku. Chłopi zwią ji Lewoczki. Tamże czyli monaster zwana jest w górach

które się od Bursztyna za miastem Maryampol przy Dniestrze od 5 do 6 mil ciągną: Mnemos: 1822.

Z Mickiewiczem pojechał do Paryża gdzie teraz jest siedziba literatury polsk: Garczynski młody poeta, tam zamyśla swe płody wydać, które podług zeznania uczonych doskonałe są: (Wiadomoś 1 Nowembra 832 w Korn ajt.)

Rakowiec w Kołomyjsk: na prawey stronie Dniestru własność P. Dwernickiego ruiny zamku przy nim bierze Strugą początek. W gruzach na tablicy biało marmurowej jest napisane: Magnis auspiciis meliori fortuna bono exiit / Magnificus et generosus Dom. Olbrechtus de Bieniewice / Bieniawski Pocillator terræ Haliciensis / hoc opus universum propriis sumtibus erecti [illegible] prof tunc patria domesticis et exoticis bellis ad Dei gloria / defensione patriæ, conservatione amicorum extruxit Anno Domini 1680 — — — — iene catholicæ turcarum tartarumque . . . Pod Janem III tar-
Bieniawskiego broniły
tary go oblegli ledwie jeden Polak Skarbiec który się na frunce
od nowy przepłynąć Dniestr
schronił stał znów Polakom na obozie w Czernelicy stojącym któ-
narazie ...
ry na odsiecz przyszli. Roku 1780 pod czas nieznaczek całkiem zburzony został. Wiadomość o tem daje St. Jaszowski w Mnemos: 1824

We wsi Hodow w ... Dwowsk: znajduje się pyramida z celarnym Krzyżem z następującym napisem któryś się także i na kraju Księżki Ewangelii w tamtejszym

Kościele znajduje: Praesens inscriptio exarata reperitur in Colosso in medio villa Hodow stante haud procul a nemore Hodowczyk vocitante, unde et villa Hodow suam denominationem ducit in memoriam ut infra: 94

Deo optimo maximo ad Gloriam, posteritati ad memoriam, polonis heroibus ad exemplum hostibus patriae ad ignominiam. Erexit me Serenissimus Joannes III Sobiescius rex poloniae in loco hoc in quo soli poloni duce Zahorovio septingenta milia tartarorum intra septa occlusi, repressserunt cum ingenti clade hostium suorum nulla Die 5 Junii 1694 A.

„In hac pugna dux praefatus Zahorowski sagitta vulneratus a Tartaro in spatio trium dierum fatis concessit in caemetario Zamorzanensi ad S.S. Trinitatem Rit: lat: sepultus est, ad cujus memoriam tam praeclarorum gestorum, temerata mater, tunc temporis possessor Zamorzanensis, propriis sumtibus curavit a Serenissimo Rege III Joanne Sobieski hanc columnam erigi.

na pomniku zamiast soli stoi boo podług Załuskiego byto tartarow tu 2347 tylko przemoś: 1824.

Mickiewicz przetłomaczył Giaura Byrona i myśli go wydać. Także wydał 4 i 5 tom oryginalnych poezyj do wydania Paryskiego. Czwarty tom osobliwie nowy poezyi polskiej peryodę okazuje. Przyjaciel pewien Mickiewicza tak pisze o nim: „prawie mam

przed sobą na stoliku pełną tekę pism Mickewicza
które by grube 4 tomy napełniły. Co dotąd w utwo:
rach jako młodzieńca widzieć było pokazuje się
teraz jako męża dojrzałego geniuszu." – Odyniec
przełożył Korsarz poema Byrona – tudzież
Czcicieli ognia przez T. Moora. – W Lornanin wy:
chodzą Poezye Chodźki i Korsaika – Bronikowski
napisał nowy roman: Panie Koniecpolskie
W niemczech wyszło: Jed Zwinż Bruder Owinski
ski – (Rozmaitości 10 Novemb 1832)

David Fröhlich Matematyk w Podolińcu wy:
dał pierwszy opis Karpat obszed 1630. Węgierskich Mnemos 1824

Nadworna miasteczko w Stanisł: tu ruiny zamku
i kościoła podług podania fundowanego przez Templariuszów
Rozm 1824. oblegali go silnie Turcy i Tatary

Tartowice miasteczko w Zaleszczyckim grunty
zamku i kościoła Ormijańskiego. Rozm 1824.

Literatura Sławiańska (Wyjątek z dziennika
podróży do wyższej Luzacyi przez X. Michał: Bob:
rowskiego Kanonika Kadetny brzeskiei 1822 od pra
wionej) No 37 – 38. Rozm. 1824.

Biblie polskie: Krakowska i stara 1561 lat: 1574 i
1577 – W Brześciu litewsk: 1563 nakładem Radziwiła
– w Zasławiu Litewsk. 1570 i 1572. Biblii Socyańskiej
reedycyje tłomacz: Szymona Budnego – 1599 Jakoba
Wujka przekład i 1740 – 1771 – Protestancka: Biblii
Gdańskiei 1632 – wydanie jej 1660 w Amsterdamie –
1726 w Halli, 1737 w Królewcu – 1768 w Brügge –

O Lordzie Byronie i jego Don Juanie. Wyjątki z Childe Harolds Pilgrimage Canto II:

Sroga się wojna zbliża, grzmiących bębnow wrzawa.
Nad nią serca mężow odważnych napawa.
Będzie na pogotowiu mężnych gór synowie:
Chimarczacy, Ilirzy i Suliotowie

Lecz ktoż od Suliota mężniejszym być może?
Chodzi w białej koszuli, w wełnianym ubiorze.
Wilkom i Sępom trzodę zostawia, skarb cały,
A sam leci do boju jak potok ze skały.

Chimarzyk przyjaciołom smiało wytknie błędy;
nie będzie dbał o życie ni o wroga względy.
Przy broń jego z radością zemsty nie wydziela?
Najpiękniejsza jest mety pierś nieprzyjaciela.

Macedonia zgubne ofiarki posyła.
Puszte knieje, i łowow milszy żądza miła,
A jednak szarfa nowy krwią jest szczerze wie ...
Nim oręż włożą w pochwę, nim wojna skończona

Zbojca z Pargi co morze okrętem przebywa,
Czy jak niewolników dola nieszczęśliwa.
Zostawiwszy galerę i żagle na brzegu
Niewolników do kraju prowadzi w szeregu

Nie pragnę złota, oręż wszystkiego dostanie
On zaspokoi wszelkie mej duszy żądanie

On nadobną poszuka mi oblubienicę
I niejedną od matki odbije dziewicę.

Podoba mi się stroyna powiabem dziewoja
Której się głosu dźwiękiem pieści dusza moja.
By grała, słodko brzmiącą podajcie jej lutnie
Na zgonie ojca zaśpiewa nam smutnie.

Pamiętacie Prewezy gromioną załogę,
I zwycięzców okrzyki, zwyciężonych trwogę?
Płonęło miasto, łupy wzieliśmy w nadgrodę,
Ginął bogacz ~~Łupy~~, kobiety oddano młode.

Nie wspominam bojarni, ni rządy zdobyczy,
Sztuk zbrodni ~~W~~ Wezyra żołnierz nie dziedziczy.
Po Proroku Xię życie nie widziały nasze
Większego Bohatera nad Alego Basze

Syn Muchtara nad Dunaj zbliża się z daleka
A złoto włosy Giaur *) ze wstydem ucieka.
Gdy na brzegu krwi chciwy Delhów ujrzy stanie **)
Nie potrafią bez klęski umknąć Rossyanie.

Niech Seliktary pospiesza na dowódzcy czele ***)
Wkrótce także nadejdą i nieprzyjaciele
Wy góry co do boju idących widzicie
Wiedzcie że lub zwyciężem, lub utracim życie

A. Sasowski

*) Rossyanie **) jezdce używani do czatów

***) nosiciel broni

No: 96 Rom: 1821

96

Przekładanie Węgierskich poetów H. Josz: (3) Rozmaj: 1821 – No 108

Drzewko ułamane Duma J. Korzeniowskiego No 128 Rozm 1821.

Xiąże Karol Edward Stuart. Rozmaj: 1821 No 142 (Sowiel)

Schmeller w München wydaje poema z 9 wieku pod tytułem Heliand, treść z ewangelii język zbliża się do greckiego. No 34 Rozm 1830.

Ormianie przyszli do Polski za Bolesł: śmiałego, podług innych 1336 – 1688 grany był we Lwowie dramat ormiańskich S. Martina: Swięto Ryposyma, autorem jej ma bydź: Mar. ... Pindow. Pisarze ich historyczni są: Mojżesz z Koren, Łazarz z Parnatu, Patryarcha Jan 4. Z poezyi znane są Wajski Wartana i epopeja Nersessa: wzięcie Edessy. Rozm. 1830 N 58. Za wład. IV pozwolono im mieć sąd własny.

Ahnenfsau przełożył na ross: Obodowski – Brunat v Meßi na i Wilch. Tell H. Kotsrew. Wyszło także: Zarys literatury i budowy języka Sanskryckiego p. Fryderyka Adelunga No 7 Rozm 1830

Z Krakowa. Hrab: Załuski zamyśla wydać ewangelie sławiańskie polskiemi czcionkami. Panowie Mucz. Kowski: Kłodzinski poświęcają się badaniom języków sławiańsk: Rozm 1830. No 33.

Czerniowce na Kossuot ... łacińsk: greckounicki fundowany przez familię Turkulów tam siedziba biskupa greckiego ... Liceum gymnazyum szkoła normalna w Kłodzińskiego Lyceum ... szkoła ... niemiecka polska ruska: multańska, drukarnia ... multańska, Ewangelistów Kossuot tejże, drukar nia w niemieckim: multańskim języku: Księgarnia

2 mile od besarabski i multańskiej granicy, jarmark na S. Piotra podług starego kalendarza gdzie się rożnego rodzaju ludzie schodzą. Od Lwowa nie najlepsza drogę na Swiatyn, Mariampol i Bursztyn 27 mil, lepszą na Kolomeję, Stryj i Mikołajów 41 mil. Rozm: 1830 N 49

Moja Podroż do jeziora morskie oko w gorach Karpackich leżącego odbyta w Lipcu 1827 (przez kobietę) Gdzie Dunajec swoj początek bierze miał się podług podania morskie oko ma 86 □ morgów gmin złoty piasek znajdować. Rozm 1830. No 17

List z Rzymu o charakterze Mick: który w ten czas w Rzymie był, Odyniec z nim zechciał wiedzieć na Grecyję Kair, Aleksandryję i Palestynę. Chevireff tłomaczył Wallenroda którego Mick: chwali

Podroż w Karpaty obwodu Sandeckiego Dolina Kościeliska, 5 jeziór, oko morskie przez Profesora A. Wilhelma Zmorieckiego. — Karpaty wznoszą się do znacznej wysokości od 3000 do 5000 stop (Szczyt Łomnicy wysoki 8130 stop, Listhaler 7892 — Wielki Krywań 7808 na węgierskiej stronie) Droga przez Stary Sącz 9 mil lecz gorsza przez Limanow 12 lecz dobre. Od Starego Sącza jedzie się na Krościenko, koło zamku Czorsztyn Nowy Tark, Zakopany przez Dolinę Kościeliską gdzie sławne kamienie i bramę kamienną z natury pod którą Dunajec płynie, zaledwie na zaledwo 150 sążni szeroka. Bo nad wsią zrodło które przy wytryśku robi na sążeń szeroki strumień, ta nie zrodło białego Dunajca sławne | Bukowina 3 mile od morskiego oka. Na Karpatach rośnie Knieeholz i ziele trujące akonit (Sturmhut) sedna gora do czlowieka podobne. Wystrzał czyni bardzo piękne echo.

Rozm: 1830 No: 5 i 6. —

Ausflug in die Karpathen, die Unterkreuz von
Bołoz Antoniewicz Wien 1829 in 12° 24 Seiten. Rozm:
1830. No 4

Sambor ma 8610 mieszkańców 2 Kościoły farny i po-
jezuicki ludnej: Klasztor założone przed 1241 miał tu
być sam bór z tąd nazwa dawny Książę ubiwszy tu
jelenia ze herb mu nadał. Żona tu lubiła polować.
1530 obwarował go Krzysztof Szydłowiecki 1241 po
gorzał na nowem miejscu zaczęto budować a na
starym pozostał tylko zamek spustoszony. 1450 Kazi-
mierz 4 poselstwo Wołochów tu przyjmował 1498 Tatary
spustoszyli — 1604 Dymitr Samozwaniec z Mniszkiem tę
ugodę zawarł — 1672 Sobieski poraził tu Tatarów 1768
wielkie powietrze. Było tu biskupstwo ruskie. Stąd rodem
Vigilantius — Stanisław Górski w 15 w. i Kuleryski 1683
znany przy oblężeniu Wiednia. Sambor oddawna 11 mil poczto-
Brzezany staw tutejszy zwanemi składał zwane ne daw
nych mappach jezioro lacus Amadoca. Sureckl: histor:
Saaded-din w 1 tom: Kroniki pod r. 1498 wzmiankujące o wy-
prawie Baly-Beja mówi że wtenczas było wodą oblane
~~i jeden~~ na około i jeden most prowadził do niego. Wtem
częsło miasto spalone a zamek zdobyty został. Zamek
na którego ruinach browar stoi wystawił Mikołaj Sienia-
wski 1636. Tu są groby Sieniawskich Kościół farny i Ber-
nadynów. Aryanie pierwej tu mieli Kościoły. U Bernadynów
zakładu Sieniawskich widzieć ich portrety można. Tu para
fia ormijańska w 1560 rył tu Adam Burski rektor główny
szkoły lwowsk: piszący po grecku. Szymon z Brzezan ojciec

Szymonowicza stąd rodem. Krzemień tu kości. ½ mili leży Pałac Potockich raj zwany. Od Lwowa mil pocztowych 8.
Złoczów na trakcie brodzkim 6368 mieszkańców 1670 Stan: Jablon: pobił tu tatarów. Zamek którego lochy ½ mili pod stawem nawet ciągnęły się założony przez Jakoba Sobieskiego 1652. Tu Jan III przemieszkiwał. Od Lwowa 9 mil pocztow: Rom: 1830 52

Jakob Kasthura wieśniak w Pietrzchowie (w Galicji) o 3 mile od Krakowa pisał poezyje które wydać myśli Rom: 1830 do 39.
Stanisławów mieszkańców 8000 samych Ormijanów bo ku końcu 17 wieku założone przez Jędrzeja Potockiego szpital wojskowy i pałac Potockich - bibliotheka regimentu Bianchi. W farze nagrobek Stanisł: Potockiego poległego przy Wiedniu 1683 roku. Kościół ormijański pospolity malował go Sielecki al fresco Od Lwowa mil pocztowych 18½
Tarnów ruiny zamku starożytnego założony przez Spicymira w 16 wieku drukował tu Łazarz Andrysowicz 1488 tu urodził się Tarnowski 1656 Szwedzi opanowali Tu urodził się Wawrzeniec Bartylius w 16 wieku poeta i pisarz ascetyczny. Mil poczt: od Lwowa 36 Rom 1830 39.

Przemyśl 7538 mieszkańców. Dawny Przemyśl miał być gdzie wieś Kmerybka. 985 był już warownym grodem 1098 dobywał go Koloman król węgierski 1498 spalili Tatary i Wołosi. Kozaki i Tatary napadali 1562, 1524, 1575, 1624 Szwedzi. 1646 zamek w 10 wieku z drzewa w 14 z cegły. Według podania przy górze przy mieście zwanej Znieścienie ma być mieli Tatary z wodzem ~~Zniesien~~ być ~~most drzewo dług Ziemia mieli~~ pię ~~kra~~ bi
most parowy

bliothekę. Katedra Tarnowska wystawiona ~~1447~~ 1474 przez
Bisk: Długoszowicza. Nagrobek Alex. Fredra bisk + 1634 - Fre-
dra Kasztelanującego 1677 z marmuru i żony jego. Ołtarz srebr-
ny w Kaplicy i lampa Obrazem bisk: Fredra z r. 1713. Mon-
strancya ze złota roboty Zygm: III Pierwszy biskup był
Eryk mora Franciszkan + 1387 - Biskupi tutejsi sławni
Tomicki, Krzycki, Karnkowski, Gamrat, Gębicki, Sieciński
Trzebiński, Paweł Piasecki i Eryk. Ztąd rodem Tomasz
Matyszko Krakowczyk poeta. Bibliotheka powstała z księg
Długosza wikarego tutejszego. W kościele Franciszkanów
portret Adama ze Żmigroda Stadnickiego Santera + 1612
W Kaplicy obraz pamiątki oblężenia Prz. p. Rakoczego przed
wielkim ołtarzem obrazy bisk: Sierakowskiego i Eryka
mora. Ztąd rodem Andrzej Wargocki, Marcin Krowicki
który z plebana i Sądowy Wiszni został ministrem
Aryanów. Od Lwowa mil post 13. W tutejszej drukarni
wyszło: Zergliederung der Naturkunde. Von der körperlichen
Fortpflanzung und von (sic) der Naturgemässheit (sic) Bri-
ton (sic) Von Joseph Lomnicz. Natowarne Rom 1830 No 44.

X. Chrystian Szyszkowski Reformat w Przemyślu 1672
Tatarów ~~od~~ odegnał aż pod Komarno gdzie się oparli i
gdzie ich potym Sobieski zbił Rom. 1830. No 16 gdy mu
Sobieski mówił: Lepiej by ci ~~było~~ stoję było zostawać w zbroi niżeli w Kapturze"
~~Dalatyn poeta ...~~
odrzekł: Czy w kapturze czy to w zbroi
~~rem No 8 Rom 1830~~
zawsze ten szczęśliwy kto się Boga boi

Adam Mickiewicz zaszedł w przyjaźni w Rzymie
z Cooperem. Rom 1832

Wiktor Hugo wydał zbiór poezyi lirycznych pod tytu-
łem „Liście jesienne". Rozmaitości 1832

Jan Kaminski pracuje nad dziejami Krakowiaków Rozmaj 1832

W Konstantynopolu wychodzi Gazeta: Takwimi Wekaii Tablica zdarzeń przez Esseid Mohamed Esaad efendy Rozm 1832

W Szwecji czasopismo wychodzi „Przyjaciel Cotyssow" Rozm: 1832

W Niemczech w 1833 wyszedł Karola Xaw. Szaj[illegible]kow: skiego: Historyja oświaty i Nauk w Polszcze od zaprowadzenia wiary do końca panowania Stanisł: Aug: Rozmaj. 1832

Xaw. Bronikowski wydał w Augsburgu: Pośmiertne pisma Michał Piętkiewicz w Brukselli po fran: cusku o Litwie A Campbell w Londynie pismo czasowe o dziejach polskich Rozmaitości 1832.

W Szczecinie wychodzi pismo 1832 Baltische Studien ważne dla starożytności pomorskich 1832 Rozmait

Padura Józef Ukrainiec zamieszkały długi czas nad Wołyniu u hr: Rzewuskiego pisał wiele pieśni w dyjal: Małoruskim tak n. p. Zoloto, a Boroda. (Dziennik Warszawski: nro 50 rok 1829.) Rozmaitości 1832.

W Lipsku wyszło 1829: Erinnerungen an Puławy Rozm: 1832

W Król: bibliothece w Neapolu znajduje się rękopism: „Alexandra Lilli opowiadanie wydarzeń które w Polszcze za Zygmunta III w ciągu lat 3 po sobie następiły. Pisane w Krakowie r. 1609." Rozmaitości 1832.

Złoczowski obwód.

Gliniany Po śmierci Zygm: Aug: ziemie ruskie tu zjazd miały 1648 wojsko polsk: pod Mikołajem Ostrogskim i Alex Koniecpolsk: przeciw Chmielnick: tu się zbierały 1649 Jan Kazim: przeciw Kozakom ściągnął tu taj był popis wojskowy. Pomorzany wzięty 1652 p. kupno do Sobieskich z dawnym zamkiem Brody zbudowane na brodach t. j. bagnach Sasów w tym obwodzie studnia z któréj Jan III na łowach pił Strzemiłów Bobrz tu pod Bongiem się Łopatyn zamek opanował Lubart Świdrygiełowski a odzyskał Władysł: Jagiełło dany przez niego siostrze swej Alexandrze która 1386 za Ziemowita Ks. Mazowsza szła Wyżniany tu stał obóz polski 1697 Gołogóry Historyk turecki Chodży-Saad ed-din (u Sękowskiego) opisując wyprawę do Polski 1498. Surków nazywa je warownem Folwarki, Woroniaki, Żarule uwolnił Jan III od pańszczyzny bo kmiotek z Woroniak znalazły w lesie blisko korzec 100 Dukatów dał jemu na wyprawę do Wiednia bo nie miał Jan III pieniędzy nie Busk warowny 1516 od Tatarów oblegany Zborów 16… Jan Kazimierz otoczony zawarł z Chmielnickim umowę 1637 kupił Jakób ojciec Sobieskiego zbudowany przez Zborowskich tu 1672 zginął Konstanty Korniakt Korsów z kwaśną wodą „ Fitz Triff-: dwór Korsowec Zwycięstwo Lwów 1800 Złoczów kupiony 1652 Jakób Sobieski tu ~~obiad~~ zbił Jabłonowski Wojew. rusk 1670 Turków z Tatarami podług Paprockiego trzymał Złoczów Jan Oleśnicki Wojew: ruski Podhorce portrety biskupów Sołtyka, Teodora Połockiego, Załuskiego. Na suficie alfresco popiersie Koniecpolskiego. Zbrojownia sztandary dawne polskie pancerne ziarnki pancerze ze skrzydłami Garcowe puhary z herbami Szrewskich szklane wszystko jak na zamku magnata wieku 17 wieku. Klasztor fundowała Helena matka Leszka białego ✠ 1180 w kościele obraz Sobieskiego i matronki Celarynsz wspomina tu o zamku Obrzezana Chrystusa Rubensa

Obwód Sandecki

Krynica „ Schultes Über den Mineralquellen zu Konopowka
Nowytarg Jan z Nowegotargu teolog i Kaznodzieja w 17 wieku
Korwin Nowotarczyk Akad Krak: w 16 wieku Słobnica niegdyś
starostwo w 16 w. mieszkał Franc. Stankar przy Piotrze Zborowskim
Kasztel: Bidzkim Starości tutejszym który mu dawał utrzy-
manie i dom Kupił Stankar tu umarł + 1574 Kościelisko
[illegible] Dąbrówka osada niegdyś żydów zwana Nowa
Jerozolima ale gdy nierządni byli do wypławy soli wypędzeni zosta-
li a Niemcy sprowadzeni Nowy Sądecz Bernardonnot w 17 w.
mieszkańców jego zwie pilnemi i przemyślnemi Kościół fundo-
wał Zbigniew Oleśnicki Kardynał Stary Sandecz przez Wacława
Króla Czeskiego 1303 zbudowany Akta Klasztorne sięgają począ-
tków 13 wieku. Zakopane najlepsze mleko dla suchotników Filipo-
wice aryanow siedziba gdzie pastorem był Jan Völkel rodem
z Misnii (Siatczyński: obraz Zyg III) Czorsztyn obiegł Napierski 1651
Pieniny tu się schronił 1240 Bolesław i Kunegunda Rożnów
siedziba Aryanow w 17 w. pastorem był Andrzej Wiszowaty tłomacz
psalmów Dawida i innych dzieł autor + 1678 w Amsterdamie wyg-
nany z Kraju. Podług Sussyńskiego w cyrkule tym są jeszcze wió-
cy pogrzebowi wyprowadzający z wsi umarłych i prawią appo
zegnanie są i niewiasty zwane płaczennice do pogrzebów naj
mowane. Niedawno jeszcze tam ucinano głowy upiorom
przebijając ją kołkiem osikowym pławiono czarownice i djabłów
wodą święconą wypędzano.

57

Obwód Jasielski

Jasło zrodło siarczyste tu się urodził poeta w 17 w. Walenty
Słachtowicz na górze zwanej Podzamcze ruiny zamku
Firlejów Trzciennica Niedawnemi czasy znaleziono w tej
okolicy 2 do 3 cale wielkie obrazy Dziewanny, Pochwista i. t. d

100a

Kunowa marmur podobny do kamienia Labrador Szymbark zamek zburzony p. Rakocego. Gorlice są Mogiły Aryanów Dembowice 1474 splądrowali Węgry Barwinek łasy modrzewiowego niegdys w komnatach możnych panow zamiast mahoniu używanego Brzostek na początku 18 w. proboszcz Stan. Golański Kanonik Łucki i officyał Bicki poeta. Podług Paprockiego w 16 w. wojt Piotr Zarzyna wojował na wyprawach własnym kosztem Frysztak oblegane często p. Szwedow na dawne granice Żmigrod biblioteka Stadnickich 4000 tomow dz[?] Kościoł stary z modrzewiu Sobniów 1811 żył tu ostatni Firley jako rolnik Krosienko i Suchodoł mieszkańce są potomkami osadzonych brańców Szwedzkich trudnią się furmanką Wysowa woda kwaśna Żarnow olej górny Łužna dawniej Potockich teraz Skrzyńskich Tu mieszkał † 1693 heraldyk i poeta Wacław Potocki (w bibliotece Kuropatnickiego w Lipinkach jest wiele niedrukowanych prac jego)

Odrzykoń zamek jedną scianę tworzy naturalna skała Wystawiony przez Firlejow niegdys posiadłość Moskorzowskich gorliwych Aryanów, zwany Kamieniec dawniej dla podobieństwa z Kamiencem na Podolu nazwa zamieniona. Zburzony p. Rakocego. Tu pisał się Jan przepisywacz rękopismow w 15 w. Dukla zniszczona p. Węgrow w 15 w. na górze pustelnia S. Jana z Dukli.
1474

Dębowiec do 2000 miesz[kańców]
Gorlice [?] 3760 Acat 4 Jud 900
Kobylanka 2965

<u>Mikulińce</u> r. 1675 Turcy wzięli ~~r. 1674~~ należało wtedy Koniecpolskim i wbili na pal Orkiowskiego rodem Wołocha

<u>Podhajce</u> r. 1675 dobywali Turcy gdyż było warowne, wszelakoż poddał się komendant Makowiecki którego potem Turcy (w niewolę ~~okuta~~ i wielu pozabijali oraz miasto złupili i mury warowne znieśli. Turcy ~~...~~ w r. ~~...~~ 1675 ~~...~~ wzięli Podhajce którego zamku bronił Pojadowski

<u>Zbaraż</u> własność Wiśniowieckich r. 1675 Des Auteuils szlachcic francuski z Pikardyi bronił z 600 piechoty bronił zamku przeciw Turkom i Tatarom nawale przez ~~...~~ 14 dni. Szlachta w zamku będąca nalegała na Des Auteuils aby się poddał lecz on niechciał wtedy szlachta przebiła go i rzuciła z murów na dół. Obozowali wtedy Turcy pod Zbarażem. (Coyer II) Turcy zdobywszy zamek zburzyli miasto zrabowali i spalili

<u>Trembowla</u> zamek leżał na skale oblanej rzeką Gnezną, jeden tylko był przystęp do zamku R. 1675 bronił tej twierdzy przeciw Turkom (Turcy robili podkopy) (Kara Ibrahimowi Mustafie Wezyrowi) Samuel Chrzanowski Amazora vice-colonellus legionis Zacheri capitanei Leopoliensis przechrzta z Żyda (Pisał Wezyr do niego przez swego więźnia Makowieckiego aby się poddał, lecz odpisał zuchwale Chrzanowski; później się chciał poddać F lecz żona go do dalszej obrony namowiła pokazując mu dwa sztylety jeden dla męża drugi dla siebie gdyby się poddał. Wtedy Jan III przybył na pomoc. F już Turcy odcięli wodę zginęło z załogi 48 ludzi i 1 chorąży mury się chyliły do upadku, brak był żywności, Chrzanowski zrobił dzielną wycieczkę w tym Turcy przejmują listy króla w których pisze że idzie na pomoc, przelęknieni pierzchają do Kamieńca. Chrzanowski mianowany od króla Colonelem i 1000 czerwonych złotych otrzymał w darze (Załuski I 581)

<u>Jazłowiec</u> R. 1684 mocny zamek na skale z 8 wieżami nad rzeką Janów na dole u stóp skały broniony murem z wieżami. Broniło go 530 janczarów i 13 dział. Sobieski zdobył go. R. 1674 oblegał go Szajtan Ibrahim Basza z hanem Krymskim i Duka mołdawskim wojewodą broniło go wojsko autoramentu niemieckiego pod wodzem Hungar i Kozacy pod centurionem Łukomskim lecz się poddali

<u>Okopy</u> <u>S. Trójcy</u> R. 1684 w przeciągu 6 tygodni Sobieski przeciw Turkom wystawił

<u>Żółkiew</u> R. 1685 bawił tu Sobieski dla poratowania zdrowia dawał świetne polowania w których miało udział 500 janczarów w strojach tureckich bito jelenie, łosie, żubry, dziki, niedźwiedzie (Coyer III p 61 opisuje to polowanie)

<u>Pozorita</u>, <u>Suczawa</u> r. 1686 zajął Sobieski

R. 1675 Turcy kusili się o zdobycie <u>Załoźców</u>, <u>Brzeżan</u>, <u>Złoczowa</u>; zdobyli zamek <u>Bukaczowce</u>, <u>Halicz</u> i <u>Jezupol</u>, <u>Wojniłów</u>

Bełz tu są żydzi

Bojan w Bukowinie z zamkiem granicy z Chocimską Rają.

Brody tu miłosierne panny miały szkołę normalną.

Czasa Bucsoja wielka rozrzucowa wieś na Bukowinie na południowym brzegu rzeki Moldawy.

Czernowic, Dobromil, Dolina.

Jarosław tu jest handel z płótnem, woskiem i miodem a lasy pobliskie dostarczają drzewa okrętowego

Kimpolung wieś nad Moldawą tu jest moldawska trywialna szkoła.

Kołomyja tu jest szkoła żydowska i ~~skład~~ magazyn tytuniu.

Kuty szkoła żydowska

Lwów ma 24,000 mieszkańców między któremi co roku każdy 22 umiera niski zamek darował Józef II stanom później przeznaczono go zum öffentlichen Belustigungsort.

Leżajsk tu jest szkoła żydowska

Lodomeria w niej są ~~[illegible]~~ cyrkuły Żółkiewski i Złoczowski

Tarnow do tutejszej szkoły cyrkularnej należały szkoły trywialne Hohenbach Josephsdorf, Oberzadew &. r. 1790

Sokołów m. dosyć porządne w pięknym położeniu od Leżajska m. 3 od Łańcuta m. 4.

Soppow w ~~H~~ Halickim sławne żupami soli

Stanisławczyk nad rz. Oppeyzypsa w pięknym położeniu od Brodów m. 2

Świrza m. ruskie z drzewem zabudowane w dobrych gruntach o mil 5 od Lwowa.

Świątniki wieś pod Krakowem sł. robotami żelaznemi nal. do Kapituły

Strzeble pod Niepołomicami w górach w których znajdywano żyły złote

Tarnogród m. w Bełskim porządne dawne zalecone jarmarkami gospodarskiemi sławna konfederacyja która tu była Stanisł. Lubomirskiego starosty r. 1715 leży niedaleko rzeki Tanef o mil 3 od Józefowa; od Zamościa 7 z Komorą.

Tustan m. na pograniczu Węgierskim jakoby zwane podług Sarnickiego tu stan zastanowi się. dług. 48 szer. 46.

Wiśniowczyk w Podolskim starostwo płaci kwarty złł 2437

Komorów w Bełskim należy do Mirów 2 mil od Zamościa

~~Lotniowce w~~ Krynice lub Brynice jezioro w Bełskim na ½ mili długie na 2 lub 3 lata woda z niego ustępuje do przyległej góry i daje sposobność do połowu ryb; innego czasu siecią lub niewodem zbrodzić go niemożna leży blisko Komorowa.

Wiatowice w XVI wieku posiadali Niewiarowscy herbu Lutkozic.

Kowień gniazdo Kowieńskich herbu Biberstein w XVI w.

Liczkowice missyję Jezuicka fundował Franciszek Kawiecki z żoną Katarzyną Drużbacką.

Busk, Dunajów, Halicz dob spustoszyli Tatary 1590 i Baworowa dobywali; gdzie się mężnie zamknięta Włodkowa broniła. Pod Baworowem zginął Strus mężny młodzian

Chodcza na Pokuciu gniazdo Chodeckich herbu Junosza famili; która na początku wieku XVI wygasła.

Dalijów gniazdo hrabiów Kołów czyli Kolskich herbu Junosza.

Pod Gródkiem r. 1574 pod Tarnopolem: Zbarażem r. 1575 zwojował dzielnie Tatarów Jakób Sierzabitowski.

Snowidów, Wozitów koło Potoka r. 1460 kupił Tomasz z Trzemeszna. Krzysztof Strzemeski w 17 wieku sprzedał je Potockim.

Podwysokie własność w XVIII w. Krzysztofa Strzemeskiego który tu szpital wystawił oraz i kościół.

Rudniki w XVIII w. własność Strzemeskich pod Śniatynem, zamek z wałami fundował tu w XVIII w. Jan Stanisław Strzemeski którego ojciec tu miał sławne stado koni.

Kurzany, Cwitowe w XVIII w. wł. Strzemeskich

Choroszowa koło Zabłotowa koło tej okolicy są góry zwane Pisani Kamienj pag 21. Koło Lutiłowa.

Czerna góra koło Prutu cf o świecie umysłowem

W Bazyliańskiem klasztorze Lemina (w Stryjskim ?) był poculum sanitatis kubek z gliny powleczony pergamentem a ten jalapą, żywicą i antymonium (Szirbyglanzglas) kto w niem przez noc stać musiało chcąc się niem uleczyć.

Koło Jarowa źrodło do góry pryskające parafijka.

W Brzeżanach w zamku na I piętrze pokoje wiedeńskie z malowidłami bitwy pod wiedniem – na II piętrze pokoje złote z ładnemi malowidłami

Józefów w złoczowskim ku ~~Zachodowi~~ wschodowi wielka mogiła pod nią leży wiele szwedów dalej więcej mogił.

Urok jazłowiecki zabawa
Koło Prutu Popielniki
Koło Nadworny Strymba
przy Tyśmienicy Podpieczary

Balicze podrożne koło Hoszowa za Stryjem

o Stryj
o Rozhurce
o Synowudzko
o Truchanów
o Kamionka
o Bolechów
o Bubniszcze

Nad źrodłem Bugu Statue

Krakowiec w Przemyskim ruiny ? Karódunum

Koło Hoszowa 2 mile Balice podrożne u księdza(?) pieśni

Samborski obw Spas klasztor bardzo stary nie daleko Sambora tu był na blasze ryty list Smery do Włodzimierza

W Samborze w Klasst. Bazylijanow Lew dzie był mnichem -
Pod Samborem w Dniestrze znaleziono kamień z napisem greckim
W drochobyczy na kościele farn. głowa bóstwa pogańsk.
Komarno malowidło Ostrogsk.?
Koło Sambora Chorodyszcze
Browarna? Chorodyszcze bołdy zwane mały Urycz
Caryna dolina, Kamien z Runami
Zurawniki w Złoczowsk. mogiły znaleziono siekier kam.
Bubniszcze mile od Bolechowa 2 ogromne płyty z ru:
nami
Romanowka w Tarnop. Ruiny miasta Karamondy
Nadworna w Stanisław. ruiny zamku
Kamionki przy Kołomyji na drodze znaleziono urny
z zbroją. mogiły.
Stryjski obw Żydaczów, zamek Rozdół w Kościele
groby Rzewuskich Halicz studnia Korolowka bona
z niej pijała Kurhany w nich zbroje Żulin zamek
Kołomyjski zamki: Śniatyn Horodenka Gwozdziec
Oberlyn. Kamionka (Album polelum) Żabie przy
Zabłotowie skała w kształcie domu z napisami
Sokolowka w Złoczowski świątynie.
Stanisławowski Sapohow zamki Łysiec Maryampol
Jezupol Klasztor Skit w Stanisł
Koło Bolechowa groty Pasieczna Dora Buktowiec wodo:
spady, Maniawa także

105

Xięgi Mistyczny w pełni łaski Boskiey zostaiący Anna i Józef Swięty cześcią w przemowie na introdukcyi bractwa Anny S. ad Montem Placidum w Sędziszowiczach Wielmożnych JM. P. Brzescianskich Oiczystym Klejnotem w r. p. 1725 D. 25 Julij Ofiarowany przez X. Adryana Seriewicza Minoryta Obserwanta Konw. Samborsk. filozofij lektora Aktualnego R. 1726 w Lwowie fol.

przypisane Stanisławowi z Robotycz Brzescianskiemu Miecznikowi przemyskiemu na Fulsztynie, Głębokiey i Sędziszowiczach Dziedzicowi fol.

W Rzeszowie 1737 było Colleg. Scholar. Piar.

Manasterzecki Kościoł zbudował Józef z Potoka Potocki Starosta Szczerzecki na początku XVIII wieku

w Jerusolu klasztor Dominikanów założył Jakób Potocki Wojewoda Bracławski

Oculus Episcopi In D. Andrea Zielopolski J. U. D. Prothonotario Apostolico Archidiacono Sandecensi Scholastico Scarbimiriensi dum ejusdem Archidiaconatus provinciam susciperet Nomine officialatus Becensis a M. Adamo Casimiro Banaszewic Philos. Doct. Scholae Becens. Directore Publ. Notario Umbrali elogio demonstratus. Anno D. 1693. Cracoviae typis Francisc. Cezary Kart 4 in fol.

Roślinności Galicyi według Zawadzkiego Roślin znanych 3074 rodzajów dzielą się na 592 gatunki z tych jest 1550 fanerogamów (widno-kwiatowych) 1524 Kryptogamów (których kwiat niewidoczny) Rodzajów drzew 83 (liściowych 18 twardych a 56 miękkich z których 23 jest krzewistych n.p. wiązy) szpilkowych 9. Krakow 45 rodzajów między temi 10 róż. Roślin właściwie galicyjskich 25.

Niemirów kąpiele leżą ćwierć mili za miastem w lesie od 15 lat (1834) używane za kąpielami spacery w lesie wśrodku altana z której ośm długich ulic prowadzi na wszystkie strony R. 1834 było 200 osób chrześcian i żydów z Polski, z Wołynia także R. 1834 w miasteczku Niemirowie spaliło się 115 domów.

Strusów jest tu gorzelnia na 80 korcy zacieru na raz.

Rosoiky (w. w Sa~~m~~mbor.) najwięcej przez szlachtę zamieszkała. W cerkwi jest chakownica z której szlachcic Terlecki podczas ostatniego napadu sprzątnął z za muru wodza Tatarów, dotąd którym cerkiew była opasana. Pokazują w lesie naprzeciw koło Rosoch i ~~nanowy~~ nowszkim ślad Tatarski którędy uciekali

Terlo gniazdo Terleckich z których sławny Cyryl Terlecki ~~po~~ biskup piński potem łucki przyjął Unię w XVI wieku.

107

Felsztyn na lewo wielk. ołtarza nagrobek Jana Herburta i jego żony bez napisu starego prawnika kaszt. sanock. i star. przemyśk. w kaplicy po lewej stronie ładny nagrobek Walentego Herburta bisk. przemyskiego + 1672 Kościół fossą otoczony miał dawniej most przez który można było się do niego dostać kościół gotycki trzy piętra z wieży przepalonej zrzucono Miasto drewniane było wałem otoczone i miało bramy jednej dotąd ślady.

Toporów znaki okopów tu znaleziono stare działo żelazne

Galicyja z Bukowiną ma 4,500000 mieszkańców 15 drukarń z 45 do 50 prasami 3 zakłady litograficzne 10 księgarn i antykwariuszów wypada na 300000 mieszkańców 1 drukarnia a na 450,000 mieszkańców 1 księgarnia Drukarnie: Lwów 7 (żydowskich 2) Przemyśl 2 Sambor 1 Tarnow 1 Bochni 1 Wadowice 1 Czerniowce 1 Żołkiew 1 (żydowska) ~~(Brzeżany)~~ r. 1834.

Czernelica, Kołaczkowce, Gwoździec, Śniatyn zabrane przez turków za króla Michała r. 1673 były obronne.

Cwatowice (obw. przem.) tu się okazują ślady kamiennego węgla.

Sandecz r. 1363 założone na gruncie Kamienicy wsi. Tu się uczyli synowie Kazimierza Jagiellończyka pod uczniem Kallimachem i Długoszem. 108

Dembowiec Węgry r. 1474 opanowali równie jak Duklę zniszczyli

Leżajsk sławny przechodem Karola Gustawa z Szwedami r. 1656.

Rzemień zamek Tarnowskich mocno obronny.

Baranów z zamkiem pięknym w którym często przemieszkiwał Król Stefan Batory. Tu Polaków pod dowództwem Sapiehy 1656 r. d. 24 marca poraził.

Rudniki nad Sanem r. 1655 podjazd Polski tak zręcznie przedarł się iż zaledwo Karol Gustaw Król Szwedzki obiadujący w plebanii umknąć potrafił.

Mielec nad Wisłoką gniazdo Mieleckich. Mikołaj Mielecki r. 1572 dzielnie bronił Bohdana hospodara wołosk. przeciw zbuntowanym.

Złoczów tu Stanisław Jabłonowski woj. ruski pobił Tatarów.

Przemyśl 1498 Stefan Wojewoda wołoski a 1623 Tatarzy spalili

Oleszyce ogród tutejszy najpiękniejszy w Polsce założył Adam Sieniawski, hetman W. Kor. który tu r. 1716 umarł

Łańcut Szwedzi 1656 opanowali i spalili

W Stryju w zamku gryfy złocone – Król Jan III bawił woda do koła
W Żydaczewie zamek
W Stryju powieść o księdzu którego piorun zabił i nagrobek (cf powieści Hejwel.)

Stryj – Żulin Petrus – Truchanów Bołdy – Dubrawsze – Synowudzko
Skole pogrzeb zawody i stypa ruska

Żołkiew – Kukizów (Karaimy)
Jezyka rozalka złota że Królowej łeb wisła?

Lwów – Lisienice – Winniki – Czyszki mazury armata – Winnicki
Pelargonije – obrazy Ratusa – Wały obok sypane w Gancarach Dmitrowice kościół dębowy budowa – Czotomyja [hait kij] świątynia pogańska mogiła – Staresioło zamek – Dworogród kamień [z napisem] powieści praznik wesele charakterystyka jego bociany – Podhorodysze grób Tureczynki statua
Głuchowice mogiła wał. cmętarz las rabojniky wisła nasadili

Śniatyn miała być Kolonija Rzymska u jednego obywatela tamtejszego ma bydź kronika Śniatyna

ruskie do Wakuty =

pantetyk = rozum	khudziż = puchowka?
tenety = sieci	żach = bieda
bajrak = dolina.	khrecnyj = silny

Cyganie mają swych Królów lub Królewnych

Tadkanie
zawody
diw
Lachi sobaka
wrona
S. Piotr (durśin. Lato. S.)
S. Ilija
bania (Nestor)
praznyk
Welykden (cf nazwa jeszcze w pogaństwie)

Tuligłowy W ołtarzu wielkim w Kościele obraz Niepokalanego poczę=cia N. Maryi P. który Wacław Hieronim Sierakowski 1747 d. 25 Augusti pro gratiosa dekretem ogłosił. Kościół drewniany wystawił Piotr Nockowic proboszcz w XVII wieku Bożogrobiec.

Kościół w Leżajsku Bożogrobców murowany z wieżą zaczął 1612 budować a 1619 dokonczył Felix Skarzeszovi=ensis Praepositus kanonik regularny SS. Sepulchri - Kościół ten poświęcał Jan Pruchnicki arcybisk. lwowski:

Rudołowice po spaleniu drewnianego kościoła przez Ta=tarów wymurował kościół Martinus a Brzesko pro=boszcz 1646. należał kościół do Bożogrobców

Gedlarowa Stary kościół drewniany przeniósł do Leżajska a na to miejsce zmurował nowy Mateusz Pietraszewski proboszcz 1667.

Przeworsk Kaplicę Dusis SS. Sepulchri koło kościoła Przewors=kiego wybudował Franciszek Chodowicz przełożony Konwentu Przeworskiego Bożogrobców.

Chełm Kościoła część gdzie chór mniejszy wymurował (proboszcz Wacław Murato=wicz Miechovita (w XVIII wieku) z przyczynieniem się Stefana Kazimi=ra posesora wsi, Xiężnice. Dokończył budowy całej ołtarze i kościół pomalować kazał Józef Kazimierz Drozdowski pro=boszcz Miechowita.

Józef Potocki na Stanisławowie Kaszt. Krak. Hetman W. Kor. (+1751) Odnowił Kollegiatę Stanisławowską i mansyonarzom w niej dochodu przyczynił, wybudował kościół parafialny w Konkolnikach, Dominikanom w Jezupolu, Tarnopolu, Brodach, Wielkie ówczy kościoły popoprawiał i pobudował, Kościół Bernardynów w Leżajsku pokrył dachówką, fortecę w Stanisławowie lepiej napra=wił, i w broń opatrzył sprowadziwszy z Szwecji 60 żelaznych dział i kazawszy ulać 12 dział spiżowych pod imieniem 12 apostołów i 1 pod nazwą S. Salwatora; zbudował pałace we wsi Tarnawiec koło Leżajska i w mieście Brody, Żydom w Leżajsku zakazał domy kupować

111

Trębowla. Andrzej Tęczyński kaszt. krak. podniosł z gruzów r. 1534.

Medykę zamek zbudował r. 1534 Piotr Kmita marszałek Koronny

Zroihnik wałami obtoczony r. 1534.

Dynów Piotr Wapowski ~~waro~~ obwarował r. 1534.

Głogów tu w chacie leśnego żyła margrabina *** która tu się schroniła przed burzą rewolucyi francuskiej w kilka lat przybył stary w płaszczu w zimie a gdy go wpuszczono gdy go rozbiera ~~go~~ margrabina poznała pierścionek [illegible] na szyi był to jej kochanek omdlała a gdy się obudziła już nie żył grób poła-czył ich oboje w Rzeszowie. W państwie Głogowskim jest folwark który odbudował dziad króla Stanisława Poniatowskiego który tu był ekonomem

1831 Rozmaitości

Łacki włości piękna 7 mil od Lwowa w Złoczowskim
Złoczów ma zamek od Jakóba Sobiesk: zbudowany
Podhorce w zamku obraz obrzezania Chryst: pędzla
Rubensa kilka obrazów Lechowicza zbrojownia
w niej namiot wielki. Stół czarno marmurowy przy
niesiony z Oleska na którym Jan III chrzczony był
Olesko zamek gdzie się rodził Jan III malowidła.
ma 3 kościoły katolickie jeden ruski miasto zbudowane 1481.
Pod Złoczowem Stan Jabłonowski 1670 pobił
Tatarów; a pod Zborowem 1648 stanęła
ugoda między Chmielnickim a Janem Kazimierz:
Pod Jezierną wypowiedział 1607 Zebrzydowski
posłuszeństwo Królowi

O wiarołomnej Stach z Uherec No 52 Roz 18[illegible]
Wiktor Hugo 1831 wydał dramat: Maryon Delorme No 40
w Lipsku wyszło 1831 Wanda Wielopolska [illegible]
Ernst von Gruwel tryjon Autorem jest Wilhelm
Schwarz Hugo Victor tenże napisał romans: Notre dame de Paris
Poeta francuski sławny Beranger napisał pieśni
polskie 1831
w Dijon nagrobek Władysława Białego Księcia
Gniewkowskiego w Paryżu Jana Kazimierza 1831
Sonety przełożone Mick: po włosku wyszły w Wenecyi
Jan Kozłow po rossyjsku
Stanisław Leszczyński urodzony 20 października
1677 w Lwowie
Surawa ma ruiny zamku 39 mil od Lwowa
Gliniany w Złoczowskim na miejscu mogił wykopują
rzeczy; miejsce to było obozem Rakoczego.

Jaworow tu była przeniesiona Drukarnia Szeligi z Dobromila tu wziął ślub Piotr W. z Katarzyną w Przemyślkim

Krosno stąd rodem Paweł Krośnianin na początku 16 wieku profesor poezyi w akad. Krak. i poeta. ma 500 mieszkańców klasztor Kapucyn. powstał w 17 wieku. cf. Obrazy Oświecimskie

Dobromil ma ruiny zamku. w Sanockim tu była drukarnia Szeligi.

Barbara Radziwiłłówna Felińskiego wystawiona w Berlinie p. Oriona Julius 1851.

W Polsce przebijanie monet dawnych najazdy Turków Tatarów, Krzyżaków, Moskali i Szwedów Kraj niszczyły i pieniądze zagubiły.

Jan Potocki 1803 podróżujący w Azyi południowej mówi o poezyi Tatarów: „Jest to improwizacya z wielu alegoryi np. W ogrodzie moim zostawiłem kwiat, którego nikt nie postrzegał; szedłem a noga moja zatrzymała się nad przepaścią. Krogulec mój i rumak mój nie poznają więcej mojego głosu. Sokołem ... w rozwijającej się fenicka (Kaunas-Konstr.) a znalazłem w rozwijającej sobie moim gnieździe. Gdy śpiewak towarzyszący sobie na 2 strunnej gitarze porusza Tatarów swoim słuchaniem ten podnosi wtedy głowę i dzikim krzykiem, znowu brodą o kolano radość swoją wyraża potem znowu w dawne milczenie zapada. Śpiewy te są opiewania w dawne rycerskie i powieści zawieszają często romanse rycerskie i powieści takie gminne. Najwięcej Czerkasowie śpiewają swoich mają prawdziwych mniej w Kikoszach swoich mają trubadurów. + Uzorze zwiętkiem z sobą nie ... wyrazami ... cf

113

Voyage dans les Steppes d'Astrakhan et du Caucase. Histoire primitive des peuples qui ont habité ancien=nement ces contrées. Nouveau periple du Pont-Euxin; par le Comte Jean Potocki. Ouvrages pu=bliés et accompagnés de notes par M. Klaproth 2 Vol avec 7 planches et 2 cartes. Paris 1829.

Rozmaitości 1826

Zaniecie — Apartamenta Chińskie stary Chińskie Japonskie w pałacu

Mieszalna 1822 — świt.

Na górach koło dubiecku węgle kamienne i inne alpejskie rośliny. Mieszalle 1822

Bilcze wieś w Podolu nad Serethem tu jaskinie w nich kości ludzkie, zwierzęce, skorupy z naczyń, ka=wałki drzewa. Jaskinie są z wielkich bryt: Gypsu szpat kryształ Frauenneis lub ~~Alaba~~ Marienglas zwanego lecz nie jest czyste tylko żółte. Gdzie niegdzie Alabaster niesyknute tylko przez powódz powstały. Jak daleko się rozciągają niewiadomo bo małe przechody, lecz że się z jaskiniami w Kijowie nie złączą to pewna. Chemie lecki które wspre o nich wiadomość daje

mówi potem znalazł pieniądz. Nebonej Kadryana ... cytatelle ... wschodu

Bibliotekarz ... krótko ... po dziś roku

W Kościele Ojców ... Kilka popieść Marszał

kow i Hetmanow ... nagrobki Żołkiewskich z rzeźby ... wielkości ... Jan III ...

~~... ...go ...~~

napis na grobie Żołkiew[skiego] przeyę zmazać nbpis[?] z zato
napisać: Exoriare aliquis ex nostris ossi
bus ultor. widać tylko ślady tego napisu. Groby Jakoba Sobiesk[iego]. i Woj[ciecha]
Danielowicza. dziada Jana III z matczy[nej]
strony. wiele na przedniej stronie pomniki z czarnego murmuru figury białe pod któremi
 — I Obraz bitwa pod Kłuszynem 1610 Na
tu są obrazy. (wisi koło nagrobka Żołkiewskiego)
pisy w górze: Dextra domini fecit virtutem
w górze na dole: In profligato ad Klusynum nu
merosissimo Moscorum et exterorum colligatorum
exercitu auspiciis Sigismundi III Polonorum et Sue=
corum regis ductu et regimine Stanislai Żołkiewski
tum Palatini Kyoviensis, et exercituum regni Poloniae
campestris, post supremi regni cancellarii et generalis
ducis Anno Domini MDCX Julii VIII — Obraz II
bitwa pod Chocimem 1673 w górze: Dextera Domini per
cussit inimicum. Na dole: In expugnatis direptisque
Turcarum ad Chocimum castris ibique plus quam
octoginta millibus barbarorum deletis, altero ab obi
tu Michaelis Poloniae Regis, die virtute et imperiis Jo:
annis Sobieski pro tunc supremi regni et campi Mar:
schalci, nune feliciter Poloniae regnantis, Joannis
III ac victoris Dei MDCLXXIII Nov. XI ipso die Marti
ni militum et heroum patroni die. — Obraz III Bitwa
pod Wiedniem 1683 napis: ne quando dicant gentes, ubi est Deus
eorum. CXIII Ps. na listku w dole Altaremte podpisany
9 Octobra 1683.
Obraz IV bitwa pod Starygorodem Grudnia
Napis: Flavit spiritus tuus et submersi sunt quasi plum
bum in aquis vehementibus. Lecz lepiej o tem Miscellan
1822 pag: 89. No 23. 26 Marca

114

Lunaria, Bupleurum rotundifolium. Dobratów Aira caerulea Lycopodium clavatum. Kołomyja: Althea officinalis Zabłotów: Verbascum blattaria Mamajestie Phlomis tuberosa, Hlybicza Triorum officinaria Dess: Krzyszczatki Aristolochia Clematitis Allium umbellatum, Physalis alkekengi, Gypsophila arenaria, Stipa juncea, Echinops ritro, Vitis labrusca, Lycopus exaltatus. Sedum reflexum. Bojan: Chenopodium botrys Łucina: Atropa mandragora, Atropa belladona Rosch Sonchus palustris Zurytka: Tamarix germanica, Epilobium angustifolium Ustniki: Cineraria sibyrica, Dictamnus albus, Senecio Doria, Crepis lodomeriensis, Aconitum septentrionale, Echinops sphaerocephalus, Atriplex nitens, Turlina simplex, Trifolium panonicum, Veratrum nigrum et album, Anemone narcissiflora. Narajów Scorzonera nodiflora, Laserpitium latifolium Gentiana latifolia.

Bojan Klasztor starożytny zawie-rający odwieczne malowidła. W Trębowli ruiny zamku i klasztoru Bazylijanów na kamieniu w gruzach (rok wyryty) 1716 w aktach Bazylijanów lwowsk: jest Jana Kazim: przywilej 1663 stwierdzający nadanie dobr Samerowki Klasztorowi Trębowel-skiemu. Wedtug równiny gdzie się łączą rzeki Gniezna i Seret ślady wałów i szańców tureckich etc. Koło Klasztora Bazylijanów jest Las Tedny. Jabłonów piękna szkółka drzew: Czortków w wąwozie wiele żydów Jagielnica fabryka tytuniu. Żydaczów w Stanisławowskim miasteczko ma ratusz murowany. Nadwórna Koło miasta ruiny zamku podług podania własności Korabitów niegdyś (który tu i kościół załozyć mieli) Zamek ten należy do wsi Pniowce na drugiej stronie rzeki Prioc wa z góry spadejącej Przed 30 laty był jeszcze zamieszkały. Wiele ucierpiał od Tatarów którego mocno oblegali. Czas zbudowania jego przypada zapewnie w XVI wieku Za murami zamku wielka mogiła usypana.

Na granicach wsi Sitowki w Poznańskim 3 mile od Poznania znaleziono popielnicę u dołu szersza w górze węższa, ta 1820
oprócz popiołów mieściła w sobie tegoż kształtu i materyjału
3 mniejsze naczynia. W popiołach znaleziono wyobrażenie mie-
cza z mosiądzu mała długo $\frac{1}{12}$ cali reńskich trzy, czego trzecią
część zajmuje rękojeść z krzyżem, krzyż kończy się wiązową główką
pod krzyżem ciężki obłęczek. jedni mówią że to nie miecz ~~raczej~~ ręczne, ale to głow-
(iglica z głowy)
nie, drudzy że wyobrażenie miecza sławnego jakiego wojana.
Znajduje się w zbiorze ciekawości W. Fretza dokt. med. R. 1818
w wsi Mszczonikach pod Środą znaleziono kilkanaście pierścieni
grot do tego co Ułani na pikach mają podobny i ~~naczynia~~ cało
i małą część naczynia jakiegoś co ~~miedzi~~ z wszystkiem niektóry naczyniem
do tego być sądzą. Wszystkie te przedmioty powleczone zieloną rdzą z tombaku starożytności
mrówka Poznańska i rylina tych

Postrzeżenia Ern. Witmana botanika w podróży podjętej
we względzie botanicznym 1823 przez południowo-wschodnią część Galicyi do Bukowiny. ~~w dalszym Wesserish nadera~~,

Teucrium supinum, Erysimum odoratum, Veratrum nigrum
Napela nuda, Pod Strutynem Dianthus collinus Łuków
Adonis vernalis Jezierzany w stawie Worochtim: Potamogeton ro-
tundifolium Jeziorne Campanula rapunculoides Berezowce
Salvia sylvestris Trębowla Epipactis latifolia Suchostaw Cam-
panula lilifolia, Selinum Schwerskii Jabłonów Hedera helix
Oryszkowce Klon (Acer tataricum) Jagielnica Hypopsis pulla
Leonorus galeobdolon Tyśmienica Carduus Eryphorus Bohorod-
czany: Senecio paludosus, Veronica longifolia Żuraki Campa-
nula, Centaurea, Hieracium, Gentiana asclepiadea, Geranium
sylvaticum Łotoki: Achillea ptarmica, Lathyrus sylvestris,
Athamanta Libanotis Stratyn: Spiraea Ulmaria seu B. Galium
palustre, Lonicera Xylosteum Styrpa Buphtalmum cordifolium
Zastawce Juniperus communis, Larnafoia palustris Kolatyn

dalekо w lesie u Hajsin przy wymianie rozgraniczen
most wodzony
Hrynów koło Nowosielec
blaszki złote i srebrne.
Romanów koło Dunajowa 115
i Romanówki
na płótnie ~~koło~~ olejno
Bitwa pod Ustawami
Opis bokatrofi
roku 1 Jana w Czerny
w Krzyżu w przyjazd
w katedrze Lwowskiej
przysposobiony Księgi
z ruskiego ...
Mieszczanin z ...
z roku 15go
wieku ruska

ropezialnej cerkwi w 2 pokojach potem oddano do Tabuli.

W Tabuli przywilej ruskiego Księcia.

U Bazylianów kilka Książek fundacji monasterów

Kolonie ruskie w Sandeckim rozciągają się aż do Tylicza. Muszyny – W Kronice Muszyńskiej wzmianka że biskup Krakowski Tylicki odbierał

U Ormijanów w bibliotece kilka Książek zawierających przywileje ormiańskie

W [illegible] Lwowskim przywilej organizacyjny Lwowa przez Kazimierza wspomina w nim o rządach Ormianach, Niemcach i Kopija tegoż w Stan. repezji

W Haliczu za Piotra Wielkiego zabrali biskupskie Papiery do Rossyi bo jest ślad. ~~[illegible]~~ piśmienny August II był Zwycięzcą Piotra Wielkiego.

U Zubrzyckiego dyssertacja bardzo szczególowa oblężenia Lwowa przez Chmielnickiego.

U Taca z Grodka stary napis Adam i Ewa

cf Malinoski Kolędę ładną o ruskich Aniołach 116

cf Kolędy w Lwrajowie na wytępienie

(Słonka)

Kdo ge Slowak? Ja gsem Slowák!
Gá pil sem Hron, ga pil sem Wah;
Den nad Kriwaněm zrozeny
Perwy mi switnul ruzény
I mne duch kitry zaslonil
A z oka slzu wyronil.

Poezyja narodowa przy ogólnem dażeniu do kosmopolityczyzmu w niemkach jest wiednącą roślinkę jeszcze i tu i owdzie ledwo porosłat krzew na pół uschnięty którego niekto re listki żywi boski oddech; słaba ta roślina żyje w oddaleniu w ustroni górze ją nikt nie do zgnie samotna a i tam jeżli oświata z kulani a kartaczami dojdzie bywa podeptana

~~O Rozalce Żyd~~

List Ottona do Brimian po rusku z przeczeni

w Brzeżanach w Trumnach cynowych miedzianych srebrnych Seniawskich jednemu sciągniono sygnet. koło Ołtarza Wielkiego rzezby wyobrażające bitwy Seniawskich także opis Seniawskich familii dużej

w Haliczu murowana cerkiew ma jedną kopułę w srodku są slady że po czterech stronach do Kościoła przypierał krużganek (porticus) bo widać mury w którym pewnie z procesyją chodzili, był tam babieniec, miejsce dla Katechumenów, dla kobiet inne dla mężczyzn inny oddział aże do formy zupełnie ten sam skład co swiętej Sofii w ~~Sto~~ Carogrodzie.

w Stryju ksiądz ruski ma przywilej w którym Król zakazuje Rusinom publiczne odprawiać processyje

w Sandeckim obwodzie ma jakiś Szlachcic prawa Jagiełły którem ołtarz zatyka i mleko przykrywa.

w Kalwaryi Zebrydowskiej 3 księgi pisane na pergaminie ogromne psałterze w Bibliotece Bernadyńskiej

akta Ruskie Kijowskie Łuckie Bracławskie podczas Konfederacyi Barskiej i Targowickiej złożono w Han-

117

Betz nad rzeką Betzar między błotami na górze zamek

Sokal miasto nad Bugiem z zamkiem. Na wyspie rzeką Bugiem i Ratą uczynionej klasztor Bernardynów do którego r. 1724 srebrny ołtarz misterny sprawił Michał Potocki pisarz polny Kor. potem wojew. wołyńsk.

Olesko miasto nad Sterem rzeką zamek przyozdobił: klasztor Kapucynów wystawił Seweryn Rzewuski wojew. wołyńsk.

Zbaraż zamek mocny na górze w nim r. 1754 sala wielka adornowana Portretami Potockich.

Paniowce z zamkiem na górze; tu była akademia heretycka z drukarnią na co szło rocznie od dziedziców 4000. leży Stanisław Potocki wojew. Krak. hetman. w. Kor. przyjąwszy wyznanie katolickie szkoły w stajnie obrócił.

Jagielnica sławna podziemnemi lochami.

118

Krosno koło tego miasta jest glinka żółta do malowania

Jaśliska tu robią dobre kamienie młyńskie

Halicz R. 1754 pokazywano tu kaplicę gdzie S. Salomea żona Kolomana słuchała nabożeństwa, staroświeckiej struktury, ma wycieczkę pod ziemią. Były tu murowana fara; oraz klasztory Dominikanów i Franciszkanów Tu Arcybiskup Bernard z Kremy Włoch dominikan r. 1208 piłą przerznięty od Tatar.

Trębowla zamek założył Kazimierz Wielki w gruntach kamień czerwony: biały wyszlifowany ujdzie za marmor, na posadzki wyśmienity twardy.

Żołkiew Jan III fundował opata i kollegiatę; pretendent Angielski Sztuart od stąpił Radziwiłłowi W. W. 119

Szkło źródło siarczyste podług Oczka tym przypadkiem znalezione iż konie parszy: we wodę tę pijąc zarazy swej zbywali. Xiążę Mikołaj Radziwiłł podróżnik r. 1576 używał tych wód. Za Jana III pobudowano oficyny: naczynia dla kąpią cych się lecz te w XVIII wieku podupadły.

Przemyśl podług Bielsk. założony przez Przemysława xiążęcia r. 700; Kazimierz W. zbudował tu zamek. Katedrę pokrył dachem miedzianym: wymalował biskup Fredro.

W Sanoku Altaryści

R. zapisał altarystom w Krośnie Jan de Piaski Bobola na Witrytowie 1300 flor pol

R. 1647 ołtarzowi Bożego ciała w Kościele S. Jakuba extra muros zapisał Jan Łotaski Pleban Odrzykoński i Curatus Erembergensis 500 fl a r. 1650 zaś summ 1000 złt pol na założenie szpitala dla duchownych w Krośnie na drugim skrypcie stoi Odrzykonensis alias Erembergensis Curatus

R. 1543 Anna żona Mikołaja Kobelińskiego Castellanas Rospiriens. zapisała na wsiach Kobylany, Łęki, Suliszowa, Makowiska, Draganowa, Głoscce summę 500 fl od której 12 marcarum censum rocznie przypadało Księżemu Bractwu Maryi Panny Diecezyi Przemysk. i okręgu Sanockiego

Rawa ruska r. 1698 był zjazd Piotra W. powracającego z Hollandyi z Królem Augustem gdzie przyjaźń zawarli

Jaworów tu miał radę z Piotrem Król August w wojnie szwedzkiej

Szwedzi obozowali pod Jarosławiem Król August pod Sokalem który generał szwedzki Steinbock zająć zdobył

Żołkiew r. 1707 Piotr Wielki zawarł tu traktat z polską, którym warował takową bronić od Szwedów

Brzozów spalone wraz z Kościołem przez Kozaków i Węgrów w XVII wieku

- 17 = 84

Stronibaby Jakob Lewak. 326 [illegible] Gorzelnia 121
w Uciszkowie koło Gliniian mogiły 7 Senatorow:
Bohdanowka przez ojca załozone
Busk: 2900 z garbarnie magistr Niemiecki
Bok Hubienica Pługa strona D. Krotka
Wolamy zamek Firleja i Bony w Cerkwi
Niemiecki bok okopy w lesie 14 mogił Ziemo
wit Krol 895 dał i prawo R. 1089 biskup płocki
Wit z Cholla zbudował Premonstrat klaštor było
tam i opactwo które przeniesione do Witowa
R. 1241 gdy Tatary pod Kejdanem zniszczyli
klaštor zakonnic w Witowie uciekły w Las
3 zakonnice te przeniesły klaštor do Buska
R. 1411 Ziemowit Xże Mazowiecki syn
Trojdena dał kilka praw syn jego Władys.
Taw potwierdził Kr. Alexander 1506
3 prawo dał Zygmunt I w r. 1539 4te
nadał i propinacyi. R. 1516. Krymscy Tatar
zy obozem stanęli ~~zab~~ zabrali bydło i jeńców
w powrocie przed przegraną pod Podhajcami
i Trebowla gdzie ich Marcin Kamieniecki
~~[illegible]~~ zaminęli wszystko
Stanisł. Lubomirski zbił
R. 1543 proces z Łukaszem Gorka Starostą
R. 1559 wydał prawo przeciw Łukaszowi Gorce
miastu Zygmunt August

A. 1672 spalili Tatary przedmieście. Drewniany
Wolica wyższe - zamek klasztor
Kutkorz prochownia 800 ztu. Papiernia
Alea Brygidów statua Sobieski 3 Lipy cerkiew
Jaśkowice Gobelin Cerel jadąca Rotunda
sobory Ameryk. Sewerynka
Blesko mamut 1610 Jan Danilowicz Ko.
niecpolski - Stan. Żółkiewski
Brody z mili rosoyja fundis morasy
[illegible] Leszniowce [illegible]
[illegible]
1801. 1834 No. Dom 1400 Stary Rynek
sklepy - Nowy plac Glań Zamek
w XVII wieku przez Alex. Koniecp.
kazamaty forteficy. Wall
cerkwie i kościoł 3 szkoły - 1 z dachem
plaskim: Apteka 5502 1742 zbud
druga S. Bernstein 3 starsza Gdzie
policyja miejska należała miłosierni
pannom po pożarze 1801 do Załośce się
przeniosły i Bu[illegible] 6 grzanist
Archer Zollistr[illegible] Munt[illegible]

sind: Realschul-Bezirk-Mädchenschule Kreiscommissariat Zazwol 6 ... 3 Stunden ... Spital sind Porzellanfabr.	Poli... Lichor
Zwało się dawniej Lubicz podług starych dyplomow tylko przedmieście i wieś Folwarki wielkie zwały się Brody &c. w miejskich przywilejach 1629 zwie się Brody było Alex Koniecp. Zamek 1648 pod Bogd Chm. nie zwyciężony 29 Augusta 1779 zu einer freyen Handelstadt mit Ausnahme Regalien Tabak Salz. Salpeter Ukas zakaz. ruje 20 Aprila 1810 do Rossyi futra juchty, wosk, miod, łoj mydło 22000, między tymi 17000 zydow	
Ponikwa Ugnieb Jassowo Bazylianie Lichor. Steingut	

R. 1392 Jakób Węzyk malarz Litwin uzyskawszy
nazad wzrok w Częstochowie gdy do domu powrócił
postanowił odmalować a że nie trafił po drugi
raz poszedł ~~lec~~ przypatrzyć się znów nie trafił
trzeci raz gdy poszedł i nazad powrócił zastał w
domu już namalowany obraz przez Aniołów
dał go Kościołowi w Lokalu Franciszkanom
Lwd Kamień Wołyński województwo Łuckie biskupst
1464 Piotr Łebrowski zbudował na Górze
kościół S. Panny Mar i dał do minikanom
na gorze widziano processyje w białych szatach
zwane że gore rożańca św.

Olszanica 3,000 Zuckerfabrik
Nowosiółki 5 Jahre Schwestern
Winna góra
Nowiśke von 200 Jahr
Ostrowiec

Medyka staje się coraz interesowniejszą swoim zakładem ogrodu, wszystkie dwa gatunki roślin przeznaczonych do sprzedania, których wielką ilość tak w kraju jak do Rosyi sprzedaje. Podobnież znajduje się szkoła szczepów owocowych, których co rocznie tysiące przerożnych szczepów sztuka na sztukę à 12 złotych sprzedaje. Trudno się tu rozszerzyć nad ~~wymien~~ wymienieniem ~~[illegible]~~ godnych widzenia rzeczy, lecz kto najrzadsze i najpiękniejsze rośliny ze wszystkich części świata widzieć chce niech jedzie do Medyki. Dyrektorem tego tak obszernego instytutu ogrodniczego jest Józef Blaschek, do którego się z obstalunkami udaje.

Wieliczkę odwiedzają coraz częściej nawet z najodleglejszych krajów, aby kopalnie oglądać ten jedyny w swoim sposobie cudotwór. Upiękrzenie Wieliczki winniśmy troskliwemu oku, Staroście jego C. Król. M. Gaberta. Korsyt[illegible] Karolowi Berrl. ~~[illegible]~~ za jego ~~staraniem~~ przyczynił ~~do dalszej~~ ~~[illegible] miasta~~ zregulowano i wybrukowano ulice, i miejsca główniejsze, jako to upiększono rozstaje wybudowaniem odwachem z teatrem w rynku. Na propozycyję Starosty złożyli się (akcyjonaryusze dał wybudowanie domu kąpielowego) z przyczyny wybornej wody słony w najnowszym ~~[illegible]~~ guście.

Oprócz wielu ~~przyjemności~~ do

Oprócz wielu przyjemnościa [do ~~przyjemności~~] Gości zasługuje wspomnieć ogród przez niego założony ~~na~~zwa-ny od założyciela Imieniem Bernadowka

(poświęcony publiczności)

Bernadowka tak zwany ogród w Wieliczce założony przez Starostę Karola Berndta (przed rokiem 1838)

R. 1494. Turcy spalili Brzeżany, Kańczugę, zdobyli Przeworsk 124:
Radymno dobywano ale nie mogli zdobyć. zburzył Mustafaogli
zburzył Jarosław zniszczyli Halicz, Żydaczów, Sambor, Drohobycz

Rzepedź tu się urodził Józef Sygiert r. 1780 poeta polski + 1804.

Staniąłki: Andrzej herbu Gryf bisk. Płocki 1239 wieś Brzeznicę mile od Bochni odległą z kościołem S. Klemensa i dziesięcinami zapisał oraz wsie Łopanka cum sale, Birkow, Niedołuszyce, Wiśnice, Sendacowice, Dobronowice. 125

Podług Starowolskiego słowone zamki na Pokuciu Monasterzyska, Usie, Dobrowoda, Buczacz zamek mocny, Zawałow piękny zamek, Podhajce murem i basztami otoczone.

Celaryjusz w ziemi Halickiej wspomina Jurow oppidulum i munitum niedaleko Dniestru — Kaczowice niedaleko Dniestru oppidulum munitum, Martinów opidulum munitum nad Dniestrem te 3 miasta w równej linii

Rohatyn p. 22. 26 (z r. 1415 i 1419) 126
Starasól (Zalczbork, Slone) p. 32 (z r. 1421)
Dobrzyce (Akta grodzkie t. III p. 190) z r. 1362.
Trembowla p. 39 (z r. 1418)
dux Mytko Simeonis 1425 ma zapis od Jagiełły.
Miel

w Strusowie był Klasztor Bazylianów 127

w Rawie Klasztor Jezuitów

Remenka gdzie stare Kuź Ziemnia alias Kuźnice

w Hniezdiczowie mogiły w Lesie —

Hunina Lisowo D

128

Jakob Krasicki Kościoła Karmelitów bosych w Przemyślu fundator.

W Warężu był klasztor Piarów

Dziewięcierz na Rusi tu się według Duneczewskiego naraz 9 dzieci urodziło (?)

Żółkiew. Panowie tamtejsi chowali od przybocznej straży Janczarów.

129

R. 1824 spalił się Łańcut Rymanów, Dębica

W Rzeszowie owczarnia

" Kabarowce [?] wpływ fabryka świec woskowych. w dworze powozów

3 5 3
25 5
52 | 64
32
30
72
365
90
100

Krasiczyn zamek r. 1734 Moskale zrabowali, zburzyli basztę papieską; kaplicę zrabowali 130

R. 1750 d. 5 Stycz. umarł Jan Tarło wojew. sandom. starosta sokalski w Opolu – dziedzic Krasiczyna.

R. 1784 w Przemyślu przeniesiono katedrę ruską do kościoła po Karmelickiego, r. 1786 rozebrano cerkiew soborną N. P. Marji za sanem która stała 274 lat.

Pilzno wodociągi zbudowano 1487, r. 1534 pożar Pilzna.

Krasiczyn dziecko z nożem w pier-
siach w piwnicy – djabełek – zegar
skrzypiący – herbata.

Podhorce:

Grybów frankiści żydzi.

Staresioło – Czorsztyn – Rożnów – Podsobień –
Rytro – Rybotycze – Lanckorona – Fulsztyn

Bałażówka parafia Łososina

Zbigniew dziś Rybie nowe gniazdo Zbigniewskich i Rupniewskich h. Strzemię

Kisielówka pow. Limanowa paraf. Łososina górna

Poznachowice pow. Wielicka " Raciechowice 132

Rybie " Limanowa " Rybie nowe

Rupniów " " "

Łososina — " " "

Stopnica " " Stopnica

1718

Marianna
Garczyńska
1° voto za
Józefem Czarnec-
kim star. budzisza
2° za Stanisławem
Szembekiem
dziedzic Słomnik
starosta bodarzow.

Marki (r. 1608) 133

1) Krakow f. 1257 Boleslaw w Szydlincy S. Mariæ Evang.

2) Libiczowa ~~G. V. Omg. 1. N.º 32.~~

3) Mussina f. 1282 ~~Mariæ~~ Margerethæ

4) Rzgoborza in monte f. 1400 Kazimierz Krol. S. Mariæ Magdalenæ f. 1400 Hebda de Rostein S. Isidori

5) Limanowa f. 1528 Achaius Jordan S. Nicolai

6) Dubno cum filialibus: Hertlow ac in Knurow et Szlachinberk tempore Bonifacii IX Anno 11.º (1400)

7) Bystrzyca na Litwie f. 139.. Wład. Jagiełło S. Crucis diec. Viln.

8) Miedniki miasteczko dyec. wilen. f. 1391 Wład Jagiełło S. Trinitatis

9) Tkwerec diec. viln. f. 1501 d. 24 Julii Nicolaus Georgii Wazglowicz S. Trinitatis

Topographia Hungariae. 40.
Artes 471.

Adam Jerzy Konstanty Xżę Czartoryski
ur. 15 Stycz. 1770.

Gradus vivorum secundum rubricam Ecclesiae Cracovien. Mscr. in 8vo. Nr. 1873.

pag. 69. Spicimirus castellanus Cracov. fundavit A. 1340 castrum Melsthin et mortuus est feria 3a post dominicam Judica 1352.

Figurae nativitatis sive Liber ad erectiones figurarum spectans Adami Fusorini a Tarnow Mscr. in 8. Nr. 3224 (z roku 1534)

Fundatio Tharnow 1329, Fundatio Jaroslaviae 1373, Fundatio Myelsthyn 1340.

1352 A. G. 8 April.

Sp. —

25 Marca
6
2

Filipowitz Stanisław Jan Prof. matem.

Kalendarz polski i ruski na r. 1718. Kraków dr. Akad. 4to (~~Tablica~~ Historyczno-chronologiczna o różnych rewolucyach Królestwa Polskiego - Od Leszka I do Mieczysława I. (Początek r. 1717. w Kalendarzu.) z Konjekturą astrologiczną

Jagielski Adam Szczepan Matemat. Prof.

Kalendarz polski i ruski na r. 1751. Kraków w druk. Kollegium większego. 4o (Krótkie zebranie nauki meteorologicznej. ~~[illegible]~~ - z Prognostykiem uniwersalnym - z wierszami)

Michałowski Ignacy Paweł Dr. Fil. i Med. Prof. Matematyki

Kalendarz polski i ruski na r. 1717. Kraków w druk. Akademic. 4to (Microcosmus albo Opisanie żyjących rzeczy na tym świecie - ded. Kapitule Katedr. Krak. - Astrologiczna prognosis. - r. 1716 opisał: Własności niektórych krajów.)

Mrugaczewski Michał Wawrzyniec Dr. Fil. Prof. Mat.

Kalendarz polski i ruski na r. 1751. Kraków w druk. Akademick. 4o (Prognostyk astrologiczny)

135

Mogilany r. 1763 Józef Kniaź Massalski podskarbi nadworny W. Lit. kupuje Mogilany od Jordana

Elżbieta z Drohojowa (żona Piotra Kmity wojew. Krak.) † 1512

Myślenice przywileje potwierdzają 1548 Zygm. Aug. 1578 Stef. Bat. – 1588 Zygm. III – 1763 August III

Lisary (r. 1768 dostaje Anna Lisarska (córka Franciszka Lichackiego) żona Teodora Zeleńskiego towarzyszego sandomir.

Bobrek z zamk. Chełmek, Libiąż r. 1667 Katarzyna z Komorowskich żona Teodora Lackiego marszałka nadw. lit. sprzedaje Janowi Wielopolskiemu kaszt. wojnickiemu Piekary rząd sprzedał 1790 Franciszkowi Zeleńskiemu kaszt. bieck. r. 1785 rządził

Stawischyn Gregorius Mr Art. 1518.

1527 Limanowe Stuffy przed. Jordanom

1) Jacobi Fabri Stapulensis Introductio in Aristotelis Octo Phisicos libros, cum Scholiis. Jodoci Clichtovei. Cracoviae Hier. Victor impressit. 1518. 4to.
K. 10.

(item) Cracov. typ. Hieron. Victoris 1518. 4to.

(item) Cracoviae in aedib. Joan. Haller 1519. 4to.

Pazydtowice co wtorek targi od Stanisł. Aug. d. 14 Czerw 1788 w Warsz.

Kiepsz, Andrychow Iwałd Przyłęckim Szyllingowne Elżbieta żona Psarskiego 1634 – od Przyłęckich około 1720 do Czernych 1780 do Ankwiczów

1775 Józef Lenko. dostał Iwałd
1775 Tadeusz " " Andrychow

1789 Józef Le Brun do żona zamku Krak po Lutzku

1785 Benedykt Trzebiński Kanon. Krak sprzedał żydom 13 domów w Trzebini

136

Nowytarg tenut. Pieniążek 1605.
Drohojowski Tomasz Kapitan Premisl [illegible] in praelio cum Stanislao Stadnicki de Lesko 1605) cum multis nobilibus et Stanislao Sobek.

Bieżanowski Premisl.

Sa jego wersy na pochwałę biskupów krak. poczawszy od Jana Alberta Królewicza: na cześć autora w Starowolski Sim: Vitae Antistitum Cracoviensium 1655 fol.

Czorsztyn starosta Stanisław Cikowski podkomorzy krak. 1605

Żabno niegdyś Czernych r. 1605 kupił Hieronim Dembiński syn Kasztelana Krakow.

Marcina Kromera Biskupa Warmiń-
rawach, Dziejach y wszystkich inszych po-
tronnych Polskich: Księgi XXX. przez Mar-
skiego z Łacinskiego wyraznie na polski
umaczone, przydatkami y dowodami nie-
rych utwierdzone y własnym onegoż kosztem
wiatu podane. W Krakowie w Druk:
a 1611 - fol. Pr. - III - 30.

137

Kalendarzyk polityczny Radziszewskiego:

~~1834 Opis Łęczycy~~
1836 " Krušwicy
~~1843 o Zamku w Ciechanowie~~
1844 Opis kości. Oporowa
1846 Grobowiec ostatnich Xiążąt Mazow. w Warsz.
1848 Opis Kościoła S. Mikoł. w Końskich

Kalend. Jaworskiego

1854 Piotrków
1856 Imbramowice
1857 Zamek Smoleń
1858 Kośc. Katedr. w Płocku
Opis zamku Pileckiego i Ogrodzienieckiego
1859 Ostrowiec i jego okolice – Kollegiata w Kaliszu
1860 Łysagora

1

Ungra 1854 Kościół Bernardynów w Piotrkowie
1857 Kościół w Mokotowie
1863 Rabsztyn Ogrodzieniec

Konrad a r.) 1243 d. 4 Aug nadał:
Podolany (koło Gdowa) które posiadał comes Eustachius ex nostra donatione po jego śmierci
leżąca in castellatura de Brzesk dedimus in debito pro 80 marc. argenti monasterio 138.
**) cist. vac. Szczyrzyc (z której Konary ensiti wyprowadził do wsi Konary nad Rabą którą posiadał comes Vitigo
i do wsi Szczyrzyc Siew którą oddał klasztor Koniarzom
Bogumiłów in castellatura de Chrzanów.
F

Name:

Einze

*) Für jeden Tag ½ Seite weisses Papier.
**) Für jeden Tag 1 ganze Seite weisses Papier.

Erscheint Anfangs October d. J.

<u>Wielka wieś</u> z zamkiem zwanym Trzeblin na górze nad samym Dunajcem stąd pochodził Jan Wielowiejski (herbu Półkozic) Kasztelan Krakowski hrabia na Trzeblinie do Państwa tego należały w XVI wieku Serafinowice, Zamoście, Błonie, Wola wsie. Marcin Wielowiejski w XVI wieku dobra te podzielił między swych synów i z tąd powstały familie Serafinowscy, Zamojscy, Błońscy, Wolscy.

<u>Otfinow</u> w. między ujściem Dunajca do Wisły tam stał zamek Kamień Dyament zwany z którego wedle Dun=czewskiego pochodzi rodzina Dyamentowskich herbu Dryja. Zameczek ten neyprzód r. 1293 w napadzie tatarskim a potem r. 1300 w napadzie ruskim zniszczony został. Jednakże lud do tychczas tam pole jedno Dyamentem zowie.

<u>Ponikwy</u>, Dobraczyn, Jesionow r. 1640 należały Do=braczyńskim herbu Korczak.

1110

Sylvius (Waldmann) 1572

Wola, Chelm, Alexandrowice, Balice, Pawlikowice, Sandecz, Dobczyce, Wieliczka, Luslawice, Bobowa, Spytkowice, Wielogłowy, Łybszyce, Chomranice, Gorlice, Łukowa, Olesno, Prochnik, Gozdowa, Jodłowka, Sieklinka, Grybow, Brzostwo Łowa, Jasionow, Nowytaniec, Korzenna, Robkowa, Jastrzębia, Męcina, Gora tarnowa, Zarszyn, Dubiecko, Chorzew, Buczacz, Łańcut, Dublany, Brzeżany, Kuropatniki, Pomorzany, Kurow, Pniow, Gorzkow, Lubeza, Pryszowa, Mszana (p. 529)–530 Węgierki

Pastor. Martinus Opoczno M. . . Ect

111

Bochnia – Antoni Gretdanowski
~~Brody~~
Brzesko Adam Brzezinski
Biała – Andrzej Seidler Radca N.
Bircza – Dominik Niewiatowski Radca N.
Brzozow Franciszek Karasinski
Brzeżany Jerzy Dorfl
Bóbrka – Karol Sumper
Bohorodczany Leon Podwinski
Buczacz. Dionizy Tchorzewski
Borszczow – Jan Madejski
Brody – Ludwik Kube – Radca N.
Chrzanow – Jan Tustanowski
Czortkow – Filip Załecki – sekr. namiestn.
Cieszanow Antoni Stanowski
Dąbrowa Piotr Cassinal
Drohobycz Edward Czermak
Dolina – Ferdynand Krammer
Grybow [illegible] Seredynski
Gorlice – Juliusz Błoński
Grodek Maciej Mauthner
Horodenka – Juliusz Schuman
Husiatyn Alexander Leszczewski
Jasło – Wilhelm Merkl
Jarosław – Franciszek Chlebek
Jaworow – Leon Rodakowski
Kraków – Ludwik Possinger-Choborski Rad. nadw.
Kolbuszowa Władysław Hallauer
Kałusz – Ignacy Lewicki
Kołomyja – Eugeniusz Kuzkowski
Kosow – Ernest Aulich
Kamionka Strumiłłowa Leonard Boguszewski
Krosno – Roman Blauth
Limanowa – Walenty Jaworski
Lisko – Franciszek Ticky
Lwów – Paweł Kosinski – Radca namiest.

Łancut Franciszek Schediwy
Myślenice Alexander Zborowski
Mielec Jan Kasparek
Mościska – Julian Podgórski
Nowy sącz – Stanisław Kurowski
Nowy targ Franciszek Steuer
Nisko – Wincenty Fontana
Nadworna – Józef Zeschik
Pilzno – Wilhelm Salomon Friedberg
Przemyśl – Wiktor Abrahamsberg. Radca nam.
Podhajce Alexander Zaleski
Przemyślany Alfred Madurowicz
Ropczyce Józef Horodyński
Rzeszow – Plutschka Ferdynand
Rudki – Sylwester Strutti
Rawa Rudolf Gubatta
Rohatyn – Rudolf Ritter Dzułkowski
Sanok – Maxymilian Siemianowski
Sambor – Inocenty Zenkiewicz
Staremiasto. Książe Ludwik Lodzia Poniński
Sokal – Albin Szajaczkowski
Stryj – Felix Skrowaczewski
Stanisławow Narcyz Pajączkowski
Śniatyn Antoni Vitali
Skałat – Leon Studziński
Tarnopol Br. Rudolf Kanne – Rad. Nam.
Tarnow – Antoni Kalitowski Rad. Nam.
Tarnobrzeg Tytus Lewandowski
Turka – Teofil Mandyczewski
Tłumacz – Adolf Pauli
Trembowla – Jan Potocki
Wadowice – Juliusz Bobowski
Wieliczka – Wacław Polaczek
Żywiec – Maurycy Wajda
Żółkiew – Leon Krajewski
Żydaczow Wawrzyniec Pressen
Zaleszczyki – Władysław Oberlyński
Zbaraz Franciszek Urbański
Złoczow Karol Horvath

131a

Andrychow. R. 1860 wyrabiano
jeszcze drelichy we wsi Wieprz
(150 warszt.) Roczyny, Kocierz, An-
drychów i Bulowice – razem do
500 warsztatów i płócienka bawełniane
Ten przemysł w ręku jednego w Andrycho-
wie który rozdaje na robotę bawełnę.

Bonarka

Zrodło żywe dobył młynarz Antoni Wichrowski i od tego źródła przekop do Wilgi dla przysporzenia wody na młyny uczynił za ś. p. Karola Wielopolskiego chorążego w. Kor. margrab. pińczow. starosty Krakow.

Ob. Przybylski Jacek: Mowa przy pierwszem rozdawaniu nadgród Związku Filantropów d. 3 grudnia 1787. Kraków w Druk. Ign. Grebla. 4to.

1621

1447 villa Szdzesch – oppidum Borek

1449 ecclesia S. V. Mariae in Sdzesch
ecclesia S. Stanislai in Borek

1450 Consules civitatis Srzemensis ferunt orti-
legia pro oppidanis in Borek

1451 Johannes haeres in Borek
ecclesia S. Jacobi in Grzegnicza.

1451 Dominicus haeres in Borek – idem 1440

1460 Petrus (haeres in Borek) magnificus

1468 Andreas haeres in Borek generosus

144 non

Borek fałęski (Gaj) w. Konsta:
ncyi Fałęskiej de Gniazdowska

384. l.

115

Macudziński W. Dr. – Wiadomość o Bóbrce podał Dr. Zasło druk Ludwika Dyonizego Hoegera 1891 8° str. 24.

dublet

…pia.

…rnaja logika.

…wa. 1874 w 8ce

2

146

Wolne miasto Brody. Kiestit z Sadok Baręcz.
Kółko rodzinne, pismo tygodniowe wyd.
J. Zachariasiewicz R. Schedler. Lwów 1860. 4o
No 35. 36. 37.

препрово-

отрѣнія,

рственнаго

Росписи за

нему при-

147

Dzieje miasta Brzostku zebrał Maryan Nałęcz Mysłowski burmistrz Brzostku. Nakładem Autora. Druk L. D. Stegera w Jaśle 1871. 8. str. 19.

Dzieje miasta Brzostku od czasów najdawniejszych istnienia i założenia tego miasta aż po rok 1870 zebrał na podstawie dokumentów w archiwie miejskim dla młodzieży szkolnej tego miasta poświęcił owczesny burmistrz Maryan Nałęcz Mysłowski.

Starosta (obwodu pilzneń. Friedberg) reskr. z d. 26 List. 1870

wieś mały Brostek nad Stoną nadany wspomniany w przywileju Judyty z r. 1105, 1286, 1288 i 1290 = 1367 przywilej Jana opata tyn. Jakubowi Stępkonowi nadany na miasto

Jagiełło w niedziele Esto mihi 1394 mały Brostek na miasto na 100 łanach fraxów

pierwszy wójt Stanisław Sasrolina: — r. 1550 landwójt Piotr Janczyna uśmięty nabywa folwarki

1658 Jerzy Rakoczy spalił miasto
Opat tyniecki zabrał Sławsie - mieszkali
dawniej w Opacionie, odtąd w Sławsin - Około
r. 1660 narzucił opat tyniecki miastu
swój herb (pieczęć ta nie ma prawnej histo:
rycznej podstawy zarzucona przez burmistrz
a wprowadzona dawna Sassolina litera B.

- opat Bartoszewski 1741 zły
1784 Konwent tyniecki oddał miasto
oddano funduszowi religijnemu

Klasztoru tynieckiego dobra zajęła Moskwa
mała część dostała się pod panowanie Austrji
- Opat miał prawo zasiadać w senacie?

1474 Brostek a Hungaris excuritur. 148

Krolo Gdow

Dąbrowica 149
z przysiołkami
Chrostowice, Podegrodzie
paraf. Niegowice
a b. części. szczegółki
Chrostowa zostali i rem
aliaś grodziszko Kamyk
1539 Jadwiga żona siebie
na Wielogłowskiego
które dostała po
Barbarze Naszowskiej
daje Krzyżanow. polemu
Krzysztofowi
Niewiadowskiemu

150

Dolina w. w cyr. Sanockim paraf. w Zaturzu domi-
nium

151

Miasto Drohobycz i jego
Okolice przez Józefa
Dobrzańskiego Śmigielskiego
Kłosy 1873 Tom XVI
Nr 409 str. 289
410 str. 298

Nr 275 Rysun

48 Rysun

Katalog Nr IV

152

Powyżej Kręciłowce nad Zbruczem ruiny miasta Dźwinogród i pustelnia i kaplica w skale w lesie blisko miejsc Sowtke

Stare miasto Sambor. paraf. Kaiińska.

153

Felsztyn 1 mile od Chyrowa (Sambor) miasto.
Sąsiadowice 1 mile od Sambora (parafia Felsztyn)
poczta Felsztyn.
Krakow - Przemyśl - Chyrów (pół mili Felsztyn i Sąsiadowice)

35

Bytcewicz
3 i 4

Wilanowski
1.

Leitgeber
4

Bodek
2

---

brak
Bartynowski
~~6.~~ ~~7 (kart 3)~~
~~8~~ ~~9 (cały)~~
~~12 (cały)~~
15
9 (brak k. 1.2.3)

Głęboka 1836 Stanisławowi Lubowieckiemu Zofia z hr. Potockich Oborskiej

— 1841 Maria Anna z Semple żona Józefa Karola Maurycego Księcia Poniatowskiego ze zwolenia? Baronowi Jerzemu Miltitz — 1843 ten ze Ignacemu i Mariannie Lipczyńskim

— r. 1891 Leonowi Rzewuskiemu —

1870 Honorat Ks. Caetani Ks. Teano i Hersylia z Caetanich hr. Lovatelli

Trzy nowice

154

Jan Edmund
Fontelive de Vergne
1837 od Zofii z
hr Zbotockich Oborskiej
Humberta na Gle
bokiej d. 25 Maja
1833 – 12000 Złp.
Stanisław Lubo
wiecki z proc
5/100 w 2 ratach
rocznie
nov. p 186

155

Junaszkow w w. cyr. Brzezańskimi paraf Junaszkow
domi. Burztyn dz. Hr Skarbka RW 58. S. 10.

150

Krossen Arvink 1524 iblatt
J. VI. 97. (Seneca)

1591/
Dornbusch Danielis meborovii : Nic Reusneri
Icones 1590. 33. VIII. 184.

Cechu szmuklerskiego raptularz 1650.

157

Zamek Lanckorony w dożywociu trzymała wdowa Zygmunta Wolskiego ~~starosty~~ kasztelana czyrneńskiego : sta-
1576 rosty lanckorońskiego lecz po ucieczce Henryka przemocą zamek wziął Olbracht Łaski ~~starost~~
wojewoda sieradzki. Pozywany o to do sądów podczas bezkrólewia niechciał oddać zamku, lecz
Batory obawiając się Niemców których Łaski był adherentem wysłał Stanisława Górkę i Czikowskiego
dowódców wojska wraz z żołnierzami węgierskiemi pod wodzą Banfiego na zdobycie zamku.
Dobywano działami zamek, zostawiony przez Łaskiego podstarości Zachariasz Gorecki z kilkoma
niemieckiemi i włoskiemi zbiegami zamku strzegącemi musiał się poddać za co potem Gorecki w Opolu
na Szląsku złapany na rozkaz Łaskiego zabity został. Zwrócono zamek wdowie lecz ~~[illegible]~~ jej na-
kazano aby jakiego swego krewnego wojskowego tam osadziła. (Heidenst. II. 98.)

158

Mydlniki od r. 1664 Jana Gutteterа od x. Melchiora Gutteterа nabył Stanisław Skarszewski – r. 1686 posiada po nim wdowa Katarzyna Gniwoszówna Piotrowska

Actum in Nowagora Anno Domini 1590, die vero 3 Aprilis.

Burmistrz i Rajce miasteczka Nowejgory wiadomo czyniemy tem pisaniem naszem komu tego potrzeba wiedzieć, iż (o) to obelżenie na dobrej sławie sławnego Tomasza Rzeznika Rajce Nowogorskiego przez niewiastę wszeteczną Annę ze wsi Paczułtowic przy gajnym sądzie w Sielcu przed Jego Mością Panem Wietrzychowskim i prawem uczynione, za pilnością i staraniem i niewinnością tegoż Tomasza rozkazanie stało się przez Pana Wietrzychowskiego, za uczynieniem sprawiedliwości, aby ta niewiasta stanąwszy przed Urząd Nowogorski za zeznaniem swem dobrowolnem, iż to nieprawdziwie mówiła, to zaś miała w usta swe wziąć. Która oblicznie stanąwszy przy Gromadzie Nowogorskiej, pod ławę wedle prawa pospolitego wlazłszy, to odwoływała po trzykroć co nieprawdziwie przed sądem gajnym na Pana Tomasza

mówiła, wyznawając za każdym razem, iż to nie prawdzie nań mowiła. Ktemu samego właśnie z małżonką jego odpraszała, prosząc go dla Pana Boga, aby jej to niecne obelżenie odpuścił. Który oblicznie stojąc przed nami z małżonką swoją wyznał, iż mu się dosyć od niej stało. Przy której sprawie był Wójt Łaczułtowski i dwa sąsiedzi inszy.

(p. 561)

160

1714 Ochojno et Zbigniewice possessyi Żydowskiego chorążego Krak.
Summa 900 złp. od tej summy należało in toto roczna prowizya 63 złp. leż per medium 31 złp. 15 groszy (w 2 ratach każda po 15 złp. 22½ gr.
1727 dziedziczka corka zmarłego Żydowskiego chorążego – nieptani
1731 dziedzic Moszczyński porucznik Król. nieptani.
1733 teraz nieptani.
1743. Zbigniowice sors principalis bonorum Ochojno
vigore Decreti Tribunalitii per Officium Castrense Osviecimense expediti ad Acta Offi: cii Castrensis Cracoviensis feria 5ta post domi: nicam Reminiscere 1743 oblati bona haec in potioritatem et condescensionem tradita sum: ma haec pro liquida agnita 900 flp.

1738 niepłacą od 15 lat - sprawa w trybunale

1741 płacą

Odrzykoń

Zamek odrzykoński leży na skalistej górze (dla tego też zwanego
Kamieniem – Herenberg dawniej) prócz wysokich murów i baszt miał
jeszcze mur obwodowy a przed nim rowy i wały. Najdawniejszego
dziedzica tego zamku wspominają pisma Klemensa z Moskorzewa
podkanclerzego Koronnego r. 1397. – Ten podzielił majątek między
3 synów: (?) Mikołaj dostał wieś Kotczynę (dziś Korczynę) Marcin
zamek odrzykoński, a Henryk kasztelan sanocki (wieś Odrzykoń – Gdy Mikołaj i
Marcin bezdzietnie pomarli oddziedziczył Kotczynę i Odrzykoń z
zamkiem Henryk ich brat który się pierwszy zaczął zwać Kamie:
nieckim. Ten Henryk podzielił swą majętność między swoich dwóch
synów: Wojciecha i Jana. Wojciech Kamieniecki starszy otrzymał wyższą
część zamku i wieś Odrzykoń a młodszy Jan Kamieniecki dostał
niższą część zamku i wieś Kotczyna. – Wojciech Kamieniecki
swój majątek Mikołajowi Sienieńskiemu odstąpił. Sienieński
dał zaś to za wiano swej córce Zofii wydanej za Stadnickiego Piotra
(z obowiązkiem spłacenia długów) a Piotr Stadnicki tę część wyższą zam:
ku i wieś Odrzykoń sprzedał Piotrowi Firlejowi wojewodzie lubels:
kiemu. – Jan Kamieniecki sprzedał część niższą zamku i Kotczynę
Sewerynowi Bonarowi burgrabiemu który miał za żonę Jadwigę
z Oleska Kamieniecką (ob. nagrobek u Franciszkanów w Krośnie) Od
Bonara nabył część niższą zamku, Kotczynę i inne włości Paweł
Skotnicki z małych Skotnik; ten miał syna Jana niedołężnego i córkę
Zofię którą wydał za Piotra Firleja i dał za nią część niższą zamku i
Kotczynę jako wiano. Gdy Jan Skotnicki dorósł odebrał niższą część zam:
ku i Kotczynę daną przez ojca córce na wiano (albowiem według Statutu
Zygmunta I nieruchomości spadały tylko na synów a córki otrzymy:
wały wiano z dochodów dóbr Wojewodzanka 100 grzywien a szlachcianka
40 grzywien) zostawił on syna Mikołaja który otrzymał po ojcu zamek

Nicolaus Kamieniecki palat. et capitan. cracov. exercituum regni campiductor generalis 1514 mia[nowany] pierwszy hetman

Paweł Skotnicki chorąży halicki za Zygm. I z Katarzyną Sa:porowską

Jan kasztelan połaniecki + 1621 z Zofią Ligęzianką + 1633.

Mikołaj + 1648 pod Zborowem

Zofia za Firlejem i Kalińskim

Paweł ksiądz + 1662

syn

wyższy i Odrykoń i który później został księdzem i kanonikiem krak.
oraz córkę Zofię która po śmierci brata swego Jana otrzymała zamek
wyższy i Odrykoń; ta poszła za Mikołaja Firleja (syna Stanisława [?])
który już cały zamek Odrykoński posiadał.)
Piotr Firlej wojewoda lubelski (o którym Niesiecki T. IV st. 161) podzie:
lił swe dobra między 4 synów roku 1624: 1) Piotrowi (kasztelanowi kamie:
nieckiemu +1650) dał zamek Kamieniec niższy, wieś i folwark
Korczynę, wieś Czarnorzeki, Szklarkę, Węglówkę, Krasną, wieś
i folwark Kombornię, Wolę Komborską, Bonarówkę w ziemi
sanockiej leżące. 2) Mikołajowi (+1640 miał żonę Zofię Skotnicką)
wieś Wiśniowę z folwarkiem, Wiśniówkę, Jaszczową, Petrągo:
wą, Wysoką, wieś i folwark Życzów w powiecie pilzneńskim
województwie sandomierskiem. 3) Stanisławowi: Stołpacze,
Wielbłądz, Znaczyn, Kosmarz, Lutkamień miasteczko, Włod:
kow w województwie ruskim ziemi halickiej oraz Rożyńce, Iwanow:
ka, Kochanowka, Leśniowe w ziemi trębowelskiej; jako też:
Olszanica, Balaczyn, Ostrów w wojew. bełskim (które to wszystkie
dobra Piotr Firlej wojewoda lubelski dostał za żoną swą Jadwigą Włod:
kowną wojewodzanką bełską) 4) Janowi (proboszczowi pułtus:
kiemu kanonikowi płockiemu: Jabłonica wieś i folwark, Budzyn,
Malinowka, Jasienica wieś i folwark, Jasienicka wola, Brze:
chowka w ziemi sanockiej.
Po ojcu Piotrze Firleju oddziedziczył zamek niższy i Korczynę Stanis:
ław Firlej, ten miał 3 synów Jana, Henryka i Mikołaja a po śmier:
ci swej żony został księdzem i proboszczem ciemiernickim. – Miko:
łaj ~~najmłodszy~~ [żył 1690] syn Stanisława otrzymał zamek niższy i Korczynę
ten miał za żonę Zofię Skotnicką za którą dostał reszty zamku i
Odrykonia.
(Wywód ten co do Firlejów i Skotnickich r. 1850 przez X. Ujejskiego
podług aktów z archiwum hr. Jabłonowskiego w Krościenku spisany
jest mylny zupełnie.)

Roch Jabłonowski miał żonę Katarzynę Podlińską która 1778 od rządu austr. Krościen: kowyżne za 30232 fl 54 kr. nabyła.

Po śmierci Mikołaja Firleja gdy męska linia wygasła dostał się za:
mek niższy i wyższy Odrykoń, Kotczyna Rochowi Jabłonowskiemu
Lebu Gnymała starościc Wolickiemu (ponieważ ojciec jego Stanisław Jabło:
nowski miał za sobą Sydonię wnuczkę Stanisława Firleja z Urszuli urodzoną)
po śmierci Rocha oddziedziczył te dobra syn jego Józef Jabłonowski starosta
Korsuński ~~ten~~ który miał trzech synów i córkę z tych Franciszek dostał

zamek i Odrzykoń, Leon Krościenko, a córka Kotczynę. Po śmierci
brata Franciszka, oddziedziczył dzisiejszy dziedzic Leon Jabłonowski
(syn trzeci Józefa) zamek, Odrzykoń, Krościenko.
W XVI i XVII wieku zamek Kamieniec był na dwie części podzielony. Część
północno zachodnią (najlepiej dotąd zachowaną gdzie się dotąd obszerny czwo=
rokątny dziedziniec znajduje wysokiemi murami obwiedziony) zwano
Zamek niższy. Część południowo zachodnią zwano Zamek wyższy w
którym wznosi się dotąd czworograniasta baszta pośród której widać
ślady stajen i piwnicy; do tej baszty przytyka wysoki na stromych
skałach sztucznie wystawiony gmach niegdyś mieszkalny o kilku
piętrach z kąd widać część gór Karpackich: Duklę, Rymanów, Krosno,
Jasło i malowniczy kręty bieg rzeki Wisłoki.
R. 1610 Skotnicki ~~...~~ dziedzic części zamku mając złość na Firleja dzie=
dzica drugiej części wysłał chłopów z Odrykonia uzbrojonych w patki kosy
siekiery na leśnych Firleja. Zbuntowane to chłopstwo wpadło aż do miasta
Krosna gdzie podczas jarmarku zabili i rozsiekali Piotra Orbina leśne=
go z Węglówki poddanego Firleja. Rozpoczęto o to sprawę z Skotnickim
w skutek czego Skotnicki skazany na 100 grzywien kary i wskutek
czego granicę między obadwoma zamkami oznaczono przy kompromisie:
Wał przy murach niższego zamku od skały narożnej wyższego zamku
miał wieczyście do niższego zamku należeć jednak droga koło tego
wału na 4 łokcie wszerz miała być otwartą do zamku wyższego;
każdy zamek ma mieć osobną studnię, kaplica zaś będzie wspólna;
rynny powinien Skotnicki tak na swych dachach utrzymywać aby
nieszkodziły budynkom zamku drugiego (Firleja) i aby wody z nich
spadały między mury którędy było przejście z jednego zamku do
drugiego. — R. 1642 powstała między Skotnickiemi a Firlejami kłótnia
o prezentowanie kapelana do kaplicy zamkowej; którą biskup prze=
myski i trybunał lubelski w ten sposób rozsądzili iż później Firlej
z Skotnickim wspólnie prezentować mieli kapelana. — R. 1650
Zofia z Skotnickich żona Jakuba Kalińskiego (wdowa po podczaszego sanockiego Mikołaja Firle=
ja i Ostrorogu wojewodzicu poznańskim a sukcesorka Mikołaja Skotnic=
kiego zapozwała Piotra z Dąbrowicy Firleja kasztelana kamienieckiego
o to iż gdy r. 1613 (?) (1648?) ojciec jej Mikołaj Skotnicki na czele swej uzbrojonej roty miał
iść na wyprawę przeciwko zbuntowanemu Kozactwu złożył w Krośnie u miesz=
czanina Wojciecha Makla 200000 złp. i w kosztownościach 540000 złp.
na schowanie. Gdy Skotnicki zginął w wyprawie pod Zborowem zebrał Piotr Firlej
do 2000 ludzi z swych dóbr, wpadł do Krosna i gwałtem odebrał skarb z schowa=

Jan Skotnicki kaszt. połaniec. ~~...~~ ~~...~~ +1621 był synem Pawła chorążego halick. i Katarzyny Zaporowskiej który na był wł. Kamieńca
Mikołaj Skotnicki który zginął pod Zborowem 1649 (?) był ponoś synem Jana Skotnickiego kasztel. ~~chorążego~~ połanieckiego ~~halickiego~~ +1621 i Zofii Ligęzianki. Ten zostawił ~~Jana~~ ~~...~~ Pawła księdza i córkę Zofię (za Firlejem i Kalińskim)

nia i na 6 wozach do dóbr swych odwiózł, prócz tego podczas pogrzebu jej
ojca w Krośnie wpadł Firlej z ludźmi swemi do miasta i zbił ludzi jej męża Ja=
koba Kalińskiego, sama zaś zaledwie z mężem uszła przed napadem owym
R. 1657 namówił Firlej Kalińskiego podczaszego sanockiego, Kutaczkowskie=
go, Leśniewskiego i wielu innych aby przybyli do zamku dla obwarowania
go przeciw napaści Rakocego księcia siedmiogrodzkiego. Ci przybywszy do
zamku zajęli zaraz pokoje stajnie i spichrzy księdza Pawła Skotnickiego
i wypędzili go z 4 służącymi i 15 strzelcami do Krosna. Że do Krosna
nikogo w ówczas bez broni nie przyjmowano posłał Skotnicki po swój
proch i armaty do zamku lecz podczas zy miasto wydania broni chciał
służącym łby poucinać i wypędził ich. Wrócił się ksiądz Skotnicki do zamku
lecz szlachta przez dwa lata po odejściu Rakocego bawiła w zamku; pod=
czaszy gospodarował w zamku poodbijał spichlerze, komory i rzeczy po=
zabierał, sam pił ze studni wodę a ludziom Skotnickiego kazał po wodę
pod zamek chodzić. Musiał ustąpić ksiądz Skotnicki i tylko dozorcę w
zamku syna swego zostawił. Nieustąpił dotąd Kaliński z tej części zam=
ku która po zburzeniu Rakocego była dobrą [illegible] aż mu ksiądz Skot=
nicki nie dał zaręczenia na piśmie że go pieniać nie będzie.
R. 1691 według powtórnej rewizyi pokojów zamku odrzykońskiego
widać że tu była: Brama pierwsza z wrotami żelazem okutemi (dziatko
zaś z bramy wzięto do Odrzykonia dla naprawy) wedle tej pierwszej
bramy furtka na pole wychodząc, w tejże bramie drugie wrota;
na samej bramie izdebka z 3 oknami piecem i wchodem; po lewej stronie
wrot zamkowych wedle stajni dwa sklepy (w jednym młynek drewniany).
i trzeci sklepik gdzie wiszą drabiny. Od burgrabiego idąc na drugiem
piętrze spiżarnia z 4 oknami wołów oprawnemi, za nią kuchnia z izbą
Tamże wyżej na trzeciem piętrze pokoje ciągle po 3 okien wołów osadzonych
z tamtąd idąc do górnych pokojów przed wejściem gradusów 7; do góry
idąc w lewo izdebka księża z 2 oknami; przeciwko zaś w prawo sala
tarcicami osztakietowana z 4 oknami (w tej sali zostaje armata) od
tej sali nad wschodami 4 okien pustych. Ku kaplicy idąc od armaty (zbro=
jowni) drzwi; tamże przed kuchnią w lewo drzwi do ciemnych wschodów;
tamże w prawo na przeciw kuchni sklepik; tamże idąc po wschodach w
górę do kaplicy krata żelazna zawierana. Przeciw tej kaplicy pokoje: w
pierwszym pokoju szafa, za nią skarbiec do niego 2 drzwi żelaznych; w
skarbcu okno. Na trzeciem piętrze nad kaplicą stołowa izba z dwoma pokojami
z szafą posadzką marmurową i drzwiami snycerskiej roboty, tamże po
lewej stronie pokoik; przeciw tym pokojem apteczka o jednem oknie z szafą

na konfekty i stolikiem. Na samym strychu u wieży ku zachodowi drzwi okute i
okna bez szyb, tamże u drugiej wieży na wschód słońca schowanie bez
powały i okien. Na dół się spuszczając ku sali po lewej stronie do ganku
drzwi okute. Samganek r. 1690 gątami pobity i wieża jedna pobita
gątami. – Zbrojownia zamku znachodziła się północno zachodniej stronie
niedaleko gmachu mieszkalnego; dotąd jeszcze jej ślad kształtu trójkątnego.
Według rejestru z r. 1657 znajdowało się w tej zbrojowni: 1 śmigownica
10 hakownic, 10 kop kul muszkietowych, 8 żelaznych, 2 zbroje, 5 szy=
szaków, 4 karwaszów, 5 cetnarów ołowiu do lania kul, 5 sztuk miedzia=
nych ładunków, 4 świdrów, 1 miedziana sztuka do ciągnienia liny,
z nużny zapas wilków żelaznych, wyrwontów, bików, i kotfica
do studni. R. 1691 oddano do skarbu z Wiśniowy d. 9 czerwca: 7
hakownic, 1 śmigownicę, 2 baryłł prochu, 1 sztukę ołowiu, 1 muszkiet
kołowy. – Kaplice zamkowe: Kaplica Zwiastowania N. Maryi P.
S. Anny i 11,000 Panien męczenniczek w zamku wyższym czyli odrzykońskim
[illegible] fundowana przez Klemensa Moskorzewskiego podkanclerza ko:
ronnego dziedzica zamku r. 1397 który zobowiązał się kapelanowi w zam:
ku mieszkającemu dawać codziennie objad i kolacyją, obrok dla koni, świa:
tło i wino do kaplicy. R. 1402 Maciej [illegible] ~~biskup krakowski~~ (~~[illegible]~~) nadał
biskup premyski herbu Janina ~~[illegible]~~ [a Piotr Wysz bisk. krak. 1397 nadał]
dziesięcinę z wsi Odrzykonia zwanej Eremberg, z ról Zawada i Sporne;
dziesięcinę z Bratkowki, Wojkowki i Michałowki, za którą to dziesię:
cinę Klemens Moskorzewski dał swą kamienicę w Krakowie r. 1397
R. 1640 po śmierci kapelana zamkowego Jana z Trześniowa oddała
Zofija z Bobrka Skotnicka kasztelanowa połaniecka nowemu kapela:
nowi Walentemu Wieszkowicowi z Jaśienca: [illegible] kielich srebrny wewnątrz pozła:
cany z herbem Skotnickiej i 2 pateny, 2 ornaty, antepedium, 3 alb z hume=
rałami, pas niciany, 5 obrusów, 2 poduszek floryzowanych, 2 wela białe,
1 welum czarne, 2 korporały, 6 puryfikatorów, 3 pal, 2 lichtarze drze=
wniane, Obraz N. P. w ramach czarnych na którym tablica srebrna tu=
dzież woskowy relikwiarz i rogowy oraz 2 tacuszki szmelcowane, pod
nim Obraz na blasze Nativitatis J. Chr. w ramach złocistych, 2 obrazki
N. Panny za szkłem, 4 obrazy apostołów na ścianach, krucyfix alabastro:
wy, Agnus Dei oprawny, obraz S. Franciszka oprawny, 2 dzwonki, pusz:
ka na hostye blaszana, 6 ręczników do ścierania, mszał, 2 miseczek
do umywania, tablica dedicationis. Kaplica ta której dotąd ślady wczwi
południowo zachodniej zamku wyższego i dziś widać kazalnicę miała długi
czas po zburzeniu zamku nabożeństwo dopiero w XVIII wieku obraz ołtarzowy

przeniesiono do kościoła we wsi Odrzykoniu. Na północ od zamku jest
figurka tam miał być cmentarz kapelanii zamkowej. — Kaplica druga
w zamku niższym czyli Korczyńskim Passionis D. N. J. Chr., Annuntiatio-
nis B. V. M. 14 auxiliatorum, Annae Sophiae, Ursulae, Apolloniae,
Helisabeth et Hedwigis fundowana w XVI wieku przez Bonara
gdy bardzo z zamkiem podupadła, r. 1643 przeniesiona została do
Korczyny przez Piotra Firleja który dochody jej powiększył — Ogrody
zamkowe miały piękne drzewa owocowe które r. 1609 Jan Skotnicki
wyciął zakładając na ich miejscu cegielnię gdzie później robiono cegłę
na Kollegium jezuickie w Krośnie. Akta wspominają że jeszcze r.
1652 cały zamek był obsadzony winnemi latoroślami. Studnia
zamkowa była w południowozachodniej stronie, dziś tylko jej
ślad bo zasypana, o tę studnię prowadzono procesy mianowicie r.
1606 Piotr Firlej z Janem Skotnickim aż wyrokiem sądu naka-
zano 1610 aby każdy w swoim dziedzińcu własną miał studnię.
R. 1656 podczas wpadnięcia Rakocego zamknął studnię Kaliński
podczaszy sanocki i niedał brać wody xiędzu Skotnickiemu, a
gdy studzy chcieli kłódkę odbić [illegible] obiecano im ręce poucinać
z czego się proces zrodził. R. 1603 czyli 1613 zawiera Jan Skotnicki
kontrakt z 2 mularzami z Krosna o reparacyją zamku, dawali
kamienne schody, na strychach posadzkę ceglaną, postawili zwa-
lony prewet, sklepili kaplicę i dali odrzwi, stawiali 5 kominów na
wieży dawali sklep i ganek i cały zamek tynkowali. W 18 wieku
zaczęto zamek rozbierać, kościół Kapucynów prawie cały z ciosowe-
go kamienia z zamku odrzykońskiego postawiono, brano kamienie
do Korczyny, Krościenka, chłopi rozbierali na kominy i t. p. dach z zam-
ku zerwała wprzód burza, zamek stał się mieszkaniem kawek, sów,
myszołowek. Jeszcze za Rocha Jabłonowskiego znaleziono w lochach
zamku beczkę starego wina którem się familia podzieliła. Rakocy
dosyć długo r. 1656 dobywał zamku i głodem zmusił oblężeńców do
ustąpienia z zamku a zamek został zniszczony
We wsi Odrzykoniu była też papiernia którą r. 1690 Mikołaj Firlej
z polami ogrodami i łąkami za 200 zł p. i 2 ryze papieru puścił
Stefanowi Szerafinowiczowi papiernikowi. — We wsi Korczynie
(dawniej zwanej Kotczynie dla błot z niemieckiego: Koth schön) wiele
osiadło tkaczy i dotąd jeszcze utrzymuje się sławna blecharnia w Krasnem.
Rusini od Dukli zowią zamek odrzykoński: Kitczy zamok, jeżeli zdala jego
mury białe, oznacza pogodę; gdy czarne oznacza burzę i niepogodę.

R. 1653 wspaniały pogrzeb w Krośnie d. 13 Marca 1653 Zofii z Bobrki Skotnickiej Kasztelanowej połanieckiej w Odrzykoniu zmarłej – Portret jej w Krośnie dotąd u Kotlarza obywatela.

1449 fundowano grób familijny Skotnickich przy farze w Krośnie (?)

1543 Prebenda w Komborni przez Firlejów erigowana

1608 Piotr Firlej dziedzic Komborni nabył Jasienicką wolę, Brzechów, Czarny Potok, Wojuszówkę i inne przyległe wsi

1609 Potok należał do Jadwigi z Żmigroda Tarłowej żony Jerzego Mniszcha – Turaszówka do Chrząstowskiego – Męcinka i Jedlice do Józefa Romera.

1609 ✝ dn. 3 Maja umiera Włodkówna pierwsza żona Piotra Firleja nagrobek jej w Krośnie

1619 Andrzej Firlej obłożony banicyją grodu Sanockiego za niestawienie zbrojnej roty do wojny.

1620 d. 19 Maja kontrakt zawarty na zamku względem puszczenia w dzierżawę Moderówki – Saletrę excypuje sobie jurisdator

1621 Do Skotnickich należały wsie: Moderówka, Białkówka, Tarnowiec, Chlebna, Wrócanka

1622 Skotnicki Kasztelan połaniecki funduje Rorantystów w Krośnie

– Skotnicki dziedzic Sobniowa 1000 zł. Jezuitom do Krosna zapisuje.

1647 Stanisław Oświecim funduje kaplicę familijną w Krośnie u franciszkanów

1647 Piotr Firlej kupuje od Stanisława Rokosza Jabłonicę, Malinówkę i inne przez Księdza Jana Firleja sprzedane

1647 Piotr Firlej syn od Walentego, Sebastiana i Zachariasza Wierzbiętów kupuje Jasienicy resztę i Bonarówkę

– Król był za Kalinskich w Odrzykoniu.

1650 Piotr Firlej napada Mikołaja Skotnickiego skarby i Jakuba Kalinskiego osobę w Krośnie

1659 Jan Mniszek mąż Urszuli Firlejówny napada zamek odrzykoński

1659 Stanisław Firlej mając opiekę nad dziećmi brata swego Mikołaja starosty wiśniowskiego tak jej źle użył iż mu to co się z dóbr Wiśniowskich dostało owym dzieciom Jadwidze, Zofii, Teresie, Janowi Henrykowi i Mikołajowi – Podobnie uczynił syn Stanisława Andrzej podczas napadu Polski przez Szwedów, Kozaków, Węgrów z sierotami.

1662 d. 15 Aprilis umiera Xiądz Paweł Skotnicki pochowany w Krośnie u fary miał on wprzód żonę Annę z Lesiszyn Bilinownę, gdy ta zmarła, został Księdzem, dobra odstąpił synowi wymówiwszy sobie dożywocie w Tarnowcu gdzie umarł.

1670 poddani Odrykońscy napadli szlachtę węgierską w Sporny w Karczmie zrabowali i zranili wielu za to iż possessorów Łękawskiego oszuka: li w sprzedaży wina – Łękawski skazany za to na areszt i powrócenie kosztów

1672 na wyroku sądowym podpis: Joannes Oświecim de Kunowa Vice-Capit. Judex Castri Sanocensis

1677 Kaliński sprzedaje Tarnowiec Andrzejowi Kuropatnickiemu

1687 Odrykon recte Herenberg (tak zwano w metrykach miejsce)

1693 Stanisław i Józef Tarnowscy bracia sprzedają księdzu Mikołajowi Firlejowi: Korczynę, Węglówkę i Czarnorzeki, Podzamcze za 200000 złp.

1693 Józef Tarnowski Franciszkowi Urbańskiemu sprzedaje Kombornię za 120000 złp.

— Załuscy, Kuropatniccy, Mniszkowie, Kalińscy, Wierzbiętowie, Scy: piony przychodzą w aktach jako dzierżawce lub dziedzice dóbr odry: końskich.

1706 Ksiądz Mikołaj Firlej leguje na Korczynie 1000 zł franciszkanom w Krośnie na mszę co tydzień przed Św. Franciszkiem – R. 1708 umiera

— Ludwika Wierzbowska poszła za Załuskiego kasztel. – z Załuskich była Werena

1729 Ustrzycki z Tarnowskiej wnuczki Piotra Firleja zrodzony naby: wa Kombornię, Jabłonicę, Orzechówkę, Wolę, Kłopotówkę i t.d. prawem spuścizny po matce – tenże Ustrzycki dobra te darował Stanisławowi Wierzbowskiemu.

1751 Antoni Baranowski dziedzic Targowisk umarł; wdowa po nim Jadwiga poszła za Wojciecha Mietelskiego towrzego – Po Stanisławie Mietelskim ich synie + 1772 i w Krośnie u Franciszkanów pochowanym dobra te dostały się Wojakowskim.

1778 Katarzyna z Ossolińskich wdowa po Rochu Jabłonows: kim nabyła Krościenko wyżne od rządu Austriackiego za 30232 flr. 54 kr.

(Wiadomości te o zamku odrykońskim zebrane r. 1850 z papierów familijnych w bibliotece hr. Jabłonowskich w Krościenku)

Dzwon w Odrykoniu w kościele ma napis: Lathrinus. Mathias. urrtn r. 1505 (1707) literami gotyckiemi

Firleje dziedzice Odrzykonia

Jan Firlej wojewoda krak. dziedzic Balic + 1574
Zofia Bonarówna żona
4 synów i 2 córki:

- Mikołaj
- Jędrzej
- Jan
- **Piotr** wojewoda lubelski + 1619
  Jadwiga Włodkówna żona + 1609 mając 30 lat leży w Krośnie
  - **Mikołaj** starosta wiśniowski + 1640 mając 30 lat
    Zofia Skotnicka żona poszła potem za Jakóba Kalińskiego
    - Jan kasztelan sanocki 1690
      Weronika Wichrowska żona
      4 córki
      - Jędrzej kasztelan kamiński
        Anna Lanckorońska żona
        - Jakób + 1730 ostatni z Firlejów
        - Werena (czyli Weronika) za Scypionem
      - Ursula za Hanskim
    - Henryk
    - **Mikołaj** kanonik krakowski + 1707
    - Jadwiga
    - Zofia
    - Teressa
  - Piotr kasztelan kamieniecki + 1650 w Jasiennicy
    Grudzińska żona
  - Stanisław + młodo
  - Jan proboszcz pułtuski, kanonik płocki.

166

die Nothwendigkeit und die Zweckmäßigkeit der Ausfol-
gung der Capitulationsscheine an Inländer Capitulan-
ten behoben, und es scheint, daß diese Ausfolgung un-
geachtet dieselbe durch höhere Anordnung ausdrücklich
nicht eingestellt wurde, seit dem bei den meisten Trup-
penkörpern ohnehin unterblieben ist.

Die Betheilung der imperativ und ex officio mit der
gesetzlichen oder verlängerten Capitulation gestellten
Inländer Rekruten mit den seit dem Jahre 1802 ein-
geführt gewesenen gedruckten Capitulationsscheinen
hat daher von nun an auch künftig nicht mehr statt zu
finden, und ist bei jenen Regimentern, von welchen solche
Capitulationsscheine bis jetzt noch ausgefolgt wurden,
einzustellen.

3tens Dagegen sind von nun an den assentirten und nicht assen-
tirten Individuen, welche freiwillig mit Capitulazion
in das Militär eintreten, da insbesondere bei Erste-
ren die Capitulazionsdauer von der gesetzlichen ver-
schieden sein kann, zu ihrer Versicherung gedruckte Ca-
pitulationsscheine nach dem zuliegenden Formulare aus-
zufolgen.

4tens Die Drucklegung der erforderlichen Anzahl Exemplare
aus dem Unkostenaufwande wird den betreffenden Trup-
[...] überlassen.

[...] .... wird hievon ge-
[...] allerhöchsten Reskript vom 31. Jänner
[...] Wissenschaft und genauen Darnach-
[...] gesetzt.

[...]berg den 15ten Februar 1838.

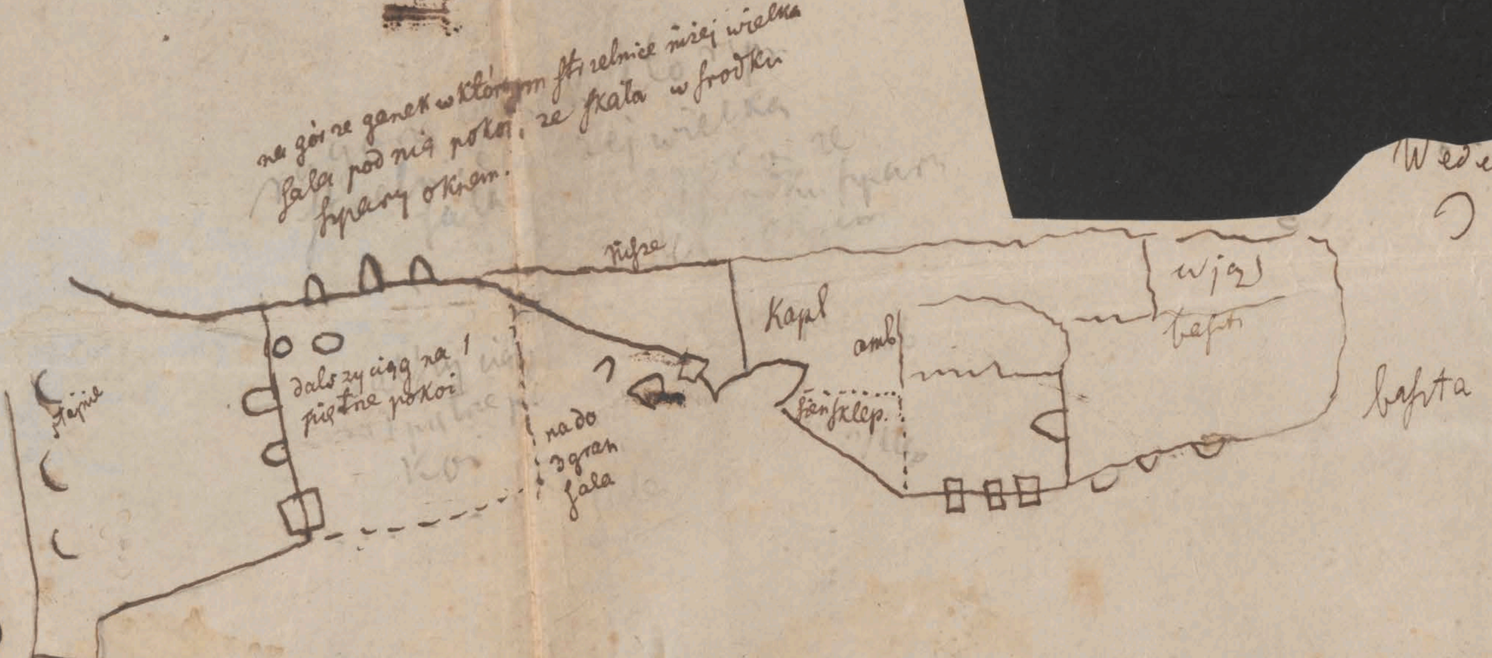
[...] des Kommandirenden

Odrzykoń

dziedziniec 4 graniasty, mury na skałach południowo zachodni końcu baszta — stajnie
piwnicy gmach na skałach o kilku ~~pokojach~~ piętrach gmach w skałach schody; framugi
herb ǂ kamienne osady drzwi: okien na wierzchu strzelnice małe ganki
3 kształtna zbrojownia. z gotycką bramą za nią sklepiony kurytarz do kaplicy ambony
pokoje brama zajezdna dziedziniec studnia baszta wedeta.

widok na okolice pod Bieśsiadke : Bzgowa

Dukla Rymanów Korczyna Kombornia
ku północy lasy gór
Jasło Ulaszowice Moderowka
Gorajowice. Tarnowiec

Consiliarius Confederat

Potocki star. Kaniowski wraz z z biskupem
Kamieniec Kim r. 1768 wysłani w poselstwie do
cesarza rymskiego, Francyj, ~~[illegible]~~ Hiszpanij, Prus,
Saxonij. —

168 z Skrzydlny

<u>Pawlikowice</u> w. R. 1532 Andrzej Ratold
sprzedał z części w Łaszycach Agnieszce żonie
Stanisława Morsztyna. Morsztynowie założyli
tu zbór aryański:

Najdawniejsza wzmianka wsi Pawlikowice jaka
się odszukać dała jest z r. 1450; wtedy posiadał
tę wieś Stanisław Klemp herbu Strzemie, wraz
z okolicznemi wsiami: Raiborsko, Kozmice, Łaszyce
Witkowice, Gorzkowo. Po śmierci Stanisława podzielili
się 3 synowie jego r. 1523 dobrami w ten sposób iż
Baltazar dostał ~~Pawlikowice~~ Raiborsko, pół Pawlikowic i część Witkowic
Łaszyc; Malcher drugi syn Kozmice, Gorzkow, pół Pawlikowic
i część Łaszyc; Jan trzeci syn Boczow, Brzozowo.
~~Dłu~~ Długo jednak nie cieszyli się swemi posiadłościami: albo-
wiem już tegoż samego roku 1523 sprzedał Malcher
Klemp swe posiadłości połowę Pawlikowic, część Łaszyc i
Kozmicze Andrzejowi Ratoldowi z Skrzydlny herbu Osorya
wtedy Szarza starości nowotargskiemu; - a Baltazar Klemp
znowu r. 1524 wsie Raiborsko, Witkowice za 1500 grzw.
gr. Stanisławowi Morsztynowi herbu Leliwa kupcowi i rajcy krakowskiemu
wraz ~~kierownictwem~~ w żupach wielickich., który te od drugich braci
~~Klempów ich posiadłości w Kozmicach~~, Pawlikowicach i Łaszycach
~~nabywał~~

Barącz Sadok: Wiadomość o Ponikowicy małej (Odbitka z Warty 1886 Nr. 616-621). Poznań 1886. 8vo str. 34

169

170

Przysiołek do Bodziwoj, przyjęt cyrkl Rzeszów, paraf. i Domin. Tyczyn, należ. Józef Hr. Wodzicki, N. 30. L. 2.

1364 Kazimierz Wielki Mikołajowi z Lesica pozwala zaludnić okolicę między Rabą Słoną Rabą z Łętownią i Kasiną

R. 1403 Sigismundus nunc advocatus de Dąmbowdział villas Rabka et Kasina super quas habet literam Kazimiri regis pro 1000 mar. gros prag. vendit Johanni Liganza palat. Sandom

1542 Jan Jordan dziedzic Melsztyna z oraz Rabki Toporyska, Słona, Skawy,

<u>Rabka</u> do parafii należą Słone, Chabówka Skomielna biała, Zaryte, Łonice i Rdzawka ma targi, jarmarki, szkołę parafialną mieszkańce tkactwem.
Kościół drewn. fund. Jordan Spytek Kaszt. Krak.; r. 1634 po pożarze na nowo odbudowany. W pobliżu kościoła źródło solne o nim wiadomość najdzie w Roczniku wydziału lekarsk. T. IV. oddz. II – filialny kościół S. Sebastyana w Skomielnej wsi osadzonej 1550 i drugi filialny ś. Krzyża w J. Chabówce

Rabka Bolesław wstydl. potwierdza Cystersom w Szczyrzycu Rabkę nadaną przez Teodora Gryfa woj. Krak. Długosz wspomina warzelnię soli 172
R. 1364 Kazim. W. pozwala Mikołajowi z Ujścia osadzić na niem prawie wsie między Rabą, Słoną, Zgłobnicą, Kasiną — R. 1404 sprzedana Janowi Łyszkie h. Trąb. w. Jordanów z XVI
Za Anny z Sieniawy Jordanowej kaszt. Krak. Jerzy Grosman mieszczanin oświec. otrzymał szurfsbrief między Rabką a Słoną założył warzelnię, odstąpił Bartłomiejowi Capelle kupcowi włosk. który dawał Jordanowi dalej prowadził majątek Korop
nicki dworzanin król. do 1570

po Jordanach Zebrzydowscy
Krzystufscy, Komorowscy, Wielo
polscy, od których Józef Wienawa
Zubrzycki (ojciec) kupił
5zdrojów Rafael, Maria, Krakus
Kazimierz, Helena

4 – 31

Zagórza Poręba 173

1606 Trojan Prowanna dziedzic

1613 Krzysztof Korzciński

!

Rabkę od Zebrzydowskiego Jana star lanck 1621 kupił Marian Strzyżecki 1621.

Komorowscy

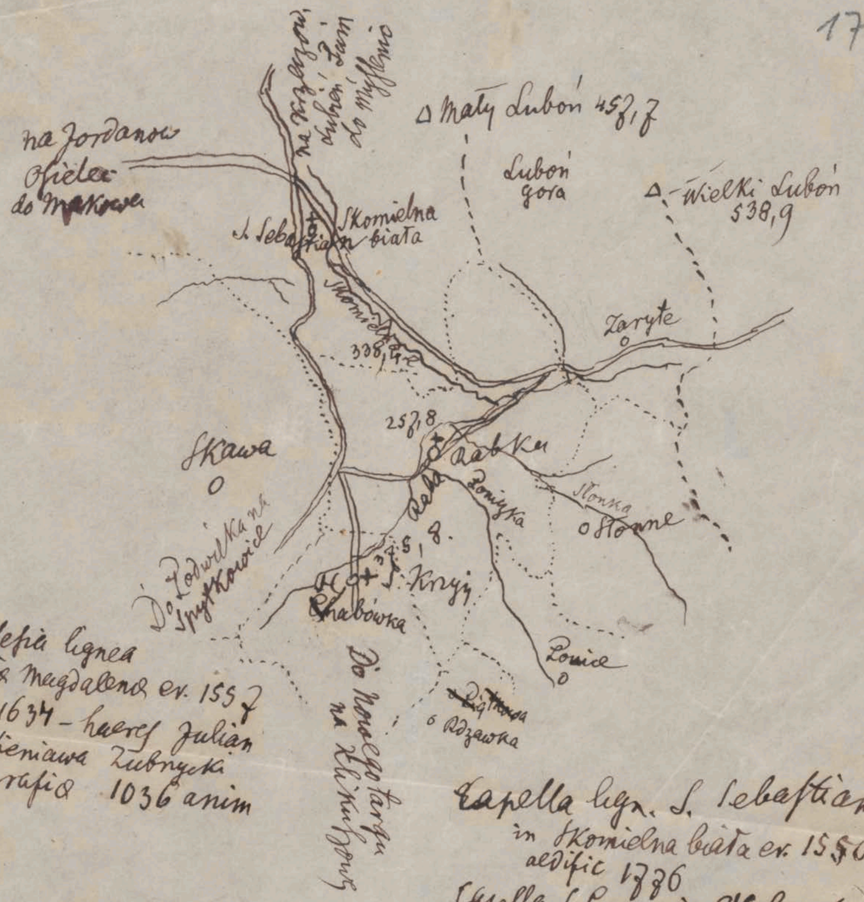
Wielopolscy

R. 1740 po Franciszku wielopolskim wojewodzie sieradzkim. otrzymał Jan Wielopolski starosta lanckoroński na suchy państwo Rabkę z wsiami Rabka Chabowka, Skomielna, Zaryte, Ponica Rdzawka, Słone.

Stanisław Morsztyn dz. Rauborska Witkowic
Gorzkowa 1528. 1545.
Ż. Agnieszka 1552

Erazm	Krzysztof	Florian	Franciszek	Anna
na Rauborsku Witkowicach Gorzkowie Ż. Anna córka Jana Ujejskie: go 1557	na Pawliko: wicach	bachmistrz wielick Ż. Zuzanna córka Jana Łaskiego zafl. 1565	Ż. Barbara córka Wawrzyń: ca Grodowskie: go cześnika Sochaczew. zafl. 1565	za Stanisła: wem Buzyń: skim na Jani: nie 1552

174

Rabka eclesia lignea
tit. S. Mariæ Magdalenæ er. 1557
consecrata 1634 – haeres Julian
eques de Wieniawa Zubrzycki
in loco parafiæ 1036 anim

Capella lign. S. Sebastiani
in Skomielna biała er. 1550
aedific 1786
Capella S. Crucis in Chabówka.

1

1664

175

1447 oppidum Sambor alias Pohonicz

Nowołaniec oppidum alias Lobentancz vel Brzozowo. dziedzictwo Balów

Wojewoda Sanocki rodzaj burgrabiego

1425 Jus supremum Maydeburgense ~~in Sanoki~~ castri Sanocensis

dają ortel krakowscy 1462

176

Trochanowski: Tarnow 2 tabl. porown

Rocz. Towarz: dobroczyn.

Sporny J.

W kwestyi za
pień i bu
nieprzenik

Nauki przyro
brosz.

177

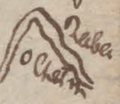
Błonie w przed wojni czas — Bocheński — jest nad Wisłą w Bocheńskim

Tarnow Wieś Tarnowiec (Dunajec rzeka) Wojnicz (Wielka wieś + akcyz za Dunajcem) Lusławice (Melsztyn [Sądecki Cyrkul za Dunajcem) Ujazd · (Biskupice za Dunajcem) Czchów (za Dunajcem) Filipowice wprzód Tropie Rożnów Lipie, Zbyszyce, (Tęgoborza za Dunajcem (Just w bok) (Kleczany Chomranice za Dunajcem) Kurow (Marcinkowice za Dunajcem) Dąbrowa, Wieloglowy Wielopole (Chełmiec za Dunajcem Kulm Hundsdorf) Nowy Sądecz (Świniarsko za Dunajcem) Dąbrowka (Stadło, Podegrodzie za Dunajcem) Biegonice (Kamienica w bok) Stary Sądecz (Cyganowice Barcice, Rytro Głębokie) Gotkowice, Kadcza przewoz Jazowsko, Maszkowice (Laubdorf) Łącko, · Tabrzej (Ochotnica w bok) Tylmanowa (Obydza w Bok za Dunajcem) Kłodno Krościenko

Grywałd do Krościenka — Szczawnica (Lesnice Czerwony Klasztor,) Szlachtowa — Haligocz

(Sromowce w bok) Krościenko, (Durszteyn Niedzica) Maniow (Fridman) Dębno (Białka tworząc wyspy pozostałe koryto wpada do Dunajca Kłótnie o granice) Charklow Łopuszna Ostrowsko Waxmund Nowytarg Szaflary Gleiczarow, Biały Dunajec Bukowina Poronin Zakopane Kościelisko Dzianisz, Witow Chochołow (Dominy Diluvy) (Ciche w Bok) Podczerwone Czarny Dunajec (szosa) (Rogoźnik i Nowytarg szosa) albo Długopole Krauszow, Ludźmierz Nowytarg.

Klikuszowa S. Krzyż (Obidowa w bok) [Wadowicki Rdzawka, Rabka (w bok S. Sebestian na drodze do Spytkowic) Zaryte [Sądecki Raba Niżna Mszana dolna Kasyna, Dobra Porąbka, Stroża Skrzydlna Szczyrzyc Góra S. Jana [Zegartowice Bocheński] Tymbark Łososina Górna. Sowliny, Limanów Kamna (Przyszowa) Wysokie Dzieżyce Hełmiec Sądec.

Tarnow, Wojnicz ~~[illegible]~~ Dębno, Jadowniki Brzesko nad Uszwicą [Ku Połnocy Trinitatis Szczepanow Łazy, Gorzków, Bochnia [Wiśnicz Lipnica] Kolanow Ku połnocy Chełm)

Łapczyce, Xiążnice (przez Rabę) (Krakuszowice w Bok : Ku połnocy
Dziekanowice, Mysłanowice, Marszowice, Gdów,

Nowy Sandec Gołąbkowice, Łiątkowa (w bok Kunow ku Połudnniowi) Łaszyn Cieniawa, (Mszalnica wbok) Ptaszkowa, Krusłowa Grybow (ku połnocy Wilczyska) [Jaselski Rychwałd
Biała Rr wyszsza, Ropa, Szymbark Gorlice (ku południowi Małastow Gładyszow) Maryampol [?] Glinik Zagorzany (Kobylanka, Kryg wbok) Biecz
Libusza, Biecz (Załawie Dolnawa, (Binarowa ku Połnocy Czermna) Lisowek,
Szalczyn (Skołyszyn Kunowa) (Bączal w Górne) Trzcinnica Jasło (Duktan
Sobniow, Żołkow, Dębowiec Osiek Żmigrod) (Ułaszowice Brzezie Zaniowka Żanetowka
nawsie, Kotaczyce) Gorajowice Warzyce, Srebnie (Tarnowiec wboku ku południowi)
Moderowka Jasiew, Łotok Turaszowka Krosno [Odrzykoń Biało brzegi Kor
czyna Suchodoł Łężany stąd 3 drogi A) Krościenko wyższe [Skrzynka Sanock
Haczow w bok Jabłonica Raboznia Jasienica, Olszne, Domaradz Baryczy
Izjazdy, Ulanice, Dynow, (Dąbrowka) Bachorz Bachorzec, Dubiecko (Ruszka wieś ku
południowi) [Przemysk Mienadowa, Babice, Kuszelczyce, Krzywcze, Krasiczyn Przemysl.
B.) Łężany [Sanock Miejsce, Rogi nad Lubatowka Równe] Zboiska Dukla [Jergowa
Sanock [rzeka Jasiel była granica czy Lubatowka) Iwciana, Smereczne, Darwinek.
C) Łężany [Sanock Miejsce, Rogi Zwonicz, Klimkowka, Rymanow,
Besko, Zarszyn Długie, Nowosielce (ku południowi Nowotaniec)
Sharowce, Dąbrowka Ruska Sanok Olchowce, Zagorz Wola Postołowska
Lisko (Lukawica, monasterzec, Podsobień, Załuże) Uherce (Brelew Myczkowce
średnia wieś) Olszanica (Wańkowa) Steżkowa, Ustianowa, Strwiązyk Ustrzyki (Łodynia ku północy) Berehi Segenthal, Obersdorf (w bok Liskowate) Krościenko Chyrow
(ku połudn. Manowa) Ko, Smolnica, Terło Łopuszanica, Susyca wielka, Starawa, Bonkowce, [?] Chyrow
Tarnawa, Hluszko Pietnica, Rosenburg, Dobromil (od niem i pełnin) Unter Engelsbrunn, Ober Engelsbrunn, Grodzisko Nowemiasto
Lacko (w bok Laportno Kropionik Sopotnik) (Dunowice w bok) Hubice Aksmanice (Kormanice)
w bok) (Przedzielnica), Podmojsce (Dybełe) Nizankowice (w bok Fredropol, Kormanice)
Boszowice Zablocie (w bok Mizyniec) Malchowice, Kupiatycze, Hermanowice, Przemysl.
Hermanowice (w bok Rożubowice) Pikulice, Nehrebka, Rakoniewice,
*) Nizankowice Sierakowce Hnworki Rybotycze, Kopystno Borysławka, Laportno Kropionik
Makow Nowosiołki Kalwaria Lacie wszka Sopotnik
Dobromil

178

Konina w Sądeckim huta. Brzezany huta. – Majdan za Staryskim w Lwowskim

Stawy Mościsany, Krakowiec, Jaworow, Janow, Kulikow. ~~Dołobek~~ Wola Zdzia-
kowska (rzeszowsk.) Markopol. Jezierna ~~Tarnopol~~ Załośce (~~tarnop.~~) Zarudzie, Kaplince
Ptołycze Tarnopol, Łoki, Dorofiowka (w Tarnopolsk.) Komarno, Grodek; Janow
Zeheise (Tarnopolski) Monasteryska) Chorostkow Touste. Jaryczow, Dzidziłow Rozwo-
zany, Wyzlany długi staw. Dźwinogrod Hodorow, Kniehynice Brzezany Kniehynice.

a) w Złoczowskim

Kolonie niemieckie: (Falkendorf, (Opoka), Annahau (Bakszna) Zuryau (Młodow)
Frauenberg (Dachnice) ~~Kobylnica~~ Fuchsbrunn (Kobylnica ruska) Lindenau (Lipowiec)
Josephinendorf (nowy dwór) Ainsingen (Dziewięcierz) Wiesenberg, Mokratyn
Neudorf (Bolochowice w Samborskim i) Gassendorf (Uligno) Steinau (Kamień. nesow)
Freifeld Ostrow (rzesz.) Gillershof (Gillarowa koło Lezajska) ~~Tarnopol Dorofiowka, Łoki~~
(w Tarnopolsk.) koło ~~Ustrzyki Kolonia niem. Prinzenthal~~), Obrodorf (Wolica) Steinfels
(Stebnik) Makow Sanoc ~~Lagenthal Oberdorf~~ ~~Mereczna~~ Prinzenthal (Mereczna) Rosenberg Dętnica
~~Ob~~ Ober-Kutzenberg Neubrunn (Dobromil) Schumlau (Sromla) Wovoberg, Kleindorf, Berdikau (Berdichow)
Neu Schelowitz Kuttenberg (Zbadyn) Burgthal (Bratkowice koło Rodatycz) Lwowsk.: (Kozyce) Schönfeld
Rottenhan (Frez) w Stryjsk. Weissenberg (Dobrostany) Schönthal (wielkie pole) Ottenhausen, Hartfeld
Dorozowice.
Eisenbergwerk. (Topot Skole, Podhorodce, Mizun, Ludwikowka (za Weldzizem
Brow (w Samborskim) Smolna (Samborsk.) Uniatycze (koło Drohobycza) Angelow (koło Lezajska)
Mizun

Jakobeni
Czernahora 4400 fuss

Truskawiec Zink- Blei u. Schwefelbergwerk. Burgthal zrodło mineralne w lwowskim Szczerzec
Stratyn (papiernia) Myszyn (Steinkohlen w Kołomyjsk.) Mariensee albo Kirlibaba (Kopalnie
srebra, cynku)

Salzbergwerk. Lenerta (koło Tustanowic Sambor) Modrycz, Kołpiec Bolechow
Ciszow Sloboda (Stryjsk.) Tarnawka (Stryj) Janow, Sprinka, Czeczchawa Stebnik Kałusz Drohowice
Pocrajowice, Trościaniec, Bolechow Lisowice, Kruszel, Stralyn nizszy, Trościaniec Turza wielka
Zawoj. Sołotwina Kryczka, Starunia ~~Str~~ Utorop Mołodkowa, Łojowa, Łanczyn, Delatyn, Ostrow biały
Kniazdwor, Mołodiatyn, Markowka, Bania Berezowska, Stoperatow, Utorop Kosmacz
Perezow (koło Kołomyi), Pistyn, Kosow, Monasterko, Kutty, Solka, Kaczyka,

Kraina wieś koło Łodzinki ~~która do Strwiąza płynie~~
wsi – koło Rybotycz

Cerepin w lwowskim koło Starego Sioła.

Koenigreich Galizien und Lodomerien herausgegeben im Jahre 1790
von Liesganig nach den vorzüglichsten neuern Hülfsquellen vermehrt und
verbessert von dem k.k. Gen. Generalquartiermeisterstabe im
Jahre 1824. mila jest zmiejszona auf neun Wienerzoll
D. Huber sc. in folio Kart. XXXIII.

Chyrow, Grodowice, Felsztyn, (Craple Tysiadowice (wgórze Wojutycze w gore)

Chyrow, Susica W. Berezow Laszki Murowane Szumina ~~Starc~~ Starosol Smolnica

Staremiasto (Sozania Susica mała Terszow, Spas) Bauyna (Straszowice) Torczynowice,

Tarhanowice, Myszowice, Waniowice Strzałkowice, Sambor Kaysersdorf

Babina, Ziemiany, Koniuszki Wernnhof Nowosiołki Rudki Wołany. ~~Wełdi~~

Zawidowice. Lubień.

Lwów Kozielniki, Zubra, Sołomka wielka, Sołomka mała, Ludwikowka, Derewacz,

Hrusno, Dornfeld Monaster, Krasow, Reichenbach, Brodki, Lindenfels, Lubiana,

Lubianka Trościaniec, Mikołajów, Rozwadow, Rudniki Liaszczne, Derzow,

Piętniczany, Wolica, Woionia Szłiatycze. Pukienice Uhersko Dobrowlany, Lany,

Stryj. Wojtostwo, Duliby (Stołocz?) Hurnie, Żulin, Chromohorb, Siemiginow, Lubieniec

Rozhurcze, Synowudzko ~~wy~~ niż he wyższe, Skole.

Rozhurcze Od Tarnawnica, Trukhanow, Polanica, Dubrińsko, Cisow,

Gora Salamonowa Bolechow.

Żywiec Zadziele, Byszkow. Lekawica, Rychwałd, Gilowice, Slemień, Kocoń Las,

Kukow, Stryszawa, Sucha Maków, ~~Biała~~ zarzetne, Koszowka, Osielec, Jordanow Maleszowa

naprawa Skomielna biała Zaryte.

* Maków Biała Skawica. Zawoja, Wetra Koszarawy (gora Lewel) Jeleśna

mutne Świnna Sporysz, Żywiec.

* Jeleśna, Sopotnia, Pryborow.

Lwów, (Lisienice) Winniki Czyszki, Winniczki Gancary, Dawidow, Stare Sioło Czerepin

Siołomyja, Dziwnogrod Horodysławice, Gaje Głuchowice, Czyszkow.

Lwów Rzęsna polska i ruska, Kościce, (Schönthal) Domażyr, Stracz, Zalesie

Janow (Malczyce) Skło Nowy Jazow, Cetula, Załuże, Jaworow, Zrzedbone, Krakowiec,

Gnojnica Chotyniec, Zalesska Wola Dunkowice, Radymno

Jaworow, Czarnielawa, Nahaczow, Linderau (Lipowiec) Krowica, Wulka, Lisie jamy, Ostrowik
Lubaczow falkendorf Oleszyce, W bok Lipowca Wielkie Oczy

Lwów, Zniesienie, Krzywczyce, Kamienopol, Prusy, Pikulowice, Jaryczow, Podliski
Wielkie Strzeniow, Dzidzitow Banunin, Milatyn, Kozlow, Busk albo
Milatyn Streptow Derewlany, Wolica Derewlanska, Podbuzany, Lanerówka
Ostapkowce, Busk Stronibaby, Zakomarze Ożydow, Juskowce, Olesko Sewerynke
Podhorce.

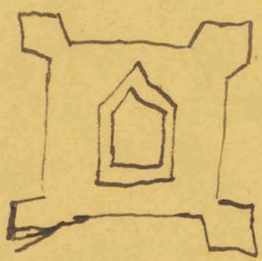
(Wyzlany, Laszki Król. Ropowrany, Gliniany)
Lwow, Lisienice, Winniki, Podberezce, Gaje, (Wyzlany) Kurowice, Dworyszka,
Podhajczyki Unterwald (Ciemne Zahadow) (Jaktorow) Slowita Nowosiolki
(Tredowacy Gologory) Olszanica, Laskie Kniaże, Jasieniowce, Złoczow, Bieniow
Jelechowice, Sassow, (Koltow, Wierzbowy) Poborz, Plesniany, Jasieniow
Dubie, Ponikwa, Suchodol Brody. Starebrody, Folwarki Wielkie
Smerzna na Kwasza Podkamien

Rzeka Styry Podhorce sie rwie

w Złoczowskim
Frosnianiec wielki wieś prosto na wschod od Złoczowa mile odległa
na północ pół mili od Pluhowa i pół mili na Południe od Kołtowa

Ruiny zamków w Galicyi

Poznachowice (zamek ariański)
Sidorow, Bilcze, Grodek, Skała, Dźwiniacz
Dąbrowka za Dynowem
Gdyczyna
Rybotycze (rury gliniane)
Zamek Mniszchów w Laszkach murowanych
miał kształt

Zbaraż
Swirz
Jazłowiec
Olesko
Szymbark
Krasiczyn
Podhorce
Czchów

—

Oświecim
Zator
melsztyn

Rożnów
Rytro
Buczacz
Sosnice
Rybotycze
Węgierka

Sanok
Dobromil
Staresioło

Odrzykoń
Czorsztyn
Sobień
Lanckorona
Łańcut.

—

Muszyna
Rakowiec
Halicz

182

Odrzykoń
2) ~~Klasztor~~ Kuneg.
Złoczów
Sewerynka

Czorsztyn
D. w Szczyrzyn
Jasło
3) Stronibaby

1) Podhol...
D. w
Kutk...

Oleszko
Mnarrung 4)

Browar w Lisówk
z widoki z Kościelis

1) Odrzykoń
~~Kutkorz~~ Stronibaby
~~Browar w Lisówn~~
Wbarrung

1) Po...
kla...
~~...~~
Je...

~~B.~~

Herburtstein
Podkamień

Biecz
Lisów
Dębow...

Ponikwa
Jasów
Sewerynka
Kutkorz
Jeskowice
...crów

Molinara Głęboczka Aus Lemberg geschrieben [illegible].

Gdybym był malarzem przeniósłbym na płótno — gdybym był rzeźbiarzem w marmur

gdybym był muzykiem wykładbym w całej &- harmonji uczucia twe —

gdybym był poetą uwieczniłbym lecz muszę [illegible] szczerze

Die Antiken sind nur Rätsel /: Kunst :/ [illegible] [illegible]

an den Künsten [illegible] müssen.

Ich [illegible] 12 [illegible] [illegible]

nach [illegible]

Matachowska

Ludwik Kaminski [illegible] Ludzmierza. [illegible]

Ainsingen ... Potylicz Żołkiew
Baginsdorf ... Kolomyja ——
Brikarddorf ... Nowosiołki Brzeżan
Brigidau ... Medenice Sambor
Bruckenthal .. Choronow Żołkiew
Brunnendorf ... Grodek. Lwów
Deutschbach ... Nowe Brusno. Żołkiew
Burgau ... Młodow Lubaczow d°
Burgthal ... Grodek Lwów
Nowe-Chrusno Szczerzec Lwów
Dornbach ... Leżajsk Rzeszow
Dornfeld ... Szczerzec Lwow.
Ebenau ... Czerlany d°
Einsiedel ... Humieniec d°
Eisenau ... Wama Czerniowce
Engelsberg ... Wełdzirz Stryjsk.
Engelsbrunn ober unter Huczko Dobromil Sanock.
Ernstdorf ... Bobrka Brzezany
Ernstdorf ... w Maszkowicach Kamienica Sandec
Falkenberg ... Hyszko, Dobromil Sanok
Falkenstein ... Humieniec Lwów
Fehlbach ... Kobylnica ruska Żołkiew
Felsendorf ... Opaka Lubaczow d°
Freudenthal ... moldav. Tzuzurmare Bukowina
Gernfeld ... Żukow Żołkiew
Fürstenthal ... Solka Bukow.
Gelsendorf ... Bolechow Stryj
Gillershof ... Leżajsk Rzeszow
Grünthal ... Grodek Lwow
Hartfeld ... Rzeczyczany Jaworow Przemyśl
Hoffnungsau ... Nadziejow Dolina Stryj
Hohenbach ... Tuszow Tarnow
Hutweide .. Stadło Sandec
Josefinendorf Zodubice Żołkiew
Josefsberg ... Medenice Sambor
Josefsberg .. Tuszow Tarnow
Kaltwasser ... Jarow Lwów
Karlsberg Radauc Czerniowce.

Kastelern ~~[illegible]~~ Stołpin Toporow Złoczow
Kaiserdorf — Sambor
Kleindorf Małoszkowice Jaworow Przemyśl
Königsau Medenice Sambor
Königsbach }
Königsberg } Zarzycka wola Leżajsk Rzeszow
Kranzberg Sambor
Kuttenberg Zbadyn Jaworow Przemyśl
Laufendorf Bregonice Sandec
Lindenfeld Polany Lwów
Lindenau Lipowice Żołkiew
Luisenthal fundul-moldawski Kimpolung Bukowina
Malinska Matenica Pieniaki Złoczow
Mariahilf Kołomyja
Marienfeld Jakobeny Bukowina
Mokrotyn Żołkiew.
Mosberg Podluby Jaworow Przemyśl
Mühlbach Bobrka Brzezan
Neudorf Drohobycz Sambor
Neudörfel ~~[illegible]~~ (Dąbrowka) Sandec
Oberdorf Krośnienko Dobromil
Ottenhausen Janow Lwów
Prinzenthal Smereczna Dobromil Sanok
Rauchersdorf Hurczyn Rzeszów
Rehberg Sarny Przemyśl
Rehfeld Bobrka Brzezan
Reichau Lubaczow Żołkiew
Reichenbach Szczerzec Lwów
Reichsheim Tuszow Tarnow
Rosenberg Zagrodki Szczerzec Lwów
Rosenburg Lietnice Dobromil Sanok
Rottenhan Janow Lwów
Schönanger Tuszow Tarnow
Schönthal Janow Lwów
Siegenthal Berehy Dobromil Sanok
Steinau Nisko Rzeszów
Steinfels Stebnik Sanok
Thal Josaphat Wołoskie Sieło Bolechow Stryj
Ugartsberg Medenice Sambor
Ugartsthal Kałusz Stryj
Unterbergen Winniki Lwów
Unterwalden Podhajczyki Złoczow
Weidenberg Krynica Lwów
Weichendorf Strzeszyce Lwów

Walddorf Grodek Lwów
Weinbergen Winniki Lwów
Wiesenberg Mierzwica Mokrotyn Żołkiew
Wiesendorf Zacko Sandec
Wildenthal Ranisow Rzeszow.

Ainsinger zu Dziewięcierz bei Lubaczow Żołkiew Kr.
Andrichau (Andrychow) Andrishoff
Albinowska wola (w jas.) Artamowska wola (Przem)
Barwald (wadow)
Reichau (Basznia) Lubaczow Żołkiew
Bekersdorf (nowosiółka) Podhajce Brzezan.
Laufendorf (Bieganice) Sandec
Brunnendorf (Gródek)
Burgthal (Gródek) z parafia
Burgau zu Młodow Lubaczow Żołkiew
Bursztyn brzeżan
Chełmiec Rulur czyli Hundsdorf Sandec
Czorsztyn
Dynow Dünhoff
Ebenau bl. Gródka Lwowskie.
Einsiedl (Szczerzec) Lemberg
Eisenau (zu Wama) Czernowitz
Engelsbrunn koło Dobromila
Ernstdorf (Bobrka) Łany Brzezan.
Ernstdorf domin Kamienica prob. Łącko Sandec.
Falkenberg zu Hujsko mile od Dobromila
Falkenstein Szczerzec Lemberg
Falkowa (falkau) Sandec.
Fehlbach Kobylnica ruska Lubaczow
Felsendorf (Opoka) Lubaczow
Felsztyn
Freyfeld (Lukow) Lubaczow
Friczowa (fritzau) Sandec.
Frydrychowice friedrichsau Wadow.

Fryſztak Freiſtadt
Fürſtenthal. Sollka Czernowitz
Gelſendorf (Bolechow) Stryj
Gieraltowice
Gillarowa Rzeszoſ
Gilleſdorf (Lezajſk) Rzeſzow
Glinnik niemiecki Jaſło
Gorlice vel Garlice
Grüntzel Dobroſtańſka wola koło Grodka Lwow
Grywald (Sandeck.)
Guſztyn (Czortków)
Haboth (Zator)
Halbow Jaſło
Hatcnow Wadow.
Handzlowka Rzeſzow
Hartfeld Rzeczyczany koło Jaworowa Prem.
Hermann (Buczaty) koło komarna Sambor.
Hermanow Lwowſk.
Hermanowa Rzeſzow.
Hermanowice Premyſl.
Hoffnungsau Nedziełow Stryj
Hohenbach Tuſzow koło Tarnowa.
Jakſmanice Prem.
Inwald (Wadow)
Joſephinendorf (Łodupce) Uhnow Zołkiew
Josephsberg Medenice Sambor.
Josephsdorf Zaſlany ~~Tuſzo~~ ~~Do~~ Ladew Tarnow.
Kaltwaſser Zimna woda Lwow
Karlsberg Radautz Czerniowce

Gródek (Rożnow) Sand.
— Czortkow
— Lwow
Grodkowice

Kielnarowa Tyczyn Rzeszow

Kleindorf Mołoszkowice Przemysl koło Jaworowa

Königsau Medenice Sambor

Königsbach (Carycka Wola) koło Leżajska zwane także
Königsberg

Kosina czyli Koczyna koło Łancuta dzierż. Langerskich osada
tkaczów i furmanow

~~Kossowa~~

Kraczkowa (koło Albigowy w Rzeszowskim) niegdyś
Kreutzhoff.

Kranzberg przy Dublanach domin Łąka mile od Sambora.

Krościenko niższe i wyższe koło Suchodoła Krosna w Sąd...

Krościenko mit Oberdorf koło Dobromila przy ujściu potoku Stebnickie[go]

Kulparków Goldbrunnhoff.

Kurzyna Rauchersdorf osada blisko Zarzeca w Rzeszowskim

Kuttenberg zu Zbadyn koło Jaworowa w Przemyskim

Burzyński

Między PP. Żegotą Paulim z jednej a P. Janem Millikowskim z drugiej strony stanęła d. Września 1841 ugoda w następujących punktach i warunkach

1) ~~[illegible]~~ P. Żegota

niektóre myśli Jana P. Richtera

z romansu: Siebenkäs.

Niebo było jasne. Ponad wszystkiemi uliczkami małego miasta zaokrąglał się i rozciągał daleko błękitny eter niebieskiej dziedziny, ozdobiony gwiazdzistemi moreczkami i mistycznemi charakterami kreślącemi imie Wszechmocnego na sklepieniach wielkiej świątyni.

Patrzcie zawołał nagle, coś się nad nami rozciąga! — Była to tylko chmura wiatrem podłużona i zawieszona na niebie w kształcie trumny, środek był biały, rzekłbyś że to ciało najśmiertelnej rozciągnione pościeli; we środku świeciła gwiazda jak kwiat biały przy boku nanezorej.

Świat wypoczywał. Na górze ukazywał się księżyc podobny do kielicha nierozwinionej jeszcze lilii.

Śmierć anyołowa dotknęła młodzieńca, usiadł

w starem krzesle: zasłonił sobie twarz rękoma
Widział wznoszącą się zasłonę, zakrywającą przyszło=
łość, wzrokowi jego żywa, szeroka i jałowa
przestrzeń, pokryta piołunem i ostatkami za=
gasłych ogniów, widok smutny osypany żółtemi
liściami, posiekłemi gałęźmi i kościami bielejąc=
emi po piasku. Ponadto przepaść dzieląca
serce jego od Lenetty, coraz się głębsza staje,
poznał to z żywą rozpaczą, okropną pewnością.
Tygodnik Petersb: 21. 1831. C. I

Briefwechsel Jean Pauls mit seinem Freunde
Dr Christian Otto. Berlin. 1829 8° 3 tomy

Sławny Moula Ferouz ben Moula Cavous
wielki kapłan Parsisów umarł 8 Paźdz. 1820
mający 72. Był wydawcą Dessatira i Auto=
rem Jerzego Nameh poematu epicznego o podbiciu
Indyi przez Anglików. 2 dni przed śmiercią jesz=
cze nad nim pracował. obejmuje to dzieło 40000
wierszy i do roku 1826 doszedł: Zostawił
Kilka traktatów w języku perskim i [illegible]

mającą nadkie płody litterat: wpłódniej będzie w świątyni Ognia dla publiczności otworzoną pod imieniem xięgarnicy Monka Zeroux.

Tygod: Petersb: 1831. Cz II

W Eginie nowogrecki poeta Athanazy Sutco wydał 1830 orygg: Komedyją: Chiwdic. Zamiarze wychodzą czasopisma: Goniec Egiński dziennik litteratury nauk i sztuk pięknych. Wychodzi co miesiąc. Wydawca Mustoxidi autorzy Apostolidi Kokoni: Geniadius 2) Powszechny Dziennik Helady urzędowa Gazeta 3) Palada w Napoli wyd: przez towarz: litterat: 4) Apollin wyd Polyzoidi w Hydrze przeciw urzędowi piszę. Tygod. Petersb 1831. Cz II

Wychodzące Almanachy Czasopisma w Rosyi na rok 1831: M. Szczerbatowa Riumina girlanda dziennik muzyczny na r. 1831. P. 51. — Noworocznik Odeski wyd. P. Morozow; M. Rozberg Odessa. (6) 10 rub. — Gwiazda poranna wyd. D. Sigow M. (160)

Tygodnik peterburski. 1831. Część II.

187

w Sztokholmie utworzył się związek literacki:
Goethiska Förbundet 1811 Poeci Stagnelius, Atter-
bom, Tegner czasopismo z Geijerem wydawał Iduna
którego 10 wyszło tomów. Geijer od 1803 znany w litera-
turze wydał: Svea Rikes Häfder af Erik Gustaf
Geijer. Forsta Delen Upsala 1825 przekład: Gesch:
Schwedens 1 Th. Sulzbach 1826 zawiera Urgeschichte
Schwedens 1 cap. Opis kraju — II c. Wiadomości
starożytnych o północy III c. Przejście do dziejów
właściwych krajowych IV O runach. Sybirskie
napisy nie pochodzą ze runy V O Irlandczykach
VI wstęp do mitologii północnej VII Edda VIII
Ynglinga saga IX i X królowie od Odyna aże
do Ingjald Illrada a następnie do Erika
Emundarsona — Geijer pomieści Eryka Wik-santa
wydaje: Scriptores rerum Svecicarum med: aevi Upsal
fol: Tygodnik Petersb: 1831 Cz II

Noworocznik literacki na rok 1831 Wydany
przez H. Klimaszewskiego. Wilno drukiem A.
Marcinowskiego 1830 (12) XVI 310 str. Litografie
Portret Jana Śniadeckiego z przerysem jego podpisu.
Ruiny w zamku Krewie. Grób Karpińskiego

w Łyskowie - Góra hadeh i Bajadera. | Bekieszowa w Wilnie - Mu= Tygodn. Petersb. 1831 r II

Cancionero romansów - Antwerpija 1550 -

Rzut oka na dzieje poezyi węgierskiej - która jak inne w średnich wiekach początek podobna do polskiej i ross: Ośituje w epos i lirykę. Drama rozwijało się słabo. I Okres od Króla Etele (Atilla) do Reformacyi. Priscus Rhetor który był u Atylli znalazł tam bardów, za Cesara Teodozyusza. Za czasów Arpadów wzmianka o Joculatorowie czyli Trufatorowie czyny wodzów przy uroczystościach opiewali za były zdania wierszowane i śpiewy pogańskie religijne. W 14 i 15 wieku wojny z Turkami podania że wojownicy improwizowali i że były mimy i teatralne utwory lecz nie niemamy z tych czasów

II Okres. Od początku 16 wieku aż do końca 18 byli bohaterowie wielcy i poeci: Tinodi Bogati Valkai, Gosarvari, Horvai lecz ich śpiewy mają wartość rymowanych kronik; - Balsara pisał lyryczne skargi na upadek narodu.

Netkum naśladował Erdősi zwany Sylvester prof:
języka hebrajsk. w Wiedniu. Tłomaczenia Boccacia,
Ezopa. Niklas Zryni ur 1616 + 1664 wnuk wielkiego
epos Zryniada 1651 wydał naśladował Tassa
i Homera i Wirgila; w 10 pieśniach. Liszti współ-
czesny epos: bitwa pod Mohaczem. Dianoki także
Upadek Troi podług Wirgila Gyöngyösi także
poeta, Zryni pisał erotyczne idiliczne poezye
Żale Orfeusza i Aryadna — Beniczki — Kohari
elegije. Wiele w tej epoce pieśni kościelnych.
Później pierwsza szkoła: Bessenyei, Anyos, Ka-
ludy: Barczy naśladowali Francuzów, 2 szkoła
Baroti, Virag, Kazinczy naśladowcy łacin-
ników 3 szkoła: oryginalna: Aleksander Kis-
faludy poema: ~~[illegible]~~ Miloszi Himfy for-
ma Canzonie podobna w 28 pieśniach i inne
powieści poetyczne. Tu upadek narodowej poezy
i języka III Okres sławni: Berzsenyi!
Kölcsey pisał ballady i romanse Karol
Kisfaludy większą poezyją, Kazinczy,

Czuczor, Vörösmarty. — Blumenlese
aus Ungarischen Dichtern u. s. w. v. Franz Toldy
Pest u. Wien 1828. 8. Rezension in berliner
Jahrbüchern für wissenschaftl: Kritik. —
Tygodnik peterśb: 1831. tom II 189

Halicz ma cerkiew z roku 1002. Rozm. 1829

Woda szczawnicka na defekta wątroby, he-
morhoidy, niektóre gatunki suchot, cierpienia
płciowe piersiowe i nerwowe, na zatrzymanie
uryny, rozpuszczające piasek czyli mież pęcherzowy,
niektórzy ją nawet na głuchość i wole używali.
Woda ta trzyma środek między selterską a Karls-
badzką.

Antoni Oleszczyński wydał w Paryżu rozprawę
Rzut oka na sztuki i pomniki polskie zawiera
dzieje i portrety artystów polskich: Grzegorz z
Sanoka (1407), Wacław Szamotulski, Szretei
Poznańczyk, Jan Brant, Falk, Lexicki, Mar-
cin Lwowczyk, Czechowicz.

Obrazy płasko rzeźb z grobu [illegible] Jana Kazimierza
w Paryżu i Władysława białego w Dijonie
Litery początkowe podług dawnych rękopis=
mów polskich wyobrażającej coś. Rycin 30.
Nuty: śpiew Boga rodzica dochowane w
dziele Marcina Gerberta „de cantu et mu=
sica sacra. Rozprawa po francusku Roum.

1829.

Mik: Kopernik w Toruniu urodzony słuchał
po 4 lata w Padwie filozofią i sztukę lekarską
1499. Udał się do Lalpy gdzie go Eskulapem
zwano. Wrócił do Włoch słuchał w Bononii
nauki Dominika Maryi poszedł do Rzymu
i tam astronomią przez czas niejaki wykła=
dał + w Frauenbergu 1543 mając blisko 70
lat. Niektórzy twierdzą że pochodzi od rodzi=
ny wieśniaków przybyłych z Westfalii
do Torunia. Roum: 1829.

Tatarska Mogiła w Stojańcach o milę
od Sądowej Wiszni - w cyrkule Przemyślskim
Rozmaj. 1829 -

Stanisł: Jabłonowski 24 sierpnia 1675 tata=
rów pod Nuradynem wodzem ~~koło~~ Lwowa na równi-
nach za piaskową górą zniosł gdzie się wieś
dotychczas Zniesienie zwie. Mieszczanie
wdzięczni wystawili mu w O. Jezuitów na pod
worzu z kamienia jego pomnik w zbroi gdzie
po zniesieniu Jezuitów dostał się w prywatne
ręce, gdzie jest teraz w Kamienicy Głotza
Rozmaitość 1829

A Compendious Grammar of the Egyptian lan-
guage in the Coptic and Sahidic dialects by
the Rev. H. Tattam. Lond. 1836. 8.

1822. Roz

p. 275 Ubiory
281 Malborg
295 Arab u Mogiły
416 } Zwierzęta
441 } bajeczne
515 Grobly na Żmudz.

Rozmait.

1820.
1821
1824
1825
1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832.
1833

1822 roku Roku

319 drukarnie polsk
585 Przeworsk. a

Mnemosine 1827 – 1829 – 1830. 1828. 1811

Stubno przy Przemyślu mogiła pobitych w 12 wieku (ob: Bitwa pod Stubnem:)

Przeworsk tu pochowany sęp Starzyński poeta. 1831.

Mnemosine 1826 u 1825. str.

Ille levis stipulae solemnes potus acervos Accendet, flammas transilietque sacras

Tib: El: I II e. V. v. 89.

Sepe eadem anastella

σε μεν εα δεμα ανασελλειν ασοφος μαχεσ

1500 Zild

Georg Laderer.

191

42

Monaster Bazylianow w Krechowie w
Zołkiewsk: był niegdyś warownią, posiada teraz
armatę i srebrną zbroję husarską. Znajdo-
wały się tu jeszcze podług inwentarzu Łaków
nic 13 ras Karabinowych 4 ręcznej broni 117
Biblioteka ma 396 tomów łacińskich, polskich i rus
kich dziełosaz ważne przywileje własno ręcz-
nie podpisane przez Władysł: IV Jana Kazim:
Michała, Jana 3. Paszport Carow Iwana i Pet=
ra Alexiewiczow udzielony do wolnego potrzeby
przejazdu do Rossyi drukowany bardzo kosz-
towny 6 Kurtów tureckich na pargaminie
Zwit polski własnie pisany od samego Chana
tatarow Selim Gereja 1672 za wydanie 4500
talarow. Jego grobowiec zrujnowany dotych
czas istnieje tamze przy Klasztorze. Kopię listu
Hetmana Doroszenka z 1672 Oryginał mają
Bazylianie (Odpis przyłącza się). Arsenał.

wszat bardzo wielki drukowany 1699 w Mos-
kwie. Obrazy Ł. Maryi. Jezusa przez Alta-
monte nadwornego malarza Jana 3 robione
podług napisu na baszcie ~~kat~~ obwarowany zos
tał 1681. pawiery nad basztą r. 1789 192
O pół milu od monasteru we wsi Zniesienie na wy
sokiej gorze wykuta jaskinia gdzie niegdyś
Bazylianie schronienia szukali. Samże
kamień na którym mszę odprawiali. Nad
nią stał kościół S. Mikołaja. W Krechowie jest
kilka morgów lasów mod rzewiu Kronika
klasztorna niedawno rozpoczęta tam się znaj
duje Założycielem jest Joel tywnik Bazy-
lian św. lejszej reguły 1630. Przy oblęganiu
schronili się Bazylianie do jaskini i skitu
Romajłossi 1830 No 37 i 38. A Kretowicz

Żółkiew ma 2 kościoły i klasztor Bazylianów i
Dominikanów Ludność 5000 tu pochowany

male

Stanisł: Żółkiewski Altamonte nie był zad
wornym malarzem umarł się w Wiedniu. malował
także Światy Ikona ostatnie w Cerkwi bazylianów
Krasnopusztyńskich. Obrazy odnowił Engert.
Reszte obrazowszy roboty Bazylego ze Lwowa
bawiącego na dworze Jana III Kościół Domin
ik: fundowała Bogumiła z Daniłowiczów
matka Sobieskiego III Jana z Włoch malarze ma
lowali go. Drukarnia polska ma 8 pras zepsutych
z drukarnie hebrajskie tu wszystkie Letterysa
przekłady poetów niemieckich na hebrajski
r. 1829 wyszło te Rabina z Kuligowa Szymona
Złoch Sebile Olam (Dokładna geografia)
(Azyi) Roczn 1830 48 No

Wody siarczyste w Lubieniu 3 mile za Lwowem
w funcie wody [illegible]
składają się z: Wyciągu żywicy 0,0625 granów
Solanu wapna 0,0729 Solanu magnezji 0,3229
Siarczanu wapna 0,0078 [illegible] magnezji 0,0586
[illegible] sody 0,2304 Węglanu 0,0078 Solanu 0,0156
[illegible] zelaza 0,2578 Glinki kalinowej

0,0937 węglanu magnezy (kohlensaurer Talkerde) 0,2500 do. wapna (Kalkerde)
0,9375 Krzemionki (Kieselerde) 1,6875. Salomon No 35.
Rozm: 1823. w 100 calach kubicznych wody gazu węglanego 18, gazu wodorodnego siarczystego 0,45 calów kubiczn.

O poezyi ludu litewskiego Pam. warsz. 1822
tłomaczenie Rhesy Zengtnàyn zur Kunde
Litthauischer Volkslieder 1817 (10 pieśni nierymo-
wanie tłomaczone) Rozmaj 1823. No 41

Radosław duma księc. Morlack. Pam. warsz.
1819. Rozm 1823 No 50.

Pobyt w Karpatach 25 Sierpnia 1823 (z Arcy
Xiążęciem Karolem) Skała tam jest wystawiająca
mnicha, a Pasterze owiec produkowali się przed
Arcyksiążęciem ze swoim tańcem, co go bawiło
Napis na bramie w Kościeliskach niemiecki Aus
in Frohsinn etc. W Kościeliskach skała wyobraża-
jąca sowę, starca, i tam dalej. Widok góry ba-
bie nogi. Xiążę na tablicy marmurowej
wprawionej do skały w Kościeliskach się podpisał
w Zakopanem Gubernator a imię swoje
Na brzegach jeziora morskiego muszle małe, niemi zdobią chłopi w święta kapelusze

na skale. Rozm 1823. No 61

Groby olbrzymie na Żmudzi: inne zabytki starożytności tego kraju z pięk. rękopism. rosyj (Łaszkiewicza) z dzien. Wilen Jar Łobojko Rozm 1823. No 65

Spis niektórych starożytnych zabytków znajdujących się w zbiorze obywatela prowincyi Żmudzkiej Dyon. Paszkiewicza przez Kajet. Nierabitowsk. na postumenciku marmurowym białoszarowym osoba z tegoż marmuru 4 cale wysoka z różkami na głowie w ręku lewem trzyma opatkę do wywiewania zboża może jakie bóstwo. Rozm 1823 N. 66

Wiadomość o ręk rękopismie dawnej Kroniki dal matkiej p. X. Michała Bobrowskiego Dz. Wil 1823. . w Watykan. biblioth. a do roku 1069 (wyjmki z tegoż) Rozm. 1823. No 68.

Wiadomości o języku polsk. w Szlązku i o polskich ślązakach przez J. S. Bandtkie

(mrow. bor). (Przykład tej mowy) № 71–72 194
Nowin. 1823.
Lorda Byrona rozstanie się ze żoną po 14. X. 1823.

~~Krasicki Marsza[łek] na sejm Konwok: Kiedy ten Krzysztof – Dalkiemdzie ewangelio~~

Do Lubienia rozciąga się staw Komarnicki
który ma 4 mile wokoło. W Komarnieckim
ruskim
kościele Ostroga napierśnie na początku 15
wieku malowane. Miscellen 1822 niedaleko
w Przysłopczycach ogrod życiowy ... Mniszcha

W Dubiecku 1469 Piotr Kmita z Wiśnicza
Marszałek W. K. Starosta Przemyski do 1481 ...
Kościół zbudował. Kościół Krasicki tam stoi,
wyjątkami Ar. B. Andrzeja i ...
proboszcza
gdzie Villa Krasiczyńska. Tam znajdują rzym
grodu Stradnickiego
skie srebrne pieniądze Hadryana i inne
bronzowe rzeczy, Marcus Aurelius – Anto
we wsi stoi, na brzegach ... Wielkiej
ninus Augustus. Na Krasickich zamku 1774
... podobieństwo ... malowany
urodzony Ign: Krasicki. W Katolickim Koś
było we wsi stoi ... piękne
ciele w Dubiecku jest familijny obraz pię
knie malowany wyobrażający matkę Krasi
ckiego z córkami i synami ~~pan~~ Ignacego

obraz nay lepiey malowany. Miscellen 1822

w Ruskiey wsi należącey do państwa
Dubiecko leży na prawy [illegible] Sanu ruiny
zamku w którym dawniey mieszkała i
swe skarby ukrywała. Tatarzy zbu
rzyli go Miscellen 1822

Krasiczyn zbudowany przez Stanisł: z Sien
na Krasickiego Kaszt. Przemysk. 1592
w jedney wieży pokoi wybity kobiercami w
którym Kazimierz mieszkał gdy tu polowan
n. p. Diana alfresco i bitwa
przychodził. Obrazy piękne malowane, wszy
Tatarów z polakami
kich cesarzów niemieck: popiersia Kapli
ca stara tu także 3 mogiły w których 3 ~~[illegible]~~
polaków leży którzy broniąc Cecylii
córki Ferdinand II mającey za Władysł IV
iść przeciw Tatarom bronili Miscellen
1822.

Winniki od winnic które tutaj były tak, Marynusza
zwane podług Rączyńskiego; ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ p~~[illegible]~~ła xiążęta ruskiy 100 beczek wina
stąd jako dziesięciny pobierali ~~[illegible]~~ Cesarz tam rosnie pszenna
w 1780 mieszało się ~~ropaic~~ do 1000 beczek wina
~~[illegible]~~ Miscelle 1823 No 21
Wyszan
Na równinach które się od Zacarnik do amfiteatralne
Glinian ~~[illegible]~~ 3 ~~[illegible]~~ mo
znich jedną pod Kurhanami w Glin: anam i ruji
gily ~~[illegible]~~ znalezyono miecz tatarsk: robiony z Kami
na polach w Zurawni Kam
Kamienną siekierę (podobne mogiły znaj
dują się w Stanisławowsk: Brzezańsk:
Złoczowsk: Tarnopolskim cyrkule: na
w równinach
Bukowinie. Misc 1823. No 21.
niegdyś
Zborow. (Z zamkiem Zborowskich Jan Kazi
tu oborował przeciw Kozak: Misc No 21 1823
zamku zamku na porosłym krzakami pagorku po
Kotendrian (ruiny ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
(pod którym potok płynie
Misc. 1823.
Podhorce w Monasterze Xiężna Helena
odmalowana.
Miscellen No 76 ungedruckte Gedichte Schillers
1823.

Posiedzenie Warsz. przyj: nauk. 1828. Gołębiow
ski: uwagi nad podrożą Xsięcia Radziwiłła Sierot:
ką zwanego. Wiadomości o bibliot: Puławskiej szy:
fut. — Znalezione z owalem ałe Kamienie w
Dorohuszy Województw. Lubelsk. Na jednym
5 osób w ubiorze duchownym greckim z napisem
greckim trudnym do przeczytania (jedno to sred
niego wieku) na drugim cyfry Arabskie.
W Drohlinie Wojew Krakowsk: wykopano Ostrogi
i małe dwa Garnuszki starożytne — Niedaleko
Kamieńca podolskiego Siekierę Kamienną —
Brakteaty w okolicy Gniezna i Kruszwicy z
napisami Samarytańskiemi Na jednym lew
Chrobrego z napisem wspaniałym Mieszko
Król polski na drugim Semon (Siemowit?)
na innych Krakow Smok Gnierdz. Popielnice
zwali zalami Stany Rozmajt 1828.

Gejer osadza Odyna Skandynawskiego w Rzy
ma Wajdewuta pruskiego za jedno z Wodanem
Witenow i Gotow trzyma. Tygod. Peter 1831

Miejscowości różne
poza Galicją

Bezden Koło Tropiszewa 136
wieś tę oddziedziczył po swym
krewnym Zemysł
tae i nadał filius Boża
kup gnieźn. do Jan Arcybis
r. 1166. z Tropiszewem Jędrzejowa

lle. — Interessen-Rechnung.

arderobe und Damenputz etc.
rlins.

m **Weihnachtsgeschenk** sehr
t das beste Zeugniss, dass

ugehen lassen, welche

zeichnet

Kaliński K. F. 197
Przewodzie Okolice Jarno
i Katy Warszawa 1848
(S. Orgelbrand) 16º
str. IV. 214.
Opis Brzeska Warszawa 8 5 złp
st. 60 2 złp
Opis Krótki Brzeska i jego
okolic Warszawa
1842. gr. dyn.

przerobiono że najpierw to zwano
liber saxonicus

a dopiero później w XIV wieku
gdy w 3 księgi podzielono Saxo
nicum speculum zwano

Weichbildrecht Ausgaben von
Ludovici Halle 1721

Judeneid u. Homeiers Artyk 117

Miasto i zamek Chęciński przez J. Z. z ryciną litogr. zam:
Kn. T. II Z. 11 str. 221-222 (Krótki i liche artykuł.)
(Muzeum domowe. Warszawa. 1838. 8o.)

198

Stanisław Ozimek mieszczanin chęciński. 1628.

Andreas Szmyth Scotus civis vidaviensis bona sua empta in civitate Chęciny videlicet stagnum dictum Gawrzyński cum fundo vendit Guilelmo Gordon Scoto civi et mercatori chencinensi. 1631.

Jacobus Kieyth civis chencinensis hortum suum Augustino de Oien conjugibus civibus chencinensibus vendit. 1633

Albertus Wood jus civile chencinense suscipit 1633. mutuat 100 flor. pol. Alexandro Wileamoson et Helisabethae Zaleszczanka conjugibus civibus chencinensibus

Santho Castelli civis et negotiator cracoviensis constituit in suum plenipotentem generosum Joannem Dziboni de Bobrza 1603.

Res mobiles Martini Soska civis chencin.: Letnik tatarski nic czerwona z lazurową z kształtem buratkowym lazurowym z pasamonem czerwonym – Furmanka tatarska lazurowa podszyta zającem – Barhanek (do pościeli) – Bawełnice z szlakiem czerwonym – Szto [illegible] i koszula białogłowska – Odziennica 1633.

Jamisius Alexius Lapicida consul chencinensis et Dorothea Czerwiówna conjuges 1636

Stanislaus Ozimek consul antiquus chencinensis 1637.

Adamus Malarzowic lapicida chencinensis filius Alberti Malarz et Catherinae conjugum 1637

Casparus Auchterlon ab annis decem civis chencinensis nunc familiaris Vladislai Dominici ducis in Ostrog renunciat a theloneo regio quod cum Jacobo Berne Scoto tenuit 1639.

August de Oien sculptor chencinensis bierze na naukę Augustynka syna niegdyś Sebastiana Venosty mieszczana chęcińskiego i Barbary małżonków 1640.

capitaneus Kielcensis episcopi cracov. ob officio consulari expetit restitutionem Valentini Sterpnowski socii lapicidae quem Janusius Alexius lapicida checinensis et Stanislai Styrnicki(?) avocavit et Simonis Kryzanowski socii artis lapicidariae apud Martinum Januszowic lapicidam checinensem laborantem. 1641.

Anna Andzlowa stuprata a Joanne Rudzki coram officio consulari exhibuit subuculam alias Ciasnochę luto demaculatam et indusiolum alias koszulkę fimo maculatam. 1641.

Jan Ozimkowic syn sławnego niegdy Stanisława Ozimka mieszczanina i rajce chęcińskiego w imieniu Jakuba brata starszego w wojsku rzeczypospolitej już lat trzydzieści kilka wespół z bratem Tomaszem służącego, także w imieniu brata Stanisława w wojsku lat blisko dziesięciu będącego i Anny siostry żony Wawrzyńca Saganka mieszczanina pińczowskiego deklaruje się odkupić kamienicę Ozimkowską rzeczoną w Chęcinach którą ojciec ich za 1500 zł. pol. Wacławowi Grotowskiemu zastawił. 1642.

Stanislaus Zebrzydek lapicida checinensis 1647

Petrus Palamini Italus sponsae suae Annae filiae Jacobi Drężo-ga consulis checinensis et Marinae Genowna dotem 2000 fl. pol. reformat. 1647.

Scoti possessionati in civitate checinensi a. 1633. Jacob Bline, Caspar Achterlon, Samuel Denof, Robert Lovod, Willem Gordon, John Auchenhiff, Patrik Lessels, Albert Wood, John Achterlaun, Alexander Leask mercatores. A. 1642 Alexander din, Daniel Makwillem, Willem Broderstin

200

Cudnow po śmierci
Alexandra Semeno
wicza Xcia Hluskiego
dostał 1507 Kon
stanty Iwanowicz
Ostrogski Xiążę
hetman w. lit
przy Cudnowie
Las Lepnogród

Nr. Fasc. ....

Liczba z roku

201

Częstochowa (Staraniem Redakcyi Bibl. Warsz)

Warszawa 1862. 8°. Geogr. pol.

791.

Veglia = Krk.
Castelmuschio = Omišal
Cherso = Creš. Učka.
Monte Maggiore =
Buccari = Bakar
Buccarizza = Bakarac

Data	Nazwisko pożyczającego:
d. 6/100.	Edward Misky st. med.
	Nazwisko ręczyciela:
	Prof. Dr. Olszewski.

Tytuł dzieła.

Grundriss der vergleichenden Anatomie v. Gegenbaur.

202

Dąbrowa w województwie Sandomier. obwodzie opoczyń. powiecie szydłowiec. wieś duchowna ma kościół farny

Dąbrowa w województwie Kaliskiem, obwodzie piotrkowskim, powiecie radomskim wieś prywatna ma kościoł farny

Dąbrowa (Kobierzyckich) w województwie Kaliskiem, obwodzie sieradzkiem, powiecie sieradzkiem wieś prywatna ma kościół parafialny

Dąbrowa w województwie płockiem obwodzie i powiecie mławskim wieś prywatna ma kościół paraf. (S. Stanisłai)

Dąbrowa w województwie augustowskiem, obwodzie łomżyńskim powiecie tykocińskim wieś prywatna ma kościół parafialny.

Dąbrowa w powiecie tarnowskim w Galicyi ma Kościół paraf. tit. OO SS. Matr.-ów drewniany wystawiony r. 1611 – r. 1731 przez Kajetana Potockiego Kanon. Krak. na nowo z drewna zbudowany.

Uwierzając doku-
menta dotyczące
Po niejakiej przerwie
Kościem Uniwersytet
który przed pierwszym
wychodzi
Jest on obszerniej-
szy od pierwszego
[illegible]

203

Gołogóry r. 1759 należały do Mikołaja Potockiego starosty kaniowsk.

Pancerzyński Ludwik z Niegoszewa starosta ozarzycki + 1747 żona Bogumiła z Wolbeków. (Ob. Bykowiec Ludw. x. bernard.: Ubarczyka kazanie pogrz.) 1747 fol.

Jekaterynopol miasteczko w Kijowsk. gubern. (wojew. bracław.) Kalne boloto dawniej.

204

205

Wieś Kapustyn
w wojew. wołyń.
miejsce urodzenia Chłopic-
kiego.

Nazwisko pożyczającego:

Bronisław Łaszczycki.

Nazwisko ręczyciela:

Prof. Dr A. Lewicki

Tytuł dzieła.

Deutsche Verfassungsgeschichte.

Koszów przystanek
Kazanowskich, Potockich
Krzyżanowiczów. Potoccy
1766 uzyskali przywilej
na miasto Kazanów - Z
cerkwię, ruiny zamku
w lesie, okopy około
dworu, szlak tatarski
- malowniczo wśród drzew
owocowych w dolinie pagór-
kowatej duży dębowy las

Lal. Tom VII G I
T. IV. 1
T. IV. 2

Johannes Dux Mazoviae et Dominus Czirnensis, Warszeviensis, Zacroczimiensis, Wiszegradiensis Princeps et haeres Czechon. (In Czechon. Sabbato proximo ante f. S. Galli 1386) propter fidelia servitia nobilis Slawomiri haeredis de Crasne servitoris sui villas ipsius Crasne et Rambowo de jure polonico in jus theutunicum transfert; liberatque ab exactionibus et specialiter a Sep, Obrasz, Narzaz, porco, vacca, ariete, Pozewne, Nestane, Podwode, Bobrowe, Socolone, Godne, Poszarske, exclusis laboribus castrorum ducalium item exactione pro nuptiis ducis aut filiorum vel filiarum ejus, pro redemptione captivitatis ducis aut filii ejus et terrae ejus. Incolae coram sculteto suo respondebunt jure Culmensi et haeres villae ex homicidio caput et poenam capitis pro se levabit. Incolae per 8 gros. pragenses a manso culto Duci solvere tenentur. — Praesent. Nadborio vexillifero Czirnen. Sasino vicethesaurario nostro

208

Krasnystaw dawniej Szczekarzów

Korytko Bernard: Widok ziemi lubelskiej do użytku Jch M. Panów Posłów ziemskich. Lwów 1723

…u ł …rok, drukarz, nakładca, …oluminów, stronnic, kart, …nów. — Rytownik. …a	Liczba		
	w Katalogu		Szafy
	Inwentarza	*Materyi*	

209

Lesnogród czyli Stołpce miasteczko zniszczone przez Szwedów 1647 zało[ż]ył Władysław Dominik Xiąże Zasławski nad rzeką Leśną i Budyczanką

wieś Stołpów pod Cudnowem

lasek pod nim murowane lochy w skrzynkach z rzemienia zgołkrzyżem z mnóstwem [illegible]

<u>Łomża</u> 1) Kościół parafialny erygowany około r. 1000 w Starej (dyec. płock.) Łomży. R. 1410 Janusz i Anna xiążęta mazowieccy dzisiejszy kościół struktury gotyckiej zaczęli murować poświęcony r. 1525. Są tu nagrobki: Nikodema Kossakowskiego starosty łomżyńsk. + 1611, Mikołaja Troszczyńskiego star. łomżyń. ~~[illegible]~~ + 1575, Hieronima Modliszowskiego kaszt. małogoszt. star. łomżyń + 1567 i jego żony Anny Nakwaskiej, Andrzeja Modliszowskiego i jego żony Elżbiety Dębińskiej z r. 1588. 2) Kościół Kapucynów fund. 1764 bracia Józef Konstanty Trzaska kanonik płock. i Felix Trzaska sędzia ziem. łomżyń. 2) Kościół Benedyktynek fund 1627 Adam Kossobucki wojewoda mazow. starosta łomżyń. sprowadziwszy zakonnice z Torunia. R. 1763 ustąpiły benedyktynki kościół swój z klasztorem Kapucynom, a same wybudowały nowy drewniany kościół i klasztor r. 1764 konsekr. 1768; r. 1860 wymurowano nowy kościół i klasztor.

<u>Opatów</u> (w dawnej dyec. krak.) 1) Kollegiata S. Marcina budowa gotycka z ciosowego kamienia z XII wieku (?) odnowiona przez Krzysztofa Szydłowieckiego kaszt. krak. R. 1471 Jan Rzeszowski bisk. krak. przeniosł tu farę z Starego Opatowa gdzie kościół Bernardynom ustąpił

Opis miasta Łodzi pod względem historycznym, statystycznym i przemysłowym przez Oskara Flatt. Warszawa 1853 (w druk. Gazety codziennej) str. 149. k. i z planem miasta i 8 rycin. 2 Rbl. sr.

211

212

Maków wieś gubernia Kielecka, powiat (ujezd) Miechowski, Gmina Rzeżuśnia
Parafia Szreniawa – poczta Miechów.

pow. śremski

Królowa Jadwiga w Gnieznie 1397 w dzień S. Urbana bisk. 213

Moszczczonowi z Stańszewa za wierne usługi zapisuje na miasteczku swem Mosina 60 grzywien; ma trzymać Mosinę tak długo poki nie dostanie tych pieniedzy dawniej już jej mąż Władysław także na tym miasteczku Moszczyzonowi pewne pieniądze zapisał.

Barańcyce wielkie i małe w Obwodzie Samb. jeszcze r. 1558 sławny Orzechowski wraz z Żurawicą posiadał. tu pisał w Barańcach Obronę Quincunxa.

1547 Stan. Orzechowski za Kanonię Janocką dał Synowi Czermińskiemu plebanię w Łobiedniku.

Żurawica tu się r. 1550 w domu Orzechowskiego odbyło wesele ~~Stanisława~~ Marcina Krowickiego proboszcza w Wiśni z córką Stanisł. Łobiedzińskiego

w Przeworsku na wielkich drzwiach kościelnych przybił r. 1557 Orzechowski obwieszczenie publiczne że się ożenił

Ogrodzieniec Janusza Bonar 214
zamek
1385 Włodek z Ogrodzieńca pod
czaszy krak. — Salomonowie
— Włodkowie — Boner Jan
kupił zamek 1549 od Ferdynanda [illegible]
[illegible] baron na Ogrodzieńcu — [illegible]
[illegible] Jan Firlej — 1669 [illegible]
Firlej sprzedał Stanisławowi Warszyckiemu
kaszt. krak.

Andria [illegible] fym
datos [illegible]
Ranawhlo

Abramowicz Bogulewicz

Zamek Międzygorze 215

Kółko rodzinne
Warszawa Rok III
1863 Grudzień str. 265.

Powieść o Zamku
Międzygorskim
str. 257–266.

20 Kolumn
i rycina

Löhlein
Gepts. Danzig

216

O Sandomierzu i jego okolicach (Powszechny pamiętnik nauk i umiejętności 1835 Kraków Tom II Zeszyt 6 p. 362–368)

Opis starożytnych miast, zamków w ziemi olkuskiej Powsz. Pamiętn. nauk. Kraków 1835 T. II pe Zesz. 4 p. 72–86. Zesz. 5 p. 228

Zesz. 4ty

Będzin p. 71
Siewierz zamek z 4 baszt.
  Przybysławskich Mirowów p. 74
Smoleń ruiny zam. p. 76.
Podzamcze (Ogrodzieniec) ruiny zam p. 76
Pilica początki zamku p. 77 78.
Ojców p. 78
Pieskowa Skała p. 80
Mirów p. 82 ruiny
Bobolice p. 82 ruiny
Żarki p. 82 zamek
Olsztyn zamek p. 82
Lelów ruiny zamku p. 84
Siewierz zamek ruiny p. 85
Rabsztyn ruiny p. 86

Olkusz p. 229
Grodzisko p. 235
Grodziec (Grojec) kościół p. 237
  ś. 1635.
Gołonóg kośc. ś. 1635 p. 240

p. 234 kościoły

Leges Leges Leges

Secemin kościoł (od 1540 Kałużyński)
1829 Pamiętnik sandomierski. I p. 46

Kielce opis Pam. sand. I. p. 55 – 97

Dankow wieś [illegible] Warszyckich
(pół mili od Krzepic) I p. 98 – 107

Budziszyn kościołek p. 1785 z cudown. obr.
N. Maryi w ziemi drohickiej koło Mako:
bud. I p. 364 – 368.

Kościoł w Liwie, Pniewniku, Wierzbnie
I p. 371

Opisanie miasta Sandomierz
II 1830 p. 524

Staszow, Rytwiany, Lubnice,

1466 Dersław Palatinus et Capitaneus Sandomiriensis et Joannes Regni Poloniae Mareschalcus heredes de Rytwiany ~~[illegible]~~ fratres germani dzielą się: Dersław dostaje starostwo sandomirskie cum Oppido Osiek castrum Borysławice cum villa, Pomorzany, Bartogi, Gardnia, Dąmbrowa, Rudniki, Oszarow, Młyńska Ruda (in Wielunensi) Łka: liszow, Bonicze, Boniczki, Nieradow, Gaśki Dzyny, sortem in Szczepanowice (in Siradiensi)
Joannes dostaje oppidum Połaniec cum Advocatia villas Zdziec Brzozowa, castrum et villam Rytwiany, Lubnice, Wojcza, Oglindow, Staszow, Wiśniowa, Szczeka, Rudniki, Kłoda, Ruda, Swiechowiec, Niemścice, Okrągła, Gorzekow, Zarasz, Garołuszowice, Ostrow, Zawada, Zdziecz magna, Orlecz Gora, Wolica, Zdrzabin, Grabowa, Starawies, Ligba, Zrzeszow, Czeszyn, Otalas, Otalaska Wola, Bydłowa, Bosichowa, Bosichowska, Wodzyce, Wojeczka medietas, Bythow, Oblaszkow, Biedrzygowice, Żukow, Kwaszow, Prusy, Skrobaczow, Włochy alias Skała, Zyrniki alias Szczyt: niki

1399 Actum in Stobnica feria 5a post Pentecosten Fratres de Staszow dzielą się Jaroslaus bierze Skorodzice et partem in Charsznica & Swoyczany in terra Cracov. Nicolaus et Joannes Clemens ~~[illegible]~~ dostają Staszow et Wola Staszowska; Paszkon dostaje Dobrę i Pyrobrow (w ~~Dobrej~~ się radzkiem ~~[illegible]~~ oraz oblig Ziemowita Xcia Mazow na 200 grzywien

1636 Andreas Sylladi Ungarus z zbrojnemi napadł w czasie jarmarku Staszow i zrabował wiele potapano i sięto Sylladi uciekł do Jana Zebrzydowskiego miecznika Kor. który go niechciał wydać.

Willanów wieś r. 1594 była w posiadaniu Mila=
nowskich R. 1720 Krolewicz Konstanty ~~[illegible]~~ Sobieski
r. 1720 sprzedaje Helenie Sieniawskiej kasztelanowej krak.
Dobra Wilanowskie: Willanów z pałacem wsie Lowsinek
Lowsin, Służewo, Zawady, Kępa i Wolica w wojew. Ma=
zowieckim 506666 złp. R. 1730 August II pozwala z
Willanowa zrobić miasteczko

218

~~w pobliżu miasta pow~~

Władysławów założone 1643 przez Cecylię Renatę od Pruskiego rządu zwane Neustadt, Nowe miasto (w Augustowsk)

1819/20 Walenty Litwiński rektor

220

Przegląd warszawski literatury, historji
Warszawa Rok I 1840.

Wiadomość statystyczno historyczna o mieście Sieradzu (p. W. H. Gawareckiego) T. I str. 207-228. i str. 313-330.

Wiadomości statystyczno - historyczna o Kruświcy (przez W. H. Gawareckiego) T. II str. 97-130 (: Konin Kolumna Dąmina i napis (p. 123)) i str. 193-213.

~~Przegląd warszawski literatury, historji
Warszawa Rok II 1841~~ (nic)

Czerwińsk Ann.	1257 ...	str. 141	Semoviti ducis Masov. et Czersk.
Rypin "	1343 ...	" 218	Vladislai " Dobrin et Lancic
Lipno "	1349	" 108	" " " " " "
~~Bo[illegible]~~ Zganow "	1351 ...	" 42	Boleslai " Masov. et Ploczen.
Plock "	1361 ...	" 159	Casimiri regis Polon.
Wyszogrod "	1382 ...	" 259	Vladislai ducis Opol. et Dobrin
Kuczbork "	1384	" 102	Semoviti " Masov. et Ploczen.
Nasielsk "	1386	" 135.	Joannis " Masov. et Czersen.
Ciechanow "	1400	" 52	" " " " " "
Bobrowniki "	1403 ...	" 37	Conradi Junging magistri Pruss.
Pultusk "	1405 ...	" 198	Jacobi episcopi Ploczens.
Janow "	1421 ...	" 93	Joannis sen. ducis Masov. et Czersen.
Makow "	1421 ...	" 119	" " " " " "
Ostrow "	1421 ...	" 154	Jacobi episc. Ploczens.
Lipno "	1422 ...	" 112	Vladislai regis Polon.
Serock "	1425 ...	" 222	Joannis sen. ducis Masov. et Czersen.
Prasnysz "	1427 ...	" 188	" " " " "
Mlawa "	1429 ...	" 126	Semoviti, Casimiri, Vladislai duc. Masov. et Ploczen.
Nur "	1434 ...	" 145	Boleslai ducis Masov. et Varsov.
Plock "	1435 ...	" 164	Vladislai ducis Masov. et Ploczen.
Dobrin "	1455 ...	" 75	Casimiri regis Polon.
Plock "	1462 ...	" 172	Catharinae duc. Masov. et Ploczens.
Prasnysz "	1497 ...	" 195	Conradi ducis Masov. et Russ.
Radzanow "	(1498) ...	" 213	(Semoviti duc. Masov. et Ploczen.

Extractus

Episc. ploc. Ann.	1231 ...	pag 290	Conradi duc. Masov.
" " "	1241 ...	" 293	Boleslai duc. Masov.
" " "	1257 ...	" 294	Semoviti duc. Masov.
" " "	1402 ...	" 295	Comissarii et Joannes senior d. M.

Powiat Winnicki

Winnica. m. zamek zał. 1331. – akta w zamku chronione – zamek odbudowany 1613 – Kościoły: exjezuicki – Dominikanów 1630 – Kapucynów 1745 – Bazylianki – zamek – brama – ratusz –

Łoźwin m. ratusz –

Siedliszcze m – zamek murowany – Kaplica – pałac –

Brahiłów m – Kość. ks. Trynitarzy zał 1744 – obraz M.B. – ~~ambona~~

Łasopol. m – zał 1774 –

Tywrów m. Kość. mur. ks. Dominikanów – obraz cud. M.B. ambona.

Krasne m.

Murachwa m. pałac – Kość ks Dominikanów –

Dżuryn m. – mur. zameczek –

Niemirów m. – wysoki obszerny kwadratowy wał – Warownia – Kość dla ochmielików 1779. – szkoły – pałac – biblioteka – ogród –

Kowalówka w. galeria obrazów – pałac – ogród –

Linice – m

Lipowiec – m. podwójne wały –

Ianów – m. – zamek – kość. mur. ks. Bernardynów –

Pików – m. – opasane wałami – zamek – Kość zał 1774 r.

Miedziaków m – (Kolumnów – zał 1757) – dwór –

Lityn – m. – zamek zbud 1631 – miał 8 hakownic – kul 200 – kilka dział spiżowych z napisem: „Oswaldus Baldinus Cracoviam ~~me~~ fecit A. D. 1568.” – Kość. far. drew. – ratusz –

Daszów – m. – Dziunków – m – Kalnik – m – Piatyhory – m – Prytułka – m – Stryżawka m – pałac – Kość – Tetyjów – m – Worosziłówka – m. – Kość zał. 1776. – Zozuliszcze – Żywotów – m – Woronowica – m Kość zał. 1793 Michał Grocholski – Noskowce w – pałac –

Powiat Zwinogrodzki

Zwinogródka – m – zamek – kościół drew – 2 cerkwie –

Kalnebłota m – dwór – 2 cerkwi – ratusz –

Stebne – w.
Zelianiaczka – w.
Jerki – – w.
Skałkowatka w
Jurkówka – w
Ignatkówka – w
Bohaczówka – w.
Michałówka – w
Wereszki – w
Popów róg – w
Jezierna – w.
Nowosielica – w
Rosochowatka – w.
Kołodziste – w
Łotoszowa – w
Hulajpole – m.
Piszczana – w
Brodocka – w
Kostakowka – w
Wierzbowiec – w
Hajwarycha – w
Petrykówka – w
Pałczyk – – w
Stojkowa – w
Joampol – w
Lisicza Bałka – w
Radorycha – w
Łukówka – w
Nowy Staw – w